

๗๘๔.๑๔๕๐๒

๖ ๕๑/๓

๕

สำคัญ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

ปริญญาโท

ของ

วาสนา ทนสาร

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต

พฤษภาคม ๒๕๓๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177621

ลำดับ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

บทคัดย่อ

ของ
วาสนา คันสารี

เสนอต่อมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พฤษภาคม ๒๕๓๒

การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของลำตัดในแง่
ของรูปแบบ ศิลปะการใช้ภาษา เนื้อหา วิธีชีวิตของมนุษย์ และค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏ
ในลำตัด โดยไขข้อมูลจากคณะลำตัดหวังเต๊ะเป็นหลัก การเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการ
แสดงสด 10 ครั้ง ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2529 ถึงเดือนมีนาคม 2530 และ
ข้อมูลจากแถบบันทึกเสียงที่คณะลำตัดหวังเต๊ะบันทึกออกจำหน่ายในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2529

สรุปผลของการศึกษาวิเคราะห์ได้ดังนี้

ลำตัดเป็นการแสดงที่สืบเนื่องมาจาก "คิเกร์" ของมลายู ซึ่งเป็นบทสวนงูชา
พระเจ้าของศาสนาอิสลาม ในปัจจุบันลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่ยังคงได้รับความนิยม
อย่างสูง ในขณะที่เพลงพื้นบ้านอื่น ๆ กำลังจะเสื่อมความนิยมไป ผลจากการศึกษาวิเคราะห์
พบว่า รูปแบบของลำตัด แตกต่างจากการแสดงมโนเวท เช่นละคร ลิเก หรือเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ
ทั้งด้านการตั้งวง ฉาก การตั้งวงดนตรี และตำแหน่งในการแสดง ลักษณะคำประพันธ์ เป็น
กลอนหัวเดียว คือคำท้ายของทุกบทจะใช้สระเดียวกัน จำนวนคำในวรรคค่อนข้างมาก
ลักษณะการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบการแสดงมี ลำเกิ่นหน้ากลองหรือบันตน ลำไหว้ครู
ลำออกหัว ลำสาครหรือลำสอน ลำสอย ลำเกี่ยว ลำว่า สอยคอก และร้องรับ ศิลปะการใช้
ภาษา ในด้านความงดงามทางภาษานั้นปรากฏในเรื่องการเลือกสรรคำใช้ การใช้คำซ้ำ
การซ้อนคำ การใช้คำที่มีความหมายไพเราะ กินใจ การใช้อุปมาอุปไมย และมีการแทรก
ภาษาต่างประเทศ คัทสึสแลงที่เป็นที่นิยมตามยุคสมัยไว้อย่างครบครัน เนื้อหา มีหลายด้านคือ
ด้านสร้างความบันเทิง ซึ่งถือเป็นความสำคัญหลักของลำตัดที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชม ใน
ลักษณะของการเกี่ยวพาราสี ปะทะคารมระหว่างชายหญิง ด้านให้ความรู้ได้แทรกทั้งสิ่งที่เป็น
วิธีชีวิตและค่านิยมในสังคม และเป็นการระบายความแค้นแค้นเนื่องมาจากประเพณีและค่านิยม
บางประการ โดยเฉพาะการแสดงออกทางเพศ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแสดงออก
ได้อย่างเปิดเผย นอกจากนั้นยังเป็นการระบายความแค้นแค้นเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจ
และสังคมโดยกล่าวถึงการทํามาหากิน ความอับยากจน สภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น
นอกจากนั้นสิ่งสำคัญที่ศึกษาวิเคราะห์พบในลำตัดคือ วิธีชีวิตและค่านิยมทางสังคม ลำตัดสะท้อน
ให้เห็นถึงวิธีชีวิตของมนุษย์ในเรื่องของ ความเชื่อ คำสอนคติเตือนใจ และระบบครอบครัว

ส่วนค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏในลำตัดคือ เรื่องความกตัญญู การปฏิบัติของสตรี การ
ครองเรือน เรื่องเพศ และเรื่องของคนต่างชาติ ผลจากการวิเคราะห์ลำตัดในครั้งนี้สามารถ
นำไปเปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ได้ นอกจากนั้นยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์
เนื้อหาของลำตัดได้อีก เนื่องจากเนื้อหาของลำตัดจะเปลี่ยนแปลงและมีเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัย
หรือผู้สนใจสามารถศึกษาลำตัดในเชิงเปรียบเทียบแต่ละคณะได้ในด้านเนื้อหา ศิลปการแสดง
สภาพของคณะลำตัด เป็นต้น

LAMTAD : AN ANALYTICAL STUDY

AN ABSTRACT.

BY

WASSANA TONSAREE

Presented in Partial Fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1989

The purpose of this research is to analyse the characteristics of Lamtad in many aspects : form, content, the art of language use, the way of life, and the social value.

Data collection was recorded from Wang Tae, the famous Thai Lamtad Party. There are two kinds of data collection.

1. Lively performance which was recorded from March 1986 - February 1987.

2. Performance recorded in cassette tape for selling from 1982 - 1986

The result

Lamtad is one kind of Thai Folksongs which originated from Malayan Digay. However, Lamtad nowadays is very famous in the central part of Thailand.

Language

The Language that used in Lamtad will be in the form of poem called klon Hau Diew. Klon Hau Diew is the Poem which contains the same vowel in the fixal word of each line.

The performance

In performing Lamtad, men and women will perform their typical Thai dancing while they say poems. The sorts of Thai dancing that used in Lamtad are Lam kren Naklong or Banton, Lam Wiakru, Lam Oak Tau, Lam Sad or Lam Son, Lam Loy, Lam Kiaw, Lam Wa, Loy Dok and Rong Rub.

The art of Language use

In performing Lamtad, we focus on using the beautiful and meaningful Language which include repeated words, reduplicative words, metaphor and simile, foreign words and Slang.

The purpose of performing Lamtad

1. Entertain : Lamtad aims to entertain People. The content almost focuses on how men and women courting each other.
2. Give knowledge of Thai way of life : Even though Lamtad aims to entertain people, it reflects Thai way of life. For example, it tells people how Thai people think and behave, What they believe in and how they react the social values.
3. Disclosing some Thai tradition : According to Thai tradition, we believe that sex is not the suitable topic that we should talk about. However, it is allowed in Lamtad.
4. Showing economic status. The content of Lamtad always mentions on how Thai people earn their living especially the poor who are struggle to earn their money.

Inconclusion Lamtad show us Thai way of life and the social values. It focuses on the gratitude, the manner of good Thai women, the marriage life, sex and the foreigner. However these believe will probably change due to time.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอยไ้พิจารณาปริญญา
โทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอย

.....ประธาน
.....กรรมการ
.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ โดยผู้เขียนได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์สุนันtha โสรัจ และอาจารย์สุมาลย์ หงษ์ไพบูลย์ ในด้านการวางแผน
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนตรวจแก้และเกลาสำนวนภาษา และได้รับความกรุณา
จากอาจารย์ปราวณี ชวัญแก้ว เป็นกรรมการเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้เขียน
ขอกราบขอพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คุณหวังดี นิมา (หวังเต๊ะ) และศิลปินลำดับศักดิ์คณะหวังเต๊ะ ที่ให้
ความร่วมมือในด้านการเก็บข้อมูลภาคสนาม พร้อมทั้งให้คำแนะนำในเรื่องความรู้เกี่ยวกับ
ลำดับขั้นเป็นประโยชน์และทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัมพร สุขเกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา วีรเพ็ญ
ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้เขียน และขอขอบพระคุณอาจารย์วัลภา
ไทยจินดา ที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในด้านภาษาอังกฤษ

ท้ายสุดขอขอบพระคุณอาจารย์พิศาส นามพงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บ
รวบรวมข้อมูล การพิมพ์ และเป็นกำลังใจที่สำคัญในการศึกษาวิจัยตลอดมาจนปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จลงได้

วาสนา ทนสาร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาคนควา	8
ความสำคัญของการศึกษาคนควา	9
ขอบเขตในการศึกษาคนควา	9
คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	9
วิธีดำเนินการคนควาและรวบรวมข้อมูล	10
การจัดกระทำข้อมูล	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคนควา	12
2 ความรู้เกี่ยวกับลำดับ	20
✓ ความหมายของลำดับ	21
✓ ประวัติความเป็นมาของลำดับ	23
✓ ลักษณะของการแสดง	27
การประชันลำดับ	30
✓ คนตรีประกอบ	34
✓ ผู้แสดง	35
✓ การแต่งกาย	36
✓ ลักษณะคำประพันธ์	39
ความแพร่หลายของลำดับ	43
ลักษณะการรับงานในคานธุรกิจ	47
ทำเนียบลำดับ	52

3 การศึกษาและวิเคราะห์ลำตัด	56
รูปแบบในการแสดง	56
การตั้งวงลำตัด	56
ลำดับชั้นการแสดง	58
เนื้อเรื่องหรือลักษณะการดำเนินเรื่อง	65
ลำเกริ่นหนากลอง	66
ลำไหวครู	67
ลำออกหัว	70
ลำสาก	73
ลำลอย	75
ลำเกี่ยว	77
ลำว่า	82
ลอยคอก	87
ศิลปะการโฆษณา	88
การเลือกสรรคำใช้	90
ความหมายอันไพเราะกินใจ	103
กลวิธีในการแสดง.....	112
ปฏิภาณ	113
การเกี่ยว	115
การแกเกี่ยว	116
4 วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในเพลงลำตัด	120
วิถีชีวิตที่ปรากฏในลำตัด	121
ความเชื่อ	121
คำสอนคติเตือนใจ	128
ระบบครอบครัว	139

ค่านิยมที่ปรากฏในบทของลำตัด	150
ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูคุณ	151
ค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสตรี	155
ค่านิยมเกี่ยวกับการครองเรือน	155
ค่านิยมในเรื่องเพศ	157
ค่านิยมในเรื่องของทางชาติ	172
5 สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	166
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	181
ประวัติผู้เขียน	

ภูมิหลัง

วัฒนธรรมเป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคมที่สร้างขึ้นเพื่อความคึกาม ความเจริญ ความสามัคคีกลมเกลียว ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะและเป็นแนวทางแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาสังคมและวิถีทางการอยู่ร่วมกันให้เกิดสันติสุข ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นแบบแผนของพฤติกรรมในสังคม ซึ่งสมาชิกในสังคมได้ประพฤติตามต่อกันมาจนทุกวันนี้ เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์และความเจริญงอกงามของสังคมเหล่านั้น ดังนั้น วัฒนธรรมของมนุษย์โดยย่อได้แก่ สมบัติของส่วนรวม ซึ่งมนุษย์ได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรมจึงเป็นสมบัติอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์ทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมมีระเบียบแบบแผน มีความสงบสุข และเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะ

"วัฒนธรรม คือ วิธีหรือทางแห่งชีวิตมนุษย์ของชุมชนหนึ่ง ซึ่งอยู่ร่วมกันในที่หนึ่งหรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ เราจะทราบได้ว่าชนชาติใดมีความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมเป็นอย่างไร ก็ดูจากสิ่งต่าง ๆ ที่ชนชาตินั้นปรุงแต่ง สร้างหรือทำขึ้น อันมีลักษณะปรากฏออกมาให้เห็นใจของชนชาตินั้น เช่น ประเพณี ศิลปะ วรรณคดี ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา" ¹

ดังนั้น วัฒนธรรมของชาติหนึ่ง ๆ จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของชาติอื่น หากลักษณะนี้ถูกทอดทิ้งสูญหาย เอกลักษณ์ของชาติย่อมสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อสังคมท้องถิ่นและชาตินานเมืองดังกล่าวนั้นแล้ว การศึกษาวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาจึงจำเป็นอย่างยิ่ง

กลุ่มสังคมของแต่ละชาติย่อมมีวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะร่วมของตนโดยเฉพาะ วัฒนธรรมรวมหรือวัฒนธรรมใหญ่ยังแบ่งเป็นวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น "ซึ่งมีสาระ

ใหญ่ของแบบแผนคล้ายกันอยู่ แต่มีความแตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย" ¹

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมาย การติดต่อสื่อสารระหว่างคนในท้องถิ่นที่ห่างไกลกันสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงทำให้มีการถ่ายทอดผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ มีมากขึ้น โดยเฉพาะชาวเมืองซึ่งได้รับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของสิ่งแวดล้อมได้ง่าย ผิดกับชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในชนบท ย่อมจะรักษามโนธรรมนิยม ประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ ของเดิมไว้ไ้ทนนานกว่า ดังนั้นลักษณะของวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงยังคงมีการเปลี่ยนแปลงและการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไม่มากนัก

การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากเป็นการศึกษาวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานน้อยแล้ว ยังช่วยใหู้้จักและเข้าใจสภาพชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ในอดีต คนรุ่นหลังจะไ้รู้จักตนเองและดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างถูกต้องเหมาะสมขึ้น ดังคำกล่าวว่ "คนในสังคมสมัยใหม่จะเข้าใจตนเองต้องแท้ ก็เมื่อมองकुสังคมโบราณซึ่งยังมีหลงเหลืออยู่บ้างในหมู่บ้าน" ² ซึ่งส่วนมากจะสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในรูปของ "คหิชาบ้าน"

ประเทศไทยเราเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่มากของตนเองและรับจากต่างประเทศผสม จึงมีเรื่องคหิชาบ้านมากมาย เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คหิชาบ้าน คือ เรื่องราวซึ่งเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ นอกจากนี้คหิชาบ้านยังเป็นเครื่องแสดงระดัวัฒนธรรม คีลธรรม ความเชื่อ ความต้องการ แนวความคิด อุดมคติ และสิ่งอื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ เป็นเครื่องบอกลักษณะของสภาพชีวิตและสังคมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามกาลเวลาที่ล่วงมา จึงเป็นที่ประจักษ์ว่ซึ่งความเป็นชาติอย่างแท้จริงของแต่ละชาติแต่ละภาษา วรรณคดีสำคัญ ๆ หลายเรื่องก็มีที่มาจากเรื่องของชาวบ้านนี้เอง ดังนั้นถ้าจะเป็นเหตุผลเพียงพอที่คนไทยควรจะสนใจคหิชาบ้านของไทย เพื่อจะไ้รู้จักตัวเองและบรรพบุรุษของตน

¹ พัทยา สายหนู ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม . หน้า 11

² ประมวล คิตติณัน คหิชาบ้านการศึกษาในคานาณษยวิทยา . หน้า 7

คหิชาวบ้านมีหลายประเภท และนักคหิชาวบ้านมีวิธีแบ่งที่แตกต่างกันหลายวิธี แต่วิธีที่นิยม คือ แบ่งเป็นประเภท มุขปาฐะ อมุขปาฐะ และประเภผสม แจน ฮาโรลด์ บรุน แวนค์ ได้จำแนกคหิชาวบ้านออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ประเภทมุขปาฐะ (Verbal Folklore) คือ คหิชาวบ้านประเภทที่ใช้ภาษาหรือคำพูด เช่น สุภาษิต ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน ฯลฯ
2. ประเภทอมุขปาฐะ (Non Verbal Folklore) คือ คหิชาวบ้านประเภทที่ไม่ต้องใช้ภาษาพูดหรือคำพูดก็สามารถถ่ายทอดกันได้ การสืบทอดใช้วิธีสังเกตและปฏิบัติฝึกฝน เช่น สถาปัตยกรรมชาวมาน ศิลปะชาวมาน ทนตรีชาวมาน ฯลฯ
3. ประเภทผสม (Partly Verbal Folklore หรือ Mix) เป็นประเภผสมระหว่างชนิดที่ต้องใช้ภาษาและท่าทางประกอบกัน เช่น ความเชื่อเรื่องโชคลาง การละเล่นของชาวมาน ประเพณีชาวมาน ระบายสีพื้น ฯลฯ¹

เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) ที่ถ่ายทอดปรัชญาความนึกคิดของชาวมานหรือกลุ่มชนโดยง่ายใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด เนื่องจากเป็นผลผลิตทางความคิดผ่านกระบวนการกลั่นกรองมานอยกว่าวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทอื่น การศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของเพลงได้ดียิ่งขึ้น เพราะเพลงนั้นสามารถสื่อความหมายได้หลายอย่าง เช่น

"เพลงอาจบอกความรัก ความหวังใจ เพลงอาจแสดงค่านิยมในเชิงเตือน สอน หรือคำหิ. เพลงอาจคร่ำครวญบอกความสิ้นหวัง บอกความโกรธแค้น ความเศร้าสร้อย ความสนุกสนานรื่นเริงใจ หรือบอกอารมณ์วิไลหา แม้การประท้วงสังคม การต่อต้านการบีบบังคับใด ๆ มนุษย์ยังคงใช้เพลงบอกความคิด ความรู้สึก บอกสภาพการที่เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมของตน การศึกษามโนทัศน์ของเพลงพื้นบ้านจึงเป็น การศึกษาอารมณ์ แก่นแท้ของมนุษย์อันเกี่ยวกับชีวิตและสังคม"²

¹บุปผา หวีสุช คหิชาวบ้าน . หน้า 10 - 11

²จารุวรรณ ธรรมวัตร บทบาทมโนลัทธิสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษ . หน้า 1

เพลงพื้นบ้านในประเทศไทยมีมาแต่ครั้งโบราณกาล สืบหาหลักฐานไม่ได้แน่นอนว่ามีต้นกำเนิดขึ้นในสมัยใด เป็นของที่เกิดขึ้นเป็นปกติสยของคนในสังคม เพราะเป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิงจากการหาต้นกำเนิดไม่ได้เช่นนี้ จึงมีผู้เรียกเพลงพื้นบ้านว่า เป็นบทเพลงที่ไร้ต้นกำเนิด เป็นเพลงนอกศตวรรษบาง เพลงนอกทำเนียบบาง

เพลงพื้นบ้าน คือ วรรณกรรมชาวบ้านประเภทหนึ่งที่ใช้ร้องเล่นกันในสังคมท้องถิ่น ถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยใช้เวลาจำ ไม่มีการบันทึกให้ทราบถึงผู้แต่ง ที่มาของเพลง หรือแม้กระทั่งระเบียบวิธีการเล่นก็ใช้จดจำสืบต่อกันมา จึงเรียกได้ว่าเป็นวรรณกรรมปากเปล่า หรือวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) เป็นวัฒนธรรมทางความบันเทิงของชาวบ้านในท้องถิ่น แล้วแพร่กระจายจากถิ่นหนึ่งไปยังถิ่นหนึ่ง มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ลักษณะเด่นของเพลงพื้นบ้าน คือ ความเรียบง่ายและมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น ความเรียบง่ายนี้ปรากฏอยู่ในรูปแบบและทำนองความเรียบง่ายของรูปแบบนั้น สุกัญญา สุจนายา กล่าวไว้ว่า

"คือ การซ้ำคำ ซ้ำวรรค ซ้ำโครงสร้างของจังหวะสัมผัส (Isorhythmic structure) ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดธรรมดา ส่วนความเรียบง่ายในทางทำนอง คือ มีทำนองไม่ซับซ้อน มีระดับเสียงซ้ำไปซ้ำมา (Recurring tone) มีช่วงจังหวะหยุด (Interval) ที่แน่นอน จึงง่ายและสะดวกต่อการจดจำ ส่วนลักษณะเฉพาะถิ่นปรากฏอยู่ที่ภาษาที่รจน ทำนอง ภาพสังคมที่สะท้อนอยู่ในเนื้อหาของบทเพลง และแกนของเรื่อง (Theme) ที่เป็นสากล" ¹

เพลงพื้นบ้านเป็นวิวัฒนาการทางการใช้ภาษาไทยในระบัยสูงขึ้นมา เพราะเมื่อสังเกตดูเพลงพื้นบ้านจะเป็นสื่อถ่ายทอดเรื่องราวอันเกิดขึ้นในสังคมชาวบ้านทุกระดับ ทุกระดับชาวบ้านในหมู่บ้าน ตำบล เมือง จนกระทั่งระดับชาติ เรื่องราวเหล่านี้จะเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาระยะหนึ่ง เมื่อถึงระยะหนึ่งจะมีผู้คิดประดิษฐ์คำให้เรื่องที่เล่านั้นมีคำไพเราะ มีคุณค่าทางความบันเทิงและสะท้อนภาพสังคมทุกด้าน เราสามารถจะศึกษา

เพลงร้องเล่นกันตามเทศกาลงานนาหรืองานนักขัตฤกษ์ จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในความนิยม แต่ในปัจจุบันเราก้าวไปสู่สังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อาชีพที่เคยประกอบสัมพันธกันมาแต่โบราณได้เปลี่ยนแปลงไป เพลงที่คนสมัยนั้นนำมาร้องจึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย

นอกจากลิเกแล้วยังมีเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ที่เริ่มหายากและฟังได้ยาก เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงปรบไก่ เพลงเกี้ยวข้าว เพลงเรือ เพลงเหยียบ เป็นต้น โดยเฉพาะเพลงเหยียบ ซึ่งเป็นของดีอย่างหนึ่งของกาญจนบุรีที่กำลังเสื่อมลงไปทุกที ลูกหลานของเราจะไม่มีโอกาสได้ชมการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดกาญจนบุรีกันแล้วหากเราไม่รักษา ปัจจุบันนี้เพลงเหยียบหายากมากจนน่าเป็นห่วงว่าคงจะสูญไปในไม่ช้า หากกรมศิลปากรรวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทางจังหวัดกาญจนบุรีไม่คิดจะรักษาไว้เป็นมรดกของไทยแล้ว แน่نونเหลือเกินว่าอีกไม่ช้าคงจะสูญสลายไปตามกาลเวลา คนรุ่นหลังจะไม่มีโอกาสเห็นของจริง เมื่อถึงตอนนั้นเพลงเหยียบคงเหลือแต่เพียงชื่อในพจนานุกรมเท่านั้น

ถึงแม้ว่าเพลงพื้นบ้านส่วนมากจะลดความนิยมลงไปหลายประเภท เป็นต้นว่า เพลงเหยียบ ซึ่งเกือบจะเรียกได้ว่า แทบไม่มีคนรุ่นหลัง ๆ รู้จักกันแล้ว แต่ยังมีเพลงพื้นบ้านอย่างหนึ่งที่ยังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน นั่นคือ "ลำตัด"

ในปัจจุบันนี้ความตื่นตัวในการรวบรวมเพลงพื้นบ้านมีมากขึ้น มีการออกไปสัมภาษณ์ เพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ จากพ่อเพลงแม่เพลง มีการศึกษาถึงค่านิยม ความเสื่อม สาเหตุของความเสื่อมของเพลงพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นกันมากมาย เรียกว่า เป็นการระดมกำลังความคิด และความรู้ เพื่อที่จะรักษาเพลงพื้นบ้านให้คงอยู่สำหรับชนรุ่นหลัง สำหรับเพลงพื้นบ้านภาคกลางนั้นก็มีตื่นตัวในการศึกษาและรวบรวมเช่นกัน เช่น สุนามาลย์ เรื่องเคส¹ ได้ทำการศึกษาเรื่องเพลงพื้นเมืองจากคำลพพมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยการรวบรวม เพลงพื้นเมืองและเพลงเด็ก ซึ่งประกอบค้ายเนื้อเพลง มีการอธิบายความแสดงข้อคิดเห็นแทรกไปด้วย พร้อมทั้งมีการเปรียบเทียบเนื้อเพลงบางเพลงที่มีเนื้อเพลงคล้ายคลึงกันกับข้อมูลที่รวบรวมมา

เอนก นาวิกมูล² ก็ได้ศึกษาและรวบรวมเพลงพื้นบ้านภาคกลางไว้และรวบรวมพิมพ์ไว้เป็นสารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ซึ่งประกอบด้วยเพลงพื้นบ้านของภาคกลางใน

¹ สุนามาลย์ เรื่องเคส เพลงพื้นเมืองจากคำลพพมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. 2517-

² เอนก นาวิกมูล สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง. 2528

เรื่องของประวัติความเป็นมา ลักษณะทั่วไป และเนื้อเพลง

เขาวเรศ สิริเกียรติ¹ ได้ศึกษาเรื่องเพลงกล่อมเด็กของไทย โดยได้ศึกษา เพลงกล่อมเด็กของทุกภาคของไทยจากผู้รวบรวมไว้แล้ว ได้ศึกษาต้นหลักของเพลง กล่อมเด็กแต่ละภาค ศึกษาประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็ก วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตาม ประเภทของเนื้อร้อง เพื่อศึกษาสภาพชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมไทยจาก เพลงกล่อมเด็กในเรื่องของเพลงกล่อมเด็กนี้ ฉะฉน โปษกฤษณะ และคณะ² ก็ได้ทำการ ศึกษาเพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด ไว้เช่นเดียวกัน

แม้ว่าจะมีผู้ศึกษาค้นคว้าเพลงพื้นบ้านภาคกลางไว้หลายท่านดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ เพลงพื้นบ้านประเภทลำตัดนั้น ยังไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังและลึกซึ้งเลย นอกจาก กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและลักษณะทั่ว ๆ ไปเท่านั้น

ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านที่แพร่หลายออกไปในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วภาคกลาง เป็นการ เล่นที่มีแบบแผนการแสดงมาจาก "คิเกร์" ของมลายูซึ่งแต่เดิมคิเกร์นี้เป็นยหฬวญญา พระเจ้าของศาสนาอิสลาม วิธีแสดงจะเริ่มต้นด้วยมีผู้ตีระฆังนาโหมโรงล้วน ๆ ตามจะ ร้องนำเป็นภาษามลายู เรียกว่า "บันทน" ลูกคู่จะร้องรับไปด้วย ต่อจากนั้นตามจะร้อง เป็นใจความสั้น ๆ แล้วลูกคู่ก็ร้องรับอีก ต่อจากนั้นตามจะเปลี่ยนเพลงใหม่ไปเรื่อย ๆ ผู้ร้องเป็นตามจะมีก็คนก็โค บางทีลัดเปลี่ยนกันร้องเป็นตามทเรียงตามลำตัดห้วงก็มี การ แสดงแบบนี้เรียกกันว่า ลีเกลาตัด ต่อมาภายหลังเหลือเพียงคำว่า "ลำตัด" แต่เดิมผู้แสดง ลำตัดเป็นชายล้วน เมื่อได้รับความนิยมมากขึ้นจึงเกิดการประชันขันแข่งกันระหว่างทางคณะ ทางมีครูบาอาจารย์ของตามาแก่กันอย่างเอาแพเอาชนะจริง ๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงอวด ทหารของผู้เป็นตามทในขณะี่ร้อง ต่อมาสตรีที่รักสนุกในทางศิลป์ได้ตั้งวงลำตัดขึ้นมาบาง ไซหญิงล้วนห้วง และสามารถแก้กับวงผู้ชายได้ด้วย ดังนั้น การแสดงลำตัดจึงได้รับความนิยม

¹เขาวเรศ สิริเกียรติ เพลงกล่อมเด็กของไทย. 2521

²ฉะฉน โปษกฤษณะ และคณะ เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของ เด็กภาคกลาง. 2521

นิยมมากขึ้น

ผู้ที่จะเป็นตัวแทนลัทธินั้นจะต้องมีปัญญา มีความรู้ ไหว้ คำนวณที่แม่นจะค่อนข้าง
 ทลกและหยวนโหลในการแสดงทั่วไป แต่จะเป็นการแสดงในโอกาสพิเศษสำคัญ ๆ จะสรุป
 การเล่นลัทธินั้นนอกจากจะร้องเล่นกันเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ต่อมาในภายหลัง
 ที่บ้านเมืองกำลังพัฒนา ผู้แสดงลัทธิก็ได้สอดแทรกทัศนคติต่าง ๆ ไว้มากมายไม่ว่าจะเป็น
 ความรักชาติ สภาพความเป็นอยู่ เป็นต้น

นอกจากนี้ลัทธิยังเป็นการแสดงที่ให้อารมณ์และความบันเทิงแบบไทย ๆ เป็นการ
 เล่นที่ยังคงเป็นชนของชาวบ้านตลอดยุคสมัย โดยเฉพาะในปัจจุบันลัทธิมีการแสดงออก
 ทางโทรทัศน์ วิหุ การภาพยนตร์ที่นำเสนอ ประกอบกับการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว
 ยิ่งทำให้ลัทธิเป็นการแสดงที่อยู่ใกล้ชีวิตประชาชนจริง ๆ ซึ่งเป็นหลักประกันว่าไม่ว่าวันที่ลัทธิ
 จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวและเสื่อมความนิยมไปง่าย ๆ จะเห็นได้ว่ามีศิลปินลัทธิหลายคนที่ยัง
 ขึ้นหิ้งอยู่ในความนิยมของประชาชนเกือบทุกกระแสร นอกจากจะมีการแสดงลัทธิในงานเทศกาล
 ต่าง ๆ แล้ว ศิลปินลัทธิที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น คณะลัทธิหวังเต๊ะ คณะลัทธิแม่
 ประยูร ยิ่งไปบันทึกเสียงลัทธิออกจำหน่ายแก่ประชาชนตามท้องตลาดทั่ว ๆ ไป

ดังนั้นเพลงพื้นบ้านประเภทลัทธิจึงน่าที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง เพราะ
 เพลงพื้นบ้านประเภทนี้ยังคงขึ้นหิ้งอยู่ในความนิยมของประชาชนทั้ง ๆ ที่เพลงพื้นบ้านประเภท
 อื่น ๆ เริ่มเสื่อมความนิยมไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลัทธินั้นไม่มีกฎเกณฑ์
 ตายตัว ฉะนั้นลักษณะ ทำนอง มีการยืดหยุ่นได้ มีลูกแทรกลูกซัด และนอกจากนี้ท่วงทำนอง
 ของดนตรี คือ รำมะนาเป็นสิ่งที่เร้าใจของผู้ฟัง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าน่าที่จะไต่ถามลัทธิ
 นี้มาศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ลักษณะของลัทธิในแง่ของรูปแบบ เนื้อหา ศิลปะการ
 เรียบเรียงถ้อยคำ
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของมนุษย์ และค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏในลัทธิ

ความสำคัญของการศึกษาลำตัด

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะของลำตัด
2. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และค่านิยมที่ปรากฏในลำตัด
3. เป็นการอนุรักษ์ และเผยแพร่ เพลงพื้นบ้านประเภทนี้ให้เป็นที่รู้จักของประชาชน

ขอบเขตในการศึกษาลำตัด

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ จะใช้ข้อมูลจากคณะลำตัดหวังตะเป็นหลัก ส่วนของคณะลำตัดอื่น ๆ จะใช้เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น
2. ระยะเวลาในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2529 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 รวม 12 เดือน การเก็บข้อมูลจากการแสดงสด ไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง
3. แหล่งปฏิบัติการค้นคว้า
 - 3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) คือ ข้อมูลที่ได้จาก
 - 3.1.1 การสัมภาษณ์วิทยากรซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและศิลปในลำตัด
 - 3.1.2 แบบบันทึกเสียงการแสดงสดของลำตัดคณะหวังตะ
 - 3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ ข้อมูลที่ได้จาก
 - 3.2.1 เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2.2 แบบบันทึกเสียงที่คณะลำตัดได้บันทึกออกจำหน่าย ในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2529

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

ลำตัด หมายถึง การแสดงที่เป็นทำนองเพลงที่ชายหญิงร้องโต้ตอบกันด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ชวนคิด ชวนขัน มีรำนะนาเป็นดนตรีประกอบ การแสดงจะเริ่มต้นด้วยการโหมโรงรำนะนา ก่อน แล้วฝ่ายชายหญิงจึงจะวากลองโต้ตอบกัน

ศิลปในลำตัด หมายถึง ผู้ร้องผู้เล่นลำตัด

รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของวงลำตัด และลำดับชั้นการแสดง

เนื้อหา หมายถึง ข้อคิดหรือเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในบทร้องของลำตัดว่า เรื่องนั้นเกี่ยวกับอะไร

ท่วงทำนองการแต่งและวิธีแต่ง หมายถึง ลักษณะคำประพันธ์ของกลอนลำตัด

วิธีชีวิตของมนุษย์¹ หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ของมนุษย์ในสังคมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นวัน เป็นเดือน เป็นปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป ได้แก่ ความเชื่อ ความคิด การประเพณี

ค่านิยมทางสังคม² หมายถึง สิ่งที่ถูกชุมชนในสังคมเห็นว่ามีความควรแก่การรักษาไว้ซึ่งอาจไม่ใช่สิ่งที่ทุกคนได้ ค่านิยมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของคนให้เป็นไปตามความนิยมนั้น

วิธีดำเนินการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

1. เริ่มสำรวจแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่ผู้เขียนเกี่ยวกับลำตัด รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประกอบการศึกษาคุณค่าโดยรวมจากการสารและหนังสือ
2. ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ในเอกสารที่รวบรวมได้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยอย่างลึกซึ้งต่อไป
3. สำรวจจากแหล่งจำหน่ายแถบบันทึกเสียงตามท้องตลาด เพื่อรวบรวมแถบบันทึกเสียงที่คณะลำตัดที่มีชื่อเสียงผลิตออกจำหน่าย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์
4. เมื่อทำการศึกษาร່วเรื่องราวเกี่ยวกับลำตัดทั้งจากเอกสารและแถบบันทึกเสียงจนเข้าใจดีแล้ว จึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิจากลำตัดคณะหวังตะ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 4.1 เครื่องบันทึกเสียง
 - 4.2 แถบบันทึกเสียง (Tape C - 60) จำนวน 50 ม้วน
 - 4.3 กล้องถ่ายรูป

5. วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลในชั้นนี้ดังต่อไปนี้

5.1 สํารวจและติดต่อเพื่อขอทราบทัศนคติที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่อง

ลำตัด

5.2 การเก็บข้อมูล ข้อมูลในชั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากปากคำของวิทยากรและศิลปินลำตัด โดยเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของลำตัด ลักษณะของลำตัด ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับลำตัด กลเม็ดต่าง ๆ ในการนำเสนอ การสาธิตหรือร้องลำตัด ลักษณะการติดต่อและรับงาน แสดง วิธีการเก็บข้อมูลจะใช้การจดบันทึก และบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง

ข. ข้อมูลที่ได้จากเนื้อหาของการชมการแสดงลำตัดหวังตะเวนเวทีจริง ไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง

การจัดกระทำข้อมูล

ในการศึกษครั้งนี้จะวิเคราะห์ข้อมูล จัดกระทำและนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและความรู้เกี่ยวกับลำตัด จากเอกสารต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ รวมทั้งบันทึกจากปากคำของวิทยากร เพื่อประกอบการศึกษาและวิเคราะห์
2. ถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นหรือลำตัดจากแถบบันทึกเสียงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้

ในการศึกษาวิเคราะห์

3. ศึกษาเนื้อหา รูปแบบของกลอนลำตัด ศิลปะการใช้ภาษา สำนวนภาษา สัญลักษณ์ และกลวิธีในการเสนอ จากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้
4. ศึกษาวิธีวิพากษ์และค่านิยมที่ปรากฏในลำตัด ด้วยการวิเคราะห์จากเนื้อหาของลำตัดที่รวบรวมมาได้

5. สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณค่า

เนื่องจากในปัจจุบันวัฒนธรรมทางชาติในค่านักคิด กำลังแพร่หรือพิชิตเข้ามาในบ้านเมืองเรา และมีผลทำให้เพลงพื้นบ้านอันเป็นสมบัติล้ำค่าทางวัฒนธรรมของไทยเรานั้นวันแต่ละวันจะเลือนหายไปจากความทรงจำของคนในรุ่นหลัง ๆ จึงทำให้กลุ่มผู้มองเห็นคุณค่าของเพลงพื้นบ้านได้พยายามศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านไว้มากพอสมควร เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมในค่านักนี้ ให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป ดังนั้นเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและกล่าวถึงเรื่องสำคัญ จึงพอที่จะรวบรวมไว้เป็นแนวทางในการศึกษาคุณค่าไว้ดังต่อไปนี้

ในเรื่องความเป็นมาของสำคัญผู้กล่าวไว้หลายราย คือ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ¹ กล่าวความเป็นมา วิธีแสดง เอนก นาวิกมูล² กล่าวถึงประวัติความเป็นมา การแต่งกาย คนตรีประเภท วิธีแสดงสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และลักษณะกลอนของสำคัญ

บทความเรื่อง เพลงพื้นเมืองสำคัญของ ฌมรา กล่าวเจริญ³ ได้กล่าวถึงเรื่องราวของสำคัญไว้อย่างละเอียด โดยเริ่มจากประวัติความเป็นมา วิธีการแสดง ลักษณะของการแสดง ผู้แสดง คนตรี การแต่งกาย ลักษณะกลอนสำคัญ และลำดับขั้นการแสดง

หนังสือวรรณกรรมสำหรับครูประถมของ จันทร์ศรี นิตยฤกษ์⁴ ได้กล่าวถึงเรื่องของสำคัญไว้พอสรุปได้ดังนี้ สำคัญเป็นการละเล่นที่มาจากการเล่นศิกร์ของฌมรายุ ซึ่งเดิมใช้สาวกษัตริย์ของชาวมุสลิม โดยสาวกให้เข้ากับจังหวัดระนอง มาได้มีการดัดแปลงสาวกศิกร์เป็นสำนวนต่าง ๆ ประชันแข่งขันกัน จนกลายเป็นการละเล่นอย่างหนึ่ง มีการ

¹ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ เรื่องการละเล่นของไทยฉบับย่อ. หน้า 49 - 50

² เอนก นาวิกมูล สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง. หน้า 79 - 82

³ ฌมรา กล่าวเจริญ วัฒนธรรมไทย. 23 : 4 - 42 เมษายน 2527. หน้า 42 - 43

⁴ จันทร์ศรี นิตยฤกษ์ วรรณกรรมสำหรับครูประถม. หน้า 91 - 92

แต่งตัวออกมาเล่นประจักษ์เป็นชุด ๆ ภายหลังพัฒนามาถึงเงินเป็นเรื่องคล้ายละคร เรียกว่า "ลิเก" อย่างหนึ่ง มีการร้อง "บันทน" อันใดแก ร้องสร้อยแล้ววากลั่นกัน
เรียกว่า "ลำตัด" อีกอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นยังโกลาโลถึงผู้แสดงและลักษณะกลอนลำตัด
ไว้อย่างละเอียด

บทความในวารสาร วิทยุ 1 คอลัมน์วรรณกรรมพื้นบ้านโกลาโลถึงเรื่องลำตัด
ไว้ว่า ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านที่ยังอยู่ใกล้ชิดสนิทสนมกับชีวิตประจำวันของคนไทย ซึ่งถ้าจะ
เปรียบเทียบไปแล้วก็คล้าย ๆ กับนาฏกรรม ซึ่งคนไทยเท่านั้นที่จะเข้าใจรสชาติที่น่าพิศมัย เพลง
และการละเล่นพื้นบ้านของเรามีมากมายแต่ละอย่างเกิดจากความเป็นคนช่างสร้างสรรค์ รักสนุก
รักความเป็นอิสระและเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นเพลงอีแซว เพลงโคราช เพลงเรือ ฯลฯ
แคว้นเพลงเหล่านี้มาอย่างถึงกับหายไปพร้อมกับกาลเวลา ตามกฎเกณฑ์ของโลกที่เราอาจจะ
ปฏิเสธ และก็มีเพลงอีกหลายอย่างเช่นกันที่ได้รับการฟื้นฟูขึ้นเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรม ซึ่ง
นับว่าเป็นสิ่งที่ดี และอีกหลายอย่างที่ยังคงเป็นลมหายใจของชาวบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด
นอกจากนี้ ผู้เขียนยังโกลาโลถึงที่มาของลำตัดไว้ว่า เป็นญาติพี่น้องของลิเก มีความเป็นมา
จากที่เดียวกัน เป็นการละเล่นที่มาจากอินเดีย ซึ่งเดิมเป็นการสวดบูชาพระเจ้า พร้อมกับ
การที่ร่ายนาฏไปคอย จากการสวดและที่ร่ายนาฏก็แยกกลายเป็นอันกเถาะ (ลิเก) และ
ละอูเยา (ลำตัด)

นอกจากนั้นยังโกลาโลถึงการเล่นลำตัดในสมัยก่อนว่า ไม่ได้ตั้งเป็นวงเหมือนอย่าง
ทุกวันนี้ เพราะถือว่าเป็นการละเล่นมิใช่อาชีพ พอเพลงแม่เพลงเกิดจากทองตุง บทเพลง
ก็ว่ากันตามแบบลูกทุ่ง เล่นกันตามบ้านทุ่ง การว่าลำตัดสมัยโน้นไม่ได้ว่ากันแจ่มสองแจ่ม
แคว้นกันถึงหาหกแจ่ม ว่ากันทั้งหลับ ๆ กัน ๆ ลำตัดที่เล่นกันพื้นบ้านทุ่งเป็นแบบผู้ชายควล
ผู้ชาย ว่าเพลงลำตัดไปเอาร่ายนาฏที่ทางชา พรหมออกทราयर่าเจีย ๆ ไปคอย
เรื่องที่ว่ากันเป็นการร้องแก่กัน โดยมีการร่ายนำเอาความซึ้งทาง ๆ ซึ่งสมมุติขึ้น (หรือ
อาจเป็นจริงก็ได้) หรือเอาลักษณะพิธีกรรมของฝ่ายหนึ่งมาว่าเป็นทำนองเล่นประจักษ์กัน ซึ่ง

ก็ไม่พ้นจะต้องเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละฝ่าย โดยที่กันอย่างคึกคึกเฝ้าฉัน ก็ต้องว่าแม่
สองแฉ่งสองงามและให้อารมณ์ฉัน ส่วนลำตัดในยุคนั้นวันหนึ่งจะมีกลองระฆังนา 4 - 6
ใบ มีฉิ่งและกรับคอย แฉ่งเป็นฝ่ายหญิง ฝ่ายชาย กลอนที่เขย่นสลับมีการเตรียม
เรียบเรียงใหม่ ทำให้คำพูดดูหยาบคายน้อยลง ก่อนจะมีการประชันปากกันต้องมีการขอโทษ
ผู้ชมก่อน แล้วจึงมีการร้องแกกันและมีการคอยการร้องขึ้นตนทั้งวง ซึ่งส่วนใหญ่จะร้องใน
ลักษณะเน้นเรื่องความสามัคคี ความรักชาติ เป็นต้น

นอกจากนั้นผู้เขียนยังได้เสนออีกว่า ลำตัดเป็นการแสดงที่ให้ข้อคิดและความบันเทิง
แบบไทย ๆ เป็นการละเล่นที่ยังเป็นชมของชาวบ้านตลอดยุคสมัย ความสนใจของชนมี
มากขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันลำตัดมีแสดงออกอากาศทางโทรทัศน์ วิหุ การหาเงิน
และเนื่องจากคนมากที่สะดวกรวดเร็วยิ่งทำให้การแสดงลำตัดใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น
จึงเป็นหลักประกันว่า ไม่มีวันที่ลำตัดจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวและถูกประชาชนทอดทิ้งเลย หาก
ลำตัดยังคงความเป็นงานของประชาชนอยู่อย่างปัจจุบันนี้

หนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการ
แสดงและการละเล่นพื้นเมืองของไทยภาคกลาง¹ ได้กล่าวถึงลำตัดไว้พอสรุปความได้ว่า
ลำตัดสืบเนื่องมาจากการแสดงของพวกลิเก คือ เมื่อมีการร้องเพลงขึ้นตนจบความแล้วก็จะ
มีการแสดงแยกเป็น 2 สาขา คือ สาขาหนึ่งเรียกว่า "ฮัณฑ์เลาะ" ซึ่งต่อมาวิวัฒนาการ
เป็นลิเกประเภทต่าง ๆ อีกสาขาหนึ่ง คือ "ละอูเยา" เป็นการแสดงการว่ากลอนคน
ต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบแผนการแสดง "ลิเกลำตัด" หรือ "ลำตัด" ในปัจจุบันนี้ การแสดง
ลำตัดในชั้นต้นแสดงเพียงวงเดียว ผู้แสดงเป็นชายทั้งหมด เมื่อได้รับความนิยมมากขึ้นจึงเกิด
มีการประชันขันแข่งกันระหว่างวง ทางคณะที่มีครูบาอาจารย์ของทนายเก่ากันอย่างเอาแพ
เขาชนะจริง ๆ นอกจากนี้ก็ยังมีการแสดงอาภรณ์ของบุเป็นทนายในขณะร้อง ในระยะ
ต่อมามีสตรีที่รักสนุกในทางศิลปะได้ตั้งวงลำตัดขึ้นบ้าง ใช้สตรีล้วนทั้งวงและสามารถว่า
แกกันด้วยวงผู้ชายได้คอย ดังนั้นการแสดงลำตัดจึงยังได้รับความนิยมมากขึ้น

¹กระทรวงศึกษาธิการ หนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องการ
แสดงและการละเล่นพื้นเมืองไทยภาคกลาง. หน้า 182 - 185

ผู้ที่จะเป็นทอมลาคัตนั้นจะต้องมีปากคมมาก มีปฏิภาณไว คำร้องที่ไซ้มักจะค่อนข้าง
ทลกและหยวบไล่นในการแสดงทั่วไป แต่การแสดงในโอกาสพิเศษหรืองานสำคัญ ๆ จะสุภาพ
ขณะลาคัตที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน คือ คณะหวังตะ คณะแม่ประยูร เป็นต้น

การเล่นลาคัตนั้นนอกจากจะเล่นกันเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ทอมใน
ภายหลังระยะที่นานเมืองกำลังพัฒนา ผู้แสดงก็ได้สอดแทรกทัศนคติต่าง ๆ ไว้ เช่น ความ
รักชาติ เป็นต้น

มนตรี ทราโมท¹ ได้กล่าวถึงเรื่องลาคัตไว้ว่า ลาคัตเป็นการละเล่นที่สืบเนื่อง
มาจากลิเก หรือติเก๋ ของมลายูสาขาหนึ่งที่เรียกว่า ละกูเยา วิธีแสดงละกูเยานี้เริ่ม
ด้วยผู้ที่ร่วมระนาดหลาย ๆ คน ซึ่งเป็นนักร้องคอยออกมาตั้งวงเป็นวงเดียวกัน ที่ร่วมระนา
โหมโรงคอยเพลงร่วมระนาดวน ๆ ก่อน ต่อจากนั้นผู้เป็นทอมจะร้องขึ้นท่อนซึ่งเป็นบทร้องสร้อย
สำหรับลูกคู่รับขึ้นก่อน แล้วบรรดาผู้ที่ร่วมระนาในวงนั้นร้องตามอีก 2 เที้ยว ทอมจึงแยก
ออกร้องเป็นใจความสั้น ๆ และลูกคู่ก็ร้องรับขึ้นอยู่ในทำนองเดิมตลอดไป นานพอสมควรแล้ว
ทอมก็จะเปลี่ยนเพลงต่อไปตามลำดับ ผู้ร้องทอมหนึ่งคนก็จะฉีกเปลี่ยนกัน บางทีก็ฉีกกัน
ร้องเป็นทอมทเรียนตามลำดับไปทั้งวงก็มี โดยคำที่ร้องแยกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ชนิด
ที่กล่าวกันว่าให้เสียหายเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งกล่าวแก้ และอีกชนิดหนึ่งเป็นการสอยถามความรู้กัน
การแสดงแบบนี้เรียกว่า ลิเกลาคัต ภายหลังเรียกสั้น ๆ เข้าจึงเหลือเพียงคำว่า ลาคัต
ซึ่งเดิมแสดงกันวงเดียว ภายหลังมีการประชันกันว่าแก่กันหรือเขาแพ่เขาชนะกันจริง ๆ
ประกวดประชันกันทั้งฝีมือการที่ร่วมระนา เพลงที่ร้อง การทกลอนของทอม ทลออกจนทรา
วาท ๆ ที่มีลาคัตเกิดขึ้นผู้แสดงเป็นชายล้วน ๆ ภายหลังจึงเปลี่ยนเป็นทั้งชายและหญิง บางที
เล่นเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ชุคชมคง ชุคมอญ ชุคลาว เป็นต้น ล้วนแต่จะ
ประชันและปรับปรุงขึ้น

ประเทือง คล้ายสุวรรณ¹ กล่าวไว้ว่า เพลงลำตัดเป็นเพลงที่หญิงชายร้อง
โต้ตอบกันด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ชวนคิดและชวนขัน กล่าวกันว่า ลำตัดนั้นคิดแผลงมาจาก
การเล่น "ละอูเยา" ของมลายู มีการที่รำนะนาและร้องบันทนเป็นภาษาแขก คนไทย
คิดแผลงแล้วนิยมนำมาเล่นในงานนักขัตฤกษ์ งานการฉลอง หรืองานรื่นเริงทั่วไป การ
ร้องลำตัดจะขึ้นต้นด้วยกลอนทอดสร้อยกลอน เช่น

บทไหว้ครู

(สร้อย) น้าวัน - ฉันรักเจ้าสาริกา ส่งเสียงเจรจายูบคนไพร่
 หญิงนางแพนช่างโลภ (ชะ) แม่ใส่เสื้อแพรสีนจกกระจี๋หัวใจ

ต่อจากนั้นจะเป็นฝ่ายชายร้องเวียนจนครบแล้วร้องสร้อย ลงกลอง แล้วฝ่ายหญิง
ร้องแก้ในการร้องโต้ตอบกันจะร้องครวญละบทหรือครวญหลาย ๆ บทก็ได้ เมื่อจบบทครั้ง
หนึ่งลูกคู่จะร้องรับครั้งหนึ่ง บทสร้อยไม่กำหนดตายตัวอย่างบทเพลงบางเพลง เช่น เพลง
ขาวไร เมื่อจบความตอนหนึ่งจะเปลี่ยนสร้อยใหม่ก็ได้ เช่น

(สร้อย) นักทามะรมนิกทา มะรมนิกทามะรมนิกทอย
 ขอมะกอกกอกกันหม ฉันพบคนปากคมมันช่างสนใจเอ๋ย

เนื้อร้องลำตัดก็เช่นเดียวกับเพลงปฏิพากย์อื่น ๆ คือ ว่าโต้ตอบกันด้วยความ
เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเป็นสองแง่สองงาม นอกจากนั้น ประเทือง คล้ายสุวรรณ ยังได้กล่าว
ถึงลักษณะคำประพันธ์กลอนลำตัดไว้อย่างละเอียดอีกด้วย

ทัศนีย์ ทานทวนิช² ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่กล่าวถึงเรื่อง ลำตัด ไว้พอสรุปความได้
ดังนี้ ลำตัดเป็นเพลงพื้นเมืองของคนกรุงเทพฯ และแพร่หลายออกไปในท้องถิ่นต่าง ๆ
เดิมเป็นการสวดของชาวมลายูในสมัยรัชกาลที่ 5 เรียกว่า ลิเก กลอนสวดนี้มีคนร้อง

¹ประเทือง คล้ายสุวรรณ ร้อยกรองชาวบ้าน. หน้า 96 - 100

²ทัศนีย์ ทานทวนิช คติชาวบ้าน. หน้า 94 - 98

ทมมท มีลูกคู่รับกับที่ร่วมนาไปทวย คนทมมทก็ที่ร่วมนาเวลายื่นร้องเอาชาให้ร่วมนา
ไว้ เขามีมือปองหูข้างหนึ่ง เพลงร้องนั้นเรียกว่า บันตน

ลำดับนี้เดิมเรียกว่า ลีเกลาตัด การเล่นแต่เดิมเริ่มต้นทวยการโหมโรงร่วมนา
จากนั้นทมมทร้องเพลงเป็นภาษามลายู ร้องสร้อยเพลงให้ลูกคู่รับ แล้วร้องบทนั้น ๆ ลูกคู่
ร้องรับสร้อยและที่ร่วมนาควย จากนั้นจึงว่าแก่กันเป็นเนื้อความ ว่าก็มายัง ตามทวยกัน
มายัง การแสดงลำดับนี้ในระยะแรกดูแสดงเป็นชายล้วน ต่อมาจึงมีชาย วงหญิงเล่นประชัน
กัน มีการประคارมเเค่รอน ปัจจุบันลำดับนี้คงเดียวกันกับทั้งชายและหญิงประชันกัน

นอกจากนี้ ทัศนีย์ ทานทวนิช ยังได้กล่าวถึงระเบียบการเล่นลำดับนี้ในปัจจุบันไว้
อย่างเป็นที่เข้าใจอีกทวย

เจนพ พกระบวนวรรณ¹ ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของเพลงพื้นบ้านพอสรุปความ
ได้ว่า เพลงพื้นบ้านมีลักษณะเป็นลำนำ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ฉันทลักษณ์ ทำนอง มีการ
ยักยุดได้ มีลูกแพะลูกชู้คี่เสมอ เนื้อร้องทั้งหมดไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ขึ้น
อยู่กับปฏิภาณในการคนเพลงของแต่ละคน เนื้อหาสาระของเพลงพื้นบ้านนั้นไม่ค่อยมีวิวัฒนาการ
ก้าวหน้า ประกมกับตัวพอเพลงเมเพลงก็สุมหายทวยจากไปเกือบหมด หากคนสืบทวยชาว
เพลงมีไม่มาก ในช่วงที่เพลงพื้นบ้านกำลังคาบลูกคาบดอกนั้นก็เกร็งขึ้นมายุ่งอย่างรวคเร็วและ
ความคึกคักลีเก คือ ลำตัด

ลำตัด มีต้นทวยมาจากแหล่งเดียวกับลีเก แต่ประยุกต์ทวยหน้าทวยลีเก เพราะสามารถ
รวบรัดให้ฉับไวหรือจะให้สนุกแคไหนก็ได้ ลำตัดมีลักษณะเด่นชัดเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน คือ
มีลักษณะเป็นลำนำแต่ไม่ยักยาว เพราะเชื่อว่า ลำ - ตัด ก็คงตัดเอามาเป็นลำ ๆ เป็น
เพลงปฏิภาณเช่นเดียวกัน ทั้งลักษณะกลอนและการร้องของลำตัดก็เป็นแบบของเพลงพื้นบ้าน
เพียงแต่มีร่วมนาประกมจึงทวยเพื่อสร้างความครึกครื้นให้มากขึ้น ในที่สุดลำตัดก็มีอิทธิพล
ทำให้เพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ ต้องเลื่อมความนิยมไปอย่างเห็นอยู่

¹เจนพ พกระบวนวรรณ ชาวกรุง ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 ธันวาคม 2521.

ต่อจากนั้นเมื่อเวลาผ่านไป จากยุคร้องเพลงเกี่ยวกับผนหลังควาย ก็กลายมาเป็น ยุคทรานซิสเตอร์ ทำให้เกิดศิลปะอย่างใหม่ขึ้นมา นั่นคือ เพลงลูกทุ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นอันนำ เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนสรุปว่า เพลงลูกทุ่ง คือ วัฒนธรรมชั้นสุดท้าย (ในขณะนี้) ของ เพลงพื้นบ้าน ซึ่งจะเป็นขั้นตอนที่วัฒนธรรมมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของคนทั้งชาติ ไม่ใช่เฉพาะท้องถิ่นอย่างเดิมอีกแล้ว

อุกร รัชตะทิพย์¹ ได้กล่าวถึงเพลงลำตัดชื่อดัง หวังตะเภา ไว้ว่า หวังตะเภา เป็นราชาแห่งลำตัดในวงการลำตัดเรียกหวังตะเภาว่า "ลำตัดตัวดี" นอกจากจะเป็นพ่อเพลง ลำตัดแล้ว หวังตะเภายังเป็นนักอนุรักษ์ที่พยายามย้่าถึงเรื่องการเสื่อมสูญของเพลงพื้นบ้านและ พยายามทำให้ลำตัดและเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ พ้นคืนชีพขึ้นมา โดยการพยายามเชื่อมของเก่า กับของใหม่ รักษาของเก่าเอาไว้ ปรับประยุกต์ให้ทันสมัยด้วยการเอาของใหม่สอดแทรกเข้ามา ให้เป็นที่ถูกอกถูกใจแก่รุ่นใหม่ ๆ นั่นคือ มุขกลอน ซึ่งเรียกกันว่า หวังตะเภา มีลูกเล่น แพรวพราวและทันสมัยมาก เช่น

"พวงสองพวง... หล่นน้ำเสียพวง... เหลือพวง
สุดแสนจะแทนหาง เลี้ยงคายพวงมาลัยเอ๋ย..."

ลำตัดของหวังตะเภาเน้นใคร่ใคร่แล้วไม่ติดใจเห็นจะมี ยี่งมี "พอละออ" ประทับ เคียงข้างควยแล้ว ทั้งคู่จะสอดแทรกลูกเล่นลูกฮาและกลเม็ดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะเจาะ ว่าเป็นธรรมชาติ หวังตะเภาจะยกย่องพอละออให้เป็นพระเอก ซึ่งก็ไม่ผิดหวังเพราะพอละออก็มี ลูกเล่นลูกช่นเหลือรายไม่แพ้หวังตะเภาเช่นกัน

หวังตะเภา นั้นเดิมชื่อ หวังดี นิมา เกิดวันศุกร์ เดือนยี่ ปีฉลู พ.ศ. 2468 ที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร บิดาชื่อ นายหวังตะเภา มารดาชื่อ นางลำไย เหตุที่ใช้นามว่า หวังตะเภา ก็เพราะเมื่อเด็ก ๆ มีการล้อชื่อพ่อกัน เพื่อนฝูงพบปะ ก็เรียกชื่อ หวังตะเภา แทนที่จะเรียก หวังดี จนในที่สุดคนก็เรียกติดปากว่า หวังตะเภา จน

¹อุกร รัชตะทิพย์ ฟ้าเมืองทอง ปีที่ 9 ฉบับที่ 100 กรกฎาคม 2527.

ปัจจุบัน ปิณฑการของหวังเต๋อทางก็เป็นศิลปินลัทธิขงจื้อ ดังนั้น หวังเต๋อ จึงสืบทอดความเป็นศิลปินต่อจากปิณฑการอย่างแท้จริง ในปัจจุบันหวังเต๋อ กลายเป็นครูหวังที่มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย และยังได้เขียนบทละครให้คณะลัทธิขงจื้อต่าง ๆ เอาไปร้องเล่นกันเกือบทุกคณะ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องลัทธิขงจื้อกล่าวมาแล้ว แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงเรื่องราวของลัทธิขงจื้อมากมาย แต่ยังไม่เคยมีใครนำเพลงพื้นบ้าน ลัทธิขงจื้อ มาศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งเลย ส่วนมากก็จะกล่าวถึงเรื่องประวัติความเป็นมา วิธีการแสดง การแต่งกาย คนที่ประกอบ ลักษณะคำประพันธ์ บทร้อง เป็นต้น ส่วนในด้านเนื้อหา รูปแบบ และคุณค่าต่าง ๆ ที่แทรกอยู่ในเนื้อหานั้นยังไม่มีใครได้ศึกษาอย่างจริงจังมาก่อน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสมควรที่จะได้รวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ในท่อนนี้ให้ลึกซึ้ง เพื่อให้ประจักษ์ในคุณค่าของเพลงพื้นบ้านนี้ต่อไป

ความรู้เกี่ยวกับลำตัด

ความหมายของลำตัด

ลำตัดเป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคกลาง จัดเป็นการแสดงบนเวทีที่มีขึ้นในเทศกาล เพื่อความรื่นเริง และได้รับความนิยมมาก การเล่นลำตัดนั้นมุ่งการร้องท่วงทำนองต่าง ๆ กันเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อร้องที่ปรากฏ และการรำประกอบท่วงลีลาต่าง ๆ

ในเรื่องความหมายของลำตัดนั้น มีผู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมได้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ ดังจะยกตัวอย่างมาดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า "ลำตัด" ไว้ว่า หมายถึง "การจะเล่นที่เป็นทำนองร้องท่อนกันคนละวรรคหรือคนละท่อน"¹

เฑาะพวง พุ่มศิริ ได้กล่าวถึงความหมายของลำตัดไว้ว่า

"ลำ คือ เนื้อร้องในใจความต่าง ๆ กัน เช่น ลำไหว้ครู ลำเกี่ยว ลำสาธ ลำว่า ลำคา ลำลอย เป็นต้น ส่วนคำว่า ตัด หมายถึง ว่าตัดเข้าทำนองเพลงต่าง ๆ ของแขกของไทย ของเพลงมโหรี ปี่พาทย์ ในตอนที่ไพเราะเหมาะจะร้องเข้าจังหวะร่วมระบำได้ครึกครื้น กระฉับกระเฉง นอกจากนั้นก็ไปตัดหรือเปลี่ยนแบบการแสดงอื่น ๆ อย่างโน้มนึกที่น้อย เช่น โขน ละคร จั้ว สวดคฤหัสถ์ และทำนองเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงอีแซว..."²

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่า ลำตัด ไว้ชื่อว่า "ลำ คือ เพลง ตัด คือ แยก ฉะนั้น ลำตัด จึงเป็นการนำเพลงประเภทต่าง ๆ เป็นบางตอนจากบทเพลง

¹ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม . หน้า 710

²เฑาะพวง พุ่มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม . หน้า 144

มาร้องทอกัน ว่ากันไปเรื่อย ๆ เช่น ว่าเพลงอีแซวทอควยเพลงฉอน อะไรทำนองนี้
เพลงลำตัดก็จึงศักดิ์จริง" ¹

มนตรี ตราโมท ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการดนตรี และการแสดงในต่าง ๆ
ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้พยายามค้นหาที่มาของคำว่า ลำตัด ว่าใครเป็นผู้ตั้งชื่อของการละเล่น
ชนิดนี้ และการตั้งชื่อเช่นนี้มาจากอะไร ซึ่งก็ไม่มีใครตอบเป็นที่พอใจหรือได้รับความสว่าง
ขึ้นอย่างไรเลย แต่เมื่อมาพิจารณาจากการเสด็จเยือนคน ซึ่งเป็นการเล่นของมลายู จะพบว่า
มีการเล่นที่คล้ายกับลำตัดของไทย คือ ท่อนที่เรียกว่า ละกูเยา ซึ่งมีลักษณะเป็นกลอนตัน
และมีลูกคู่รับเมื่อจบบทหนึ่ง ๆ ส่วนชื่อลำตัดนั้นถ้าพิจารณาตามชื่อน่าจะสันนิษฐานได้ว่า "เป็น
เพราะลำที่ร้องนั้นคัดทอนจากเพลงต่าง ๆ ที่ใคร่ร้องส่งกันทั่วไป" ²

นอกจากข้อสันนิษฐานดังกล่าวแล้ว มนตรี ตราโมท ³ ยังได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติม
ไว้ว่า คำว่า เพลง กับ ลำ นี้ไม่เหมือนกัน หากจะว่ากันตามข้อสันนิษฐานข้างตน
ก็ควรจะเรียกว่า "เพลงตัด" ไม่ใช่ "ลำตัด" และหากจะใช้คำว่า "ลำ" ก็ควรใช้
กิริยาลำ "ฉับ" แต่เมื่อใช้กิริยาลำ "ร้อง" ก็ควรใช้คำว่า "เพลง"

เมื่อ "ฉับ" เป็นกิริยาที่ทำให้เกิดเสียงออกมาเป็น "ลำ" และ "ร้อง" เป็น
กิริยาที่ทำให้เกิดเสียงออกมาเป็น "เพลง" ท่อจากนั้นก็คงมาวินิจฉัยคำว่า "ลำ" กับ
"เพลง" นั้นว่าต่างกันอย่างไร ตามหลักวิชาคือศิลปะนั้น สิ่งประกอบขึ้นด้วยเสียงให้เกิด
ความไพเราะหรือแสดงความรู้สึกนั้น ๆ ได้แก่ ลำนำ ทำนอง และจังหวะ

"ลำนำ" หมายถึง ความสั้นยาว เบา แรง ของเสียง เรียกว่า "ทำนอง"
หมายถึง เสียงสูง ๆ ทำ ๆ สลับกันไป เรียกว่า Melody และ "จังหวะ" หมายถึง
ส่วนแบ่งย่อยที่เป็นระยะสม่ำเสมอ เรียกว่า Timing หรือ มาตรา

¹ ปรากฏ 2 : 15 14 ข.ล. 22 . หน้า 40

² มนตรี ตราโมท การละเล่นของไทย . หน้า 92

³ ข. หน้า 93

ทั้ง "ลำ" และ "เพลง" ย่อมมีส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ประกอบอยู่ทั้งสิ้น
 นึกกันเถวว่า "ลำ" นั้น ยึดลำนำมากกว่า ทำนอง ไซ้เสียงสูงต่ำไปตามสวนของถ้อยคำ
 และจังหวะไม่ค่อยจะแน่นอน เช่น แอวและเสภา เป็นต้น สำหรับ "เพลง" ยึดทำนอง
 อย่างเคร่งครัดมากกว่าลำนำ เสียงสูงต่ำที่ประชันรูปร่างไว้อย่างไรของคำเป็นไปอย่างนั้น
 แม้เสียงของถ้อยคำจะขัดกับทำนองก็พยายามอนุโลมถ้อยคำนั้นให้พ้องเข้ากับทำนองให้ได้
 และจังหวะของลำจะแน่นอน เช่น เพลงรองทาง ๆ ที่ร้องส่งเข้ากับคนตรี เป็นต้น

ถึงแม้ว่าหลักวิชาจะเป็นดังกล่าวข้างต้นก็จริง แต่ความหมายอันเกิดจากการเคยชิน
 ของคำพูดก็อาจเปลี่ยนแปลงไป และยิ่งต้องติดแน่นอยู่ในความรู้สึกของคนเราได้ เช่นคำว่า
 คนตรี ซึ่งมีความหมายเพียงเครื่องที่มีสาย หรือวงบรรเลงที่มีเครื่องสาย (คี่ดี ลี) เป็น
 ประธาน ส่วนดุริยะ หมายถึง เครื่องมีพาทย์ ซึ่งมีเครื่องที่ เป่า เป็นประธาน แต่
 ความรู้สึกที่เราพูดกันจนมีความหมายฝังตัวแน่นกับความเคยชินนั้น ไม่ว่าดุริยะหรือคนตรีก็
 หมายถึง เครื่องบรรเลงได้ทั่วไป ไม่ว่าชนิดไหน แม้ ลำ กับ เพลง ก็เช่นเดียวกัน
 คือ ไซ้พูดโดยมีความหมายถึงสิ่งเดียวกันมาแต่โบราณแล้ว เช่น เพลงรอง ในการเล่น
 ลำก็เรียก ลำ ซึ่งมี ลำพระทอง ลำแขกฉะบุรี และลำดา เป็นต้น เพลงที่นักสวด
 ฤๅษีสวดร้องก็เรียกกันว่า ลำสวด ละครพูดที่แทรกเพลงรอง ก็เรียกว่า ละครพูดสลับลำ

ดังนั้น คำว่า ลำ ที่ประกอบเป็นชื่อเรียกการละเล่นชนิดนี้ว่า ลำตัด นั้นอาจจะ
 หมายถึง การร้องเพลงตัดก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาแล้วลำตัดก็มีส่วนเป็น ลำอยู่ด้วย คือ
 ท่อนที่ตนเสียง และคอสองรองเป็นใจความนั้น ยึดลำนำ (Rythum) มากกว่าทำนอง
 (Melody) ซึ่งเป็นลักษณะของลำ ส่วนท่อนพาทย์ที่ลูกคู่รับนั้นจะเป็นลักษณะของเพลงทำนอง
 ที่นำมาให้อีกคู่รับโดยมากมักจะตัดมาจากเพลงรองหรือเพลงคนตรีอีกชั้นหนึ่ง โดยเลือกเอา
 แต่ท่อนที่ 1 เหมาะสำหรับการร้องมาเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าจะเรียกการละเล่นชนิดนี้
 ให้ถูกต้องตามลักษณะที่เป็นอยู่ จะต้องใช้ชื่อเรียกอย่างยืดยาวถึงที่ มนตรี ตราโมท เรียกว่า
 "ขับลำนำด้วยรองเพลงตัด" ¹ ซึ่งแทนที่จะเป็นชื่อเรียกก็จะกลายเป็นคำอธิบายไป จึงเห็น
 ได้ว่า ผู้ที่เริ่มการแสดงชนิดนี้ขึ้นพร้อมทั้งตั้งชื่อว่า ลีเกลำตัด (เพราะมาจากคี่เก) และ

ต่อมาถูกคัดลอกไปโดยความกร่อนของภาษาเหลือเพียงคำว่า ลำตัด จึงเป็นการตั้งชื่อที่เหมาะสม ง่าย และมีความหมายตรงกับการแสดงมากที่สุด

✓ ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ลำตัด หมายถึง การแสดงที่เป็นทำนองเพลงที่ชายหญิงร้องโต้ตอบกันด้วยคำที่เฝื่อน ชวนคิด ชวนขัน มีรำนะนาเป็นดนตรีประกอบ การแสดงจะเริ่มทวนทวนการโหมโรงรำนะนา ก่อน แล้วชายหญิงจึงจะว่ากลอนโต้ตอบกัน

✓ ประวัติความเป็นมาของลำตัด

24 กอน

ลำตัดเป็นการละเล่นที่สืบเนื่องมาจากลิเก หรือตีกีเก๋ ของมลายูสาขาหนึ่งที่เรียกว่า "ละกูเยา"¹ วิธีการแสดงละกูเยานี้ เริ่มทวนโหมโรงรำนะนาสวน ๆ ก่อน ทอจากนั้นผู้เป็นทนายจะนำร้อง บันทึน เพลงโคเพลงหนึ่งซึ่งเป็นภาษาแขกอันเป็นสร้อยสำหรับลูกคู่รับขึ้นก่อน แล้วบรรดาผู้รำนะนาในวงนั้นร้องตามอีก 2 เที้ยว ทนายจึงแยกออกร้องเป็นใจความสั้น ๆ แล้วลูกคู่ก็ร้องรับขึ้นในทำนองเดิมนั้นตลอดไป นานพอสมควรแล้วทนายก็เปลี่ยนเพลงต่อไปตามลำคำ ผู้ร้องทวนนั้นจะมีทีคนจะฉลัดกันอย่างไรก็ได้ บางทีฉลัดกันร้องเป็นทนายเรียงลำคำไปทั้งวงก็มี ถ้อยคำที่ร้องนั้นภายหลังแทรกคำไทยเข้าไปมาก เหลือภาษาแขกไว้แต่คำที่ลูกคู่รับจนกระทั่งทวนร้องเป็นคำไทยทั้งหมด แยกออกเป็น 2 ชนิด ชนิดหนึ่งว่ากันให้เสียหายเพื่อให้อีกส่วนหนึ่งกล่าวแก้ อีกชนิดหนึ่งเป็นการสรวลตามความรู้กัน

เคนทวง พุมศิริ กล่าวถึงความเป็นมาของลำตัดไว้ว่า ลำตัดน่าจะมาจากลิเกบันทึน ซึ่งคำว่า บันทึน นี้กร่อนมาจากคำว่า ลิเกบันทึน เกิดในราวปลายรัชกาลที่ 5 สมัยนั้นชาวปัตตานีที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ นานเข้าก็ได้เรียนภาษาไทยจนอ่านออกเขียนได้ก็มาบ้างแล้ว ประกอบกับมีญาติพี่น้องเป็นไทยพุทธก็มาบ้าง การสมาคมก็ขยายวงกว้างออกไป การจะร้องบันทึนเป็นภาษามลายูอย่างเดียวกันคนอื่นที่ไม่รู้ภาษามลายูก็ไม่เข้าใจ จึงมีการปรับปรุงการเล่นโดยร้องเป็นกลอนคำไทยปนคำมลายูอยู่บ้าง ในทำนองเพลงมลายู เรียกว่า "เพลงกะเลิง" ผู้ที่เล่นลิเกบันทึนพวกแรกนั้น เคนทวง พุมศิริ กล่าวว่า มีอยู่ 4 พวก คือ

"หะยีแดง เรียกกันทั่วไปว่า ยีแดง อยู่ตำบลไผ่เหลือง สุทรวาไรของกิน อ่างมณีบุรี
 คุรุขัน อยู่ตำบลถนนตก คุรุพันโค้ง อยู่ตำบลบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และคุรุหมักตุ
 อยู่ตำบลบ้านครัว (หลังวิทยาลัยเทคนิคปทุมวัน) ยีแดงเล่นมันทนแยกออกเป็น 2 แบบ
 คือ แบบหนึ่งเล่นมันทนร้องเป็นเรื่อง เรียกว่า "เล่นลูกบท" และอีกแบบหนึ่งเล่น
 เป็นการโต้ตอบกันไปมา แบบนี้เองที่โคปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปเป็นลิเกลำตัด ภายหลัง
 ทักคำว่า ลิเกออก เหลือแต่ "ลำตัด" ¹

เอนก นาวิกมูล ได้กล่าวถึงความเป็นมาของลำตัดไว้ว่า มีการแสดงชนิดหนึ่ง
 ซึ่งชาวมลายูจัดขึ้นเพื่อสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาอิสลามไทย "เริ่มต้นจากการที่กลอง
 รำมะนาพร้อมกับสวดสรรเสริญพระเจ้าทางศาสนาอิสลาม เริ่มเล่นกันที่ปัตตานีและในเขต
 วัฒนธรรมมลายู เรียกว่า "ลิเกฮูลู" ผู้เล่นหรือสวดทั้งหมดเป็นผู้ชายยังไม่มีผู้หญิงเข้ามา
 ประปน ลิเกฮูลูเป็นต้นแบบที่แยกออกเป็น "ลิเก แบบลำตัด" ²

แต่ผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่มาจากลำตัด ที่แตกต่างไปจากความเห็นของ
 เอนก นาวิกมูล คือ มีความเห็นมาจากอินเดีย ดังบทความในวารสารปริญา ว่า

"ลำตัดเป็นญาติพี่น้องกับลิเก มีความเป็นมาจากที่เดียวกัน เป็นการละเล่นที่มาจากอินเดีย
 ซึ่งเดิมเป็นการสวดบูชาพระเจ้าพร้อมกับรำมะนาไปควย จากการสวดและที่รำมะนาก็
 กลายเป็น "ฮันคาเลาะ" (ลิเก) และ "ละกูเยา" (ลำตัด) ละกูเยาหรือลำตัด
 สมัยบุกเบิกนี้ผู้เล่นจะนั่งเป็นวง แล้วเริ่มโหมโรงควยเพลงรำมะนาฉวน ๆ ผู้เป็นทนาย
 จะร้อง "บันทน" เป็นภาษาแขก อันเป็นบทร้องสร้อยสำหรับลูกคู่รับขึ้นก่อน บรรดา
 ผู้ที่รำมะนาในวงนั้น ก็ร้องตามอีก 2 เพียว ทนายจึงร้องตามเป็นใจความสั้น ๆ
 ทนายร้องในระยะหลังมีการแทรกคำไทยจนกลายเป็นภาษาไทยฉวน ละกูเยาของอิสลาม
 จึงโอนสัญชาติเป็นลำตัดไทยโดยสมบูรณ์" ³

¹ เคนทวง พุมศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมที่ม่านในแนวศิลปกรรม . หน้า 140

² เอนก นาวิกมูล สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง . หน้า 79

³ ปริญา 2 : 15 14 ช.ค. 22 . หน้า 40

จะเห็นได้ว่า ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของลำตัดของ เอนก นาวิกมูล และบทความในวารสารปฏิญาณนั้นกล่าวไว้มิเหมือนกัน โดย เอนก กล่าวว่า มาจากแถบปัตตานีและเขตกะเหรี่ยงมลายู ส่วนในวารสารปฏิญาณกล่าวว่า มาจากอินเดีย แต่ส่วนที่กล่าวไว้มิเหมือนกัน คือ การละเล่นชนิดนี้เดิมเป็นมหรสพของชาพระเจ้าในศาสนาอิสลาม แต่จะเป็นอิสลามอินเดียหรืออิสลามมลายูนั้นเราในสมัยปัจจุบันไม่อาจทราบได้แน่ชัด นอกจากจะพิจารณาจากความคิดเห็นของยูริโกสนใจศึกษาคนควาทางกานนี้ไว้

นอกจาก เคนทง พุมศิริ แล้ว อีกท่านหนึ่งที่มีความเห็นในเรื่องที่มาของลำตัดตรงกับ เอนก นาวิกมูล คือ มานิต ม่วงบุญ ไคกล่าวไว้ว่า

"ลำตัดเท่าที่มีหลักฐานพอเชื่อว่า เป็นการแสดงแบบหนึ่งที่ไทยเรานำแบบแผนการแสดง "คิเกร์" ของมลายูมาปรับปรุงคัดแปลงแก้ไขจนกลายเป็นลำตัดอยู่ในปัจจุบัน คิเกร์นั้นชาวมลายูนำมาแสดงในกรุงเทพฯ ครั้งแรกเมื่อต้นรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วิธีการแสดงมีคนที่ร่วมระนาดหลายคนพร้อมด้วยเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ พอผู้เป็นต้นพร่องนำขึ้นเป็นภาษามลายูแล้ว พวกที่นั่งล้อมกันเป็นวงก็ร้องรับเป็นลูกคู่พร้อมกับที่ร่วมระนาดและเครื่องประกอบจังหวะไปคอย ลำร้องนั้น เรียกว่า "บันตน" เมื่อร้องบันตนไปจนจบกระบวนการหรือสมควรแก่เวลา การแสดงจะเริ่มพลิกแพลงออกไปเป็น 2 สาขาสาขาหนึ่งเรียกว่า "ฮันดาเลาะ" มีการแสดงเป็นชุดและเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของฮิเก ส่วนอีกสาขาหนึ่งเรียกว่า "ละกูเยา" เป็นการว่ากลอนคนแก่กันอันเป็นต้นทางที่ก้าวสู่ "ฮิเกลำตัด" หรือเรียกสั้น ๆ ว่า "ลำตัด" ¹

จากความเห็นของ เคนทง พุมศิริ และ มานิต ม่วงบุญ ทำให้เราทราบว่า การแสดงบันตนมีปรากฏในเมืองไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการกล่าวถึงการแสดงในลักษณะนี้ไว้ในสำสันสมเด็จ เล่มที่ 27 ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัติวงศ์ และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ หน้า 262 - 264 ความว่า

¹อมรา กล้าเจริญ วัฒนธรรมไทย 23 : 4 เมษายน 2527 . หน้า 42

"ยังมีตำนานอีกหนึ่งเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดเนื่องมาแต่ครั้งงานพระศพสมเด็จพระนางสุนันทา เหมือนกับเมื่อมีงานเทศกาลเป็นงานหลวงครั้งนั้น คนทั้งหลายคงจะเห็นเป็นการทรมานเพื่อพระราชกุศลอย่างกว้างขวาง นึกกับที่เคยมีมาก่อน เป็นเหตุให้พระสยามเทวาธิราช (หรือสร้อยอย่างอื่นจำไม่ได้แน่) เป็นแขกอาหรับ พวกเราเรียกกันแต่ว่า "ซรวัทยา" ซึ่งเป็นเชื้อชาติหลวงเดิม กราบทูลขอเอาพวกนักสวดแขกอิสลามเขามาสวดถวายพระราชกุศล และทูลรับรองว่าไม่ขัดกับศาสนาอิสลามจึงโปรดให้เขามาสวดในเวลาตามเวลาของเขา ณ ศาลาอัญมณีที่พระมเหศวรเคยนำงูเทก หมอมันไปดูเห็นล่อนเป็นแขกเกิดในเมืองไทย ทราบภายหลังว่าเป็นชาวหนุมรี นิ่งซัดสมาธิอร่ามระนาแขกล่อนเป็นวง จะเป็นวงเดี่ยวหรือ 2 วงจำไม่ได้แน่ แต่มันสวดโยกตัวไปมา สวดเป็นลำน่าอย่างแขก เข้ากันเป็นจังหวะร่ามระนา ใจเห็นครั้งแรกก็รู้สึกใจนึก ทอมาในปิ่นเองมีงานฉลองพระศพสมเด็จพระราชินีวิกตอเรียที่สถานทูตอังกฤษ ในงานนั้นพวกคนต่างชาติในอังกฤษอังกฤษที่อยู่ในกรุงเทพฯพากันหาเครื่องมหรสพต่าง ๆ ไป เห็นพวกนักสวดแขกชาวเมืองไทยนั่งเป็นวงที่ร่ามระนาสวดประชันกันอยู่ 2 ประรำ..."¹

นอกจากความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านทั้งกล่าวมาแล้วก็ยังมีศิลปินสำคัญท่านหนึ่งคือ นายหวังดี นิมา หรือที่เรารู้จักกันดีในนามของ หวังตะ เจาของคณะละครคณะหวังตะ เจากล่าวถึงความเบ้ามาของลำตัดไว้ว่า

"ลำตัดเจริญในสมัยรัชกาลที่ 6 เกิดในกรุงเทพฯ เดิมมีรัชกาลที่ 1 ที่เอาบัณฑิตมาไว้ก่อนผู้คนมาปล่อยไว้แถวมีญูรี ถนนตก ที่มี พวกนี้ได้นำกลอง เรียกว่า ร่ามระนา มาถวาย กลองร่ามระนาปัจจุบันยังมีอยู่ที่กะฉินตันและปัตตานี แต่ไม่สวาทเราใน ปัจจุบัน ซึ่งได้มีการนำมาเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ให้สวยงาม แล้วนำกลองร่ามระนา มาที่ประชันกันว่า ใครจะดังกว่ากัน เรียกว่า ตีเกเรียบ หมายถึง เรียบร้อยไม่มีการทักกัน แต่เดิมมีแสดงในปัตตานี เรียกว่า ตีเกเรีย มีการทำกัน ปัจจุบันก็ยังมี การแสดงอยู่ ตีเกเรียบไม่ว่ากันเล่นกันนาน ๆ เขาก็เป็นลำตัดร้องเป็นภาษาไทย

พวกครูโรงเรียนเป็นคนเล่น สมัยนั้นคนไม่รู้หนังสือมาก ผู้เขียนกลอนดูเหมือนจะเป็น
ครูประชาบาล เขียนเนื้อว่าแก้กันในเมืองเก่า คณะแรก คือ คณะทหารเรือ สามสมอ
เล่นกันก่อน ยืนร้อง เอากลอนที่ ร้องว่ากันวงเดียว ต่อมาก็แยกว่า ต่อมาก็พวก
หนองจอกเข้ามาประชันในเมืองเก่า พระยาใหญ่สมัยเป็นคนริเริ่มการประชันขึ้น
ก่อนที่วิเศษปะ ผู้ชายทอผู้ชาย ต่อมามีการเขียนกลอนว่ากัน คนเขียนกลอนเป็นครูชื่อ
ครูณ หรือเรียกว่า "หะยัณ" ¹

จากความเห็นของหลาย ๆ ท่านคงกล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่า ลำตัด นั้นมี
แบบแผนการแสดงมาจากการแสดง "คิเกรา" ของมลายู ซึ่งแต่เดิมคิเกราเป็นบทสวดบูชา
พระเจ้าของศาสนาอิสลาม วิธีการแสดงจะเริ่มด้วยมีคนตีรำมะนาและเครื่องประกอบจังหวะ
อื่น ๆ หลายคน ต่อมาจะร้องนำขึ้นมาเป็นภาษามลายู เรียกว่า "บันทน" แล้วพวกที่ตี
รำมะนาจะเป็นลูกคู่ร้องรับไปเรื่อย ต่อมาการแสดงแบบนี้แยกออกเป็น 2 สาขา คือ
"ฮันดาเลาะ" ซึ่งแสดงเป็นชุดและเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของลิเก ส่วนอีก
สาขาหนึ่ง เรียกว่า "ละกูเยา" เป็นการก่นกลอนว่าแก้กัน ซึ่งเป็นที่มาของ "ลิเกลำตัด"
หรือเรียกสั้น ๆ ว่า "ลำตัด" ในปัจจุบัน

✓ ลักษณะของการแสดง

ลักษณะการแสดงในสมัยแรก ๆ กับปัจจุบันนี้มีความแตกต่างกันในหลายด้าน เป็นที่
ทราบว่า ผู้แสดงลำตัดในระยะแรก ๆ นั้นเป็นชายล้วน การประชันจะประชันกันเป็นคู่ ๆ อย่าง
เบ็ดเสร็จ ซึ่ง เกนทอง พุมศิริ ได้กล่าวถึงการแสดงลำตัดในสมัยแรก ๆ ว่า

"ลำตัดในครั้งนั้นมีการประชันกันอย่างเบ็ดเสร็จ เหมือนเป็นการโต้วาทีคำกลอน ลำตัด
สมัยก่อนไม่มีเป็นวงหรือเป็นคณะอย่างในปัจจุบันนี้ เป็นการละเล่นตามงานบ้านพวก
มุสลิม ในงานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เข้าสุหนัต ตะมัตกูรอ่าน เป็นต้น เจ้าภาพ
จะไม่หาลำตัดดีปากดีมาประชันกัน บางทีประชันตัวต่อตัว บางทีประชันเป็นคู่ คู่ประชัน

¹สัมภาษณ์นายหวังดี นิมา ศิลปินลำตัดเจ้าของคณะหวังตะ 6 พฤศจิกายน 2529

เป็นชายฉกรรจ์ ยังไม่มีผู้หญิงเข้ามารวมด้วย เนื้อเรื่องที่ว่ากันเป็นการชดช้อยความไม่ดี
 ของกันและกันมาประจาน ใครไปทำไม่ดีไว้ที่ไหน เช่น ไปเป็นขี้เมียใครมาบ้าง
 ตีคนกินยาพิษ หรือตีคนเล่นเบี้ยเสียตัว หรือเคยลักขโมยใครมา หรือไม่มี
 แผลไว้ที่ไหนก็เอามาร่องว่ากัน แบบนี้ตามภาษาลำตัด เรียกว่า "กล่าวประวัติ"
 เพราะฉะนั้นทุกคำตัดจะท่องระมัดระวังตัวให้ไม่ทำอะไรเสียหาย หรือถ้าจะมีก็ต้อง
 ปิ๊งให้มันลึกลับ แต่อย่างไรก็ไม่พ้นเพราะเขาคอยสืบกันอยู่เสมอ ประชันเมื่อใดก็เป็นได้
 แฉกันหมดไส้หมดคุง" ¹

การแสดงลำตัดในสมัยก่อน ไม่ได้มีการตั้งเป็นวงหรือเป็นคณะอย่างในปัจจุบัน
 เพราะถือว่าเป็นการละเล่นมิใช่เป็นอาชีพเหมือนอย่างปัจจุบัน การประชันกันจะเป็นแบบ
 หัวต่อหัวบ้าง คู่ต่อคู่บ้าง มีการการคอยชักชวน แต่ละฝ่ายจะว่าและแกกัน ทบมททางก็จะ
 ท่องหาทางแกกันให้ได้ เรื่องที่นำมาว่ากันก็ไม่พ้นเรื่องส่วนตัว หรือบ่นคอยของฝ่ายตรงกันข้าม
 ซึ่งจะคอยคอยสืบความลับของอีกฝ่ายให้ได้ "ฉะนั้นถ้าจะเล่นลำตัดกันที ก็ต้องเป็นกรม
 ประมวลชาวกกลาง คือ สืบประวัติกันหน้าตาหน้าแดงไปเลย ว่ากันที่ใหญ่โตแถมมัน ก็ต้อง
 ว่าแบบสองแฉสองงาม พังแล้วมันในอารมณ์ หัวรองทองแข็งชากรรไกรคางไปเลย" ²
 ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของลำตัดในระยะแรก ๆ ที่แตกต่างจากในปัจจุบัน คือ ในเวลาที่ร้อง
 ลำตัดนั้นจะไม่ค่อยร้องเพิ่มท่อนอย่างในปัจจุบัน ซึ่ง เอนก นาวิกมูล ได้กล่าวไว้ว่า
 "เดิมลำตัดเวลาร้องก็ขึ้นครั้งหนึ่งครั้ง เรียกว่า "ครึ่งท่อน" คือ ขึ้นไม่เต็มท่อน ต่อมา
 จึงขึ้นร้องเพิ่มท่อน ผลักกันว่าโตคอปฝ่ายละ "ขึ้น" คือ เวลาราว 30 นาที คล้าย
 คำว่า "ยก" ในวงการมวย" ³

แต่เดิมการแสดงลำตัดมีแต่ผู้ชายฉกรรจ์ ๆ ต่อมาจึงมีการตั้งวงลำตัดผู้หญิงขึ้นมาบ้าง
 และสามารถว่าแกกันกับผู้ชายได้ ดังนั้นการแสดงลำตัดจึงได้รับความนิยมมากขึ้นโดยเฉพาะ

¹ เคนทวง คุ้มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมที่ม้านในแนวศิลปกรรม . หน้า 144

² วิทยุ 2 : 15 14 ข.ค. 22 . หน้า 40

³ เอนก นาวิกมูล เพลงนอกศกวรรณ . หน้า 630

เมื่อมีการประชันขันแข่งกันระหว่างวงฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย เพราะถ้อยคำที่กล่าวแก่กันนั้นได้
 เพิ่มการเกี้ยวพาราสีกันเข้าไปด้วย ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในวงผู้ชายล้วน ๆ การประชันกัน
 ในลักษณะนี้ในบางครั้งก็มีการกระทบกระทั่งกันอย่างรุนแรงจนเกิดเรื่องบาดหมางใจกัน จน
 กระทั่งเกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งระหว่างวง จึงได้มีผู้คิดดัดแปลงโดยให้ในวงเดียวกันมี
 ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ประชันคารมกันในวง มีการฝึกซ้อมเพื่อความกลมกลืนและฟังไพเราะ
 รื่นหูดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนลักษณะการแสดงลำตัดในปัจจุบันนี้ ได้มีการพัฒนาไปหลายอย่างตามยุคสมัย
 ลักษณะการแสดงในปัจจุบัน อมรา กล้าเจริญ กลาวไว้ว่า

"ความหมายของชื่อ ลำตัด บอกอยู่ในตัวเองว่า ตัด ฉือน กันด้วยเพลง (ลำ)
 เพราะฉะนั้นการว่าลำตัดจึงเป็นการเล่นลิขิตปากของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงโดยตรง มี
 หีบเพลงเกี้ยวพาราสี เสียดสี แทรกกลอุกขัตถุกลหยอกให้โต้ตอบเฮฮา กัน ส่วนวงกลอนจะ
 ออกความหมายนัยเป็นสองแง่ ทางภาษาของลำตัดจะเรียกว่า "สองงามสองกลอน"
 ถือว่าเป็นศิลปะการใช้ภาษา ในบางครั้งการแสดงลำตัดขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่
 บางครั้งจะใช้ภาษาที่หยามและตรงมาก ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาของการว่าเพลง
 เนื้อร้องจะปรับปรุงให้เข้ากับโอกาสและลักษณะของงานมีการใช้ท่วงทำนองในขณะร้อง
 และขณะทำรำนะรับ ซึ่งทำรำนี้นี้จะไม่มีคามหมายอะไรนัก เพียงแต่เคลื่อนไหวให้
 เข้ากับการร้องและจังหวะรำนะนา ทำให้ดูกระฉับกระเฉง เสริมลีลาให้น่าดูขึ้น
 เท่านั้น" ¹

การแสดงลำตัดนั้นได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากมีการประชันขันแข่ง
 ทั้งในคันทะเพลงร้อง ปี่ม่อการตีรำนะนา และที่สำคัญ คือ ปฏิภาณหรือลิขิตปากการว่ากลอน
 แก่กัน จึงทำให้เกิดความสนุกสนาน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่สร้างความนิยมให้แก่
 การแสดงลำตัดก็คือ การประชันกันระหว่างชายจริงหญิงแท้ ซึ่งแต่เดิมนั้นการแสดงลำตัด
 ใช้ผู้ชายล้วน การประชันกันจึงเป็นเพียงการขุดคุ้ยเรื่องส่วนตัวและปมค้อยของฝ่ายตรงกันข้าม

¹อมรา กล้าเจริญ ศิลปวัฒนธรรม 23 : 4 เม.ย. 27 . หน้า 43

มาด้วยกันเป็นส่วนมาก แต่เมื่อเกิดมีการประชันกันระหว่างชายกับหญิงขึ้น จึงมีเรื่องของ การเกี้ยวพาราสี ไถถาม คอนซอด ทำให้เกิดความไพเราะ เบ็ดรอน ในหลายรส สวนแกล้งสร้างความตื้นเต้นสนุกสนานแก่ผู้ดูผู้ฟังเป็นอย่างมาก และมีผลทำให้ลำตัดได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถยึดเป็นอาชีพได้ ดังที่เห็นกันในปัจจุบัน

การประชันลำตัด ✓

การประชันลำตัดนั้นในระยะแรก ๆ จะประชันกันตัวต่อตัวหรือคู่ต่อคู่ ผู้แสดงเป็น ชายล้วน ๆ เรื่องที่นำมาประชันกันก็มักจะเป็นการขุดคุ้ยเอาความบกพร่องของฝ่ายตรงกันข้าม มาว่ากัน เรียกว่า "กล่าวประวัติ" ในสมัยก่อนลำตัดไม่ได้มีการตั้งเป็นวงเหมือนอย่างในปัจจุบัน การประชันลำตัดนั้นจะต้องดำเนินไปตามกติกา มีกรรมการคอยตัดสินแพชนะ ดังเช่น เคนทอง ทุมศิริ ได้กล่าวถึงเรื่องการแข่งขันลำตัดไว้ว่า

"การประชันลำตัดดำเนินไปอย่างมีกฎเกณฑ์และกติกา คือ จะต้องมีการกรรมการฝ่ายละหนึ่ง คนหรือมากกว่านั้น เป็น 3 - 5 คน แล้วเลือกกรรมการขึ้นภาษีชาตหนึ่งคน กรรมการ จะเลือกจากผู้ที่มีความรู้เรื่องลำตัดเป็นอย่างดี เป็นคนที่ชาวบ้านมีหน้าถือหาว่าเป็นผู้มี ความยุติธรรม การเลือกกรรมการใช้การเสนอชื่อ แล้วยกมือออกเสียง บางทีเจ้าภาพ ก็เชิญกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือโต๊ะหะยีที่มีฝีมือกันอยู่แล้วมาเป็นกรรมการ กรรมการจะ นั่งกลางระหว่างลำตัด 2 วง ถ้ามีกรรมการสามคน คนกลางจะนั่งตรงกลางโรงที่มี ไม่แบ่งเขต กรรมการอีก 2 คน จะไปนั่งทางวงซ้ายคนหนึ่ง วงขวาคนหนึ่ง ที่โต๊ะ กรรมการตั้งนาฬิกาปลุกไว้ วงไหนเริ่มร้องก็ตั้งนาฬิกาปลุกไปทางนั้น ก่อนจะหมดเวลา 15 นาที จะเตือนครั้งหนึ่ง ลำตัดประชันใช้เวลาขึ้นละ 30 นาที การเตือนก่อนหมด เวลาให้เอาใจหาว่าร้องอยู่เตรียมลอย คือ สรุปล และอีกวงหนึ่งจะได้เตรียมตัวขึ้นว่า ทอไป"¹

¹ เคนทอง ทุมศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมที่มานในแนวศิลปกรรม . หน้า 145

เมื่อมีการประชันลำตัดก็ตั้งที่กลางข้างคนแล้วนั้น สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้การ
แสดงลำตัดประชันสมบูรณ์มากขึ้นก็คือ โรงที่จะใช้แสดง ในเรื่องโรงของลำตัดประชันนั้นจะ
ปลูกกันตามลานบ้านนาไป จะปลูกเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวประมาณ 10 เมตร กว้าง
ประมาณ 5 เมตร เสาโรงจะมี 6 ต้น ที่ตรงเสากลางโรงจะเอาไม้กระบอกหัก
ขวางไว้ เพื่อแบ่งโรงออกเป็น 2 ส่วน เพื่อที่ลำตัด 2 วงจะได้ไม่รุกล้ำเขตกัน
เนื่องจากในบางครั้งก็มีการลุมมาตีกันก็มี พื้นเวทีเป็นพื้นดินที่ไผ่ฟางโรยแล้ว เอาเสื่อปูทับ
ไม่ค่อยกันไฟสูงชันดังเช่นที่เห็นในปัจจุบัน ด้านข้างโรงจะกันเชือกโคยรอบ เพื่อกันคนดู
รุกเข้ามาในวงลำตัด เพราะในบางครั้งพวกถือหางฝ่ายหนึ่งอาจเข้ามาทำร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง

เมื่อถึงเวลาเริ่มแสดง กรรมการจะจับฉลากเลือกให้ใครแสดงก่อน จะเลือกแสดง
ตามใจชอบไม่ได้ กติกาการเล่นนั้น เคนทอง พุ่มศิริ กล่าวว่า

"ต้องเริ่มเล่นเวลา 2 โมง โหมโรงฝ่ายละ 30 นาที เล่นไปจนสว่าง เลิกเวลา
6 โมงเช้า ทั้งสองวงจะต้องเล่นอย่างน้อยละ 10 ยืน ระหว่างเล่นไม่มีการพัก
เพราะพักอยู่ในตัวแล้ว มีคะแนนตั้งไว้ก่อน 1 หรือ 5 คะแนน เรื่องที่จะพิจารณา
ให้คะแนน คือ เสียงร้องเพราะหรือไม่ มีลูกเล่นในการใช้เสียงพลิกแพลงอย่างไร
ทำนองมีความแปลกและไพเราะมากเท่าไร มีปฏิภาณในการแกวชความที่มากหรือน้อย
เมื่อแกวชแล้ววกกลับไปโคมคายเพียงไร มีเกร็ดอะไรมาเล่นให้แปลกออกไป การแต่งกาย
สวยงามเพียงไร" ¹

กรรมการจะพิจารณาให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมานี้ ถ้าฝ่ายใดแสดงดีก็จะได้
คะแนนถ้าเกิดความเพี้ยนพลั้งก็จะถูกตัดคะแนน นอกจากนี้จะมีคะแนนที่ไต่ นอกเหนือไปจาก
หลักเกณฑ์ข้างต้นนั้นคือ คะแนนจากเสียง "ฮา" ของผู้ดู โดยจะโคคะแนน ฮา ละ 1
คะแนน การให้คะแนนจากเสียงฮานั้นจะต้องเป็นฮาที่เรียวกวา "ฮาตกขอบ"

ฮาตกขอบนั้นผู้ดูจะต้องฮาครั้งหนึ่งหมดทั้งแห้วหน้าเวทีไปจนถึงคนดูด้านหลังหรือรอบนอก
ของคนดูทั้งหมด และนอกจากนั้นคนที่เป็นผู้ฟังก็จะต้องฮากวบ ไม่ใช่เพียงแถม ๆ เท่านั้น

¹ เคนทอง พุ่มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม หน้า 146

เหตุที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดขนาดนี้ก็เนื่องจากว่า บางครั้งพวกที่ถือหางข้างใดข้างหนึ่ง เป็นหน้ามาหาเฉพาะกลุ่มของพวกตนเท่านั้น คนอื่นไม่ค่อยอาศัยจึงถือเป็นเอกฉันท์ไม่ได้

เวลาให้คะแนนกรรมการจะต้องรับเอกฉันท์จากกรรมการทุกคนด้วยการพยักหน้า ถ้ากรรมการพยักหน้าทุกคนก็ใส่คะแนนได้ กรรมการทุกคนจะมีสมุดจดของตน คอยให้คะแนนว่าขึ้นไหนเวลาเท่าไร ให้คะแนนอะไร เท่าไร จะมีกระดานเขียนคะแนนให้คนดูเห็นด้วย แต่ส่วนมากจะไม่คอยใช้การเขียนคะแนนบนกระดาน แต่จะใช้สติกเกอร์หรือชนมิ่งเป็นรูปทรงกลางร้อยเชือกไว้ฝ่ายละ 500 อัน เมื่อใดคะแนนก็รูปไป 1 อัน บางครั้งสนุกสนานมากมีเสียงฮาหลายครั้งจนรูปไปหมด 500 อัน ต้องรูปกลับมาอีกทางก็มี

เมื่อแข่งขันกันจนถึงขั้นสุดท้ายแล้ว ถ้าคะแนนยังคู่หรือเสมอกันอยู่ กรรมการจะให้ ประชันกันในขั้นสุดท้ายนี้เพียง 15 นาที แล้วจะทำการตัดสิน โดยผลที่ออกมาจะต้องออกมาแพะชนะกันเลย จะไม่มีการตัดสินให้เสมอกัน ส่วนคนดูนั้นถึงแม้ว่าการแสดงลำตัดจะ เล็กแฉะก็จะยังไม่กล้าจะรอฟังผลการตัดสินเสียก่อน บางครั้งกว่าจะรู้ผลการตัดสินก็เป็นเวลา ถึง 9 นาทีก็มี ในกรณีที่มีผู้คัดค้านผลการตัดสินจะต้องมีการนำหลักฐานที่จดไว้มาแสดง

ในการประชันลำตัดนั้นผู้เป็นทีมจะต้องเป็นผู้ที่มีฝีมือปากคม ปฏิภาณไหว โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในการประชันระหว่างวงเพื่อเอาชนะกัน ฝ่ายไหนมีฝีมือปากคม ปฏิภาณไหวสามารถ เอาชนะใจทั้งกรรมการและคนดูได้ก็จะเป็นฝ่ายชนะ ซึ่งจะเป็นฝ่ายที่ได้รับรางวัลไป รางวัล ที่ได้รับนั้น เรียกว่า "เงินแขวนกลาง"²

สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นเงินแขวนกลางจะเป็นเงินตั้งแต่ 4 บาท ถึง 50 บาท ก็มี เงินนี้เป็นรางวัลให้แก่ฝ่ายชนะโดยเฉพาะ นอกเหนือจากเงินค่าจ้าง ซึ่งในสมัยนั้นค่าจ้างในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ 36 บาท ลำตัดที่มีฝีมือปากคมเป็นเยี่ยม ที่ประชันไม่เคยแพ้ใครเลยบางครั้งได้เงินแขวนกลางมากที่สุดถึง 66 บาท ก็มี เงินแขวนกลางนี้จะแขวนไว้ที่กลางโรงตั้งแต่เริ่มแสดง คู่กับเงินแขวนกลางของฝ่ายชนะก็จะเป็น รางวัลของฝ่ายแพ รางวัลของฝ่ายแพ้ เคนควง พุ่มศิริ กล่าวไว้ว่า

¹ เคนควง พุ่มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม หน้า 146

"รางวัลของฝ่ายแพคือ ปลาแห้งหรือปลาเค็ม 1 ตัว บางทีก็เอาแหหางมาแทน บางทีก็เป็นผ้าเช็ดหน้า 1 ผืน แขนวไว้อีกให้เห็นตลอดเวลา ถ้างูใดแพ้ก็หางปลา จะอับอายเหลือประมาณ" ¹

รางวัลของฝ่ายชนะนั้นบางครั้งอาจไม่ใช่เงิน แต่เป็นนาฬิกาปลุกก็มี ฝ่ายชนะอาจจะจิตใจที่โล่งใจเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่เท่ากับการได้ชื่อเสียงที่ได้เป็นผู้ชนะ คนที่จะเล็ดลือไปไกล ซึ่งจะมีผลตามมาคือ จะทำให้มีงานแสดงมากขึ้น เพราะล่ำคักในสมัยก่อนไม่ได้เล่นกันบ่อยนัก ปีหนึ่งราว 20 - 30 งานก็ถือว่ามาก เมื่อคนดูทราบว่ามีล่ำคักประชันกันที่ไหนก็จะติดตามไป ครอบความอดสาอย่างยิ่ง คนดูที่ถอยห่างฝ่ายใดก็จะทวงตะโกนยุให้ว่าให้หนัก ๆ ถ้าฝ่ายใดเพลี่ยงพล้ำก็จะถูกโห่โวยวาย พุคแซะกันมาง จนเกิดการตีกันบ่อย ๆ ซึ่งพวกที่ตีกันนั้นมักจะไม่ใช่ผู้แสดงล่ำคัก แต่เป็นผู้ที่ถอยห่างล่ำคัก

ในสมัยรัชกาลที่ 6 นั้นถือว่าเป็นช่วงที่มีการประชันล่ำคักกันมาก ว่ากันคนเกิดในคร่อน บางทีล่ำคักแพแต่คนถอยห่างล่ำคักไม่ยอมแพจึงเกิดเรื่องราวขึ้น ถ้าตำรวจห้ามไม่ทัน ก็จะมีการเจ็บตัวขึ้นตาม ๆ กัน ดังที่เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์เคลิเมนต์ ฉบับวันที่ 18 สิงหาคม 2463 รูปขาวโขาว

"เกิดอะอะกันขึ้นเพราะล่ำคักที่วกเงียงเหียน ข้างโรงหนังพัฒนารมย์ ขณะล่ำคักคณะนายอรุณ (สุมิตร) ลุกขึ้นว่านายเกลี้ยง (วงษ์ทอง) เจ้าหน้าที่ยำรวจของเป่านกหวีดห้ามให้เลิก เพราะใช้คำขยาบคายมาดุด่าทั้งและนินจาจากชอชกลง การเลิกแสดงกลางคันก่อนเที่ยงคืนเช่นนี้ทำให้คนดูอะอะกันขึ้น แต่เจ้าหน้าที่มีมากจึงคุมสถานการณ์ไว้ได้" ²

ความม่วนวายที่เกิดจากการประชันล่ำคักนี้เอง ในราวปี พ.ศ. 2465 จึงได้มีการห้ามประชันล่ำคักเสียหัตหนึ่ง ถึงกระนั้นก็ไม่ทำให้ล่ำคักสูญหายไปแต่อย่างใด ซึ่งยัง

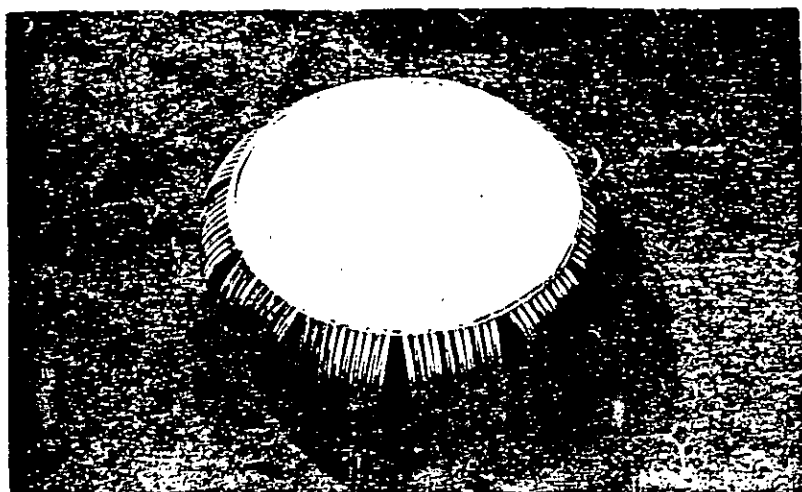
¹ เคนทวง พุ่มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม หน้า 147

² เอนก นาวิกมูล เพลงนอกศตวรรษ หน้า 630

ทำให้เกิดลัทธิหญิงขึ้นมา ลัทธิหญิงคนแรก คือ นางเขาะ แต่เกิมนั้นหญิงกับชายคู่หนึ่ง
ไปว่าแก่กันกับหญิงและชายอีกคู่หนึ่ง ทอมาราว พ.ศ. 2479 จึงเปลี่ยนเป็นชายคู่หนึ่งว่า
แก่กับหญิงคู่หนึ่ง แยกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงอย่างที่เห็นกันในปัจจุบัน

✓ ดนตรีประกอบการแสดงลำตัด

ในการแสดงลำตัดนั้นดนตรีประกอบจะใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ
เท่านั้น เช่น รำมะนา ฉิ่ง และกรับ โดยมีรำมะนาเป็นหัวหน้า และมีฉิ่ง กรับ เป็น
ส่วนประกอบจำนวนรำมะนาที่ใช้ 4 - 5 ใบ แต่จะมียุบในหนึ่งท่อนที่ไม่พร้อมใบอื่น ๆ คือ
จะตีขัดกับใบอื่น ในระยะแรกมีเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่ง คือ โหม่ง แต่ในปัจจุบันไม่ใช้แล้ว

ภาพประกอบ 1 รำมะนา

ภาพประกอบ 2 ชันทนากลองก่อนแสดง

ตำแหน่งการท่วงทวนที่นั้น จะทางจากการแสดงดนตรีทั่ว ๆ ไป คือ การแสดงดนตรีนั้น นักร้องจะอยู่ข้างหน้าคนหรืออยู่ข้างหลัง แต่ลำคันท่วงดนตรีจะตั้งอยู่คานหน้ากลางเวที ส่วนผู้แสดงหรือคนร้องจะอยู่คานหลัง

การแสดงลำคันท่วงกลอนที่ร้องส่งสำหรับให้รำมะนาที่นั้นมีมากมายด้วยกัน จึงเกิดปัญหาว่า ผู้ที่รำมะนาจำจึงหว่ารำมะนาที่จะใช้รับไต่อย่างไร อมรา กล่าวเจริญ กล่าวไว้ว่า "ในตอนแรก ๆ จะผิดกันจำตนเสียงของแต่ละคนที่ขึ้นเกริ่นหรือนำสร้อย ท่อ ๆ มาเมื่อเกิดความเคยชินเพราะการขอมหรือออกแสดงมากขึ้นก็จะมีคล่องตัวไปเอง" ¹ ดังนั้นผู้เล่นดนตรีจะต้องใช้ความสามารถส่วนตัวสังเกต เพื่อจะได้สามารถรับเวลาผู้ร้องลำคันท่วงกลอนหนึ่ง ๆ จบ

ผู้แสดง

แต่เดิมผู้แสดงลำคัตจะมีเฉพาะผู้ชายเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการห้ามประชันลำคัตในปี พ.ศ. 2465 เนื่องจากการประชันลำคัตเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ซึ่งถือหว่าลำคัตแต่ละฝ่ายเกิดการวิวาทกัน หลังจากนั้นจึงเกิดมีลำคัตผู้หญิงขึ้นมา คนแรก คือ นางเขาะ การแสดงในระยะแรกนั้นผู้หญิงคนหนึ่งจะจำกับผู้ชายอีกคนหนึ่ง ต่อมาเปลี่ยนเป็นฝ่ายหญิงจำกับฝ่ายชายทั้งเซ่นในปัจจุบัน ซึ่งในวงเดียวกันนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย จึงจะไม่ไต่กำหนดจำนวนแน่นอน อาจเป็นฝ่ายละ 3-5 คนก็ได้ แล้วแต่ว่าแต่ละคณะจะมีความสามารถฝึกหัดขึ้นมา

ผู้แสดงที่ขึ้นมาร้องคนแรกนั้นฝ่ายชาย เรียกว่า พระเอก ฝ่ายหญิงเรียกว่า นางเอก แต่ในสมัยโบราณ เรียกว่า "ตัวพัน" ² ซึ่งจะเป็นตัวชักท่อนก่อนคำถามแก่ผู้แสดงตัวอื่น ๆ เป็นผู้แสดงที่นับพบาคสำคัญมากคนหนึ่ง แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นหัวหน้าคณะก็ได้ พระเอกหรือนางเอกนี้จะว่ากลอนที่เป็นไปในทำนองไพเราะไมยหายหรือแมกระทั่งตลกก็ได้

¹อมรา กล่าวเจริญ วัฒนธรรมไทย หน้า 43

²จากการไต่ปากคำในการสัมภาษณ์นายหวังดี วัฒนา 6 พฤศจิกายน 2529

ส่วนผู้แสดงคนอื่น ๆ จะไม่มีชื่อเรียกเฉพาะ แต่จะเรียกกันตามลำดับการร้องว่า
คอหนึ่ง คอสอง หรือคอสาม ซึ่งเรียกตามสมัยโบราณเพราะในสมัยโบราณมีผู้แสดงไม่มาก
เพียง 2 - 3 คนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีผู้แสดงมากขึ้น บางคณะอาจมี 5 - 6 คน
ขึ้นไป จึงไม่นิยมเรียกตามแบบโบราณ

ในการแสดงสำคัญนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากการแสดงประเภทอื่น ๆ เป็นที่น่า
สังเกตหรือระลึกคือ ในขณะที่ผู้แสดงหยุดพักบทบาทของตนโดยมีผู้แสดงอื่นแสดงหรือร้องอยู่นั้น
ผู้แสดงที่ไม่มีบทบาทจะเข้าไปพักหลังโรงหรือเวทีที่มืดมากนั้น ผู้ชมจะไม่ได้เห็นผู้แสดงผู้นั้น
แต่ลำดับทิศทางจากการแสดงที่กล่าวมาคือ ถึงแม้จะไม่ได้นั่งร้องก็จะต้งนั่งอยู่หน้าเวที ทั้ง
ฝ่ายหญิงและชายจะนั่งอยู่ตรงกันข้ามกัน โดยมีวงรำนาเป็นตัวคั่นกลาง ส่วนมากฝ่ายหญิง
จะอยู่ทางขวามือของผู้ชม ฝ่ายชายจะอยู่ทางซ้ายมือของผู้ชม ดังนั้นผู้แสดงสำคัญก็จะต้ง
สำรวจทิศทางอยู่เป็นอย่างมาก เพราะอยู่ในสายตาของผู้ชมตลอดเวลา ถ้าแสดงกิริยา
ที่ไม่สมควรออกไป เป็นที่น่าอาย การนั่งที่ไม่เรียบร้อย ก็จะเป็นการไม่ให้เกียรติ
ผู้ชม ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดความเสื่อมศรัทธาในคณะไป ดังนั้นสิ่งที่ทำให้ผู้ชมเกิดความนิยม
และประทับใจในการแสดงสำคัญนั้น ไม่ใช่เพียงแต่การว่ากลอนแก่กันอย่างสนุกสนานเท่านั้น
แต่บทบาทของผู้แสดงทั้งขณะแสดงและหยุดพักการแสดงจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความนิยม
และศรัทธาแก่ผู้ชมทั้งสองประการ

การที่ผู้แสดงผู้แสดงในขณะที่แสดงก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะนอกจาก
จะเป็นกิริยาที่ไม่นאותและอาจเป็นผลเสียต่อการแสดงของผู้แสดงเอง อาจทำให้เกิดการขาด
สติเนื่องจากความมึนเมา ถ้ามีการเข้าเฝ้าจากผู้ชมอาจทำให้เกิดเรื่องวิวาทหาคำทวงกันได้
เช่นกัน

การแต่งกาย

การแต่งกายของผู้แสดงสำคัญแต่เดิมซึ่งเป็นชายล้วนนั้น จะนุ่งโจงสวมเสื้อแขน
คอตั้ง ที่เรียกว่า "คอโลบลึงงา" ¹

¹ เค้นทอง พุ่มศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม . หน้า 143

ในปัจจุบันการแต่งกายของผู้แสดงลำตัดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ ฝ่ายชายจะ
 นุ่งโจงกระเบน สีสด สวมเสื้อคอหงส์มาลัยหรือคอกลม ทัดกระดุมหน้า 3 เม็ด เสื้อจะ
 เป็นผ้าที่มีลวดลายสดใส เสื้อที่สวมนั้น ห้างเถะ เรียกว่า "เสื้อมีสกรี้"¹ มีผ้าขาวมา
 คาดหุ้ม เครื่องประดับอื่น ๆ ไม่มี นอกจากบางชนจะสวมสร้อยคอพรมพระเครื่องที่เน้นถือ
 ร่องเท้า ดึงเท้า ไม่สวม

ภาพประกอบ 3 เครื่องแต่งกายผู้แสดงฝ่ายชาย

¹เอนก นาวิกมูล สารานุกรมเพลงพื้นบ้าน . หน้า 81

ฝ่ายหญิง บังใจกระเบนเช่นเดียวกัน ส่วนเสื้อที่สวมมีหลายแบบ เช่น คอกลม
คอแหลม คอปก มีระบายสวยงามตามความต้องการ ผ้าที่ใช้ตัดมักจะเป็นผ้ามัน มีสอกกิ้น
หรือมักเลื่อมสีสก็ไล เครื่องประดับสวมมากจะเป็นพวงทวงหู กำไล แหวน หรือสร้อยคอ
มีฉากคอเช่นเดียวกับฝ่ายชาย แต่มักจะเป็นผ้าที่สวยงามไม่ใช่ผ้าขาวมา ไม่สวมถุงเท้า
รองเท้า เช่นเดียวกับฝ่ายชาย

ภาพประกอบ 4 การแต่งกายผู้แสดงฝ่ายหญิง

ลักษณะคำประพันธ์

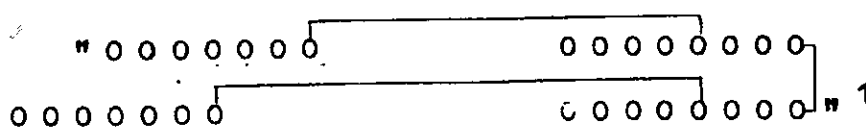
ลักษณะกลอนลำคัมภีร์มีลักษณะเป็นแนวเดียวกับเพลงน้อย เพลงอีแซว คือ วางสัมผัสข้างท้ายไปเรื่อย ๆ กลอนลำคัมภีร์มีลักษณะเป็นกลอนหัวเดียว จำนวนคำในวรรคค่อนข้างมาก ประมาณ 10 คำเป็นส่วนใหญ่ นิยมส่งสัมผัสในวรรคซึ่งมักจะเป็นคำที่ 5 กับคำที่ 8 จนกลายเป็นสัมผัสบังคับ ซึ่งอาจแยกออกเป็น 2 วรรคได้

กลอนลำคัมภีร์จะมี 2 ส่วน คือ

1. สร้อยเพลง
2. บทรอง

สร้อยเพลง

มีจำนวนคำไม่มากเท่าบทรอง คือ มีวรรคละ 4 - 8 คำ สร้อยเพลงนี้คนที่เป็นคนแต่งจะร้องก่อนแล้วลูกคู่จะรับ พร้อมกับรำมะนา แล้วจึงจะขึ้นบทรอง คำสุดท้ายในวรรคสุดท้ายของสร้อยเพลงจะส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายในวรรคที่ 2 ของบทรอง แขนงของสร้อยเพลงมีลักษณะดังนี้

ตัวอย่างสร้อยเพลง

ชนไทชนกัน
ชนไทชนวา

ไม่หวั่นเกรงกลัว
วันนี้ไควากันแล้ว

หรือ

นกขมิ้นเฒ่า
นกกระจาบบินว่อน

เวลาทำมา
คลั่งเคล้าเฝ้าพ่อนเกสรคอกบัว

หรือ

ออกเรศวรระชะตา
พรักพรากจากถิ่น

วาสนานักกลอน
ไฉนมาหากินไกลถิ่นพระนคร

หรือ
บทกรอง

บทกรองหรือเนื้อกรองจะมีจำนวนคำในวรรค ประมาณ 10 - 12 คำ มีลักษณะ
เป็นกลอนหัวเดียว คือ ส่งสัมผัสในคำท้ายไปเรื่อย ๆ ถึงแผนยังต่อไป

หรือ
บทกรอง

" ๐
 ๐

.....

๐ ๐
 ๐

เวลา

ตัวอย่างบทรอง

เชือกมัดพันกันมัดคอตลอดจนกระทั่งวัน
ครมครวของเขมเหมเออนินพรู

วันไหนไม่มีงานเหมอยู่บ้านไม่ไปไหน
ถ้าวันไหนไม่มีมัดคอตักกันเป็นนิจ
วันนั้นผมไปทำงานเช้าหลังบ้านลืมให้เสียง

เกินของเบาเบาแล้วแฉะเขาไปข้างหลัง
ผมเลยเอามือเคาะฝ่าเท้าเป็นเจ้าหน้าที่

เคยรู้เส้นเห็นสัภายในครมครว
ว่าเคียวฉันจะบอกคุณหนูให้เขารู้กัน
ไต่หัว

ชมจับกลุ่มเล่นไฟชนิดที่ไม่มีตัว
ชมเล่นไฟฉายที่มีทรายอย่างสะกิดกับจั่ว
ฉันเห็นหลบเขาระเบียงเห็นเลาะเสียง
ไปข้างรั้ว

แม่ประยูรพูดเสียงดังว่าเขายังไม่ได้หัว
พอเห็นทางเงงสีก็ถือโคคหนึ่งจนลืมตัว

ฯลฯ

จำนวนคำของกลอนสำคัญในวรรคหนึ่ง ๆ นั้นจะมีจำนวนคำมากกว่ากลอนทั่ว ๆ ไป คือ มีตั้งแต่ 10 - 12 คำ จึงทำให้กลอนสำคัญสามารถบรรยายถึงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและเข้าใจความชัดเจนกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งต้องรวบใจความเพื่อไม่ให้จำนวนคำเกินกำหนดของชนิดลักษณะของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ เช่น เมื่อกล่าวถึงเรื่องของ การเกิด แก่ เจ็บ และตาย จะกล่าวได้อย่างละเอียดลออ ชูฟังเข้าใจได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น เมื่อกล่าวถึงการเกิดว่า

มนุษย์สัตว์อุบัติขึ้นในภาคพื้นจักรวาล
ไม่ผิดแยกแตก่างนับแต่เมื่อตั้งครมรมา
เป็นทารกตกจากยอดประจักษ์แจ้งจิต
ล้วนเปลือยเปล่าขาวดำรูปธรรมทางกัน
มันแนนอนนอนแล้วแต่มีมือเปล่า
ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้วนน้ำหนักเท่าเทากัน
ตาลุกขาวเขาเรียกว่าโอตาลูกนายเขาเรียกคุณ

กำเนิดกายคล้ายกันทุกคนทางทั้งผอง
เมื่อยามปลดปล่อยออกมาจากการคาบคุมของ
ทั้งผองผาภูมิที่ไม่มีปีกปกป้อง
แต่ไม่เป็นของสำคัญในซอ้นนั้นคอกกึ่งของ
ไม่ว่าใครหรือเจ้าไม่มีขาวไม่มีของ
มาภายหลังจึงสร้างสรรคแล้วช่วยกันยกของ
แบ่งชั้นชั้นตระกูลแล้วแต่บุญจะสนอง

ฯลฯ

เมื่อมีการเกิดท้องมีแกและเจ็บตามมา กลอนลำดับก็กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้
อย่างคมคายและได้ใจความ นอกจากนั้นยังกล่าวถึงความไม่เสมอภาคระหว่างคนจนกับ
คนรวยในเรื่องของสวัสดิการที่ได้รับจากสังคมไว้อีกด้วย เช่น

โอมบุญบุตชนกำเนิดเป็นคนแล้วเจ้า
มีหน้าว้ายามเขาโรกเขารังควาน
เคี้ยวมีคันทาตามัวเคี้ยวปวดหัวปวดหลัง
ซักออกแอดแพทยมากอบเยื่อนเคหาชูช่วย
อนาถแก่คนที่ยากจนสมบัติ
ถ้าคนป่วยรายสท่างคเพียงแต่สังคย
ปากเปล่า
สูรรวบรวมยามมาตามเวลานัทหมาย
ถ้าคนจนชนชั้นกับออกค้อยู่ทุกวัน

ยอมตนแปรแกเขาลองเหี่ยวเฉาเศร้าหมอง
ความเจ็บป่วยช่วยกันทำให้สังขารชัคของ
ปวดแถมปวดคางปวดคี่ข้างปวดทอง
เมื่อญาติเราเขาร่ำรวยพอหยิบฉวยเงินทอง
จะตามหนอกคิกชัคเหวระอ็คคิตเงินทอง
ไม่ทองเงินไปเชิญเขาหรือบอกเจ้าเป็น
คำสอง
ถึงทางจะไกลแสนไกลคุณหมอกไม่ชัคของ
ถึงอยู่บนโคคคิกคักกันเขาก็ไม่หันมามอง

๗๑

นอกจากการเกิด แก่ และเจ็บแล้ว การตาย กลอนลำดับก็กล่าวถึงไต่อย่าง
คมคายเช่นกัน เช่น

จนสุดขั้นนี้ปลายถึงความตายแน่ค
เจ้าหรือนายไพร่ผู้ดีเศรษฐีหรือชอห่าน
เกิดแตกายไปแต่ตัวทิ้งชีวีไว้ เบื้องหลัง
ฉีกก็แตกแหแหนชนคแนนนองที่
บ่าวไพร่ใช้สอยมีหลายร้อยหลายสิบ
อนาถแก่คนที่ยากจนสมบัติ
นั้นตายผู้เดียวเปลี่ยวเปล่าไม่มีเขามาดูใจ
ที่อวดกายตายเปล่าไม่ใคร่เขาไปเชคคิต
ถ้าคนรวยม้วยมรณญาวรณภมมากมาย
ทางโศกเศร้าเผ่านนคยเลหกลมารยา

ทองสิ้นสุดบุญสัตว์เมื่อความวิบัติมาสนอง
มาและไปคล้ายกันเมื่อครมอาการสามสิบสอง
พื้นพิภพกลบร่างเนื่อคทั้งหนังกทั้ง
ทั้งโทนกรับกระจับปมโหรชัยร้อง
ผู้นำกายวายชีพรรจุหีบคทอง
เป็นศพนี้ไม่มีญาติออกเกลื่อนกลาดคากทอง
ทองสูญเปล่าเนาไปไม่มีใครเขาตะทอง
แลไปก็คล้ายสัตว์เหวระไรญาติพี่น้อง
ทางครวญคร่ำร่ำไห้น้ำตาไหลเนื่องนอง
ถึงจะไม่มีน้ำตาก็ยังออกส่านแกลงรอง

ถ้าคนยากซำกศกตใดใครไคพบไคเห็น
มักจะเป็นเช่นนี้เรื่องคนยาก

ทางเบือนหน้าเบนไม่อยากเห็นไม่อยากมอง
ยังถือยศถือศักดิ์กันมากนักที่นั่น

ฯลฯ

เพื่อให้ได้เห็นชัดเจนในเรื่องของฉันทลักษณ์หรือลักษณะคำประพันธ์กลอนลำตัด จึงพอสรุปไว้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. บทสร้อยบทหนึ่งมี 2 บาท หรือ 4 วรรค จำนวนคำในวรรค 4 - 8 คำ กำหนดสัมผัสคำทาบวรรคหน้า กับคำที่ 5 วรรคหลังและคำทาบบทสัมผัสกัน
2. บทสร้อยบทหนึ่งไม่จำกัดความยาว จะร้องกี่บทก็ได้
3. จำนวนคำในวรรคประมาณ 10 - 12 คำ แต่บางวรรคอาจมีน้อยกว่านี้ก็ได้
4. ถ้าจำนวนคำมากนิยมสัมผัสในระหว่างคำที่ 5 กับคำที่ 8 ในวรรคหน้า (หรือคำที่ 3 นับจากทาบวรรค) และคำที่ 5 กับคำที่ 8 ในวรรคหลัง
5. คำทาบวรรคหน้าทุกบาท สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคหลัง แต่บางครั้งอาจเลื่อนไปสัมผัสคำอื่นก็ได้
6. คำทาบบทสัมผัสจากทาบมาที่บทสร้อย สัมผัสต่อเนื่องไปจนจบบท

ความแพร่หลายของลำตัด

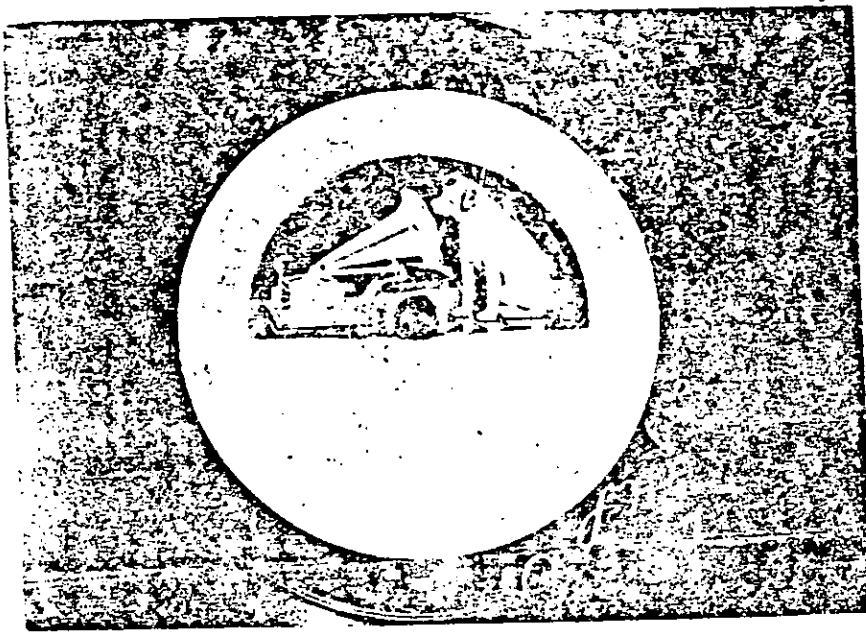
ในบรรดาเพลงพื้นบ้านด้วยกันแล้ว เมื่อกล่าวถึงลำตัด คนทั่วไปจะรู้จักดีกว่าเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ คณะนักแสดงที่มีอาชีพทางการเล่นลำตัดนี้มีอยู่ด้วยกันหลายคณะ เชื่อว่าเป็นเพลงพื้นบ้านที่ยังแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงถือได้ว่า ลำตัดเป็นมรดกสืบทอดสมัยกับคนในยุคนี้มากกว่าเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ

ความนิยมแพร่หลายของลำตัดนั้น กระจายไปทุกภาคและแสดงในงานรื่นเริงทุกชนิด จนแม้กระทั่งงานศพ ลำตัดก็แสดงสมโภชได้ ลำตัดได้มีการบันทึกเป็นแผ่นเสียงขึ้นในปี พ.ศ. 2472 โดย เอนก นาวิกมูล ไกล่ล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

"ในปี พ.ศ. 2472 หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันอังคารที่ 3 ธันวาคม หน้า 4
 ไคลงโฆษณารายแผนเสียง ทรานซิกซ์ อัดควายไฟฟ้า มีทั้งลำตัด เพลง (น้อย) และ
 โนรา คือ ลำตัด เรื่องลักษณะงามตามพรหมณ์ ลำตัดเรื่องทุกขเรื่องหนาว ลำตัด
 เรื่องกำเนิด ลำตัดสองงามจัด เพลงแก้กันเรื่องหนีภานี้ เพลงแก้กันเรื่องกระทุ้งก็หัว
 เพลงแก้กันกระทุ้งแบกกินหมาก โนราบทขุนแผนตามวันทอง โนราบทไกรทอง โนรา
 กำนักรัศมีพระ โนรากำนักรักเกี่ยวแม่ศาคาลาปากหนึ่ง เหล่านี้มีชายที่บริษัทมาลา จำกัด
 สืบทอดนันทาหุรีด กับที่แผนเสียงสไตร์ ถนนเจริญกรุง ตอนสี่แยกราชวงศ์" ¹

จากข้อความดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ความนิยมของลำคันทันมีแพร่หลายมานาน
 แล้ว การบันทึกแผนเสียงลำคันทันมีมาไม่ต่ำกว่า 45 ปีแล้ว และในปี พ.ศ. 2473
 หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 4 กันยายน หน้า 28 ไคลงโฆษณารายแผนเสียง
 ลำคันทันคลองท่าไข่ เรื่องหญิงชายเกี่ยวกัน โดยนายสะโอด นายหลน นางเคลือบ
 นางเชื่อม 3 แขน มีชายที่บริษัทมาลา จำกัด และแผนเสียงสไตร์เช่นเดียวกัน
 นอกจากนี้แผนเสียงลำคันทันจริง ๆ ที่เกิดขึ้นในสมัย นาย ต. เง็กชวน เป็นแผนเสียงตรา
 กระต่ายก็มีอีกไวหลายแผนเช่นกัน

¹ เอนก นาวิกมูล เพลงนอกศตวรรษ. หน้า 634

ภาพประกอบ 5 "แผ่นเสียงลัทธิศาสนา ร้องโดยลัทธิฮินดู นายสะโอด หรือ
ชะโอด และนายหลน อัครารมย์รัชกาลที่ 6 - 7"¹

ในปัจจุบันนี้ความแพร่หลายของลัทธิไม่ได้น้อยลงไปแต่อย่างใด การอัดบันทึก
เสียงลัทธิจำหน่ายตามท้องตลาดยิ่งมีมากขึ้นตามลำดับ แต่ในปัจจุบันจะอัดออกจำหน่ายใน
รูปของแถบบันทึกเสียง (Cassette tape) ซึ่งเป็นที่นิยมและสะดวกในการเปิดฟังมาก
กว่าแผ่นเสียงในสมัยนั้น

คณะลัทธิที่อัดเป็นแถบบันทึกเสียงจำหน่ายนั้น มีหลายคณะด้วยกัน เช่น คณะหวังตะ
คณะแม่ประยูร คณะแม่บุญชู เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีนักร้องเพลงลูกทุ่งบางคนได้หันมาสนใจ
ร้องลัทธิเหมือนกัน และมีอีกเสียงจำหน่ายด้วย เช่น ชินกร ไกรลาศ ชวัญจิต ศรีประจัน
รุ่งนภา กลมกล่อม เป็นต้น

¹ เอนก นาวิกมูล เพลงนอกศกวรรษ . หน้า 635

P. 421

ลำตัด คณะวังเท:

ลำตัดคณะวังเท
ลำตัดปัญหาครอบครัว
ลำตัดปัญหาความรัก
ลำตัดความดีมีบ้าน คอ 1

ลำตัดความดีมีบ้าน คอ 2
ลำตัดขอเจ้าเท
เพลงอ้าย
ลำตัดความดีมีบ้าน คอ 1

ลำตัดคนออกหัว คอ 3
ลำตัดคนออกหัว คอ 3
ลำตัดคนออกหัว คอ 3

ภาพประกอบ 6 ลำตัดคณะวังเทออกเสียงเป็น Classset Tape ออกจำหน่าย

ความแพร่หลายของลำตัดนี้ นอกจากจะอัดเป็นแผ่นบันทึกเสียงจำหน่ายเป็นธุรกิจการค้าแล้ว ในปัจจุบันยังมีนักกลอนสมัครเล่นได้ส่งกลอนลำตัดไปลงในนิตยสารโคกขมกันอีกหลายที่พบมากที่สุด คือ นิตยสารสตรีสาร ซึ่งจะมีคอลัมน์สำหรับนักกลอนสมัครเล่น โดยเปิดโอกาสให้ส่งกลอนเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงลำตัด ฯลฯ ไปลงในคอลัมน์นี้ได้ และสัปดาห์ต่อมาถ้าจะมีผู้ส่งกลอนโคกขมกลับมา และระบุว่าโคกขมกับเพลงอะไรในฉบับที่เท่าไร นั่นแสดงว่า วงการเพลงพื้นบ้านของไทยเรานั้นก็ยังคึกคักมีผู้นิยมแพร่หลายอยู่ มิได้ถูกกลืนเลือนไปเลยทีเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลำตัดซึ่งยังคงเป็นที่นิยมของคนทุกระดับ ทุกวงการ เพราะศิลปินในลำตัดในปัจจุบันได้รู้จักปรับปรุง

เนื้อหา และสอดคล้องกับหลักการที่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และก็เป็นที่น่าพอใจว่าลำตัวยังคงจะเป็นที่นิยมในกลุ่มคนทั่ว ๆ ไปอีกนานทีเดียว

ลักษณะการรับงานในคานชริก

เป็นที่ทราบแล้วว่าลำตัคนั้น เป็นการแสดงที่สร้างความสนุกสนานครึกครื้นแก่ผู้ชมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นวิธีการแสดง หรือดนตรีประกอบ ทางก็มีส่วนสร้างความสนุกสนานแก่ผู้ชมทั้งสิ้น ฉะนั้นลำตัจึงเป็นการแสดงที่ใช้ประกอบกับงานเทศกาลต่าง ๆ หลายอย่างหรือเรียกได้ว่า แทบทุกงาน เมื่อกระทั่งงานศพ ลำตัก็สามารถแสดงได้ โดยการดัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับบรรยากาศของงานได้

ในโอกาสที่ที่นิยมหาการแสดงลำตัคนั้นมาก คือ แดงมีบุรี ซึ่งเป็นชาวอิสลาม เป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันการหางานในแดงมีน้อยลงเพราะคางในแต่ครั้งก่อนช่างแพ ความนิยมในท้องถิ่นจึงลดน้อยลง กลับไปนิยมในหมู่พอลากันมากขึ้น โดยเฉพาะแดงจะเชิงเพรา เพชรบุรี แดงจังหวัดทางภาคเหนือ ส่วนมากคือส่วนที่นิยมมากในนครราชสีมา ภาคใต้ที่นิยม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เทศกาลที่นิยมว่าจ้างลำตัมากที่สุด คือ งานประจำปีระหว่าง เดือนธันวาคม ถึงกุมภาพันธ์ นอกจากนั้นยังมีงานเมาซ งานศพ และงานแต่งงานของชาวอิสลาม

สำหรับอัตราค่าจ้างนั้น นายหวังดี นิมา หัวหน้าคณะลำตัหวังเต๊ะได้ให้รายละเอียดว่า อัตราค่าจ้างนั้นแต่ละคณะถูกแพงไม่เท่ากัน และขึ้นอยู่กับระยะทางด้วย ถ้าไกล ๆ อย่าง ค่าที่ 7 - 8 พันบาท ถ้าระยะทางไกล ก็ต้องเพิ่มค่าพาหนะอีกประมาณ 5,000 บาท โดยเหมาจ่ายรวมกับค่าจ้างเลย บางครั้งก็รวมค่าเครื่องขยายเสียงด้วย ถ้าทางคณะหาเครื่องขยายเสียงไปเอง เจ้าภาพจะต้องจ่ายเพิ่มอีก 2,000 บาท แต่ส่วนมากเจ้าภาพจะจัดหาไว้แล้วทางคณะจะเสียค่าเช่า 500 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า การจ้างลำตัคนั้นไม่ใช่จะราคาถูก ๆ เลย บางงานนั้นอาจจะต้องจ้างถึง 25,000 - 30,000 บาทก็มี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ลำตัยังคงเป็นอาชีพที่ศิลปินสามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างสบาย

กำหนดเวลาในการแสดงในแต่ละเคื่อนั้น นายหวังดี นิมา กล่าวว่าปัจจุบันนี้ใช้เวลาในการแสดง 3 ชั่วโมง 30 นาที ส่วนมากจะเริ่มเวลา 20.30 น. - 24.00 น.

ในอีกคืนนั้นลำตักแสงกันจนสว่างเลย ประมาณ 10 ชั่วโมง แต่ปัจจุบันอาจจะยังมีบางคณะ
รับงานสว่างอยู่ แต่สำหรับคณะหวังที่จะไม่รับงานถึงสว่าง โดยนายหวังก็ ปรึกษาให้เทศน์ที่
ไม่รับงานจนสว่างว่า คนคุณนี้มีชีวิตจำกัดในการกุศล แสดงนานเกินไปคนก็จะเบื่อ แล้วกลับ
บ้านกันหมด จะเหลือเฉพาะเจ้าภาพ คนครัว และบรรดาคนเมาทั้งหลาย ซึ่งทำให้การแสดง
เป็นไปอย่างไม่สนุกสนาน เพราะทั้งผู้ดูและผู้แสดงท่างเหนื่อยล้ากันเกินไปแล้ว ฉะนั้นนายหวังก็
ปรึกษา กล่าวว่า ทางคณะหวังที่จะแสดงเต็มที่ 3 ชั่วโมงครึ่งเท่านั้น เมื่อคนดูกำลัง
สนุกสนานถึงขีดสุดแล้วการแสดงควรยุติ เพราะจะทำให้คนดูเกิดความเสียกายและทองการ
ติดตามชมในครั้งต่อไป ไม่ใช่คุณจนเมื่อจนเย็นจนไม่คิดว่าจะกล้ากลับไปอีกนาน

ในด้านการว่าจ้างนั้น ผู้ทำงานจะต้องทำสัญญาว่าจ้าง และจ่ายมัดจำล่วงหน้าเสมอ
สัญญาว่าจ้างนั้นทางคณะจะมีแบบฟอร์มให้ เมื่อเซ็นสัญญาจ่ายมัดจำแล้ว ก็จะถือสัญญาคนละ
ฉบับ ถ้าฝ่ายคณะล้าตาคิดสัญญาไม่สามารถไปแสดงตามที่หาสัญญาไว้ได้ จะต้องยอมให้ฝ่ายว่าจ้าง
ปรับเป็นเงิน 2 เท่าที่วางมัดจำไว้ แต่เมื่อคณะล้าตาคิดว่าคณะไปแสดงแล้ว ฝ่ายว่าจ้างมี
เหตุขัดข้องทำให้คณะล้าตาคิดไม่สามารถแสดงได้ ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างเต็มจำนวนที่ตกลง
ไว้ ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญาก็สามารถฟ้องได้ตามกฎหมาย

นอกเหนือจากข้อตกลงในการทำสัญญาที่กล่าวมาแล้ว ยังมีข้อตกลงที่ฝ่ายว่าจ้างจะ
ต้องปฏิบัติตามในตอนที่สัญญาจะรับ คือ

1. เวทีต้องมีหลังคาปลูกแบบโรงลิเก
2. ห้ามขายเครื่องดื่ม หรือเหล้าในขณะทำการแสดง
3. จัดเตรียมอาหารสำหรับนักแสดงอิสลาม
4. ระบุลักษณะหรือชนิดของเครื่องขยายเสียงที่ใช้

ส่วนจำนวนผู้แสดงที่จะแสดงแต่ละครั้งนั้น ทางคณะจะเป็นผู้กำหนดจำนวนเอง ซึ่ง
ในปัจจุบันจะเป็นชาย 3 หญิง 3 หรืออาจจะมากกว่านั้น ส่วนในสมัยก่อนนิยมชาย 2
หญิง 2 เพราะไม่นิยมผู้แสดงหลายคนเพราะจะวุ่นกันเกินไป

หนังสือสัญญาว่าจ้างล่าสัตว์

2191 หลังตลาดเจริญนคร ต.บางลำภูล่าง อ.คลองสาน จ.กรุงเทพฯ

4378068

เขียนที่.....

ผู้ว่าจ้าง

สัญญาระหว่าง

ผู้รับจ้าง

ด้วยนาย.....ผู้ว่าจ้างได้ตกลงทำสัญญา
ว่าจ้างไว้กับนาย.....ผู้รับจ้างให้นำสัตว์ไปแสดงเนื่องใน
งาน.....แสดงที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....กำหนดแสดงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
รวม.....คืน เริ่มลงมือแสดงเวลา.....น. ถึงเวลา.....น. ทางฝ่ายผู้ว่าจ้าง
ได้ตกลงว่าจ้างไว้กับผู้รับจ้างเป็นราคา.....บาท (.....)
ค่าพาหนะไปกลับ.....เป็นฝ่ายออกเอง ผู้แสดงมีชาย.....คน
หญิง.....คน หนกลอง.....คน รวม.....คน

สัญญานี้มีข้อบังคับไว้ว่า ถ้าผู้รับจ้างไม่นำคณะล่าสัตว์ไปแสดงตามกำหนดที่ผู้ว่าจ้างได้
ตกลงทำไว้ ทางฝ่ายผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างปรับเป็นค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินเท่าที่ผู้ว่าจ้างได้วาง
มัดจำไว้อีกหนึ่งเท่าตัว และถ้าเมื่อถึงกำหนดทางผู้รับจ้างได้นำคณะไปแสดง และทางฝ่ายผู้ว่าจ้าง
จะมีเหตุอุปสรรคด้วยประการใด ๆ ก็แล้วแต่ ที่ทำให้คณะล่าสัตว์ทำการแสดงไม่ได้ ผู้ว่าจ้างจะต้อง
จ่ายเงินให้ผู้รับจ้างตามจำนวนที่ผู้ว่าจ้างได้ตกลงทำไว้ ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญานี้ ยอม
ให้อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องได้ตามกฎหมาย สัญญานี้ได้ทำขึ้นสองฉบับ และถือไว้ฝ่ายละฉบับ ซึ่งมีข้อ
ความตรงกัน ผู้ว่าจ้างได้วางมัดจำไว้เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....)
ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจดีแล้ว จึงลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานไว้เป็นสำคัญ

(ลงชื่อ).....ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ).....ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยานผู้เขียน

- หมายเหตุ - สถานที่นี้มีหลักปลูกแบบโรเลเก
- ห้ามถ่าย วัสดุหรือเหยือกกลาสซึ่งในขณะทำการแสดง
- จัดเตรียมอาหารสำหรับนักแสดง (อิสลาม)
- เจริญ เจริญสืบ เป็น.....

ในเรื่องของความมั่นคงในอาชีพสำคัญนั้น นายหวังก็ นิมา หรือที่เรารู้จักกันก็ในนามของหวังเต๋านั้น ท่านให้ความเห็นว่า ลำตัวยังอยู่ในความนิยมของคนส่วนมากอยู่ ทั้ง ๆ ที่เพลงพื้นบ้านในลักษณะเดียวกัน เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เหล่านี้กำลังจะสูญไปสาเหตุนั้นเนื่องมาจากลำตัวยุคใหม่ที่แปลกกว่า เพราะเป็นกลอนสิบ ทำให้สามารถเข้าใจความมาก สามารถที่จะใช้กลอนลำตัวยุคต่าง ๆ ได้ทุกท่านโดยละเอียด เป็นต้นว่า ในทางประวัติศาสตร์ การเมือง สภาสังคม เป็นต้น อีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนทำให้ลำตัวยุคนี้เป็นที่นิยมอยู่คือ เรื่องของเวลาขณะแสดงในเรื่องนี้หวังเต๋อให้ความเห็นว่า เวลาแสดงควรจะเท่ากับความสามารถของผู้แสดงและขีดความสามารถของผู้ชม ถ้าใช้เวลาแสดงมากเกินไป คนดูก็ดูไม่ไหว ซึ่งก็คล้ายละครยอหรือจำพวกที่สามารถเล่นได้เต็มที่ไม่เกิน 1 ชั่วโมง ถ้าเกินจากนั้นก็ไมสนุกจะกลายเป็นฝืดไป ถ้าเวลาพอเหมาะคนดูก็ชม ในตอนหัวค่ำคนดูจะสนุกคึกคัก เริ่มแรก ๆ ก็จะเป็นบทเรีบน ต่อไปก็จะเริ่มเกี่ยวและแก่กัน ความชื่นชมจะเสื่อมมากขึ้นเรื่อย ๆ พอคึกและไกลจะหมดเวลาก็จะปล่อยชมเชยซึ่งจะสนุกเต็มที่แล้วก็เลิก เรียกว่า หึ่งทวน เปรียบเหมือนการชมรถชมเรือที่ท่องเที่ยวจะจอด การที่จอดก็สามารถจอดได้สวย และในบางครั้งคนดูจะไม่พอใจที่กำลังสนุกแล้วก็จบ ทำให้เกิดความรู้สึกเสียใจ อยากดูต่ออีก ซึ่งจะมีผลที่อาชีพของลำตัวยุคไม่ใช่แสดงจนคนดูเบื่อแล้วจะไม่อยากดูลำตัวยุคอีกเลย จะทำให้อาชีพสำคัญไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ดังเช่นปัจจุบันนี้

นอกจากเวลาแล้วอีกสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความนิยมของลำตัวยุคคือ ถ้อยคำหรือท่าทางของผู้แสดงที่ไม่ควรกับยุคสมัยและสถานที่ สิ่งนี้หวังเต๋อเห็นว่าจะต้องระวังมี 3 ประการคือ

1. วาจา
2. บุรุษ
3. ท่าทาง

วาจาหรือคำพูดของผู้แสดง รวมทั้งบุรุษนั้นถ้าหยาบ หรือโจ่งแจ้งเกินไปคนฟังรุ่นหลัง ๆ ก็รับกันไม่ได้ ควรเป็นแค่สองแง่สองงามก็พอไม่ควรจะหยาบจนชัดแจ้งเกินไป เอาเพียงให้ผู้ฟังผู้ดูมีความเข้าใจจะเหมาะกว่า

ส่วนเรื่องของหาทาง บางครั้งเราเจอจากที่ บ่หรือที่ แต่หาทางของผู้แสดงหายบ
 คายมากก็ไม่ดี ในเรื่องหาทางนี้จะต้องระวังแม้กระทั่งผู้แสดงที่นั่งอยู่ยังไม่ถึงคิวแสดง
 เนื่องจากลำดับนั้นผู้แสดงที่ยังไม่มีคิวแสดงก็ไม่ได้นั่งอยู่หลังเวทีเหมือนการแสดงชนิดอื่น ๆ
 ผู้แสดงจะต้องสำรวจหรือตรวจ เพราะผู้ชมจะเห็นบรรยากาศการทั้งหมด คำว่า หายบ นั้น
 ไม่ใช่จะเป็นเพียงคำพูด หายบหายหาทางก็มี เช่น บวนน้ำลายจากเวที เชื้อมูหรี ยืน
 คืบหน้า ถกแซงถกธา โยนข้าวโยนของให้กัน ไซ้เท้าเชียบของ ไซ้เท้าเตะกัน เป็นต้น
 สิ่งทั้งหลายมานี้ ผู้แสดงควรจะระวังเพื่อเป็นการไม่เกียรตินักขุควย

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเป็นสิ่งช่วยให้ลำดับยังคงอยู่ในความนิยมของคนใน
 ปัจจุบันและอนาคตได้ คนดูแล้วเกิดความนิยมทั้งในด้านการแสดง และการวางตัวของนักแสดง
 ความศรัทธาในบท ๆ กัน รวมทั้งศรัทธาในตัวนักแสดงจะเป็นเครื่องช่วยให้ลำดับยังคงอยู่ใน
 ความนิยม และศิลปินลำดับสามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงได้

ภาพประกอบ 7 การแสดงลำดับประชันระหว่าง หวังเตะ กับ แม่ประยูร

ทำเนียบลำดับ

เห็นด้วย หนึ่งสิริ¹ ได้รวบรวมรายชื่อนักแสดงลำดับที่มีชื่อเสียง รุ่นก่อนปี พ.ศ.
2465 ไว้ได้ 55 คน คือ

	ไม่เหลือ	มีบุรี
1. หะยีแก	ถนนตก	กรุงเทพฯ
2. ครูชั้น	บ้านสมเด็จ	ชลบุรี
3. ครูพันโคง	บ้านครัว	กรุงเทพฯ
4. ครูหมักตุ	ท่าไช	แปะครัว
5. นายหวังเฮม	สวนพลู	ชลบุรี
6. ครูหมัก	ไซกองกิน	มีบุรี
7. ครูเซ็น	ท่าเกษม	กรุงเทพฯ
8. ครูรวม	บ้านเปรง	แปะครัว
9. นายเซม แก้วทอง	บางน้ำเปรี้ยว	แปะครัว
10. นายหวังเกร	คลองสิบห้า	แปะครัว
11. นายหวังยาม	ท่าอิฐ	ปทุมธานี
12. นายแอเท	บางบัวทอง	ปทุมธานี
13. นายเตะลากซอน	ถนนตก	กรุงเทพฯ
14. หะยีตย	ถนนตก	กรุงเทพฯ
15. หะยีฉำ	เจริญพาสัน	ชลบุรี
16. นายเสนาะ	เจริญพาสัน	ชลบุรี
17. นายจง	ท่าเกษม	กรุงเทพฯ
18. นายถนน	ท่าเกษม	กรุงเทพฯ
19. นายทุนหยี	บ้านแขก	ชลบุรี
20. นายกลิ้ง	สามวา	มีบุรี
21. นายหวังหยิก	คลองสี่	มีบุรี
22. นายผล		

23. นายกุหลาบ	คลองสี่	มีญี่รี
24. นายกะเขมแป	คลองสี่	มีญี่รี
25. นายหวังอีโต	พระโขนง	กรุงเทพฯ
26. นายจุน	องครักษ์	นครนายก
27. นายหวังยาม	หลวงแพ่ง	แปะรีว
28. นายบัวเขียว	คลองตัน	กรุงเทพฯ
29. นายบัวขาว	คลองตัน	กรุงเทพฯ
30. ทะบี่ขาว	ลุมพินี	อยุธยา
31. ครูสี่	ลุมพินี	อยุธยา
32. นายสอน บินยง	คลองสิบ	ปทุมธานี
33. นายปาน บินยง	คลองสิบ	ปทุมธานี
34. นายทรง	คลองสิบ	ปทุมธานี
35. นางอุ	ท่าไช	แปะรีว
36. นายแถมเข่ง	ไชกองหิน	มีญี่รี
37. นายสะโอก	ท่าไช	แปะรีว
38. นายสง่า	เกโช	แปะรีว
39. นายบุญยัง	ทะเกีย	อยุธยา
40. นายเขมบัวแดง	บ้านคู	มีญี่รี
41. นายกอเขม	ไชกองหิน	มีญี่รี
42. นายแอนทาโต	คลองทะเคียน	อยุธยา
43. นายบุ	คลองสง่า	มีญี่รี
44. ครูบุทร	ไผ่เหลือง	มีญี่รี
45. นายหวังชัย	ตลาดขวัญ	ปทุมธานี
46. นายเลียม	เสาชิงชา	กรุงเทพฯ
47. นายสีนวล	คลองสิบสอง	ปทุมธานี
48. นายโต	บ้านหัวควาย	นครนายก

49. นายเลาทองคำ	คลองสิบห้า	นครนายก
50. นายเขม	คลองสอง	ปทุมธานี
51. นายทางทนาทละมัง	คลองบางแกว	ปทุมธานี
52. นายอุณ	บางใหญ่	นนทบุรี
53. นายแสง	ประทุมสำเภา	นครนายก
54. นายสง	ประทุมสำเภา	นครนายก
55. นายบุญชู วงศ์ไทย	ไผ่เหลือง	มีนบุรี

คณะลาคักที่มีชื่อในัจจุบัน

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคณะลาคักที่มีชื่อเสียงในัจจุบัน ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก เอนก นาวิกมูล ผู้ซึ่งสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ สามารถรวบรวมรายชื่อคณะลาคักได้ดังต่อไปนี้

1. คณะหวังเกาะ

19/3 ท.หน้าไม้ อ. ลาคหลุมแกว จ. ปทุมธานี

2. คณะแม่ประยูร

2193/5 หลังตลาดเจริญนคร ท. บางลำภูล่าง เขตคลองสาน กทม.
โทร. 4657505, 4658001

3. คณะนายสมพงษ์ มินะมัน

70 ตรอกสวนหลวง 1 ท. บางคอแหลม ยานนาวา กทม. โทร. 2892285

4. คณะแม่สังเวียนใหญ่ น้อยฉวี

20/49 ถนนลาคราว ขอยจันทร์สุข บางกะปิ กทม. โทร. 3777502

5. คณะแม่สมัย น้อยฉวี

โทร. 3925347

6. คณะสันติภาพ ภูมิคุ้มกัน

ลาออกราว กรุงเทพฯ

7. คณะแม่บุญชู

อยุธยา

8. คณะแม่ทองนงค์ เสี่ยงพิภพ

อยุธยา

9. คณะไฟไหม้เสียงทอง

อยุธยา

10. คณะบัวขาว

อยุธยา

11. สำนักเด็กโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

อ. เมือง จ. นครปฐม ควบคุมโดย อ. สายพิณ อรุณวงศ์

โทร. 034 - 242976

การศึกษาและวิเคราะห์ลำตัด

ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่มีเนื้อหาและส่วนประกอบสำคัญเช่นเดียวกับการแสดงทั่วไป คือ มีรูปแบบในการแสดง เนื้อร้องหรือลักษณะการดำเนินเรื่อง ศิลปการใช้ภาษา และกลวิธีในการแสดง ซึ่งจะได้นำมาศึกษารายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. รูปแบบในการแสดง

รูปแบบในวรรณคดี หมายถึง "สิ่งที่วรรณกรรมชนิดหนึ่งอาศัยเป็นส่วนประกอบให้เป็นวรรณกรรมชนิดนั้น ๆ ขึ้นมา" ¹ ส่วนรูปแบบของลำตัดที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ สิ่งที่ทำให้ลำตัดต่างไปจากการแสดงชนิดอื่น คือ การตั้งวงลำตัด และลำดับขั้นในการแสดง

1.1 การตั้งวงลำตัด ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีรูปแบบการเล่นต่างจากเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น เพราะมีการแสดงร่วมกันเป็นคณะ โดยแบ่งผู้ร้องเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงร้องโต้ตอบกันแบบเวที การแสดงลำตัดจึงต้องมีรูปแบบการตั้งวงที่แน่นอน เพื่อความเป็นระเบียบไม่สับสน เวทีของการแสดงลำตัดจะประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 ฉาก การแสดงลำตัดนั้นฉากกั้นหน้าเวที แต่ฉากของลำตัดเป็นเพียงป้ายบอกชื่อคณะ และที่อยู่ที่พักคอยไต่ท่อนั้น ถึงเวลาแสดงผู้แสดงจะออกมาตั้งอยู่หน้าฉากหรือส่วนหน้าของเวทีทั้งหมดทุกคน เมื่อถึงบทบาทการแสดงของตนก็จะลุกขึ้นร้อง ถ้ายังไม่ถึงบทที่จะนั่งอยู่หน้าเวทีนั้น ฉากจะเป็นเพียงที่กำบังเพื่อฉีกเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย การแต่งหน้าก็จะแต่งกันที่หน้าเวที ส่วนการแสดงละครหรือลิเกเมื่อยังไม่ถึงบทของตนจะต้องอยู่หลังฉาก ดังนั้นฉากของลำตัดจึงไม่มีความสำคัญเช่นเดียวกับฉากละครเวทีหรือลิเก

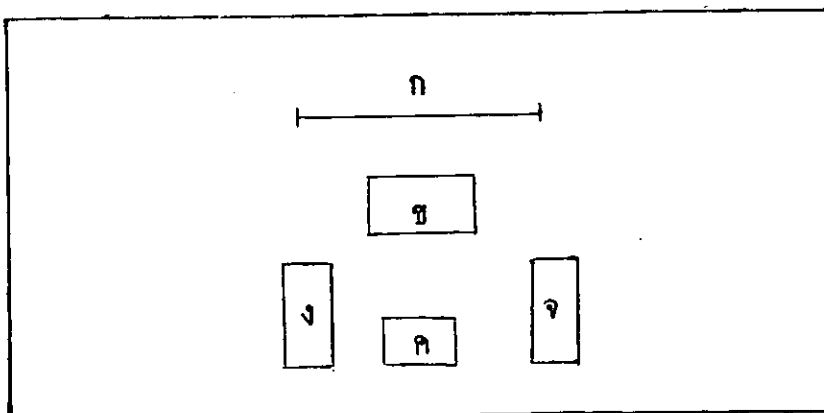
1.1.2 การตั้งวงดนตรี ตำแหน่งที่ตั้งวงดนตรีของลำตัดนั้นวงดนตรีจะตั้งอยู่หน้าเวทีและหน้าผู้แสดง โดยตั้งอยู่กึ่งกลางเวทีส่วนหน้า ซึ่งแตกต่างไปจากการแสดงบนเวทีอย่างอื่น เช่น ละคร ลิเก การแสดงดนตรีลูกทุ่งและลูกกรุง ที่ผู้เล่นดนตรีจะต้องอยู่

ด้านหลังหรือด้านข้าง ๆ ของเวที

1.1.3 ตำแหน่งในการแสดง ในขณะที่มีการแสดงผู้แสดงจะอยู่หน้ามาน บริเวณด้านหลังของวงดนตรีและที่พัสดุแสดง โดยปกตินั้นไม่ว่าจะเป็นละคร ลิเก หรือการแสดงบนเวทีใด ๆ ก็ตาม จุดหรือตำแหน่งของผู้แสดงนั้นจะกองเต็นท์ที่สุกเสมอ แต่ลำดับนี้ วงดนตรีและตำแหน่งที่พัสดุแสดงอยู่ด้านหลัง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้ชมมองเห็นผู้แสดงลำดับใด ไม่นึกเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีวงดนตรีอยู่บนเวทีแต่ผู้แสดงก็ยังคงเป็นจุดเด่น อยู่ เพราะผู้แสดงขณะแสดงจะยืน ส่วนนักดนตรีและผู้ที่ยังไม่ถึงลำดับการแสดงของตนทุกคน จะนั่ง

1.1.4 ที่พัสดุแสดง การแสดงลำดับนั้นเมื่อผู้แสดงเปลี่ยนเครื่อง แต่งกายแล้ว จะมานั่งแถวหน้าบนเวทีเลย ตำแหน่งที่นั่งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะอยู่คนละ ด้าน โดยมีวงดนตรีคั่นกลาง ฝ่ายชายจะอยู่ด้านหลังมือของผู้ชม ฝ่ายหญิงจะอยู่ด้านขวามือ ซึ่งตามปกติการแสดงบนเวทีอื่น ๆ ผู้แสดงจะพักอยู่หลังมาน เมื่อถึงลำดับการแสดงของตน จึงจะออกมาแสดงหน้ามาน

แผนภูมิแสดงตำแหน่งต่าง ๆ บนเวที มีดังต่อไปนี้

ก ฉากหรือม่าน

ค วงดนตรี

จ ที่พัสดุแสดงฝ่ายหญิง

ข ตำแหน่งของผู้แสดง

ง ที่พัสดุแสดงฝ่ายชาย

จากแผนผังของการตั้งวงลำตัดที่อธิบายมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าลำตัดเป็นการแสดงที่ไม่ค่อยมีปัญหายากในเรื่องเวทีมากนัก เพราะการแสดงลำตัดไม่มีการแสดงโลโก้เด่นแต่อย่างใด แต่สิ่งที่ผู้แสดงลำตัดค่อนข้างพิถีพิถัน คือ

1. ระบบเสียง การตั้งเครื่องขยายเสียงเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงลำตัดมากโดยเฉพาะที่ตั้งลำโพง ถ้าผู้แสดงไม่โยนเสียงของตนจะทำให้ไม่ทราบว่าเสียงดังฟังชัดแค่ไหน อาจทำให้ผู้แสดงต้องใช้เสียงมากเกินไป เพราะการแสดงลำตัดนั้นผู้แสดงจะร้องและใช้เสียงของตนเองตลอด ถ้าผู้แสดงโยนเสียงของตนเองชัดเจนก็จะทำให้ใช้เสียงแค่น้อยไม่เหนื่อยจนเกินไป

2. ระบบแสง ระบบแสงก็เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการแสดงลำตัดด้วย ถ้าไฟฟ้าด้านหน้าเวทีไม่สว่างเท่าที่ควรจะเป็นเหตุให้ผู้แสดงหน้าเวทีไม่สวยงาม การแสดงลำตัดนั้นการแต่งกายก็แต่งแบบพื้นบ้านธรรมดา ไม่เกิน หรือหรูหราเหมือนการแสดงอื่น ๆ ระบบไฟฟ้าที่ให้แสงสว่างเพียงพอจึงจำเป็นมาก เพราะจะทำให้การแสดงน่าสนใจมากขึ้น

1.2 ลำดับขั้นตอนการแสดง

การแสดงโดยทั่ว ๆ ไปนั้นจะต้องมีลำดับขั้นตอนในการแสดง เพื่อให้เกิดความเป็นระบบระเบียบเป็นที่ประทับใจคนดู และที่สำคัญคือ เพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายสับสนในหมู่ผู้แสดงเองด้วย การแสดงลำตัดจึงต้องมีขั้นตอนในการแสดงเพื่อให้การแสดงดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่สับสน เพราะการแสดงลำตัดไม่ใช่เล่นเป็นเรื่องราวเหมือนการแสดงอย่างอื่น ๆ แต่จะใช้การร้องโต้ตอบกันเป็นการดำเนินเรื่องไปโดยตลอด ดังนั้นการวางลำดับขั้นตอนในการแสดงที่แน่นอนจะช่วยให้การแสดงลำตัดน่าชมมากขึ้น ลำดับขั้นตอนการแสดงของลำตัดนั้นได้มีมาแต่โบราณแล้ว และในปัจจุบันก็ยังยึดแบบแผนนั้นอยู่ดังต่อไปนี้

1.2.1 การโหมโรง

1.2.2 การร้องบันทึน

1.2.3 การร้องไห่คร่ำ

1.2.4 การร้องเชิญชวน

1.2.5 การร้องโต้ตอบของฝ่ายหญิง

1.1.6 การร้องอำลาและร้องไห้พร

1.2.1 การโหมโรง เริ่มต้นโดยการโหมโรงรำวงนา โหมโรงนั้นจะขึ้นต้นด้วยท่อนองพม่า แหกและมอญ ซึ่งเรียกว่า ท่อนองออกภาษานั้นเอง แต่เพิ่มการโหมโรงรำวงนาให้หลายท่อนอง ซึ่งเกรงว่าจะเป็นที่เบื่อหน่ายของผู้ฟัง จึงตัดท่อนท่อนองต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงเหลือเพียงสองสามท่อนอง หรือสองสามลีลา

1.2.2 การร้องบันทึก เมื่อจบการโหมโรงรำวงนา จะต่อด้วยการร้องบันทึก การร้องบันทึกหรือการเกริ่นหน้ากลอง หรือการว่าหน้ากลอง เป็นการร้องต่อจากการโหมโรงรำวงนา ผู้ร้องจะนั่งร้องอยู่กับวงรำวงนา บันทึกที่ร้องนี้แต่เดิมเป็นภาษาแขกปนไทย ต่อมากลายเป็นภาษาไทยล้วน ๆ ซึ่งบางครั้งเป็นการกล่าวถึงททณชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น

โอเจ้าพวงสมุชชาประชาเอ๋ย
พระมรรคินันตกรเลาเหล่าพวงชา
น้ำพระทัยใสงามด้วยความรัก
ชาวนายากไรไคไถหวาน
ทั้งชาวเขาที่ห่างไกลในเถื่อนดง
เป็นพระราชจริยวัตรที่ซัดแจ้ง
ยิ่งกว่าเพ็ญเพ็ญพ่ายมราตรี

อย่าละเลยจงเทิดทูนเรนทร์ศุภย์เอ๋ย
พระเมตตาประชาถนนวนนตระหนัก
ทรงพิทักษ์ชนผองของพระองค์
พระราชทานที่ให้ทำตามประสงค์
พระกิตติกรให้ปลูกกุศลวิชิ
ยิ่งกว่าแสงอุษาสองราศรี
พระทรงพลีปกเกื้อเพื่อประชา

ในปัจจุบันการร้องบันทึกจะใช้ท่อนองหลายท่อนอง เช่น แหกลพบุรี ช้างประสาธนา ออกทะเล สมพิศชายเขา หรือบางทีก็ใช้เสภา แต่ท่อนองเหล่านี้ถ้าจะร้องไม่เหมือนร้องส่งมโหรี คือ จะไม่เอื้อนมาก ลงท้ายจะต้องให้กระชับเพื่อให้รำวงนาจับใจจังหวะพอดี

1.2.3 การร้องไหว้ครู เมื่อจบเกริ่นหน้ากลองแล้วจะเป็นการร้องไหว้ครู ส่วนมากผู้แสดงฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายร้อง โดยจะลุกขึ้นมายืนร้องไม่นั่งเหมือนการเกริ่นหน้ากลอง เนื้อหาที่ร้องจะเป็นการแสดงความเคารพครูที่ไต่สืบทอดมา และขอพรให้ครูช่วยคุ้มครองป้องกันอันตราย ขอให้การแสดงเป็นที่พอใจคนดู ดังตัวอย่าง

สิบนิ้วพนมประนมบรมครู
เจ้าพุงเจ้าตาเจ้าป้าเขาลำเนาห้วยหนอง

ที่แนะนำความรู้อยู่ร่ำไป
จงมาช่วยคุ้มครองป้องกันภัย

(บทรอง)

กุศลหนุนบุญหาเมื่อพมหนาแน่งน้อย
ประไพพิริ่งเพริศพรอยปรางเปี่ยมขอย
หยาดฟ้า

คำพิน้องน้อยไม่มีข้างสมศรีงามแสน
จะเริ่มรางเริ่มร่นละมุนละไมของศรี
ทั้งนิพวรรณวรรณะมีลักษณะนวลนง
โอษฐ์งามแท้มเอยกระไรเลยเช่นนี้
หน้าอกแม่มมพูนทั้งประคองคองคอง

(ลง)

ถ้าฟ้าได้เอนกายจะโคกเข้าควากอกรัก

งามแฉลมแซมชอยชางเพริศพรอยแพรวพราว
พิละศุคสาวเขาวภาแม่งามกายาอาสกา

แม่งามมณุษย์สุดแดนไม่มีแม่มนงเยาว์
ว่าทั่วเรือนกายกายหาไคมีราศีศาว
เนื้อแม่เหลืองเรืองรองประคองคองทองนพเก
แม่นวลเสน่สนมดลไม้มองหม่นเกลี้ยงเกล้า
ทั้งสองข้างแม่ปลั่งเปล่งคู่คองคองสองเท่า

ขอจุมพิตสวาทฮารักกับแม่ลำคักคู่รักคราว¹

กระบวนการร้องในทำนองเกี่ยวพาราสีของฝ่ายชายจะดำเนินไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง
แล้วจะลงให้ฝ่ายหญิงไคขึ้นมาร้องโต้ตอบกัน การลงนั้นเรียกว่า "ลอบคอง" หรือ "ลอบลง"
ซึ่งในบางครั้งก็ไม่มีในการขึ้นหลัง ๆ เพราะการโต้ตอบเกิดความเบื่อครัน การร้องลักษณะนี้
นั้นจะทำให้เสียเวลา ตัวอย่างการลอบคอง หรือลอบลง

เรากานามารีมารี

ลำคักหัวคี่คี่นี้จะคองเป็นรอง

1.2.5 การร้องโต้ตอบของฝ่ายหญิง เมื่อฝ่ายชายลอบคองแล้วก็จะนั่งลง
ให้ฝ่ายหญิงไคตอบการเกี่ยวพาราสีของฝ่ายชายบ้าง ซึ่งจะเน้นไปในทำนองว่าจะรักหรือไม่
เพราะเหตุใด ตัวอย่างเช่น

(สรอย)

ทาร์โรโยนาทาร์โรโยนไป

เอาจริงกันแน่เขี้ยวหรือแม่ศรีไพร

(บทรอง)

พั่งทำนองร่องเกี้ยวของพ้อเขียวสีคราม
แหมเกี้ยวไม่รักซักโมโหพ้อลาโง่ซักจะเฒ่า

เพียวและละมุ่มรามทำมุมข้ามกับผูลึง
แหมเอวบางรางก็เล็กคังเจกซียา
หัวก็เลี่ยนเตียนลื่นจนกี่ยื่นออกมาโปน
นมก็หยิกหนาอกยวบหัวร่อหันขาว
พิศคุณทั่วแก่งทั่วเหมือนยมบาล

มาใช้สำนวนฉวนฉวนคุ่มบ่ามกันยกใหญ่
ฉันเล็กกว่าแกอย่านมาเกี้ยวไปเลยพ้อเขียว
ใบไฉ

คุรูปรางคล้ายกับลิงกำลังวิ่งบนยอดไม้
จะศุหนาคาเหมือนกะลาใบใหญ่
หัวล้านยิ่งกว่าโล้นศุหนาคาเหมือนโคโนไฟไหม้
หน้าก็ดำเหมือนเขม่าหูก็ยาวเหมือนหูไถ
จะรักใคร่อย่างไรกันคู่หัวก็ล้านเหมือนลูก
มะไฟ¹

การลอยทอกของฝ่ายหญิงในยีนคัน ๆ ก็มีเช่นเดียวกับฝ่ายชาย คือ

(ลอยลง)

จันทร์วันเพ็ญลอยเก็มอยู่บนนา
นี่ก็จวนเวลายะลี่ยจะไคเวลา
เขาเป็นชายฉันเป็นหญิงความจริงก็ต้อง
เสียบเปรียบ

โอว่าจันทร์เจ้าชาไม่ส่งแสงมาหาชาบ้างเลย
มีเท่าไรก็ว่าชาอย่ามานั่งกันหน้ากันอยู่เลย
ควรจะต้องมีระเบียบกระหมกระเทียบ
เปรียบเปรย

การร้องโต้ตอบกันในลักษณะทอปากต่อคำระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงนี้ จะดำเนิน
ต่อไประยะหนึ่งแล้วจึงเปลี่ยนทำนองการเล่นใหม่ เช่น มีการทำท่ายทอกกลอนกัน ท้ายกลอน
ที่เรียกว่า "กลอนต่อ" หรือ "เพลงต่อ" การขึ้นต้นก็แล้วแต่ฝ่ายทำซึ่งจะเป็นฝ่ายหญิงหรือ
ฝ่ายชายก็ใคร่ร้องสลับกันไป เช่น

ฝ่ายชาย

ฉันขอมมีเงิน
 ฉันขอมมีทอง
 ฉันชอบเฉลิมเกียรติ
 ฉันชอบฉีกกางเกง
 ฉันชอบสะพานขาว
 ฉันชอบเส้นเล็ก
 ฉันชอบสนามหลวง
 ฉันชอบแม่น้ำ
 ฉันชอบเมฆาย
 ฉันชอบหนูคนนี้
 ฉันชอบหนูคนนั้น
 ฉันชอบผู้ใหญ่
 ฉันชอบหนูคนนั้น
 ฉันชอบหนูคนนี้
 ฉันชอบคนใบ

ฝ่ายหญิง

ฉันขอมมีทอง
 แลวแกจะคลอทางไหน
 ฉันชอบเฉลิมกรุง
 ฉันชอบฉีกไทย
 ฉันชอบสะพานเหล็ก
 ฉันชอบเส้นใหญ่
 ฉันชอบถนนมะขาม

ฉันชอบรางวัล

ฉันชอบคนดี

การร้องโต้ตอบทอกลอนกันมาจนกระทั่งถึงฝ่ายชายไม่สามารถทอกลอนฝ่ายหญิงได้ทันที แสดงว่า ฝ่ายชายจนกลอนก่อน จึงเป็นฝ่ายแพ้ฝ่ายหญิงไป การว่าลำตัดเป็นการแก่งัดกันระหว่างหญิงและชาย โดยอาจจะใช้ปฏิภาณของตนคือ กลอนที่ใช้แต่งขึ้นทันทีและเินอาจครั้งก็เป็นการเตรียมมาก่อน แต่ก็ใช้กลวิธีในการแสดงเหมือนว่ากลอนสลับกันเมื่อการว่าเพลงดำเนินไปก็จะพยายามพลิกแพลงเปลี่ยนอารมณ์เพื่อมิให้ผู้ชมเบื่อ โดยการแทรกความสามารถเฉพาะตัวของนักแสดง เช่น ผู้แสดงบางคนมีความสามารถในการสืงเสียงเลียนเสียงร้องเสียงทุกของคนใด ก็จะสืงเลียนเสียงตามที่ถูกขูบออก หรือบางคนก็ได้นำการแสดงเพลงที่มานานอื่น ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเรือ ฯลฯ มาแทรกเพื่อมิให้ผู้ชมเบื่อหน่าย เป็นการพลิกแพลงลูกเล่นกันไป ทั้งนี้ก็เป็นวิธีหนึ่งของการแสดง

ลำดับที่จะแสดงสิ่งละอันพันละน้อยเพื่อให้ผู้ชมได้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน

1.6 การร้องอาลาและร้องไหพร เมื่อการแสดงดำเนินไปจนถึงช่วงสุดท้ายแล้ว ก่อนจะจบการแสดงธรรมเนียมอีกอย่างหนึ่งของลำดับก็คือ การร้องอาลาไหพรแก่เจ้าภาพและผู้ชมผู้ฟัง การอาลานั้นจะใช้เพลงอะไรก็ได้ หรือถ้ามืดเวลาจริง ๆ ก็อาจใช้เป็นคำพูดก็ได้ ตัวอย่างการอาลาโดยใช้เพลงแหล

ขอให้อายุรพระสุชะหลัง

ขอขอบคุณพระรัตนตรัย

อัครกษัตริย์หรือโจรภัย

ขอให้พามีสุขทุกคืนวัน

ให้อายุยังยืนสักหมื่นปี

ให้พามีบุตรสาวอายุราวสิบห้า

พานที่รับราชการทหารตำรวจ

ใคร่เลื่อนยศทุกคนไ้เป็นนายพลนายพัน

ขอให้พามีทั้งชายหญิง

ศักรูหมรายอย่าไ้ไ้แฉพาน

ขอให้พามีบรรลัยลงแหลกลาญ

ขอให้พามีสุขสำราญวิวัฒนา

ให้สุขี่สุขี่เกิดพานชา

คงชายคงชวาพนาสคราญ

ที่เป็นนายหม่นายหมวกไ้สยบแข่งขัน

ทั้งยศูไ้หม่นานและก้านันให้เลื่อนชั้นเป็น

นายอำเภอ¹

การแสดงลำดับที่เคยมีมาแต่โบราณนั้น แม้ว่าบ้านเมืองจะไ้วิวัฒนาการและสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไป วิธีการแสดงหรือรูปแบบในการแสดงลำดับก็ยังคงยึดแบบแผนที่เคยมีมาแต่เดิม จนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ของการเล่นพื้นเมืองแบบหนึ่ง ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่เรคนไทยจะไ้ให้ความสนใจศึกษา รวมทั้งอนุรักษ์ไว้เพื่อให้มรดกอันมีค่าอันนี้เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของไทยสืบไป

ภาพประกอบ 8 การแสดงลำตัดคณะหวังเต๊ะ ที่ศูนย์สังคีต ธนาคารกรุงเทพ

2. เนื้อร้องหรือลักษณะการดำเนินเรื่อง

ลักษณะการดำเนินเรื่อง หมายถึง การลำดับเนื้อหาในการแสดงลำตัดแต่ละครั้งตั้งแต่จบจนจบ การแสดงลำตัดแต่ละครั้งจะมีลักษณะการดำเนินเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ลำเกริ่นหน้ากลอง
2. ลำไหวครู
3. ลำออกหัว
4. ลำสาธ
5. ลำลอย
6. ลำเกี้ยว
7. ลำวา
8. ลอยคอก

1. ลำไกรหนากลอง

ลำไกรหนากลอง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บันทน" แต่เดิมเนื้อร้องเป็นภาษาไทยปนแขก แต่ในปัจจุบันเป็นภาษาไทยล้วน ๆ เนื้อความก็จะเป็นการกล่าวถึงคุณชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น

โอเจ้าพวงสมญาประชาเอ๋ย
พระมรรตนิรันดลาลาผลาพวงชา
น้ำพระทัยใสงามควยความรัก
ชวานายากไรไค้ไค้หวาน
ทั้งชาวเขาที่ทางไกลในเถื่อนคอง
เป็นพระจริยวัตรที่ซัดแจ้ง
ยิ่งกว่าใหญ่เทนมพ่ายามราตรี
ทั้งออสอตำราจและทหาร
ทั่วทุกคนไ้รับพระกรุณา
อันทรายรอมเขตประเทศชาติ
ทุกหนแห่งที่พระเสด็จไป
ขอเคชะพระองค์ทรงสวัสดิ์
สรวมสรอยศิริที่รักที่พัฒน์ใหญ่
พวกของเราเหล่าลูกเสื่อเชื้อชาวบ้าน
จะรักษาเอกราชชาติถาวร
จะสามัคคีอกอกคอกันทอทาน
อย่าไค้แยกแตกกันชนทำลาย

อย่าละเลยจงเทิดทูนเรนทรสุริย์เอ๋ย
พระเมตตาประชาถนุลนตระหนัก
ทรงพิทักษ์ชนธองของพระองค์
พระราชนานเพื่อให้ทำตามประสงค์
พระกัทรังไค้ปลุกณวิถี
ยิ่งกว่าแสงอุษาสองราศรี
พระคงพลีปกเกื้อเพื่อประชา
อีกลูกเสื่อชาวบ้านงานอาสา
ปลุกใจลาทองถิ่นแดนดินไทย
พบพระบาทเบงเวยาบรพาไค้
รอนเป็นไค้ที่ประลาตเป็นหยาดเย็น
ทูนพิพัฒน์พระชนมมงคลเคน
พระจงเป็นมิ่งขวัญนิรันดร์
ขอปฏิญาณทองคพระทรงศร
ถาคัสกรรูกำกรหน้าไทย
อีกพวกเราชาวบ้านทั่วทั้งหลาย
ไทยต่อไทยมาชาถันนั้นไมคี่

หรือ

ราศรีพุ่งรุ่งฟ้าหิวดาแว
ชีวิตของพวกเราเหล่าศิลปิน
วาทศิลป์ฐานชมหารมโพธิ์

ประคิษฐ์แลประเคิมเหล่าประคาศิลป์
ณคังศิลป์ประคิษฐ์ใส่ไม่สร้างชา
ขนาดโอ้แทบแยกเหมือนแยกเสา

ท้องอาบเหงื่อเมื่อใจใช้เอา
 ขนมังคัมแนบทองละอองนา
 หึงพระองค์พงศ์จักราพระราชนิ
 ศัตรูไคหมายชีวามาหัวทิศ
 พระเป็นรมของไทยไปทั่วกัน

พวกของเรารับใช้ชาวประชา
 อภิราชจกมไทยชาญชัยศรี
 สุขศรีบึงยงทรงสำราญ
 ไคแพทหิธิจกมไทยไอศวรรย์
 จะรุกรันหรือจะรบไม่หยาบเลย

2. ลำไหวครุ

การร้องลำไหวครุส่วนมากฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายขึ้นมาร้อง เนื้อความก็เป็นการ
 แสดงความเคารพ ระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมา พร้อมทั้งขอพรให้คุ้มครอง
 อันตรายและให้การแสดงเป็นที่ชื่นชมและพอกพอใจของคนๆ เช่น

ตะเป๊ะ ตะเป๊ะ อาเคะ ลาควนกู	พอตะวันรอนรอน (ถูกจะ จริงจะ)
สาวน้อยก็จรไปคอรนเรือพลู	
ขอสมมาณย์นิทลั่งอย่างโรจงไคเอ็นกู	ฉันเป็นก็ยาเฮ (ถูกจะ จริงจะ)
ไค้นำพวกหันเหมาเสนดิเกนลาญ	
บอกรประสานศิริโรราบกราบกรานอภิวันคุณครู	จกมาสิงสู่ใจศิษย์ (ถูกจะ จริงจะ)
ถ้าแนไครคคิกิให้แพทหิธิคุณครู	
ลำไค้พระชั้นสองวงวากันเข้าแข่งขันพันตุ	ให้อักอันทนจิต (ถูกจะ จริงจะ)
วันนี้ต้องใช้หัวคิกิเพราะเรากิศิษย์มีครู	

(บทสร้อย)

เกนกงหลงทาง
 จิงหรีกมันหัวคแห

เข้าป่ายุ่งบางสิงค่างวิ่งกรู
 เรโรรองแซจันบนงาเรางู

(บทร้อง)

ไหวครุประเคิมเริ่มหัดที่คิกิลำไค้กเป็นขันตอน
 ไหวครุพักลักจำมาแต่โบร่ำโบราณ

ไหวครุเข้าเกาก่อนที่เขียนกลอนกระทุ้
 จนเกิดความชำนาญเพราะเคยผ่านเขาทุ้

เคยงานเคยพบเราจึงเคารพบูชา
 วิชาศิลปะจังหวะทำนอง
 จะขึ้นลูกคู่แบบครูสอนไว้
 ไม่รู้ทำนองก็ร้องลำปาก
 ทองร้องไห้เป็นทองเส้นสัมผัส
 ครูแก่ครูเกาครูเขาสรา
 ไม่ผิดไม่เบือนช่วยเตือนกระตุ้น
 ครูคังครูเคิมส่งเสริมสั่งสอน
 เรายึดมั่นกตัญญูเราถือว่าเป็นของคลัง

(รับบทสร้อย)

พระคุณล้าค่าที่ให้ความรู้
 ไหวแฉว ไหวคล่องการร้องลูกคู่
 เราทองเขาใจกลอนโรกลอนรู
 เป็นเรื่องลำบากถ้าหากไม่รู้
 ฉะนั้นล้าคักทองหักจากครู
 ขาขอศรัทธาบูชาเชิดชู
 ขาขอขอบคุณครูสุนทรภู่
 กำหนดบทกลอนแนนอนนาคู่
 จะเล่นล้าคักแต่ละครั้งเราทองตั้งกำหนดครู

นอกจากบทไหว้ครูมาอาจารย์ที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนกลอนล้าคักดังที่กล่าวไว้แล้ว
 ในบทไหว้ครูบางบทก็อาจจะมีไหว้บูชาขอพรมาด้วย เพราะถือว่าบูชานั้นเป็นกำลังใจให้
 บูชาแสดงกบฏ เช่น

ศิโรราบกราบทม์ไหว้บรมครูเจ้า
 ท่านให้จำท่านให้จดในแบบบทประพันธ์
 ในเชิงขบประพันธ์ทำให้ศิษย์มีเชาวน
 ลูกขอเจริญศุขครุมาสิ่งสู่สถิต

(สร้อย)

คำรับสองรองมาไหว้บรรดาท่านผู้
 มาชมเชยชื่นชมพรขอบพระคุณท่าน
 ดิฉันมากันมากพอประมาณอันเป็นงานอร่า
 ดิฉันไกลทางห่างดิฉันมาหากินทางรำรอง
 ห้างมหาพาทาทางรูปรางไม่ชวนยั่ว

(สร้อย)

ที่ไค้สั่งสอนข้าเจ้าให้มีเชาวนเชิงคารม
 ท่านช่วยเหลือเพื่อศิษย์มาตั้งแต่ชั้นประถม
 ลูกขอยุซาทุกคำเข้าไว้เหนือเกล้าเหนือผม
 รองอะไรอย่าไค้ผิดใจให้หัวคิกลูกแหลมคม

ทั้งชายชวาหนาหลังที่ทานมานั่งคอยชม
 พากันมามากพอประมาณและให้การสนิทสนม
 หากนิคมทพจนายาเพ็งนินทาขี้ดม
 นานิจฉับกับกลองมารำรองเสียงขรม
 คีชีชั่วชั่วขอฝากทั่วแก่ทานบูช

ในตอนท้ายของบทไหว้ครูในบางครั้งผู้แสดงล้าตักยังไ้สอศแทรกทัศนคติบางอย่างไว้
เช่น ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งรัฐธรรมนูญ เอาไว้อย่าง เช่น

เสร็จไหว้ครูมาแล้วหันมาอภิบาล
อันคุณชาตินี้ล้ำเลิศไ้ไกลอกำเนิกมา
ตลอดมาจนชั้นนี้เหมือนนักรบกันเกิด
ชาติเราเป็นปึกแผ่นหนาแน่นมั่นคง
ควยเลือกเหล่าวีรชนไ้พลีตนและชีวาตน
ผู้ไ้ไ้เจริญแล้วจะรู้แนวมุ่งมาก
ความรักชาติจริงนั้นเป็นสิ่งเลิศล้ำ
ลูกท่านบุญกรวตน้ำักขอรว่าวาจา

จะไหว้ครูกษัตริย์บำรุงรัฐสีมา
ควยพระทัยกรุณาปองประชาของพระองค์
สอศสองบำรุงสุขคอยคุ้มทุกชยุดเขย
พระไ้ทรงปกปักษ์อาณาจักรแทนทอง
สมบูรณาญาสิทธิราชพระมุงมากปราณี
ทรงประทานรัฐธรรมนูญไ้เพิ่มพูนปรีชา

จะขอไหว้รัฐธรรมนูญไ้เพิ่มพูนประกณกิจ ไ้ชาวไทยไ้สิทธิอันชยูลิกร่วมไว้
ที่นี้เป็นเวลาถึงคราจะยินดี
ทุกคนควรปฏิบัติอย่าให้ชักเสรี
หน้าที่ชาวไทยพร้อมใจเป็นเอกฉันท์
เรียกว่าสามัคคียินดีในชาติเขื่อ
เพียรเพ่งเร้งรับในอาชีของทน
ท่ามาหากินเถิดในดินแดนเรา
เมื่อสมัยก่อนนี้เรามีหนึ่งบาท
จ่ายไ้ทั้งปลาหมูผักหมูแกลงเนื้อ
มาสมัยเดี๋ยวนีเรามีเงินไปสิบบาท

โดยนำใจใสสะอาดไหว้คุณชาติของไทย
แทนพวคยบายยาของเรามาเมื่อไหร
ไ้คยุดักินคิมิเสร็จทั่วไ้
ควยร่มไทยไ้ทรงคไทยเราคงเป็นไทย
ไทยเราไม่เป็นทาสคเงกราชอยู่ไ้
ว่ารักเหลือเครือญาติและรักชาติเพียงไหน
เป็นยอกของคุณธรรมควรจะจำไ้ใส่ใจ
ไ้รุ่งเรืองวัฒนาชาติประชาธิปไตย
รุ่งเรืองตลอดมาเป็นอาณาจักรไทย
ไ้สอศยืนยงควยทรงพระทัยใส
ไ้ชื่นชมรมเย็นไม่รำเคียดยากไ้
บริสุทธิ์ผุดผองเป็นสองสมัย
ไ้รอยหาสิบปีพระจักรีจอมใหญ่
นับตั้งแต่นั้นมาเป็นประชาธิปไตย

เพราะทุกคนควรมีหน้าที่ชาวไทย
อันการอย่างนี้เรียกหน้าที่ทั่วไ้
ผูกสมัครรักกันตรึงมันเข้าไว้
เกื้อหนุนจนเจือเอื้อเพื่อเพื่อนไทย
หญิงชายชววยชวณกล้วจนเอาเข้าไว้
มิวแตกคยซื้อเขามันแพงเบาอยู่เมื่อไหร
จ่ายกับชาวที่ตลาดไ้คกระจาคไ้ใหญ่ใหญ่
จะซื้อผักผักมะเขือแล้วยังเหลือกลับไ้
กลับมาจากตลาดในกระจาคไม่เห็นอะไร

รู้กันทั่วหัวระแหงวาของแพ่งอย่างนี้
จงรีบยานอนใจเพื่อนไทยเราเอ๋ย

ยังอมมือถืออีกสองปีจะร้องไห้
มักอกทมนอนนอนเฉยประเคี้ยวเลยจะสูญไทย

3. ลำออกหัว

เนื้อความจะเป็นไปในทำนองดราม่า แล้วพูดถึงชีวิตของทนายอาทิวรรักษ์สนยาจน
ทั้งปีมีการแสดงก็ยังออกหักเพ็งปีกหัก การมกลอนก็ยังไม่เจนจักนัก นอกจากนั้นก็จะกล่าว
ถึงชีวิตของคนที่ต้องประสบเคราะห์กรรม ไม่มีสิ่งหนึ่งที่ใคร่ของถูกถูกถูกหมิ่น เนื่องจากของ
หากินทางร้องรำ จึงได้ปากเนื้อปากตัวกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนเมตตาการุณาตนควย ตัวอย่างเช่น

ศิโรมัยกรมกรามไหวทวนเจ้าภาพและผู้ฟัง	ทั้งชายชวาทนาหลังที่ยืนฟังกันที่นี้
หนูเป็นนักรำรูนิกสมณียะอุยชยา	จะร้องรำทำท่ายังไม่ภาษากมี
เพ็งแรกเริ่มริทหนูเป็นลำตัดรูนใหม่	ไม่แคลวคล่องว่องไวถึงร้องไต่ก็ยังไม้ดี
อย่าไ้รับเกียรเกียรติอันเอนกหลานกันเข้าใจ	อย่าตัดรักฉลักไ้สงเห็นใจเถอะคุณที่
คุณยายคุณย่าคุณตาคุณปู่	วาวงเอนกกับลูกหลาน
เอนกควยช่วยฉัน	นานนานจะมานมาลัทธิ

หรือ

ลำตัดหัวทวนหนูสวนแต่เป็นผู้อยู่เอนยาว	เจอรุ่นปู่เขาไม่รูจะเอายังใจ
เขาเป็นพวกชานาญการกลอนเล่นมากอนเป็นกอง	หนูรุ่นใหม่ไรสมองไม่เคยลองกับผู้ใหญ่
แต่เรื่องนี้ไม่สำคัญเฉพาะกิจฉันละกอ	เกิดทองแม่ทองพ่อไม่เคยขอร้องใคร
เราไม่เคยยกกับแม่พี่กันจะรู้	ฉันมีเลือนคนักสู้เชอกรุ่นสืบ
ในเชิงปีปากดาดางฉันก็พอมิทางพุ่มเตียง	มาหาทวิทย์หาเสียงมันก็ทองเสียงกันไป
พออย่างขึ้นเวทีฉันไม่ค่อยมีประหม่า	แพชนะก็ทองวางฉันจะหามาทำไม
แพชนะก็ทองว่าเพราะเขาหาเรามาเล่น	ใครจะเป็นหรือไม่เป็นมันทองเล่นกันไป
ทนายคุณทนายรู้ที่ทนายพันทองพิณจิ	ฉันร้องถูกหรือร้องผิดทนายคงคึกใจให้อย
ทนายก็รู้ว่าเคี้ยวกับรุ่นไม่ค่อยคุ้นกับเวที	จะเล่นดีหรือไม้ดีแต่เรื่องนี้ไม่เป็นไร
ทนายออกสาหมากุมาชมหนูกันแน่นขนัด	เชิญทนายชมลำตัดคามอชยาชัย

หนูชื่อเครือมาลีไม่หาดอกไม้วัน
ฉันเป็นชาพลอยไม่ค่อยเจ็บแถม
ไม้ก็ไม้เคนไม้เป็นภาษา
พี่สืบลเขาขอมล่อทะเล
คืนไหนเล่นก็มีความสุข
เพราะฉะนั้นทานี่มาชุมนุม
ช่วยผมมือให้ฉันอีกสักที

เมื่อชอบก็ฉันจะรางวัลก็ได้
ฉันเป็นท้าวแถมมาแถมผู้ใหญ่
งูปลาปลาเพิ่งมาใหม่ใหม่
ฉันยอมโอเคไม่ว่าอะไร
คืนไหนเล่นชั่วค่าตัวไม่ได้
พวกหนุ่มหนุ่มแถวแถวนี้
ฉันจะใจมีกำลังใจ

จากกลอนลำตัดที่ยกมาข้างต้น ผู้แสดงออกตัวว่าเป็นลำตัดทศใหม่ฝีมือการเล่นยังไม่เจนจัด แท้ก็ใจสู้แชนะไม่ว่า และแม้ว่าจะเป็นเพียงตัวประกอบแต่ก็ไม่พอแท้ ขอเพียงผู้ชมให้การตอบรับก็กำลังใจแล้ว นอกจากการออกตัวดังกล่าวมาแล้ว บางครั้งอาจลำออกตัวยกยการกล่าวถึงความอาร์มของตนดังที่กล่าวมาแล้ว ตัวอย่างเช่น

(สรอย)

เมื่อยามจนคนชัง
ผมไร้วิชาคนมิตร

อกเอ๋ยแพ้งอยู่ในระหว่างมีเวร
กูเซยเคยชดก็มาบิณฑนาเบน

(บทรอง)

บทฉันลำนำนี้ขอน้องพี่อย่าเพิ่งหน่าย
เป็นข้อข้อใจความเสียเมื่อยามผมตกยาก
สามสิบกว่าแล้วอายุผมบรรลุล่วงมา
ผลกรรมลำปากของพลัดพรากจากที่
เขาเห็นทางรางไถลเกรงจะอาศัยหักพัง
วาสนาเจ้าซาเอ๋ยเมื่อก่อนนี้เคยมีกรรม
ฉันว่าเหวเือกใดก็พึ่งพาแต่เพื่อนมิตร
โอ้อนาถญาติเรามันไม่เท่ากับสหาย
โลกมนุษย์สุดหมายมันโหดร้ายทารุณ

ผมอาร์มคับใจจึงได้ขยายข้อเชิญ
เริ่มทาร์กตกฟากแสนลำบากยากเย็น
ทองกลืนกล้ำแสนำตาว่าสนากอเกณฑ์
จะหันไปมองน้องพี่ครานี้ไม่แลเห็น
เป็นพี่น้องกันก็ยิ่งแต่เงินเป็นลึงยกเว้น
โอกรรมเก่าที่เราทำสนองไปตามกรรมเวร
เขาถูกขู่ขู่จิตทางชีวิตผมเอียงเอน
เพื่อนที่ศักรวมทลายคอยปลงหัวใจให้รมเย็น
เขาทำบาปกลับไถบุญเราทำคุณกลับไม่เห็น

อันคนเราเขาทานก็เกลียดการชั่วช้า
แต่ก่อนไรใจฉันก็ขมในความคิด
ไรการศึกษาจึงพาพระหมทองหลงมโนเงา
พอแยกขันธ์พริ้งสิ่งทั้งความจริงและความคิด
หิวกระหายให้โหยจะไปชโยภักถ์ลัด
โลกเขานิยมกันอยู่เฉพาะผู้ที่มีทรัพย์
ฉันเดียวกายไรทรัพย์คนไม่นับถือหนา
โลกเขานิยมชมกันอยู่เฉพาะผู้สูงศักดิ์
ณชนชนาณามางเมตทาไวลัดหน

แต่ความจนนี้จีจ่าเมื่อเวลาจำเป็น
มาปัจจุบันทุกวันนี้ชั่วหรือดีไม่เป็นเกณฑ์
ทองดีก็เป็นพระเจ้าที่ทานกล่าวเขาเป็น
ไม่เห็นมาช่วยกันสักทีเวลานี้จึงแลเห็น
ฉันก็ละอายในคงจิตส่วนผิดก็ยังวน
ถึงทุกจาสัมผัสโลกก็ยังนับว่าดีเอน
ทองเรอรอนจรมาควยโชคชะตาบิเบเอน
หากคนจนหรือคนยากทองออกหักทางเห็น
นี้กว่าสงสารคนจนอย่าปล่อยให้หลนจมเลน

บทนี้ออกตัวนี้ นายหวังดี นิมา หรือ หวังเตะ เรียกว่า เพลงดอม โดย
ไคออธิบายลักษณะการร้องดอมว่า

"... หลังจากไหว้ครูแล้ว จะร้องแบบดอม เขาเรียกเพลงดอม ไม่เก่งบ้าง สุ่มเสียง
ไม่ตีบ้าง ฐปร่างไม่สวยบ้างแล้วแต่ เพราะมันเป็นวิธีการร้องเบา ๆ ร้องเรียบ ๆ
ร้องเพราะ ๆ จะเพราะหรือไม่รู้ แต่เขาเรียกกันว่า ร้องเพราะ เพราะเป็น
ทำนองเพราะ ทำนองเสนาะ ทองไขทำนองเสนาะไม่ไขทำนองว่า..."¹

การลำออกตัว หรือเพลงดอม แม้ว่าจะเรียกแตกต่างกัน แต่โดยความหมายแล้ว
ก็คืออย่างเดียวกัน คือ การกล่าวดอมทั่วถึงความไม่เก่ง ไม่ชัดเจนเชิงกลอน ความอาภัพ
ชีวิตสั้น ไร้พี่พี่ ไร้ญาติ ชาคมิตร รวมทั้งถูกดูถูกเหยียดหยามว่าหากินทางร้องรำ และ
ท้ายที่สุดก็เป็นการฝากตัวกับชุมชน ขอให้ช่วยสนับสนุนและเป็นแรงใจต่อไป การลำออกตัวทั้ง
ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะผลัดกัน ร้องคนละป็น ทอจากนั้นจะเป็นลำสาธ ซึ่งอาจเป็นฝ่ายหญิง
หรือฝ่ายชายร้องก็ได้

4. ลำสาคร (ลำสอน)

ลำสาครนี้ นายหวังดี นิมา ใ้ข้ออธิบายถึงลักษณะการลำสาครไว้ว่า "สาคร หมายถึง ไม่มีเหตุผล ว่าไปเฉย ๆ สาครไปเฉย ๆ ไม่ได้แก่กัน ถ้าสาครไปฝ่ายหนึ่งแก่มาก็เรียก แก่กัน ถ้าลำสาคร หมายถึง วามาเฉย ๆ สงเคราะห์ เป็นท่านองชมนก ชมนม หรือพวกทหารเมือง มักจะว่าหัวค้ำ ว่ายืนแรก พอว่ากันแล้วเพลงพวกนี้จะไม่นำมาว่าอีก นอกจากนั้นก็ยังมีเพลงประวัติศาสตร์ สุภาษิตสอนหญิง สุภาษิตสอนชาย การเมืองว่าหัวค้ำหมด งานศรัทธาเรื่องปลงอนิจจังสังขาร งานบวช กิ๋นเรื่องปฏิสนธิ เมื่อก่อน ครูสืบ เขียนไว้ยังนำมาใช้จนถึงปัจจุบัน"

ลักษณะของลำสาครนี้เนื้อหาจะเป็นไปในทำนองให้คติ แพรกข้อคิดเตือนใจในหลาย ๆ ด้าน ว่ากันไ้ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย เช่น

(สร้อย)

ใจเย็นเย็นเสียใจเย็นเย็น

เราเป็นคนไทยทองทำใจให้เย็นเย็น

(บทรอง)

สามัคคีกันไว้คนไทยด้วยกัน
เรารักกันฉันมิตรไม่ว่าทองตะขิดตะขวง

วิสาสะสังสรรค์ทุกทุกวันอย่าได้เว้น
ไม่ว่าทองแห่นไม่ว่าทองหวงแล้วแต่ทองของใคร
จะเด่น

ทองใครเด่นเห็นจำวาสนาของแต่ละคน
เราเกิดมาหน้าที่ของเรามีเท่าไร
ไม่ว่าทองหวงเรื่องทองชะตาวาสนาเป็นของ
ไม่แน่นอน

ลำบากสบายไม่ตอ้งบ่ม്മีหรือจนไม่จำเป็น
คิดไปทำไปตอ้งทำให้โลกเห็น
ไม่ว่าควรคิดไม่ควรเปรียบอย่างมากที่สุดก็แค่ลำเค็ญ

โลกเราทุกวันแปรผันไม่หยุดหย่อน

ไม่เที่ยงไม่แท้ไม่แน่นอนประเดี๋ยวก็ร้อน
ประเดี๋ยวก็เย็น

ยามยากไม่ตอ้งเป็นทุกข์ยามสนุกไม่ตอ้งดีใจ

เงินทองของใช้เขาเข้ามาให้เราเห็น

ทรัพย์สินสมบัติอันรักกันจนอย่าไปนิยมใ้มันยุ่งยาก พอลมหายใจจากเคี้ยวเพื่อนก็ลากเอาไป

จะยื้อจะแย่งจะแข่งจะขันทำไมกันพวกเรา

ลูกลูกหลานหลานที่เกิดไม่นานมานี้
 คบมิตรมันจึงจะเหมาะก็กว่าเพาะศัตรู
 ควรสละละเว้นไอสิ่งที่เป็นอบายมุข

ชมเลน

ไอของที่เคยคลั่งเคล้ายังเป็นของเราไม่
 รอยเป๋อร์เซ็นต์

ที่ท่าท่าทำที่อยากจะทำคืออยากจะทำ
 เรื่องอะไรลงเคยรู้เคยดูเคยเห็น
 ฤาผลากเขาไปอยู่ในคุกจะไม่สนุกเหมือน
 เขาโฮเต็ล

หรือกล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์เราว่า หนีไม่พ้นเรื่องเกิดแก่เจ็บตายแม้ว่าจะเกิดมาใน
 ชาติตระกูลที่สูงส่งเพียงใด จุกก่าเน็ดและจุกจบของชีวิตดาเหมือนกันทั้งสิ้น เช่น

มนุษย์สัตว์อุบัติขึ้นในภาคพื้นจักรวาล
 ไม่ผิดแยกแตกต่างนับแต่เมื่อตั้งครุรรมา
 เป็นพวกคอกพวกขอมประจักษ์แจ้งจิต
 ล้วนเบียดยเปลาชาดคำรูปธรรมต่างกัน
 มันแน่นอนตอนวาลวนแนมมือเปลา
 ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้วนนำหนักเท่าเท่ากัน
 ถาลูกขาวเขาเรียกไอลูกนายเขาเรียกคุณ
 บางบุญหนักศักดิ์ใหญ่กลับล้มกายพิกล
 ล้มสภาพกลับหลังเมื่อคราวครึ่งแบเบาะ
 ทางมีหมี่ตามีหนามมีหัว
 หนึ่งเนื้อเชื้อไขเลือดคิในกายทุกหยด
 รักใครกันไ้เกิดเพราะเราเกิดมาคล้ายกัน

กำเนิดกายคล้ายกันทุกคนทันทังมอง
 ไคยามปลอดก็คลอคมจากมารคาอุ้มทอง
 หังผอนผาญมิคไม่มีปีกปกป้อง
 แต่ไม่เป็นของสำคัญในซอ้นคอกพื้นทอง
 ไม่วาไพรหรือเจ้าไม่มีขาวไม่มีทอง
 มาภายหลังจึงสร้างสรรคแล้วช่วยกันยกของ
 แบ่งชั้นชั้นตระกูลแล้วแยกจะสนอง
 เริ่มเห็นคนไม่ใช่คนทะนงตนชนทอง
 คิดเหยียบย่ำหยามเยาะกันนี้ก็เพราะเงินทอง
 มีแซนมีตัวมีหัวคิดตรอง
 ล้วนแดงฉานคยกันทั้งหมคยาด้อยศพำณของ
 อยายกตนมพาทนคยหลักฐานเงินทอง

หรือ กล่าวถึงการคบมิตรการพึ่งอาศัยกันของมนุษย์เรา ควรอยู่ช่วยการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัย
 และการให้อภัยซึ่งกันและกัน เช่น

มนุษย์เราทั้งนั้นต้องคบกันอยู่เป็นนิจ
 ชายชาวเบ็ดตกหนึ่งชาวสารโบราณว่า
 ฟุ้งกันไปฟุ้งกันมาแบบภิกษุเกา
 เราก็จิตคิดดูเลาอย่าเอาเปรียบ
 ถ้าย่ำเหยียบเหยียบกันมันไม่เหมาะ
 มันจะไม่ราบรื่นไม่ชั่ฉาน
 ช่วยโคให้ดูช่วยกันเขียว
 ทองฟุ้งเพ้ออาศัยผูกไมตรี
 ลูกเตาหมายพึ่งพึ่งพอม
 ภรรยาคำนึงถึงสามี
 คนจนหรือคนรวยก็ทองม้วนมรณัง
 ที่อยู่ยังยังไม่หมดคือเกียรติยศและชื่อเสียง

ตาเขามิตรจิตเราก็มิตรใจ
 น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าอ้าย
 เราก็จิตคิดดูเลาเขาก็จิต
 อยาย่าเหยียบเหยียบกันทำไม
 อีกฝ่ายหนึ่งหัวเราะอีกฝ่ายหนึ่งร้องไห้
 มนุษย์เราคงมีการให้อภัย
 ในโลกนี้มีคนเคียวอยู่ไม่ได้
 โบราณว่าเศรษฐียังขาดไฟ
 ญ่นอยแถมมายึดถึงพึ่งผู้ใหญ่
 แก่แล้วปากดีและปากไซ
 ร่างกายผู้สูงไม่ถูกด้งก็เผาไป
 รักษาไว้ให้สุดเหวี่ยงสู้กันเพียงชาติใจ

กึ่งตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ลำสาครนี้ เป็นคติสอนใจให้ข้อคิดแก่ผู้ฟัง จึงน่าจะเรียก
 อีกอย่างหนึ่งว่า ลำสอน ตามที่ เคนทวง พุทธิริ¹ ไซ้เรียกสำประเพณีว่า ลำสอน

5. ลำลอย

หลังจากลำสาครแล้ว ฝ่ายชายจะลำลอยเป็นทำนองเกาะเกาะฝ่ายหญิง ก่อนจะ
 มีการเกี่ยวเทราสี่ฝ่ายหญิง เหมือนกับการหยั่งเชิงว่าฝ่ายหญิงจะมีท่าอย่างไร แล้วจึงจะส่ง
 ลำเกี่ยว ตัวอย่างลำลอยของฝ่ายชาย

(สร้อย)

ทวงสองทวงหล่นน้ำเสียทวงเหลือทวง สุกแสนจะแทนทวงเสียคายแต่ทวงมาดัยเอย

¹ เคนทวง พุทธิริ อธิพลของวัฒนธรรมอันดีของเพลงพื้นบ้านไทย . หน้า 34

(บทรอง)

ช.1 วันนี้เรามาเล่นศูนย์สังคีต

ช.1 น้องชายของพ่อมิ่งหรือกเจ้าอเอย

เรื่องนี้เราทราบเพราะเราเป็นผู้ใหญ่
ปากยาวเหมือนปากหมาตอนที่เพิ่งมาใหม่

ผู้หญิงที่มาทั้งสี่โสภโสภาโสภีของอำไพ

คนที่สองชื่อสีนวลก็ยาวล้วย

คนที่สามชื่อเครือมาศ

คนที่สี่ชื่อนหวานเย็น

ช.2 ทาทางทวงทีของเขอนะมีประโยชน์

ช.1 ไซ ไซ

ช.2

ทองเลนให้ปรางค์ทนนอยนะน้องชาย

นี้เราเคยเราเข้าใจไม่ตองมาไหว

ไม่ตองมากราบ

นี้แนะเจ้าเทนนึกเขาพา

ไคมาทีนครั้งที่สามฉวนแค้นงานงาม

เห็นเป็นใจ

คนที่หนึ่งหรือชื่อทิมพรูปร่างอรชร

ไซจะชักราย

มองดูทูลหัวแล้วก็ใจหาย

รูปร่างยุคนาคแหมเค็กใหม่

ทนนี่เราเคยเห็นยังกะหนีควาย

เป็นเจ้าของศาลาไฟโมส

าลา

เมื่อฝ่ายชายจำลองทำนองเกาะเกาะผู้หญิงแล้ว ฝ่ายหญิงก็จะจำลองทำนองเข้าใจ
และรับรู้คำเกาะเกาะของฝ่ายชาย แล้วจึงจะแยกैया เช่น

(สรอย)

ขึ้นจิตที่กระโรขึ้นใจจะไปเที่ยวเล่น

จักจันขันโยนกูกองตะโกนอยู่บนต้นตาลเอน

(บทรอง)

สัวสีมชัยทนนของไทยที่นับถือ
เป็นชื่อเกาะชื่อแก่คุณพ่อคุณแม่ท่านทั้ง
แถมานไม่ตองตกใจชื่ออะไรไม่สำคัญ

ว่าทูลหัวหรือมีนามชื่อว่าหวานเย็น
เมื่อใครไคยีนไคฟังตองหูทั้งใจเท
เพราะชื่อนี้เป็นชื่อคิณเขาเรียกกันเล่นเล่น

เรียกกันตามพวกห้องในที่ของวรวาร

พอเดิมโตขึ้นมาหนอยทาไมคอยจะหวาน

ว่าฉันเป็นคนตาคีเป็นคนมีวาสนา
ทุกถึงสายทาเคียวจะหาว่าคุยโม
วันนั้นหนุ่มหนุ่มช่างบานฉันทำทาทหวานทาวว

ฉันทำทาทหวานกับคนแก่หนุ่มแก่ยังไม่ยอม

เพราะเมื่อเค็กเค็กฉันทาทหวาน ใครได้
ทานพบเห็น

ฉันอยากจะหยอกนำตาลกลลุ่มคคฉานไป
กินเล่น

ตามตำนานโบราณว่าเขาเรียกทาคีเห็น
นี่พอฉันทำทาโททาทจิกโกยังท้องแค้น
เจ้าหมอนั้นไม่ยอมกินข้าวไปตั้งแต่เช้า
ยันเย็น

นั่งกินกวยเตี๋ยว เคียวต้นหอมจนพันปลอก
หลุดกระเด็น

เมื่อฝ่ายชายลำออย ทำนองเกาะเกาะฝ่ายหญิงและฝ่ายหญิงลำออยทำนองรู้ทันแล้ว
ฝ่ายชายก็จะส่งลำเกี้ยวไปยังฝ่ายหญิง และฝ่ายหญิงก็จะแกเกี้ยวกันไป บัดฉีกัน คนละยืน

6. ลำเกี้ยว

การร้องเกี้ยวนี้จะเป็นการแสดงความรู้สึกยินดีที่ได้มาเจอหญิงคู่ประจักษ์ที่มีความ
สวยงามจนทำให้จิตใจหวหวนอยากใกล้ชิดเพื่อจะไถ่ปากรัก เช่น

(บทสร้อย)

เป็นบุญตาไมต้องเสียสคงค์
ฉันทกลัวว่าจะซาไปคอย

(บทรอง)

เมื่อมาพบนางรูปร่างเลิศลวย
หนักนิกเบาหนอยอยาใจนอยนะเชอ

ช.1 มาเจอเจอเจอเจอจามาหน้าเธอเจอ

ขอเวลาสักประเคียวชมขอเกี้ยวสักนาท
ส่ายส่ายแหม่นนั้นหาสีก้อยาก

ถ้ามันต้องเกี้ยวกันซะแล้วไว้ออแก้ว
เพื่อนเกลอ

วันนี้โกมาเจอก็ตาไมสัจจะว่าเชอ
ต้องระวังไว้มากษนิคที่ปากขุบเปอร

ถ้ารูปเปอร์ที่ปากกันไม่อยากจะเข้าใกล้

คือว่าจะไล่หรือไม่ไล่จะไรจะไรผมไม่รู้
แหมอยู่เฮอเฮอเฮอช่วยเกอมีเกรค

มันสวยสทหมกทุกสิ่งงามพริ้งนำพิศ

ปรี้งเห็นน้ำลายเล็ดร่องว่าเยสออไรค์
ขอโทษเถิดเนื้อทองนี้มาน้องอยู่ไหน
กรุปร่างกระทักรักแหมส่วนสัดเหมาะสม
ถานองก็ไม่รังเกียจทีโกอยากจะเบียดเขา
ไปใกล้

(สร้อย)

ข.2 ใหญ่สี่กั๊กประหม่าเห็นผู้หญิงเขามามากมาย
เจก หนอ ซา สี วัน หู ตรี โพ ไฟฟ์
มีทั้งนางโองนางเอกมีหน้าเล็กหน้าใหญ่
เรามาที่นี้เกี่ยวกับสถานที่นานานที่จะ
มาไป
ถ้าไม่ตีเองก็ต้องบอกวาคี
เรื่องสาวสาวนี้เราไม่อยากสน
เคยมีเรื่องกับเด็กสาวสาว
เรื่องราวทั้งหมดก็เกิดขึ้นรดเมล์
ขอเอาศอกก็เมื่มีทั้งข้างหลัง
แหมวันนั้นเจอหนักซักหัวเสีย
พอถึงบ้านหัวเสียเมื่ยังไม่สน
เราเป็นคนโมโหร้ายกว่าไม้ตี

ถ้าเราไม่จับไม่ตักใจเคี้ยวแม็กไล่เอา
หนาเหรอ

เห็นโน่นของแม่หนูแล้วอยู่เฮอเฮอ
สวยสะเคางามสะเค่เค่ยังกะอติชเบช
เทเลอร

นี่ถ้าไปอยู่อเมริกาหรืออังกฤษคงนึกว่า
มิสยูนิเวอร์

นิมเบอร์วันใช้ไค้นท้ายสเลนเคอร์
เป็นบุคคลที่เท่าไรทำงานอะไรอยู่เหรอ
ก็วกโก้งคอกกลมจริงแม่ชมสามเกลอ
แล้วสปีคองดิชปนไทยว่าไอเลิฟเธอ

มานั่งเรียงกันเป็นขบวนลงมัยคูที่
วัน หู ตรี โพ ไฟฟ์ มีทั้งผู้ใหญ่ทั้งเด็ก
อยากจะเกี้ยวซ่าซ่าสี่กั๊กว่ามันจะไม่คอยตี
ต้องเกี้ยวให้เร็วหน่อยนะไว้เค้นเองคงจะ
เห็นว่าดี
เรื่องอย่างนั้นะใช่ไค้
เพราะว่าเราเป็นคนรุ่นผู้ใหญ่
ออ เอยจะเอาเรายังจำไค้
ทางคนทางเซแหมเสียไค้
ฉันอกทนจนกระทั่งลงเลยป้าย
พอถึงบ้านเห็นหน้าเมียเลยซักหมั่นไค้
นายก็รู้ว่าเราเป็นคนโมโหร้าย
แค่พอเมียเปิดหนักก็ทิ้งไค้

พอฝ่ายชายส่งคำเกี้ยวไปยังฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงก็จะร้องแกล้งเกี้ยว เป็นทำนอง
ไม่ชอบไม่ไว้วางใจ และรู้ทัน พวกผู้ชายที่มาเกี้ยว เช่น

ว่าใครมาเกี้ยวฉันเมื่อตะกี้ออกคนนี้หรือคนไหน
เห็นรูปร่างแหยแหยฉันนึกว่าแกล้งไม่เกี้ยว

อย่ามาเกี้ยวฉันเลยคุณพี่เพราะฉันไม่มีอะไร

เรื่องผู้ชายนั้นฉันไม่รักเพราะความรู้สึกคล้ายกัน
โกเห็นตื่นง่วงเห็นนมโก

เพราะฉะนั้นฉันนี้ขอเสียที่ใดไหม

เย็นใจเสียเด็กพวกมันทองสำคัญอย่างว่า

ว่ารูปร่างสัปรดเหมือนคางคกหน้าแดง

ไคยินชาวเลาสื่อว่าแกมีชื่อทางชักคาง

รานกาแพแถวสลักหินเอ็งกินแล้วไม่จ่าย
เจ้าชรวันที่ชกขมกลแกลเป็นคณิสัยเสีย

เจ้าหม่นน้อยสอยหน้าทำท่าทำทาง

ตัวฉันใหญ่กว่าเธอทั้งเยอะอย่าสะเออะเข้ามาสิ
ทองเคื่อนไวลัทธิหนอยเจ้ารุนขยอรุนเข่าว

ยกมือป้องมองไปตกใจอุบตาเถร
เห็นรูปร่างเพรียวเพรียวฉันนึกว่า
เกี้ยวไม่เป็น

ถึงเธอเข้ามาใกล้ใกล้จางหัวใจฉัน
ก็ไม่เห็น

ฉันพอจะรู้เท่าทันพอแถมไรพันนั้นก็เห็น
คำโบราณชานโขวางก็โกเป็น
เพื่อนเล่น

ว่าเธอเป็นงูฉันเป็นโกทองทำใจ
เย็นเย็น

รูปร่างเธอไม่เข้าท่ามองดูหน้าเหมือน
จิงเหลน

สะบักสะบอมขอมแห่งนี้คงแสงปลา
กระเบน

ว่าพาทางก็สุภาพไม่น่าจะคางเลย
โอเวอร์

ไม่รู้ก็ร้ายแกล้งโกได้แล้วเป็นทองแผ่น
ชักคางกระทั่งเมียแกล้งเกิดมาเสียชาติ
เช่น

คุยมียะเหาะอย่างจะจับแมงนาง
หวานเย็น

ยังเคียนักบิณน้อยเจ้านี้หาเวร
น้องชายคิดโคเตาจะเป็นเขาพระสุเมรุ

นอกจากนั้นฝ่ายชายก็จะส่งจำเริญสลับกัน จำเริญแถวของฝ่ายหญิงไปอีก หญิงก็จะส่งจำเริญสลับกันไปคนละชั้น

(บทสร้อย)

แม่น้ำหงสโอย

ปีกอรอนลงเข้าในกงมะไฟ

(บทรอง)

ไฉนประสาคนรักแม่ของรักแม่หนา
นวลใบ

ฉันนี่รักเขื่อนักหนาแม่นองยาแม่หนานวล

ความรักมักถูกรุ่นหวังว่าแม่คุณคงเห็นใจ

อยากใกล้ชิดสนิทสนมกับเจ้าอยากจะทำไปนั่งใกล้ใกล้

ถึงน้องจะฉีกฟ้าไม่ถือช้อจมีอันน้อยได้ไหม
ถ้าไคนองเนื้อเย็นเขามาเป็นคู่

ขอให้อาณาจักรที่โคโตะอิงคยุกับมังจะเป็นโรโป
จะเลี้ยงดูเอาใจใส่

(เหนือใจใส่แลรักสอภคสอง

ประคับประคองแล้วรักใคร่

หากท่านจะฝากถอน

จากสรอนพี่จะพักให้

เพราะหวังเป็นคนชยัน

งานการเอาใจใส่

กลางคืนกลางวันยันไม่หยอก

เขามุงจิกตอกแฉวกเหลาหวาย

๒๕๕๕
จากหนังสือพิมพ์

จนพรอมกันก็ไมเปนไร

ถนนเอกทอนสว่าง

ที่จะลางหน้าให้

เวลาหวานเย็นเข้าไปห้องน้ำ

จะทรม.....ไป

แพรวพราวน้ำเสด็จ

ฉันจะโคเช็กตัวให้

ขออย่างเคียวหนุหนุ่รัก

อย่าให้ลูกชักทางเก่งใน

แม้ว่าฝ่ายชายจะพยายามฝากรักและหวานลอมเพียงใจ ฝ่ายหญิงก็ยังไม่รับรักและ
ยังเย้ยหยันและแกล้งैयाฝ่ายชายอีก

คิดว่าผู้ชายสามคนคงไม่รักน้ำยา
 ดมยิ่งมองก็ยิ่งเหมือนไส้เดือนถูกขี้ไก่
 น้ำจืดแข็งเหมือนผักสะทอราไมยอมไม่แย

ลูกขึ้นมาร่ำทำท่าเหมือนครูปาไม่สั่งสอน
ลูกขึ้นมาเขย่าเหมือนคนเมาแปกหมอน
เขาชวนชยุบคนแก่ยวามแม่เป็นละคร

หูกถึงคุดึงเข้าขัณฑ์ควนโขม
 อีคาหวังบินไม่ไหวหนาแกใหญ่มอ
 อยาซังกะตายเลยนายหวังจา
 เป็นนกขมิ้นก็บินไม่ไหว
 คุหนาแกคุหนาคุหนาแกยน
 เป็นไก่แจ่งขึ้นรังก็ไม่ไหว
 เพราะแกแ่เต็มทีไปคักเสีย
 เป็นรดเมลกของเขอา
 เป็นเหล็กเป็นเหล็กไม้ไคย
 เปรียบเป็นเมือกพรากอย่างว่าพวกเรา
 ที่นายหวังแกนั่งเงียมที่ฉันเปรียบแกเป็นเมือก

บินเกร็งกลามตัวโก้งมอนเหมือนโองม้งกร
 บินแกค่านาคูมองเหมือนงูขวางคอน
 คุหนึ่งทีหนาแกหนากว่าก่อน
 ถ้าเป็นปลาไหลนั้นก็ไกลทั้งพอน
 ถ้าเป็นไก่นกขมิ้นก็กรอน
 เจ้าของคงไม่เอาไปเขามอน
 พอเห็นตัวเมี่ยมขึ้นช้อยแทงอน
 ถึงเป็นทะปุกไม้สุหัวซอน
 ถ้าเป็นรดยนที่ไม้ทนความรอน
 เกืออะไรก็ไม่เข้าเป็นเมือกเกาคมกรอน
 แกคงเคืองสุคชคั้งหน้าซิคเป็นไก่ทอน

เมื่อลำเกี้ยวและลำแ่เกี่ยวกับคนละขัณฑ์นานพอสมควรแล้ว ฝ่ายหญิงก็จะชวนฝ่ายชาย
 ใจทอกลอนกัน ฝ่ายไหนจนกลอนก่อนจะเป็นฝ่ายแพ้ไป

ฝ่ายหญิง

พวกเรามากันสี่ห้าคน
 มาดลัดกันคนใครจะจนกลอน
 ฉันจะบอกให้ประเดี้ยวก่อน
 มีทั้งหญิงทั้งชายนั่งกันสลอน
 เรามาดลัดกันคนใครจะจนกลอน
 ฉันจะเอาคำหึงเพยขึ้นมาเอ้อย่าง
 ฉันเป็นคนแนะทางรองไปก่อน

ฝ่ายชาย

หยุคโมเสยที่แม่สันวลจา มาฟังวาจา
 ของฉันก่อน

วันนี้เรามาเล่นกันที่ไหน
 แหมทานผู้ชมหรือก็มากมาย
 พวกเรามากันสี่คน

คนพูดข้าเขาเรียกทุกคณ
 คนเงินโบราณหามโท
 รongรับเกศราเขาเรียกหาสมุทร
 ควันไฟคิณ่าเรียกว่าเขมา
 คิคเนือคิคณ่าเขาเรียกว่าชีโล
 ขอมเคาะระฆังเรียกว่าแขกยาม
 ถ้าเกิดเป็นมามันก็ทองออกวัง
 ยาวยาวแหลมแหลมเรียกว่าหางหนู
 ขอมชมมูหญิงเขาเรียกชู้ชาย
 พุกถึงน้ำสี่เหลียงเขาเรียกว่าน้ำสม
 ทิมแห่งลงหินเรียกกันว่าหลัก
 ควายเรียกว่าม้าทำไร
 ขอมนุ่งกางเกงเรียกว่าอามวย
 นุ่งกระโปรงสั้นเราเรียกว่าพันสมัย
 ควายเรียกว่ากระบือ
 อยู่ในมือไปรษณีย์เรียกว่าจดหมาย
 บางชอนคู่กับบางชื่อ
 จังหวัดปทุมธานีจังหวัดนนท์
 อินเคียคู่กับบางกอก

คนพูดโททกเขาเรียกว่าคนกะลอน
 คนโงโบราณหามสอน
 รongรับหัวมูญเรียกว่าหมอน
 นัวเนียของเน่าเรียกกันว่าหนอน
 คิคอยูนหัวโกเรียกว่าหงอน
 ขอมเคาะกับขามเรียกกันว่าซอน
 ถ้าเกิดเป็นลิงบางที่ก็เล่นละคร
 ยาวยาวข้างหูเรียกกันว่าจอน
 ขอมชมคอกไม้เรียกหมุกร
 น้ำเย็นเอาไปดื่มเรียกว่าน้ำรอน
 คึงคึงชักชักเรียกกันว่าดอน
 ลิงโทเรียกว่าโลฮอน
 ขอมเกล้าผมมวยเรียกว่าสาวมูญ
 ถ้าไม่นุ่งกางเกงในเรียกว่าลชนจอน
 ควายคิมชื่อเรียกว่ากาสร
 อยู่ในมือข้างไม้เรียกกันว่าซอน
 บางกระบือคู่กับบางบอน
 จังหวัดชานา รวมกับพระนคร
 ฉันทิกโมออกรอบประเคียวกอน

ก็เป็นอันว่าฝ่ายชายจนกลอนก่อนไม่สามารถต่อกลอนกับฝ่ายหญิงได้ ก็เป็นอันว่า
 ฝ่ายชายแท้จึงเริ่มทรวน ประกมกันไม่สามารถเกี่ยวฝ่ายหญิงได้สำเร็จ จึงเริ่มล่าวา
 ให้ฝ่ายหญิง

7. ล่าวา

ล่าวาเป็นการร้องที่สืบเนื่องมาจากล่าวาเกี่ยว เมื่อฝ่ายชายเกี่ยวฝ่ายหญิงไม่
 สำเร็จ ถูกฝ่ายหญิงแกล้งเกี่ยวและรู้เท่าทันตน ต่อกลอนกับก็แหฝ่ายหญิง ทำให้ได้รับความ

อ้ายยจึงเริ่มรวันฝ่ายหญิง ว่าฝ่ายหญิงให้เสีย ๆ หาย ๆ เรียกว่า ล้าว่า เช่น

แม่หลวงละของน้องยา

มาฟังฉันดูสักที

น้องกหนึ่งอยู่ในสนาม

รูปก็สวยงามก็ยิ่งสาว

แก้มเขาสาวราวสำลี

ฉันว่าจิตใจเธอคงใสสะอาด

ยามแย้มยิ้มก็มีมณฑล

แต่แม่หวานเย็นนั้นแหละไม่ได้เรื่อง

ทำท้าวหวานมาหมั่นใส

เล่นสนุกสนานจนหน้าเียว

อยู่ไม่สุขทำหลุกหลอกหลิกหลิก

จะลุกขึ้นนั่งไม่คอยระวังตน

ช.2 เมื่อตอนเย็นแม่ก็เห็นอีกที

ช.1 เพราะแม่หญิงนักลำนั่นแหละเขาทำยุ่ง

กางเกงในแม่ก็ไม่มี

ผมเห็นไ้ชักเปิดกันยันท้า

ถ้าได้พบไ้คนนั้นก็อาหารท

นี้ระวังไว้นอยนะแม่รอยซึ้ง

จะลุกจะนั่งจงระวังตัว

ช.2 ที่ละออแนะนำเธอจงจำไว้

อย่าเผลอเปิดฉากถามปากตรอก

มาฟังฉันว่ากลอนหลอก

แม่สตรีที่อยูบางกอก

รูปก็งามก็ไมหยอก

บะแกมึงชวายังกะไข่ปอก

คงสวยก็ทั้งข้างในข้างนอก

เพราะมารยาทเธออบงนอก

แหมขี้ขลาดก็ไมหยอก

แหมชอบชำเลื่องไปรณนอก

ผู้หญิงอะไรอันนิสัยไมออก

แม่เหวี่ยงเขี่ยเขี่ยยังกระทางกระรอก

ชุกชุกก็แค่เขากันหยอก

นี่กูเห็นหลายหนแล้วกูไมอยากบอก

ผมเลยทองหนีออกไปข้างนอก

นั่งเฝ้าดูหย่อนตึงศอก

แม่หวานเย็นคนนั้น...ออก

สียังกะทำพิศมอก

วันหลังเห็นหน้าจะไ้ไ้ก็ออก

จะลุกจะนั่งแม่จงฟังฉันบอก

จะกินหรือจะชั้วมันอยู่ที่ตัวเธอหรือ

ทองระวังระไวทั้งข้างในข้างนอก

ถ้าปล่อยไป...ออกก็สบายเฮ...

ฝ่ายหญิงหรือจะยอมให้ฝ่ายชายว่าฝ่ายเดียว ต้องว่าทอมโดยหาความไม่มีความ

บทประพันธ์ของฝ่ายชายมาว่านาง

อีตาหวังแกแถมะพราวเห็นสาวสาวทำทาส
 แกกัณจะรู้ว่าแกเป็นผู้อาวโส
 ทำแทนแรงแทนกาทำที่หาทะเลหะแล
 ขางไมชะโงกมองเงาเลยเจ้าเซาหัว
 ขอมทำตัวเป็นวัยรุนพอเจ้าประคุณพอรูปหล่อ
 ฉิ้นยิ้นพิณจิจารณาบองเหมือนปลาคุยกอย
 แตะปิ่นแนแกไปหนอยรู้สึกวาไมคอยเอิกเกริก

พูดถึงลาคัททั้งสามงานที่สุดเขาชุกกันเขียว
 ทกนาคะเซไมกินฉิ้นเคยไคยีนเซาวา

มีคำขาวคำอวนแหมคควรกันแพแพ
 แตะคำหุ่มนักหนอยรู้สึกไมคอยจะแข็งแรง

เชอชมกลคนอะไรมีนัยฟู่งขาน
 ขอมทำตัวเป็นจิกโก้อยากจะไชวณลงงาน
 วาคูแนะเออแนะเจ้าโกแกนี้เอาการ
 ขอมทำตัวเป็นเจ้าชู้ขางไมคุ้งซาร
 ทั่วก็เคี่ยมอทอดจุมกเหมือนทอดเทศบาล
 เวลาแกลยีนฟู่งพอยเหมือนลุดทุยพอคาดาน
 ถาตามสวนแกควรเล็กเพราะแกหัวเด็ก
 เข้าไปตั้งบาน

คมชาคำเขียวสีเคียวกับมาแหมบาน
 ตะเซไมกินเพราะมันไมกลามักกินกวา
 กระสยถาน

มีคำหุ่มนักแกคำแพแพไคมาครฐาน
 ลุกขึ้นมารายังกะอี่แรงแขนยังแข็งเหมือน
 ไมคาน

จากล่าวา ไคกันไปมา จะเริ่มวากันรุนแรงขึ้นถึงขั้นเรียกว่าร้องก่า คือวากัน
 อย่างแจ่มแลม เช่น

ญ 2 แหมเชอร้องอรอยขอฉิ้นหนอยไคไทม
 ฉิ้นวาไอหุ่มนักไมแนไอแกกไมกลา
 ลองมาควนคนละตนลองมาคนคนละลำ

อย่าคุยก็มักเคยนาเห็นคี่แทะทาเท่านั้นเอง
 ประเคียวก็จยบอเองทองเพลงกันแพไมถูก
 เขาคงนึกวาเขาหลอหนางอเหมือนจวัก
 เจ้าเคนก็มีกวาสวยหนาเหมือนถวยไฮโล
 เห็นเซาวาแล้วยังมาเดียงประเคียว
 แม่แพียงควยกรับ

ฉิ้นรู้สึกเจ็บใจเซาวาฉิ้นไวเหมือนกัน
 ไอเองแนแถมาคูยก็แทะทาเท่านั้น
 วาการมของใครจะคมชาถอยคำของใคร
 จะฉิ้น

ประเคียวก็จยบอเองทองเพลงกันแพไมทัน
 คุยขึ้นทำจุมกยังกะลุมกะคั้น
 ญหญิงที่ไทไนใครจะรักหนาเหมือนยักษ์กุ่มกัณฑ์
 สวนนายหวังก็หนาไคยังกะโลยาฉิ้น
 ประเคียวเดอะแม่จะขยับให้แกรับแพไมทัน

ช.1 เอาจริงกันหรือนี่แม่สตรีรูปงาม
อย่าปากกล้าให้เกินไปนะแม่ใบไม้บก
ฉันไม่กลัวเธอหรอกฉันจะบอกเธอให้รู้
เมื่อไหร่เธอจะอะไรฉันจำได้หรอกงานศพ
พอเธอทำท่าจะพยับผมก็ทองรับเอาไว้

ทำซอกางวางกามกิจจะมาข้ามหัวกัน
นึกว่าฉันจะวิตกซะอ๊านแกหัวขวาน
อย่าอย่าอ๊านหมันหนวกหูชาวบาน
เธออาจจะขยับให้ผมรับแทนไม้พัน
ประเคียวจะม่นาไม้ไผ่เจ้าแค้นก็ไผ่
เหมือนกัน

(สรอย)...

ขอสง้อเธอรองวามาคิดหมายผมไม่หลอ
ก็กลัวหน้าของฉันทไม่สวยเปรียบเหมือนด้วย
ไฮโล
เราก็รู้ประวัติที่เกี่ยวจะรักขึ้นมาว่า

ทองขอแกอีกสักข้อแหลปากคอรางสำคัญ
หาว่านายหวังหน้าโคเหวี่ยงกับโลยาขัน

ผักแบ่งแต่งตัวการครัวไม่เอาไหน
อาหารโอชะอรอยแมหวานเย็นไม่คอยประสา
เธอไม่รู้ไม่ชี้เห็นปลากระดี่เป็นปลาแซง
เห็นกวยเตี๋ยวราศหน้าแก้วเย็นตาโฟ
วันนั้นฉันจึงหวานเย็นไปนั่งร้านกวยเตี๋ยว

แมหวานเย็นไม่ยอมซักเสียดาเอาแต่คัดหน้า
ทั้งวัน
เรื่องกับชาวที่เข้าใจทุกคโศทุกวัน
แกงส้มก็ใส่ชาหลมปลาร้าก็ใส่หน้าทอล
วันนั้นไปเจอฉัพพะแนงว่านี่แกงเขียวหวาน
ไปเจอโชหะโลว่าไอโฮโฮหวาน
บอกว่าเจ้าแกมนั้นประเคียวหนอยากกิน
เขียวสักจาน

(สรอย)...

การร้องว่าโศกomyกันยิ่งเข้มข้น เมื่อร้องขึ้นทุกทีจนถึงขนาดท่วงร้องโศกomyกันเป็น
คำกลอนสั้น ๆ ว่ากันคำต่อคำ เรียกว่า "โจ" ¹ ซึ่งถาว่ากันเป็นท่อนองลำดับจะไม่คู่เกิด
เมื่อร้อง จึงเปลี่ยนมาว่ากันเป็นเพลงฉ่อย โศกomyกันอย่างคู่เกิดและเนื้อหาจะออกไปในทาง

¹ เคนดวง พุ่มศิริ อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อเพลงพื้นบ้านของไทย . หน้า 33

หยาบคาย แต่ก็ไม่ไ้หาหยาบตรง ๆ จะว่าเป็นกลอนแบบสองแง่สองงาม เป็นที่ถูกต้องถูกใจ
ผู้ชมเป็นอย่างมาก เช่น

ข.

เออแม่สวักกันจริงหนอหลอกกันจริงนอง
ถ้าหากไ้เสียมาเป็นเมียฉันเสร็จ
เวลากลางวันฉันให้ใส่แหวนเพชร
จะซื้อเปลยวนที่ยานหยอน
อุมแม่สวักโยนลงเปล
เสี่ยงโอะละเหโอะละชา
แม่จะนอนแหกหูหรือก็ตามที

ญ. ฟังเอยทะเลฟังว่า
ว่าจะซื้อเปลยวนไ้ที่ยานหยอน
ฉันจะนอนแหกหูหรือก็ตามที
ขอไม่เป็นไรรอกพอหวังจา
จะไปแหกตาเห็นอหัตถ์ลม

ข. เอยว่าจะไปแหกตาเห็นอหัตถ์ลม
เออแนะแม่สวักแม่คนจา
เห็นแม่สวักกำลังแหกตา
พอเขาไปไกลทอนเขาแหกตา

ญ. เห็นแม่สวักกำลังแหกตา
ฉันจึงหยิบออกมาดู
โอะจะทิ้งก็เสียคายมาก

ข. ว่าจะโยนทิ้งไปก็เสียคายมาก
หวังควักจากปากไ้ก็ยังมิ
ออกไปยัคใส่เขมออยมอย

ฉันมองมองฉันก็ชอบใจ
ฉันจะซื้อแหวนเพชรมาให้แม่สวักใส่
กลางคืนฉันจะ.....ตะโรใหญ่
ให้แม่สวักนอนนายหวังเป็นคนไ้
แล้วก็โอะละเห่แก่งไ้
แก่งไปโยนมาโยนไป
หรือแม่จะนอกแหก.....ก็ตามใจ
ฟังนายหวังเจรจาแสนเจ็บใจ
ให้แม่สวักนอนนายหวังเป็นคนไ้
หรือฉันจะนอนแหก.....หรือก็ตามใจ
ฉันจะไปแหกตาเสียให้ไกลไกล
ให้นายหวังนั่งคมให้สบาย
ให้พอหวังนั่งคมให้สบาย
แม่ก็แกแหกตาเสียจริงให้ตาย
ผมก็เก็บสวักเขาไปไกล
ผมเลยยัคกนยาเขาไปให้
แกก็ยัคกนยาออกไป
เห็นไฟยังอยู่ยังไ้ไ้
เลยเก็บยัคใส่ปากแกคืนไป
เลยเก็บยัคใส่ปากคืนไป
เลยเก็บยัคใส่.....แม่คนอ้วนใหญ่
นี้เกิดไฟไหม้.....เขายังง

- ญ. ว่ายัคีใส่ส้นวสอยบอย
 แยะแล้วซีแยแล้วซี
 วาถายัคีใส่วาเมยบอย
 ถาเนื้อไฟไหม้ลูกหลาน
- ข. เชอบอกวาไฟไหม้ลูกหลาน
 กระโคคลงน้ำในคลองแฉวนี่
 ถากระโคคลงน้ำน้ำคำปี
 ถากระโคคดังฉัพไฟภัยดังนี้
- ถาเกิดไฟไหม้....ทำยังง
 ทำไม่ถึงเป็นอย่างงี้ไปไค
 ถาเกิดไฟไหม้....จะทำยังง
 ฉั้นก็กระโคคลงน้ำเคียวก็หาย
 จะกระโคคลงน้ำเคียวก็หาย
 น้ำมันไม่คั้นะเชอจงจำไว้
 แฉนก็ยังมียปลาแหวกวาย
 ปลาแซงตอค....ทำยังง

การโต้กันคู่เหือกคู่คี่ที่เรียกกันว่า โจ้ จะดำเนินเขมชนไปจนถึงช่วงสุดท้าย
 แลก็จะร้องลาขอภัยซึ่งกันและกันที่ไคมาร้องคากันตลอดคืนนี้ รวมทั้งให้ศีลให้พรเจ้าภาพ
 และผู้ชม ขอภัยผู้ชมจากการแสดงตอนไคไม่เป็นที่พอใจและหยาบคายไปบ้าง ซึ่งส่วนมาก
 ตอนท้ายนี้ก็จะลาควย หัวหนางเป็นคนพูดลาธรรมคา ไม่ต้องร้องเป็นกลอนลำตัดก็ได้

เนื้อหาในกลอนลำตัดไม่ใช่มีเพียงการโต้ตอบกันด้วยคำคู่เก๋ๆแค่นั้นเท่านั้น บางครั้ง
 ในช่วงที่ชายหญิงโต้ตอบกันนั้นก็อาจมีเนื้อหาที่เป็นคติเตือนใจแทรกอยู่ เรียกว่า "ลำสาค"
 หรือ "ลำสอน" ที่ไคกล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นในตอนท้ายของแต่ละเย็นจะมีเนื้อร้องที่เป็น
 ทำนองเสนาะไพเราะทอดท้ายเสมอเป็นการลอยลง หรือเรียกว่า "ลอยคอก"

8. ลอยคอก

นายหวังดี นิมา กล่าวไว้ว่า เป็นทำนองที่มีความไพเราะเอามาจากภาษา
 ทาง ๆ เช่น มลายู ที่เรียกว่า ลอยคอกก็เพราะว่าอาจจะเนื่องมาจากโบราณร้องว่า
 คอกเอย....(คอกอะไรก็ว่ากันไป) เช่น

คอกเอย เจ้าคอก มะกัน ลีนชาติชาคกันเสียแต่วันนี้เอย ¹

หรืออาจจะเป็นภาษามลายู ผสมกับ ภาษาไทยก็ได้ แต่ความหมายนั้นอาจไม่เกี่ยวข้องกับ
กลอนสำคัญในแต่ละชิ้นก็ได้ ยึดถือเรื่องความไพเราะของกลอนเท่านั้น เช่น

เรากานามารีมารี

สำคัญก็คืนนี้จะทองเป็นรอง

หรือ

จันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่บนนภา

โอวจันทร์เจ้าชาไมส่องแสงมาหาข้าบางเลย

หรือ

ลมเอยลงลมหนาวมา (ซ้ำ)

รองกลอน รองกลอน ให้เราร้อนในอุรา

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาสาระในกลอนสำคัญนั้นจะดำเนินไปเป็นขั้นตอนตามลักษณะ
ของการเดินเรื่อง และไม่ใช่เป็นเพียงกลอนที่หญิงชายใช้โต้ตอบกันในเรื่องของความรัก
ระหว่างหนุ่มสาวเท่านั้น แต่จะมีบทกลอนที่มีคุณค่าในคำอื่น ๆ แทรกอยู่ในส่วนที่เรียกว่า
ลำสาธ หรือ ลำสอน ในหลาย ๆ เรื่องด้วยกัน เช่น เรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย
การควมมิตร คติสอนการครองเรือนทั้งชายและหญิง การเมือง เศรษฐกิจ และอื่น ๆ
อีกมาก นับว่าสำคัญเป็นเพลงพื้นบ้านที่ทรงคุณค่าทั้งด้านความบันเทิงและความรู้อย่างแท้จริง
ทีเดียว

3. ศิลปะการใช้ภาษา

บทร้อยกรองที่ได้รับยกย่องว่าไพเราะนั้น ย่อมประกอบด้วยคุณสมบัติหลายประการ
ที่ก่อให้เกิดความซาบซึ้งสละเทือนใจ กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ ได้กล่าวถึงบทร้อยกรองที่มี
ความไพเราะงดงามว่า ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. คำที่เลือกสรรใช้ ซึ่งโดยมากคำที่ใช้ในบทร้อยกรองทั่วไปมักจะไม่ใช้คำาคด ๆ
พื้น ๆ แต่จะใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้งสละเทือนอารมณ์ หรือสูงส่งมีสง่า งามรูปและเสียง

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย หน้า 163 - 174

เป็นพิเศษ เช่น คำที่ใช้เรียกหญิงที่รักว่า เขาวมาลัย หวานสงวน หวานสวาท เป็นต้น

2. เสียงเสนาะ เป็นคุณสมบัติที่จะทำให้ร่ายกรองนั้น ๆ คงอยู่ในความรู้สึกของผู้อ่าน เสียงเสนาะประกอบด้วย

2.1 สัมผัส คือ เสียงคล้องจอง โทนกัน สัมผัสบังคับซึ่งเรียกว่าสัมผัสนอก และสัมผัสไม่บังคับ เรียกว่า สัมผัสใน

2.2 สีสาวจันทะ สีสาวจันทะในวรรณกรรมร่ายกรอง คือ ช่วงซ้ำที่มีผลในก้านเสียงและจังหวะ อาจมีเสียงอ่อนเย็น คึกคัก กระแทกกระตัน ก็ได้ เสียงของร่ายกรองที่เกิดจากสัมผัส และสีสางจันทะจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ คล้อยตามไปกับเนื้อเรื่อง

2.3 การเลียนเสียงธรรมชาติ บทร่ายกรองที่กล่าวยกย่องเสียงธรรมชาติเอาไว้ อย่างเหมาะสม จะเป็นสิ่งช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการได้ดียิ่งขึ้น

2.4 การเล่นคำ เป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดความไพเราะก้านเสียงอีกวิธีหนึ่ง เช่น การซ้ำคำ ซ้ำความ เล่นอักษร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดเสียงเสนาะและให้ความรู้สึกในก้านความหมายอีกด้วย

3. ความหมายอันไพเราะกินใจ กวีจะต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการแต่งกวีนี้ คือ

3.1 การใช้คำที่มีเสียงและความหมายที่ไพเราะเป็นพิเศษ

3.2 การใช้กวีโวหาร คือ การใช้ชั้นเชิงในการแต่งให้มีรส ของถ้อยคำ ลึกซึ้งประหลาดใจ เช่น ภาพพจน์ การพรรณนาและการบรรยาย เป็นต้น

เนื้อเรื่องสำคัญเป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิภาพของศิลปินสำคัญ ซึ่งให้ความงดงามทางก้านภาษาไม่น้อยไปกว่าวรรณกรรมร่ายกรองอื่น ๆ ในเรื่องของศิลปะการใช้ภาษานั้น ผู้ศึกษาพบเพียง 2 ลักษณะดังนี้

1. คำที่เลือกสรรมาใช้

2. ความหมายอันไพเราะกินใจ

2.1 การใช้คำที่ขี้เสียงและความหมายที่ไพเราะเป็นพิเศษ

2.2 การใช้กวีโวหาร

2.2.1 ภาพพจน์ มีการอุปมาอุปไมย การใช้สัญลักษณ์ และการกล่าว

เกินจริง

2.2.2 การพรรณนาและบรรยายที่แจ่มแจ้งชัดเจน มีการพรรณนาที่ทำให้เห็นภาพอย่างตรงไปตรงมา และการพรรณนาที่ก่อให้เกิดความ

1. คำที่เลือกสรรใช้ คือ การเลือกสรรคำมาใช้ในกลอนลำตัด ซึ่งคำที่ใช้ในบทกลอนลำตัดนั้น เป็นคำพื้น ๆ ธรรมดา เข้าใจได้ง่าย เนื่องจากลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้าน ดังนั้น คำที่ใช้จึงไม่ใช่ศัพท์สูง หรือยากเกินกว่าที่ผู้ฟังจะเข้าใจได้ ในที่นี้จะแบ่งเป็นคำที่เลือกสรรใช้ในตำแหน่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 การใช้คำในบทสร้อย

1.2 การใช้คำสรรพนาม

1.3 การใช้คำซ้ำคำซ้อน

1.4 การใช้คำภาษาทางประเทศ

1.5 การใช้คำสแลง

1.1 การใช้คำในบทสร้อย บทสร้อยเป็นบทที่ร้องเป็นท่อนบท จะร้องก่อนแล้วลูกคู่จะรับ พร้อมกับรำมะนา แล้วจึงจะขึ้นบทร้อง การใช้คำในบทสร้อยส่วนมากนั้นจะเน้นที่ความไพเราะของทั้งคำและความ ซึ่งเนื้อความในบทสร้อยนั้นอาจไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อความในบทร้องก็ได้ บทสร้อยบางบทอาจจะยาว บางบทอาจเป็นความสั้น ๆ แต่มีความไพเราะอ่อนหวานในตัวเอง มีทำนองร้องที่ไพเราะอ่อนหวานเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างบทสร้อยที่ค่อนข้างยาวและมีความไพเราะทั้งคำและความหมาย เนื้อความไม่เกี่ยวข้องกับบทร้องที่จะร้องต่อจากสร้อยแต่อย่างใด เพียงแต่ให้อารมณ์อันอ่อนไหวแก่ผู้ฟัง เช่น

หรือ

"โกแจขันทองกุเหวเรารองกีกองสำเนียง บักมีก็ยังมั่งสูงสารแม่หนูยังชาคุด
ไกลเคียง"

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นความไพเราะของบทสร้อยของลำตัด แม้ว่าจะมี
ความยาวไม่มากนัก แต่ก็ให้ความไพเราะทางคานภาษาไม่น้อยเลย แม้ว่าบางบทจะไม่ได้
ให้ความหมายอะไรนักแต่ก็ให้ความไพเราะแก่ผู้ฟัง เช่น

"ทาไปเป่าปี่ชวาเสียงก็ชนะนี้แอมดู ทาชำแกไปไถนาตาคีเกิดมาทาสาคีสูง"

ความหมายของสร้อยบทนี้ไม่มีอะไรมากเพียงแต่กล่าวถึงพฤติกรรมของคนหลาย ๆ คนว่าทำ
อะไรกันบ้าง ซึ่งก็ไม่ได้มีความหมายอะไรพิเศษ แต่บทบทก็ให้คติสอนใจไปในตัวด้วย เช่น

"โพระกเจ้านกเอี้ยงโคลง อย่าลำพองไฉนปลัดคนหล่นดินเคียวไม่ได้
บินกลับคง"

ความหมายก็เป็นเชิงสอนใจว่า อย่าทะนงตนลำพองตนไรมากนักสักวันหนึ่งอาจมีวันตกอับได้

นอกจากบทสร้อยจะให้ความไพเราะอ่อนหวานคานภาษาและความหมายในภาษาไทย
แล้ว บางบทยังใช้ภาษาอื่น ซึ่งผู้ฟังอาจไม่เข้าใจความหมาย ซึ่งในบางครั้งแม้แต่ผู้ร้องเอง
ก็ไม่เข้าใจความหมายเช่นเดียวกัน แม้ว่าทั้งผู้ร้องและผู้ฟังจะไม่เข้าใจความหมายก็ไม่ได้เป็น
อุปสรรคหรือทำให้ชาครสไพเราะแต่อย่างใด เช่น

"ตะเบะ ตะเบะ
พอตะวันรอนรอน

อาเคะลาทวนดู
สาวน้อยก็จะไปคลอนเรือหลู"

หรือ

"ยะบันทียา ยะบันทียา
นึ่งนึ่งฟังกอนเจิญมาทักนอน

หนูมากเอาจกสม
เจิญทานมาหยอนอารมณ์"

หรือ

"อะอะรุณรุณ รุณรุณ วิรุณยาเร วิรุณยาเร อีกร่ำมะนา
ฮุนเฮฮุนฮา ลาลาลาลา ลาลา ลาลาลาลา ลาลา กระบมไคมาทางไกล"

หรือ

"เพลินเพลินเพลินคุ่มคุ่มเกินเกิน วันนีหวันยาหวันยาที่ทาเป็นรอง"
ประเชิญนึ่งกลอง

บทสร้อยที่ยกตัวอย่างมานั้น บางคำและบางสำนวนไม่ใช่ภาษาไทย จากการ
สัมภาษณ์นายหวังคี่ นิมา หัวหน้าคณะลำตัดหวังตะเกะ กล่าวว่า สืบเนื่องมาแต่สมัยโบราณ
จนปัจจุบัน ซึ่งตนก็ไม่ทราบว่ามีคามหมายอย่างไร แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นภาษาแขก
เพราะลำตัดนั้นพัฒนามาจาก คีเกรา ของมลายู แม้ว่าผู้ฟังจะไม่เข้าใจความหมายแต่ตนเอง
ของบทสร้อยแต่ละบทก็ให้ความไพเราะแก่ผู้ฟัง จนบางครั้งความหมายก็อาจจะลดความสำคัญ
ไปได้เช่นกัน ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า การใช้คำในบทสร้อยส่วนมากจะเน้นที่ความ
ไพเราะเรื่องของคำ และความแต่เท่าที่พอจะให้ความไพเราะในคำมากกว่าความหมาย

1.2 การใช้คำสรพนาม การใช้คำสรพนามแทนชื่อในลำตัดนั้นจะใช้มาก
เนื่องจากการร้องลำตัดเป็นการร้องโต้ตอบกัน การใช้คำสรพนามแทนชื่อตนเอง และผู้อื่น
จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและพบมาก คือ จะพบการใช้สรพนามแทนชื่อทั้งเพศให้ครูเลย
และจะพบมากในลำเกี้ยว ลำว่า เพราะลำ 2 ประเภทนี้เป็นการโต้ตอบกันระหว่าง
ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงโดยตรง การใช้คำสรพนามแทนชื่อในบทลำตัดมีดังนี้

- 1.2.1 สรรพนามบุรุษที่ 1
- 1.2.2 สรรพนามบุรุษที่ 2
- 1.2.3 สรรพนามบุรุษที่ 3

การใช้คำแทนชื่อหรือสรพนามดังกล่าวนั้น จะใช้ลำง่าย ๆ พื้น ๆ ที่แสดงให้ผู้ฟัง
สามารถเข้าใจได้ง่าย เหมาะสมกับการแสดงที่เน้นที่แสดงให้คนทุกระดับมีความรู้ไ้ชมและ

สามารถสื่อความได้ง่าย นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

- ก. แสดงความเป็นกันเอง สนิทสนมในฐานะเพื่อน หรือสามีภรรยา
- ข. แสดงให้เห็นถึงการยกย่องให้เกียรติอย่างสูง
- ค. แสดงความรักและยกย่องผู้หญิง

ก. คำสรรพนามที่แสดงความเป็นกันเอง จะใช้กับบุคคลที่สนิทสนมในฐานะเพื่อนหรือสามีภรณานัน มีดังต่อไปนี้ กู มึง ข้า เอ็ง แก ฉันท เธอ เรา เขา ขอย เจา ผม พี่ หลู นาย หลอน ไอ มัน เขน

"ว้ายังไงพอหมอยาคั่งไปวางมึง วิชาแก่แค้นทางอึ้งยังไม่ไค่ครึ่งผู้หญิง
เจ้ายังไม่รู้จักเห็นอายน่าเรือเขามาจอก เจ้ายังไม่รู้จักมอคอยาเอาไม่เขามาพิง
พูดถึงคำพังเพยเจ้าคงไม่เคยไค่ฟัง เขาบอกถ้าไม่มีเนื้อหนังเขาให้หนึ่งนึ่งนึ่ง"

หรือ

"ทั้งเสื้อผาทรงผมนาชมเหลือเกิน	อายนี้ขอเชิญให้เจ้าเคินเกี่ยวก้อย
จะตกลงหรือไม้มอกไปขึ้นของเอ๋ย	เมฆออกหญิงอายนิงเจมมาพิงที่เอียนน้ำดอย
คิดไปคิดมาว่าสนาขอยมันถึง	วาสนามึงตอแต่แค้นทางอึ้งคิดไปคึงคอกสรอย

ข. คำสรรพนามที่แสดงให้เห็นถึงการยกย่องให้เกียรติอย่างสูง เช่น กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ จะเลือกใช้คำที่มีทั้งความไพเราะให้ความหมายที่ประทับความรู้สึกของคนได้เป็นอย่างดีและยังแสดงความยกย่องและเทอญอย่างสูงสุด เช่น นเรนทร์ ธรรมรัตน์ นัทรเกลา พระทรงศรี พระองค์ พระบาท พระ เช่น

"โอเจ้าพวงสมญาประชาเอ๋ย	อย่าละเลยจงเทิดทูนนเรนทร์เอ๋ย
พระธรรมรัตน์นัทรเกลาเหล่าพวงชา	พระเมตตาประชาดวนลวนตระหนัก
นำพระทัยใสงามควยความรัก	ทรงพิทักษ์ชนผองของพระองค์"

นอกจากพระมหากษัตริย์แล้วยังมีผู้ที่ควรให้ความเคารพนับถืออีก นั่นคือ ครูบาอาจารย์ ที่ให้การสั่งสอนการเฝ้าคำคิด เจากพ และผู้ชม เช่น สรรพนามที่เรียกครู

ครูบา และท่าน กิ่งท้าวอย่าง

"โอ้ว่าครูบาอุทิศสาธุสั่งสอน ท่านให้ความกรุณาไว้เป็นกระดูกากสอน
ท่านให้จำท่านให้จดถึงกำหนดไว้นั่นอน ทุกข์ทุกทอนของลำคอก็เคย"

สรรพนามที่ใช้เรียกเจ้าภาพและผู้ชมว่า ท่าน คุณ วงศ์ญาติ พี่น้อง คุณลุง
คุณนา กิ่งท้าวอย่าง

"ขอการว่อกครั้งผู้ฟังทั้งหลาย หวังคุณลงคุณนาที่ไคมามากมาย
กราบเรียนท่านผู้ชมเชิงคารมคิณไม่คมคาย ใหญ่สีกอับอายเสียจริงเอย"

ส่วนสรรพนามแทนตัวเองในลักษณะการทอมนเพื่อให้เกิดเกียรติผู้ฟัง คือ ผม กระผม
ฉัน คิณ ลูก กิ่งท้าวอย่าง

"สวัสดิ์ทุกท่านที่ชมการครึกครื้น พอคิณว่าท่านฮาก็นักพอจะขึ้นฤดี
คิณเป็นลำคอก็คือเคยนึกแต่ทางว่า พอมีสำนึงเสียงฮาความประหม่าก็เริ่มมี"

ค. การใช้สรรพนามแสดงความรักและยกย่องผู้หญิง การใช้สรรพนามแทน
บุคคลที่รักและการยกย่องผู้หญิงนั้น มักจะใช้คำที่แสดงให้เห็นลักษณะอันน่ารักและน่าทะนุถนอม
ของผู้หญิงอย่างชัดเจน และแสดงความไพเราะของภาษาไทยเป็นอย่างดี เช่น เจ้าขอจำไย
แม่แพรสีทอง แม่เนื้อเย็น แม่พวงมาลัย แม่โฉมกิน แม่ยอดหญิง แม่หนุ่มแม่
แม่พลอยเม็ดงาม สาวน้อย แม่เจ้าประคุณหนูหัว แม่वलละออง นองแก้ว กอกสรอย
แม่สาวงามทวีพย์ แม่คุณ แม่อ่อนน้อย แม่โฉมเจลา กิ่งท้าวอย่าง สรรพนามที่ใช้เรียก
ผู้หญิงที่รัก

"โอ้แม่สาวรูปสวย

ฉันสะทกสะเทือนใจชายแม่คุณจงช่วยประคัม
ประคอง"

หรือ

"มองดูหน้าทาลายฮาภัสราหงสกูล รูปร่างแม่น้อยเอยแม่เจ้าประคุณของชอย"

ตัวอย่าง

"ทานให้จำทานให้จดถึงกำหนดเอาไว้นั่น
ทุกคืนทุกตอนของลำคัตติเอย"

หรือ

จิตเป็นลำคัตติคแต่ทางว่า พอมีสำนึงเสียหาความประหม่าก็เริ่มมี
การประหม่าขึ้น ตนจิตขึ้นว่าเป็นกันทุกคน แบบทกรังแบบทกหน้อย่างขึ้นเป็นเวลา

หรือ

จิตชั่วชั่วขอฝากตัวเป็นลูกหลาน ศิโรราบกราบกรานฉันขอสมานไมตรี

หรือ

ครูแก่ครูเกาครูเฮาเฮา ข้าขอศรัทธาบูชาเชิดชู

หรือ

โอแม่สาวรูปสวย ฉันสะททะเห็นเงินช่วยแม่คุณจงช่วยประคอง
ประคอง

การใช้คำซ้ำซ้อนของกลอนลำคัตติในลักษณะที่กลาวมานั้นจะพบมาก ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากกลอนลำคัตตินี้มีจำนวนคำมากกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ จึงมีผลทำให้ต้องอาศัยการซ้ำคำ การซ้อนคำช่วยก็เป็นที่ได้ และยังต้องการเน้นให้ผู้ฟังได้เข้าใจความรู้สึกอย่างชัดเจนมากขึ้น

1.4 การใช้คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาต่างประเทศที่พบอยู่ในกลอนลำคัตตินั้นที่พบก็มีภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษามลายู ซึ่งภาษามลายูนี้นักจะพบมากในบทสร้อย ซึ่งให้ความหมายไม่ชัดเจน

คำภาษาจีนที่พบในกลอนลำคัตติมีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก คำภาษาจีนที่ใช้นั้นส่วนมากมักจะเป็นคำใช้เข้ากันมากกว่า เช่น

ทั่ว, ทั่ว แปลว่า (ใหญ่)
 โต แปลว่า (กลเม็ด ที่เค็ด ความลับ)
 เจก แปลว่า (หนึ่ง)
 หนอ แปลว่า (สอง)
 ขา แปลว่า (สาม)
 สี่ แปลว่า (สี่)
 เอีย แปลว่า (คู่)
 เอียม แปลว่า (มอง)
 ฯลฯ

ตัวอย่าง

ส่วนแม่คนโตโอโฮทั่ว

ทิศทุกจนทั่วแต่ฉันกลัวหน้าทอง

หรือ

มานั่งเรียงกันเป็นคัมภีร์ลงแนบคู่ที่

เจก หนอ ขา สี่ วัน หู หรี โหรี ไฟ

หรือ

มันไม่สำเร็จอย่าเอื้อค้อย่าง
 ไม่เพราะไม่หวังไม่จริงอย่างว่า
 เขารู้เขาเห็นว่าเป็นแค่ไหน

ฉันว่าอย่าเพิ่งมาพูดลืมนลาม
 พอมองเห็นท่าแทบไม่ต้องไต่ถาม
 พวกเรารู้ไต่อะไรก็ตาม

หรือ

ไปไปไปจะอยู่ทำไมกันเล่าอาเอีย

คืนวันนี้ซื้อเสียกลับไปไหวเมียเสียเด็กพี่ชาย

หรือ

ผมต้องขอการวะในฐานทั่วโย

อย่าหาว่าผมนี้โยกโยผมชักโมโหแม่เนื้อเย็น

คำภาษาอังกฤษจะพบมากในกลอนลำตัด ซึ่งไม่ถือว่าเป็นอุปสรรคในการฟังให้เข้าใจแต่อย่างใด เพราะภาษาอังกฤษที่ใช้นั้นเป็นคำพื้น ๆ ความหมายไม่ยากและมักจะไต่กันกันเสมอ ๆ เข้าใจง่าย หรือในบางครั้งการใช้คำทับศัพท์เลยจะเข้าใจได้ว่าการที่จะแปลความหมายเป็นภาษาไทย เช่น

แฮปปี	(Happy)	ความสุข
กู๊ด ลัค	(Good Luck)	โชคดี
สไตล์	(Style)	แบบอย่าง
บายบาย	(bye - bye)	การลาจากกัน
บัฟฟาโล	(Bufflo)	ควาย
ไลออน	(Lion)	สิงโต
นิว	(New)	ใหม่
ไอคิว	(I.Q.)	ระดับสติปัญญา
วัน	(One)	หนึ่ง
ทู	()	สอง
ทรี	(Three)	สาม
โฟร์	(Four)	สี่
ไฟฟ์	(Five)	ห้า

ฯลฯ

ตัวอย่าง

"ให้เป็นเศรษฐีใหม่มีขึ้นทุกวัน
ให้ล้อซาปรากฏและมีชัยศักดิ์

ขอให้ทุกทุกท่านแฮปปีแฮปปี
ให้คุณคุณที่ฉันไม่รู้จักให้กู๊ด ลัคตลอดปี"

หรือ

ช.1 "เราสร้างลำตัดให้คู่กับคนดู

ช.2 แล้วสร้างกูให้คู่กับคนไหน

ช.1 เราสร้างลงหวังให้คู่กับคนยอม

ช.2 โอคนนี้กูไม่ยอม บายบาย"

หรือ

"ควายเรียกว่าวัวดำ"สิงโตเรียกว่าไลออนส์"

หรือ

"ผู้หญิงพวกนั้นเขาทันสมัยในวินวิน"ไอ้ผมมันคนชั่วไว้อิฉวนมันคำ"

1.5 การใช้ภาษาสแลง (Slang) คำว่า "สแลง" หมายถึง ถ้อยคำหรือสำนวนที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม หรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันทั่วทุกท้องถิ่น หากภาษาจะใช้กันมากในหมู่วัยรุ่น แสดงความทันสมัยและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม เช่น ส.บ.ม.ย.ห (สบายมากอย่าหวง) เว็ดสั่นเต็น ชัวร์ป๊าบ บิงส์ เป็นต้น ซึ่งก็ได้รับความนิยมในระยะเวลาหนึ่งและในกลุ่มชนบางกลุ่มเท่านั้น

ภาษาสแลงนี้ปรากฏในกลอนลำตัดเช่นเดียวกัน ซึ่งในบางครั้งคำสแลงเหล่านี้ทำให้เกิดภาพพจน์ใดขึ้น หรือบางครั้งอาจจะทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและเข้าใจเนื้อหาลำตัดได้มากขึ้น เช่น

- บอง - ไม่เต็มเต็ง บ้า ๆ บอ ๆ
- เก็กฮาร์ท - เก็กมีปัญห
- เกาะ - พุทหรือแสดงอาการเลียบเคียงเพื่อให้สมปรารถนา
- ชิงชิง - ไหม ๆ สด ๆ
- สบายรื้อ - สบายแบบหายห่วงจริง ๆ
- หล่อเพียว - หล่อมาก ๆ
- สี่ - เข้าใกล้ชีวิตในลักษณะของคนรักกัน
- นิง - ยอดเยี่ยมจริง ๆ

ฯลฯ

ตัวอย่าง"ปรีชานะก็ทนอยแตกไม่คอยนามอง""หน้าตากบองบองเหมือนกับบองกัญชา"

คำว่า "บอ" ๆ นี้จะทำให้ผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพพจน์ว่าไม่ค่อยจะสมบูรณ์
เท่าไร ดูเหมือนคนบอ ๆ บอ ๆ ทำให้เข้าใจได้ชัดเจนทั่วกัน

หรือ

"แม่สาววัยรุ่นพอเห็นเด็กฮาร์ท คนนี้คลาดไมอาจแตะต้อง"

คำว่า "เด็กฮาร์ท" นั้นเป็นคำสแลงที่เข้าใจทั่วกันว่าเป็นเด็กมีปัญหาที่มีพฤติกรรม
ไม่ปกติ มักจะแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งคนปกติไม่ทำกัน ซึ่งจะทำให้เขาเด่นและแปลก
จากคนอื่นทั่วไป เป็นการเรียกร้องความสนใจอย่างหนึ่ง

หรือ

"ถ้าจะให้ดีกว่าลองจับเด็กเล็ก ไม่เอาขนาดเล็กถูกแล้วไม่ลอกกัย
ถ้าจะให้เหมาะลองมาเกาะลูกแมว คนนี้ดีแล้วงามวิไล"

คำว่า "เกาะ" นี้จะเป็นการแสดงการฉวนฉามในลักษณะที่เล่นที่จริง เป็นการ
ฉวยโอกาสที่เขื่อนั่นเอง ใช้คำว่า "เกาะ" ทำให้มองเห็นภาพพจน์ได้เป็นอย่างดี

คำสแลง บางคำก็สั้น ๆ เป็นคำพยางค์เดียว แต่มีความหมายชัดเจนมากกว่า
การอธิบายความยาว ๆ เช่น คำว่า "สี่"

"เจ้าหมอน้อยลอยหน้าทำท่าทำทาง ทำยิ้มเยาะเหาะเยาะอย่างจะจับแม่มางเนื้อเย็น
ฉันตัวใหญ่กว่าแกตั้งเขอะอย่าทำสะเออะมาสี่ ยิ่งเล็กนักนั้นหนอยเจ้านี้จะหาเวร"

คำว่า "สี่" นี้จะมีความหมายว่าตีเสมอ ทาบรัศมี ถ้าอย่าสะเออะมาสี่ ก็
หมายถึง อย่างมาบังอาจตีเสมอเพราะคนละรุ่น ซึ่งคำสแลงคำนี้จะทำความเข้าใจให้กับ
ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี คือ ทำให้มองเห็นความไม่เหมาะสมของทั้งสองฝ่ายได้ชัดเจน

บางครั้งคำสแลงอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในภาษา ซึ่งมีผลทั้งสองด้าน คือ
ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งก็เป็นธรรมชาติของภาษาอย่างหนึ่งที่คงมีการเปลี่ยนแปลง แต่
อย่างไรก็ตาม คำสแลงนั้นบางคำก็ใช้กันเฉพาะกลุ่มและนิยมแพร่หลายในระยะเวลาสั้น ๆ

ถ้าคำสั่งนั้นไม่ทำให้เกิดความเข้าใจหรือประทับใจอย่างลึกซึ้งพอ มันก็จะเลือนหายไป
ในที่สุด แต่มีคำสั่งจำนวนไม่น้อยที่กลายเป็นที่นิยมกว้างขวางในสังคม นั่นอาจเป็น
เพราะคำสั่งนั้นสื่อความเข้าใจได้ชัดเจนมากกว่าภาษาตามหลักภาษานั้นเอง

2. ความหมายอันไพเราะกินใจ ในกลอนลำตัดให้ความหมายอันไพเราะกินใจ
ให้อารมณ์ต่าง ๆ หลายประการ ทำให้เกิดภาพพจน์และจินตนาการที่ชัดเจน ความ
ไพเราะกินใจในกลอนลำตัด มีลักษณะดังนี้

2.1 การใช้คำที่มีเสียงและความหมายที่ไพเราะเป็นพิเศษ พบได้ในการ
กล่าวถึงพระมหากษัตริย์และสตรี ไว้อย่างไพเราะเป็นพิเศษ ดังนี้คือ

2.1.1 คำที่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์

“โอเจ้าทวงสมณฑลประชาเอ๋ย
พระมรรคินัฏธรรมาเหล่าพวกรา
น้ำพระทัยสงามด้วยความรัก
ชวานายาไกรไค้ไถ่หวาน
หังชาวเขาห่างไกลในเถื่อนคง
เป็นพระราชจริยวัตรที่ซัดแจ้ง

อย่าละเลยจงเห่ยกย่อนเรนศูรย์เอ๋ย
พระเมตตาประชาดวนฉวนครุเทหนัก
ทรงพิทักษ์ชนของพระองค์
พระราชทานที่ให้อำนาจประสงค
พระก็ทรงให้ปลูกถาวรวิ
ยิ่งกว่าแสงอุษาสองราศรี

ฯลฯ

อันตรายรวมเขตประเทศชาติ
ทุกหนแห่งที่พระเสด็จไป
ขอเศษพระองค์ทรงสวัสดิ
สรวมสร้อยศรีทรีรัตนพิพัฒน์ไพบ
พวกของเราเหล่าลูกเสือเชื้อชวามาน
จะรับใช้เอกราชชาติถาวร

พบพระบาทแม่งเบามรรเทาคไ
ร้อนเป็นไฟก็ประหลาดเป็นหยาดเย็น
ทูนพิทักษ์พระชนม์มิ่งคลเณ
พระทรงเป็นมิ่งขวัญนิรันดร์
ขอปฏิญาณต่อองค์พระทรงศร
พวกคัสกรรูกำเกรงหน้าไทย

ฯลฯ

"แม่นวลละออง" "แม่นือเย็น" ก็สามารถสรรหาคำศัพท์มาใช้ได้อย่างเหมาะสมและให้ความหมายที่ลึกซึ้งและมีความเป็นพิเศษกว่าหญิงใด

คำว่า แม่ยอกหญิง แม่เจ้าประคุณทูนหัว น้องแก้ว งามทิพย์ แม่คุณ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกว่าคุณเรียกให้เกียรติ และเทิดทูนหญิงมาก

ส่วนคำว่า แม่ทนม น สำนอย ทอสร้อย แม่หนู แม่สาว นั้นจะให้ความรู้สึกว่าคุณเอ็นดู น่ารัก นุ่มนวล เป็นพิเศษ ทั้งตัวอย่าง

"โอ้แม่สาวรูปสวย

ฉันสะทกสะเทือนชื่นชมแม่คุณจงชวย
ประคับประคอง"

หรือ

"หัวคุณทูนหัวแม่นากลัวแท้แท้

ฉันพรหมมายอมแพแล้วแม่แพรสีทอง"

หรือ

"แม่เจ้าประคุณทูนหัวเมื่อยามัวประวิง

พอลิ้นแสงสุริยาเสียงร่ำวนนาโตะหิง"

หรือ

"โอ้แม่สินวลจำเห็นหน้าแล้วไม่จำ

ฝากอะไรไว้สักหน่อยอย่าทำใจน้อยเลย
แม่พลอย เมื่อกงาม"

2.2 การใช้โวหาร คือ การใช้ชั้นเชิงในการแต่งให้มีรสของถ้อยคำลึกซึ้งประทับใจ มุ่งเอาความรู้สึกด้านอารมณ์เป็นสำคัญกว่าข้อเท็จจริง ใ้คน

2.2.1 ภาพพจน์ เป็นการใช่วิหารในการกล่าวอ้างถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ใช้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในกลอนลำตัดเราจะพบสิ่งที่กล่าวอ้างเป็นภาพพจน์ในลักษณะดังต่อไปนี้

ก. การอุปมาอุปไมย คือ การกล่าวเปรียบเทียบโดยตรงหรือโดยอ้อม ให้เห็นและรู้สึกชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าคำอธิบายตามธรรมดา เช่น

เป็นพระราชจริยวัตรที่ซัดเซง
ยิ่งกว่าเพ็ญเฑียรฝ่ายามราศรี

.....

ทุกหนแห่งที่พระเสด็จไป

ยิ่งกว่าแสงอุษาส่องราศรี

.....

.....

ร้อนเป็นไฟก็ประหลาดเป็นหยาดเย็น

คำกล่าวเปรียบเทียบกับพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเป็นที่
ประจักษ์แก่ปวงชนอย่างเด่นชัดจนหาสิ่งใดมาเปรียบมิได้ เช่นเดียวกันกับที่เปรียบเทียบกับ
พระบารมีของพระองค์ว่าแผ่ปกป่องปวงประชาไปทุกหัวระแหง นำความร่มเย็นเป็นสุขไปสู่
พสกนิกรทุกด้านหนาไม่ว่าหนแห่งใด ถ้าพระบารมีของพระองค์แผ่ไปสู่แห่งใดแห่งนั้นจะเพิ่ม
ไปค้ำความร่มเย็นเป็นสุขทุกที่

นอกจากนี้ยังใช้อยู่มาอยู่ไม่ยอในการว่าโต่ขอบกันไ้มาในสิ่งที่เป็นความบกพร่องของ
ฝ่ายตรงกันข้ามเพื่อให้ได้รับความอภัย

ตามหลักนักแสดงฉันทมิไค่แกลงทุกขุม
ปรีชาเนติทนายแต่ก็ไมคอบนามอง

แทะไม่ไ้หน้าคิดป็นหน้าชุกคินถางหญ้า
หนากันมองบองเหมือนมองกัญชา

หรือ

ฉันทุนานายหวังเฑาะและเหะบอกไม่ถูก

ฉันทมองทุกมุกเหมือนลูกโบว์ลิ่ง

หรือ

ว่าอย่างไรพอหม่อมยาคั่งไม่วางบิง

วิชาแกแคะหางอึ่งมันยังไม่ไ้ครั่งชูหญิง

ในบางครั้งการใช้คำอุปมาอยู่ไม่ยอในการว่ากัน จะพบมากในทุกวรรค เป็นการแสดง
ให้เห็นความสามารถของกวีในการสรรหาคำเปรียบเทียบกับเอาวาทกัน ดังนี้

ฉันทว่าสำคัญอย่างนายพรานคั้งนี้คงไม่มีน้ำยา
ฉันทยั้งมองก็ยั้งเหมือนไส้เคียนถูกชี่ได้
นิ้วแข็งเหมือนผักสะทอราไม่ยอมไม่แย
ทุกถึงจ้เข้าชันพันควันโถม

ลูกขี้मारว่าท่าท่าเหมือนครุฑาไม่สั่งสอน
ลูกขี้मारยั้งเข่าเหมือนคนเมาแบกหมอน
แล้วชอบชูชยุแหวาแม่เขาเป็นละคร
ยั้งเกร็งกลามตัวโก่งเหมือนโอ้แมงกร

อีตาหรงมีไม้ไหวหนากัใหญ่ลู่
 อยาซังกะตายเลยนายหวังจำ
 เป็นนกมันก็บินไม้ไหว
 คุหนังแกหนาหนาแกน
 เป็นโกแกจ้งซันรังไม้ไหว
 เพราะแกเค็มที่เอาไปคักเสีย
 ถ้าเป็นรตราทินาซาอู
 เป็นเหล็กเป็นไหลก็ไม่ได้ล
 เปรียบแกเป็นมีคเป็นพร้าอย่างว่าแหละ
 พวกเรา

มีไม้แกค่านาคูของเหมืองข่วงคอง
 คุหนังที่หนาแหนาหนาควากอน
 ถ้าเป็นปลาไหลก็ไหลทิ้งพอน
 ถ้าเป็นโกชนก็ชนชักกรอน
 เจ้าของคงไม่เอาไปเข้าอน
 พอเห็นตัวเมียบินเขียนแทงอน
 ถึงเป็นตะปุกไม้สุหัวซอน
 ถ้าเป็นรดยนก็ไมทนความรอน
 เดืออะไรก็ไม่เข้าเป็นมีคเกาคมกรอน

ความเปรียบเทียบที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะทำให้ผู้ฟังได้เห็นภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน
 ทางการอธิบายตามธรรมชาติ เป็นที่น่าเปรียบเทียบการรำของฝ่ายตรงกันข้ามว่าไม่คงาม
 ไม่เข้าท่าเหมือนไส้เดือนถูกขี้เถา และเหมือนคนเมาแบกหมอนทำให้เราเห็นภาพพจน์ว่า
 ไส้เดือนถูกขี้เถาที่มีอาการกินหมุนทุยอย่างไร หรือคนเมาแบกหมอนก็เช่นกัน อาการ
 ของคนเมานั้นเป็นอาการที่ขาดการทรงตัวที่ค้ำไปเมาแล้วยังแบกหมอนไว้อีกนั้นเป็นการ
 เปรียบที่ทำให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์เด่นชัดจริง ๆ

ข. การใช้สัญลักษณ์ คือ การเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างใด
 อย่างหนึ่งแทนสิ่งที่เป็นนามธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจได้กว้างขวางลึกซึ้ง โดยไม่ต้องใช้
 คำอธิบายเสียก็เข้าใจได้ เช่น ตอนขุนแผนบวชนางพิมพิลา

"แรกเชื่อว่าเนื้อพิมพิ
 กลางว่าหงส์ไปลงใจ

สาแปรเป็นพลอยหงไปเสียได้
 คุ้มมิได้คองอนแตกออกมา"¹

¹ พุทธเลิศล้ำภักดิ์, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เล่าขุนช้างขุนแผน. หน้า 236

ลักษณะการใช้สัญลักษณ์เช่นนี้ก็พบในกลอนลำตัดเช่นเดียวกัน ซึ่งก็ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจ
เนื้อความได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ในการทำประชันกันระหว่างฝ่ายหญิงฝ่ายชายว่า

"ไม่ต้องเกรงไม่ต้องกลัวตัวทอตัว อย่าชักช้านิ่งเฉยขึ้นมาเลยเจ้ากะลอน
ขึ้นมาเลย
ขึ้นมาเลยไม่ต้องลงคนละวางแผนงานวัด เจ้าเงาะอีกยักคิกจะกักกับหงphon"

การใช้สัญลักษณ์ งูเห่า กับ หงphon นั้นเป็นเรื่องแสดงให้เห็นถึงความเอาจริง
เอาจริงในการที่จะทำประชัน เหมือนงูเห่ากับหงphon ที่เป็นศัตรูกันพบกันที่ไหนก็ต้องกัดกัน
อย่างให้ใครเห็นไปเลย นอกจากตัวอย่างดังกล่าวแล้ว สัญลักษณ์ในกลอนลำตัดก็ยังมีอีกมาก
เช่น

"จะกินเคนพระคันไปปะเอาเคนเพชร จะกินข้าวรอนคั้มาเจอกอนข้าวเย็น"

หรือ

"โพระคกเจ้านกเอี้ยงโคลงอย่าอำพอง พลัดคนหลนกินเกี่ยวไม้ไผ่กับคอง"
ไผ่คอง

ตัวอย่างแรกในเคนพระกับข้าวรอน เป็นสิ่งที่แทนความหวังทั้งไว้ ส่วนเคนเพชร
และข้าวเย็นนั้นเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งที่ได้ แต่ไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือไม่ไผ่คองตามที่คาดหมาย
ไว้แต่คน

ค. การกล่าวเกินจริงหรือผิดความเป็นจริง ลักษณะการกล่าว
เกินความเป็นจริงนี้ กวีที่ประพันธ์วรรณกรรมร้อยกรองนิยมใช้กันมาก ทั้งในบทพรรณนา
บทบรรยาย และการเปรียบเทียบ ซึ่งไม่สามารถจะนำเอาความจริงมาจับได้ เพราะจะ
เป็นการเสียรสวรรณคดีไปทันที เช่น ในนิราศนรินทร์ ใ้พรรณนาถึงความงามเลิศล้ำ
ของหญิงที่เป็นภรรยาว่า

"อาโณแม่แบบบาง
ควรแผ่แผ่นทองหุ้ม

บัวมาศ กุเอย
หล่อไว้หวังสงวน"¹

การกล่าวในลักษณะเกินความจริงหรือเกินความจริงในกลอนลำตัดนี้ก็พบเช่นเดียวกันกับวรรณกรรมร้อยกรองอื่น ๆ เช่น ความเปรียบถึงพระราชจริยวัตรและพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า

"เป็นพระราชจริยวัตรที่ซัดแจ้ง
ยิ่งกว่าเพ็ญเทียนฟ้ายามราตรี
.....
ทุกหนแห่งที่พระเสด็จไป

ยิ่งกว่าแสงอุษาส่องราศรี
.....
ร้อนเป็นไฟก็ประหลาดเป็นหยาดเย็น"

การกล่าวเกินจริงในข้อความที่ยกมาข้างต้นนั้น เป็นการกล่าวเพื่อแสดงความยกย่องเทิดทูน เพื่อเสริมให้เหมาะสมกับความจงรักภักดีที่หมอบถวายแด่องค์พระปรมุขของชาติ

นอกจากการกล่าวเกินจริงเพื่อแสดงความยกย่องเทิดทูนดังกล่าวกวในกลอนลำตัด ยังพบการกล่าวเกินจริง เพื่อจุดประสงค์อื่นอีก คือ เพื่อเป็นการยกย่องเอาใจผู้หญิง เช่น

".....
มองดูหน้าคล้ายอนาสีราหงสกล

คาคณางามมาผ้าไหมพร้อมทั้งใส่สายสร้อย
รูปร่างเหมือนน้อยเอ๋ย...แม่เจ้าประคุณของชอย"

เพื่อการชมชู้ฝ่ายตรงกันข้าม เช่น

"เรื่องลิเกลำตัดคมหัตทุกหา
เรื่องคนหรือแม่ผมแนเหมือนกัน
ผิดคณะเป็นทองตะกันแหก
ลูกศิษย์แม่ทองย้อยผมก็พลอยเสียยับ
ลูกศิษย์แม่บุญชูยังไม่สู้ผมเลย

จะเร็วหรือช้าผมว่าช้า
ผมเคยประชันมาจนกองช้า
ผู้หญิงหน้าแปลกผมก็เคยไต่ปล้ำ
หากไต่ทรัพย์สินแล้วผมว่าไม่ช้า
ลำตัดคลองเตยยังเคยช้ำ"

เพื่อเป็นการนำบ่มคอยหรือชอบภพของฝ่ายตรงกันข้ามมาประจักษ์ให้เกินจริง
เพื่อให้ฝ่ายนั้นได้รับความอับอาย หรืออาจจะเพื่อยั่วให้เกิดการประชันคำเน่นไปอย่างเปิดเผย
เช่น

"เพราะฉะนั้นนี่ข้อเสียที่ไคโหม
ใจเย็นเย็นเถอะพวกมันต้องสะกดอย่างว่า
รูปร่างสกรปรกเหมือนคางคกหนาแดง

รูปร่างก็ไม่หล่อหน้าเหมือนขอแฉวนเสือ

เธอเป็นงูฉันเป็นไก่ทองทำใจเย็นเย็น
รูปร่างก็ไม่เซาหาหมองหน้าเหมือนจิ้งเหลน
สักสิบสองสามหมอนแวงแฉงแสงปล่า

กระเบน

ส่วนตาหวังก็ทำเหลือเชื่อแฉงมีเชื้อเซมร"

หรือ

"แผนนายหวังนี้ไม่ไหวรองอะไรก็ไม่จำ
เที่ยวนี่แกชัชลากระบวนประสาทไม่แจ่มใส
แกบ้าป่าเป๋อเป๋อวันนั้นเจดีย์เซียงใหม่
แกลืมนิมหลงหลงไม่คอยจะตรงเวลา
ที่จะกินกาแฟหมบั้งกันไปสั่งไวตามินต์
นายหวังนี้ชอบกลหน้าเหมือนคนปัญญาอ่อน

คุณนั่งหน้าจั่วตัวนี้คำยังกะเหนียง
แถมจะร้องกลอนไรกันไหลไปกลอนเฉียง
แกบอกจะไปซื้อผ้าไหมกันไหลไปซื้อเมี่ยง
นึกเพื่อนไว้ที่หน้าผาเอาท่อนเพียง
จะล่อกล้วยเตี้ยลูกขึ้นผ้าไปกินกุนเชียง
เวลาทะเลาะกับเมียหอบหมอนลงไปในชน
ปลายเตียง"

หรือ

"ถ้าคักทั้งสามงานที่สุกเข้าซุกกันเขียว
ทกน้ำตะเข้ไม่กินฉันเคยไคยินเซวาว

.....

คำทักมันแย่นอยรู้สึกไม่คอยจะแข็งแรง

คมช้ำคำเขียวสีเขียวมาแต่บ้าน
ตะเข้ไม่กินเพราะมันไม่กล้านับนี้กว่า
กระสอบถ่าน

.....

ลูกขึ้นมาว่ายังกะอึ้นแฉงแฉงแข็งแรงเหมือน
ไม่คาน"

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมดรวมความไว้ว่า เป็นการว่ากล่าวเสียสละฝ่ายตรงกันข้าม โดยโดยยกเอาจุดบกพร่องมากล่าว เช่น ความคำ ความซื่อ หรือความผิดปกติดื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ว่านี้ออกจะดูเกินความเป็นจริง เช่น ทักตำมากจนตกน้ำแล้วจะเซ ไม่ยอมกินเพราะคิดว่ากระสอยฉาน สกปรกเหมือนคางคกหน้าแล้ง หรือความจำที่ไม่ค่อยจะคิ นั้นก็จะกล่าวเกินความเป็นจริงมาก แต่ทำให้การประชันคำเป็นไปอย่างออกรส การกล่าวเกินความจริงนี้จะช่วยให้ลำดับประชันนี้ออกรสน่าฟังมากขึ้นทีเดียว

2.2.2 การพรรณนาและบรรยายที่แจ่มแจ้งชัดเจน การพรรณนาหรือบรรยายลักษณะนี้ทำให้สามารถนึกตาม เห็นภาพ เข้าใจถ้อยคำและข้อความอย่างแจ่มแจ้งลึกซึ้ง การพรรณนาลักษณะนี้แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

ก. การพรรณนาที่ทำให้เห็นภาพอย่างตรงไปตรงมา คือ การพรรณนาตามสภาพที่ก่อกำเนิดหรือตามความเป็นจริงในเรื่อง ดังเช่นตัวอย่างจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนเข้าห้องนางแก้วกิริยา มีใจความว่า

"เจ้าร่างน้อยขนนึ่งบนเตียงคำ
คิ้วคางบางงอนออนละไม

คมช่างงามแฉล้มแจ่มใส
รอยโรเรียบรมระยาศี" ¹

การพรรณนาอย่างตรงไปตรงมานี้กลอนลำตัดก็ใช้มากเพราะลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านที่ชายหญิงร้องโต้ตอบกัน ฉะนั้นจะพรรณนาให้เห็นภาพอย่างค่อนข้างชัดเจน เช่น

"สวัสดิ์ทุกท่อนที่ขอมการครีกครื้น
คิดเป็นลำตัดที่ตนึกแต่ทางว่า
การประมาทเห็นคิดว่าเป็นแทบทุกคน
พอย่างขึ้นบนเวทีทุกคนต้องประมา
แรกประเจิมเริ่มแสดงให้ระแวงไหวหวั่น

พอคิดเห็นว่าท่านฮาครื้นก็พอจะขึ้นฤดี
พอมีสำเนียงเสียงฮาความประมาทก็เริ่มมี
แทบทุกครั้งแทบทุกหนพอย่างขึ้นเวที
นึกซู่ซู่ฮาฮาเบือนหน้าหลบหนี
บางหน้าซิดใจสันอาหิดินเวลานี้

¹ พุทธเลิศล้ำเกล้า, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, เสภาขุนช้างขุนแผน. หน้า 152

นิกกลัวกลัวกลัวกลัวในเรื่องราวสำคัญ
ก็ชั่วชั่วขอปากทั่ว เป็นลูกหลาน

ฉันเป็นนักกลอนอ่อนหัดยังไม่ถนัด
ศิโรราบกราบกรานฉันขอสมานไมตรี

หรือ

"คอหนึ่งร้อยพันสวยหมดสิ้นทั้งอินทรีย์
คอสองร้อยลูกแมว เสี่ยงก็แจ่วก็จริง
คอสามร้อยสีนวลนี้ไม่อ้วนไม่ผอม
คอสี่ร้อยชมพูพร คุณหลอนศิริไส
คอห้าร้อยงามหนา เหมือนขามกวยเหี่ยว
คอที่ห้านี้งามหนา เหมือนขามกวยเหี่ยว

โอโธหนูคนนี้ทำดีเหลือกำลัง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนู เป็นหญิงสมร่าง
ร่างกายก็ขมขมมีเนื้อหอมขมลงไปบ้าง
ใส่เสื้อชั้นนอกในทองคำกำกาง
ดูขมเข้มเต็มเหนียว เนื้อคงเหนียวจริง
แมนาง"

ข. การพรรณนาอย่างตลกที่ความ หมายถึง การบรรยายที่กวี
ไม่ได้กล่าวถึงสิ่งนั้นตรง ๆ ผู้อ่านสามารถตีความไปได้หลายทาง ผู้อ่านจะเข้าใจความหมาย
อย่างชัดเจนได้จากการตีความ เช่น การชมหญิงที่เป็นภรรยาของนายวันทรธิเบศร์ ไม่ได้
ชมว่างามตรง ๆ แต่ตลกที่ความจึงจะทราบว่านางนั้นงามมากจนนายวันทรธิเบศร์ห่วงแทน
ไม่อยากจะปากไวกับสิ่งใดทั้งสิ้นว่า

โฉมควรจับปากฟ้า
เกรงเทพไท้ธรณินทร์
ปากฉมเลือกโฉมเป็น
ฉมจักชายชักช้า

ฤาพิณ ที่ฤา
ลอบกล้ำ
บนเล่า นะแม่
ชอกเนื้อเรียมสงวน¹

จากโคลงดังกล่าวไม่ได้หมายความว่านางนั้นงามแค่นั้น แต่ตลกที่ความจึงจะทราบว่า
ความงามของนางนั้นคงจะมีมากจนนายวันทรไม่ไวใจที่จะปากนางไวกับใครทั้งสิ้น

การพรรณนาที่ท้องที่ความในกลอนลำตัดก็มีเช่นเดียวกัน เช่น

"อย่าซังกะตายเลยนายหวังจำ
เป็นนกขมิ้นกบินไม้ไผ่
คูหนึ่งแถมาคูหนาแถม
เป็นไก่แกจ้งขึ้นรังไม้ไผ่
เพราะแกเต็มทีไปศึกเสีย
เป็นรดเป็นรากินาเขาอยู่

คูหนึ่งทีหนาแถมาคูหนา
ถ้าเป็นปลาไหลก็กลึงพอน
ถ้าเป็นไก่อชนก็ชนชักกรอน
เจ้าของคงไม่เอาไปเข้าบอน
พอเห็นตัวเมียยืนเขี่ยแถมงอน
เป็นตะปุกไม่สู้หวัชชอน"

จากตัวอย่างที่ขยายบรรยายถึงความแถมของหวังเตะ นั้นถูกนำไปเปรียบกับหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น ถ้าเป็นนกขมิ้นไม้ไผ่ เป็นไก่อชนก็ชนกรอน ซึ่งเราก็คงทำความเข้าใจกับสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบว่าไก่อชนกรอนนั้น แสดงว่า ไก่นั้นแกแล้วขนส่นการต่อสู้มาจนจนชนหลุดร่วงไม่สามารถจะลงสนามแข่งขันต่อสู้ได้อีกแล้ว หรือตะปุกไม่สู้หวัชชอน ก็เป็นตะปุกเกาสิมคงเกรอะกรังเมื่อช่างทอดถอนลงไปก็อาจจะจ่อ หรือหักไปทันทีใ้การไม่ได้ต่อสู้ต่อไปแล้ว เป็นต้น

4. กลวิธีในการแสดง

หมายถึง วิธีการที่ผู้แสดงใช้ความสามารถในการแสดงเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ชม ในการแสดงลำตัดนั้นในอดีตเป็นการร้องโต้ตอบและประสานความกันระหว่างคณะลำตัดหรือระหว่างชายกับหญิง โดยแต่ละฝ่ายจะใช้วิธีการท่นกลอนสด ๆ โต้ตอบกันเลย แต่ในปัจจุบันอาจมีทั้งการท่นกลอนสดและเตรียมกลอนมาล่วงหน้า ในสมัยก่อนนั้นเหตุที่ต้องท่นกลอนสด ๆ กันเลยก็เพราะว่า การประชันลำตัดตกกลอนนั้นเป็นการประชันระหว่างคณะลำตัด ดังนั้นโอกาสที่แต่ละคณะจะเตรียมกลอนมาวากันจึงทำไม่ได้ หรือทำได้ยากเพราะอาจเตรียมกันมาว่าคนละเรื่อง จะต้องอาศัยปฏิภาณและเชิงการมรวมทั้งฝีมือการแต่งกลอนสดอย่างสูงทีเดียว แต่ในปัจจุบันการแสดงลำตัดเจ้าภาพจะหาไปแสดงเป็นคณะการประชันลำตัดทำกัน

วงของทุน ดังนั้นโอกาสที่จะได้เตรียมกลอนก็สามารถทำได้ และความไพเราะของกลอน
ลำตัดน่าจะมีมากกว่าการตนกลอนสกลกันเดิวนั้นเลย แต่อย่างไรก็ตาม การแสดงลำตัด
ไม่ว่าสมัยก่อนหรือปัจจุบัน สิ่งที่จะขาดไม่ได้ของศิลปินลำตัดคือ ปฏิภาณ สิ่งนี้สำคัญมากที่จะ
ช่วยสร้างบรรยากาศให้การแสดงลำตัดเป็นที่ประทับใจผู้ชม และไม่เป็นการแยกผู้แสดงกับผู้
ชมให้ออกจากกัน ปฏิภาณจะช่วยให้บรรยากาศในการแสดงดีและสนุกสนานมากขึ้น

กลวิธีที่จะช่วยให้บรรยากาศในการแสดงลำตัดน่าชมมากขึ้นจึงประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ปฏิภาณ
2. การเกี่ยว
3. การแกเกี่ยว

4.1 ปฏิภาณ ดังที่กล่าวไปแล้วว่า แม้การแสดงลำตัดในปัจจุบันจะได้มีการเตรียม
เนื้อหาบทกวีจริง แต่ปฏิภาณก็ยังเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้แสดงอยู่นั่นเองในการที่จะช่วยให้
บรรยากาศของการแสดงสนุกสนานมากยิ่งขึ้น เพราะการแสดงลำตัดนั้นไม่ได้หมายความว่า
ผู้แสดงทุกคนจะขึ้นมาร้องโต้ตอบกันตลอด อาจจะมีการเจรจาสนับไปบ้างซึ่งก็เป็นการเข้าหยอ
กันไปทำนองตลกสนุกสนาน นี่เองที่ผู้แสดงจะต้องใช้ปฏิภาณเฉพาะตัวในการสร้างบรรยากาศ
ให้ครึกครื้นมากขึ้น

นอกจากนั้นในบางครั้งแม้ว่าจะมีการเตรียมกลอนมาล่วงหน้า แต่กลอนลำตัดที่แต่ละ
คณะเตรียมไว้นั้นมีมากมาย โดยเฉพาะคณะหวังเต๊ะซึ่งเป็นคณะลำตัดชื่อดังในขณะนี้ ฉะนั้น
ผู้แสดงจะหยิบยกกลอนบทไหนขึ้นมาว่าเกี่ยวหรือว่าแก้ให้ทันกันและเหมาะสมกันนั้นก็ขึ้นอยู่กับ
ปฏิภาณของผู้แสดงเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยิ่งคิดมากแค่ไหนการปะทะคารมกันยิ่ง
เผ็ดร้อนมากขึ้น การโต้ตอบกันจะต้องรวดเร็วทันที่ทันใจจนบางครั้งบทสลับจะถูกตัดทิ้งไป
ว่ากันแต่เนื้อจริง ๆ จึงจะทันอกทันใจผู้ชมที่เอาใจช่วยอยู่อย่างใจจดใจจ่อเพื่อใคร่พาดพิงกัน
เลยทีเดียว

นอกจากนั้นการใช้ปฏิภาณในการแก้สถานการณ์ปัจจุบันที่สอแตรกเข้ามาในขณะที่การ
แสดงก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศให้สนุกสนานหรือครึกครื้นเช่นกัน

เช่น ในขณะที่การแสดงของลำดับคณะหวังเตะ ที่สวนสัตว์ลิสบอน การตั้งเวทีการแสดง
อยู่กลางถนนเลย คนชมก็แน่นขนัด พอมีรถผ่านเข้ามาเลยทำให้รถกลายเป็นจุดสนใจของ
ผู้คนไปอย่างช่วยไม่ได้ หวังเตะก็สามารถใช้ปฏิภาณในการสอแตรกลองสอโคทันที คือ

ขอทางรถไปเสียก่อน
รถขยับมาข้างหน้าเวที
ถ้าไม่หลีกทั้งหมดรถก็ต้องหยุด
ระวังระวังไว้หนอยนะเกลอ
จะทับคนคุณคนข้างหลัง
คอกไม้เอามาขึ้นจะเข้มนวล
รถแล่นไปแล้วอ้อแล้วค่าเป็น

รถคันนี้จะขยับเข้าไปถึงไหน
ผู้คนแถบนี้ต้องหลีกไป
บีบแตรปุกปุกครึกครื้นไป
ทานโซเฟอรระวังชาวซ้าย
อะไรให้ลงหัวออกคอกไม้
มองดูให้ถนัดอย่าเพ่งไวใจ
เชิญครับเชิญเชิญมาฟังกันใหม่

จากการแสดงที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในบริเวณงานมีการละเล่นมากมาย
หลายอย่าง และจัดในบริเวณจำกัด เสียงเครื่องขยายเสียงของการแสดงแต่ละอย่างก็มาก
จนรบกวนกันเองทั่วบริเวณงาน เพราะหันลำโพงออกไปทุกทิศทางโดยไม่ได้คำนึงถึงความ
เหมาะสมหรือไม่ จึงทำให้บรรยากาศของงานสับสนวุ่นวายไปด้วยเสียงอีกทีของฆ้องมโหรี
นานาชนิดจนฟังไม่ได้ศัพท์ ลำดับเพลงจะเล่นไม่ได้เพราะเสียงรบกวน หวังเตะก็ว่ากลองสอ
บรรยายสภาพในงานว่า

วันนี้มาเล่นงานลอยกระทงที่หนองแค
เสียงคณะอยากจะเรียกท่านคณะกรรมกร
ว่าการจัดระบบเสียงสำเนียงปะทะกันนี้
ถ้าเสียงปะทะกันฟังไม่ไต่อะไรอะไรก็แล้วแต่
เราพร้อมสนุกสนานในงานลอยกระทง

เสียงแข่งแซ่กันในงาน
เรียนท่านท่านผู้ฟัง
โน่นก็เวทีนั่นก็เวทีอย่าให้เสียงปะทะ
งานที่อำเภอหนองแคเคยมาแล้วทุกครั้ง
คุณลุงนั่นหนีออกนอกกรงจะไปลอยกระทงกับ
เขาสักครั้ง

มากุลาคัตถะเถระกับคุณลงอย่าไปฟังหมอลำ
วาประกรณางงามประเทศสองคนนั่งมอง
กันมากมาย

เขารูปร่างจำนำหมอลำวงนี้
มีนางมาจากจังหวัดไกลไกลจ่ายไป
หลายสทงค

4.2 การร้องลำเกี้ยว การร้องลำเกี้ยวนี้ฝ่ายชายจะเป็นผู้ร้องนำและใช้คำพูด
ที่หวานหูและไพเราะกะล่อน แต่อาจลงท้ายด้วยการเยาะเหย เช่น

คนที่หนึ่งนี่หรือชื่อทิมพร
คนที่สองชื่อสินวลก็หวานยั่ว
คนที่สามชื่อเครือมาศ
คนที่สี่ชื่อหวานเย็น
หาทางทวงทีของเธอนะมีประโยชน์

ผู้หญิงก็มาทั้งสี่โสภาสีภีม่องอำไพ
รูปร่างอรชรไร้จะชี้ร้าย
มองคนห้าวแล้วก็ใจหาย
รูปร่างผุผกผาคเหมือนเด็กใหม่
ตอนนี้เราเห็นยังกะหมีควาย
เป็นเจ้าของศาลาไฟโมสค์ใช้ไซ้

หรือ

พี่มาประสบสาวหน้าขาวเหมือนเปลือกกล้วย
สามใส่เสื้อผ้ามองแล้วน่าพันใส่
มองคนนาคลายอาภัสราหงสกล
ทั้งเสื้อผาและทรงผมช่างน่าชมเสียเหลือเกิน
ตกลงหรือไม่บอกไปพี่น้องเฮ
คิดไปคิดมาว่าสนาชอยมันบถึง

พี่จะออกสาหมหน้าพิสด
ขอคิดตุคตุคตามกนแม่ทนนมนบของกลัว

ไว้เมียขาวเกล้าผวยคุแล้วสวบไปช้อย
นุ่งผ้าขาวมาคาคผาใหม่มีอะไรออกมาช้อย
รูปร่างยังกะแม่ทนมแม่เจ้าประคณของช้อย
อันไหนขอช้อยให้เจ้าเียนเกี้ยวก้อย
แมยชคหญิงอยานิงเียนมาฟ้งที่เียนนำถอย
วาสนามันต่อแต่แคนางอ้อยอย่าเลือกไปคิง
คอกสรอย

เรื่อนั้นบคองหูกคอกคิกคูกตามค้อย
ถ้าโคเจ้าชามาเป็นผัวเหมือนกินถั่วกินอ้อย

นอกจากจะใช้คำพูดที่หวานหูดังที่ยกตัวอย่างมาแล้ว การเกี่ยวในบางครั้งก็อาจใช้คำพูดในเชิงเสียดสี เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของฝ่ายหญิงก็ได้เช่นเดียวกัน โดยขมวดที่นำมากลานั้นก็อาจจะใช้การวิพากษ์วิจารณ์ทรวงองค์เอวของฝ่ายหญิง เป็นการเรียกรองความสนใจจากฝ่ายหญิงนั่นเอง เช่น

โธ่แม่สาวรูปสลาย	ฉันสะทสสะเทินเงินช่วยแม่คุณจงช่วยประคับ
	ประคอง
ฉันชื่อที่สุกค้อยูยชยา	เป็นลำตัดกรุ่นลำไมกลาประลอง
พอเห็นรูปร่างทางคึกคัก	เหมือนอย่างนางยักษ์ก็ชักสยง
แม่สาววัยรุ่นพื้หนเด็กฮารต	ผมคนชื้อลาคไม่อาจแตะต้อง
ส่วนแม่คนโตโอโอตัวท้ว	พิศคุณหัวแต่ฉันกลัวหน้าทอง
หัวหูจนหัวแหมนากลัวแท้แท้	ฉันพรหมยมแพแล้วแลวนะแพรสีทอง

การใช้คารมการเกี่ยวในลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้ฝ่ายหญิงเคืองไม่พอใจแล้วลำเกี้ยวทอมา ทำให้การลำโต้ตอบกันดำเนินไปได้ ซึ่งที่จริงแล้วการโต้ตอบกันในการแสดงลำตัดนั้นก็คล้ายคลึงกับการเจรจาหรือสนทนาทั่วไป จะให้ทุกฝ่ายเกี่ยวอีกฝ่ายหนึ่งได้ แต่ทั้งฝ่ายสนทนาคงจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายทางหาขมวดสนทนาโต้ตอบกันในเรื่องเดียวกัน แม้ว่าจะไม่ใช่การล้อตลกกันเสมอไป อาจจะเป็นการแสดงความคิดเห็นคัดค้านอีกฝ่ายหนึ่ง การสนทนายังจะสามารถดำเนินไปไต่ยาวนานกว่าการพูดฝ่ายเดียวอยู่นั่นเอง

4.3 การเกี้ยว สำหรับการเกี้ยวนี้ก็จะทำหน้าที่ของฝ่ายหญิงที่จะไม่ยอมเสียเปรียบฝ่ายชาย โดยไม่ยอมให้ฝ่ายชายมาวาลวนลามแซวขำเกี้ยวอย่างแนบชิด ซึ่งการเกี้ยวของฝ่ายหญิงส่วนมากจะเป็นการว่าฝ่ายชายมากกว่า โดยส่วนมากมักจะหยิบยกเอาไม่คอยจุยพรงของร่างกายรูปร่างหน้าตา เช่น

ใครมาเกี่ยวฉันเมื่อตะกี้ออกคนนี้หรือ
 พอคคนไหน

อย่ามาเกี่ยวฉันเลยคุณพี่เพราะฉันไม่มี
 อะไร

สำหรับผู้ชายนั้นความรู้สึกคล้ายคลึงกัน
 ว่าโกเห็นตื้นงูงูเห็นนมโก
 เพราะฉะนั้นฉันขอเสียทีโคใหม่
 ใจเย็นเย็นเถอะพรรคพวกมันต้อง
 สะกดกอย่างว่า

รูปร่างสักรูปกเหมือนคางคกหน้าแดง
 รูปร่างก็ไม่หลอมมองเหมือนขอแฉวนเสีย
 เจ้าหนูน้อยลอยหน้าทำท่าทำทาง
 ฉันตัวใหญ่กว่าแกตั้งเยอะอย่าทำสะเออะ
 มาสิ

จะขอเตือนสักหน่อยเจ้าหนูน้อยรุ่นเยาว์ เจ้าเองชายคิโคโตเท่าจะเป็นเขาพระสุเมรุ

นอกจากจะนำความมกพรของรูปร่างหน้าตามาแล้ว ในบางครั้งยังชุดคน
 ประวัติที่ไม่ดีของฝ่ายชายมาว่าโกได้ เช่น

เขาสื่อกันว่าปัญญาอ่อน
 เคยไปเล่นคณะโนนเคียวกระโจนมา
 คณะนี้
 ไปอยู่คณะแม่ประยูรสุขสมบูรณ์เป็นมา

แกเป็นคนใจน้อยพอพูดเขาหน่อยทำ
 หนางอ
 ถูกกาเขาบางคันไปนั่งพนามอย

ยกมือป้องมองไปตกใจอุยตาเถน

ขอให้เธอเข้ามาใกล้จางหัวใจฉันก็ไม่แทน

ฉันพอรู้ทันแหม่ไรพันฉันก็เห็น
 คำโบราณชานไขว้กับโกเป็นเพื่อนเล่น
 เธอเป็นงูฉันเป็นโกทองทำใจเย็นเย็น
 รูปร่างก็ไม่เขาตามองหน้ายังกับจิ้งเหลน

สะกั้สะบอมบอมแหม่แกคงแสดงปลากกระเบน
 ส่วนทาท่วงหน้าคำเหลือเชื่อแกคงมีเชื้อเขมร
 ทำยมเยาะเหาะย่างจะจับแม่มางเนื้อเย็น
 ยิ่งเล็กนักก็ยิ่งหนอยเจ้านี่จะหาเวร

จากบุรีศรีชัยภูาเขาสื่อว่าบาสาโง
 เพราะแกนิสัยไม่ดีถูกลูกพี่เขาเตะโคง

เขาไล่ออกเขามอกมาเพราะแกไปคาเขา
 ตรงตรง

แกเป็นคนเหลือขใจคอไม่มันคง

คงเคืองฉันมากทำปากหอยเหมือนหอยกระหัง

การเกี้ยวและการแกเกี้ยวนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ และเข้มข้นขึ้น ยิ่งก็กเท่าไร ความเข้มข้นของการและขั้นเชิงการแกเกี้ยวจะมีมากขึ้นตามลำดับ เป็นที่ชื่นชอบของผู้ เป็นอย่างยิ่ง และยังก็กยิ่งสะดวกต่อการปล่อยที่เก็กในการวากลอน "สองแ่งสองงาม" เพราะก็ก ๆ เก็กวัยรุ่นอาจกลับกันหมดแล้ว จะอยู่พึ่งเฉพาะคนที่ค่อนข้างสูงอายุที่ชื่นชอบ ลำคักจริง ๆ เท่านั้น การวากกันควยถอยคำที่ค่อนข้างหยาบโลนจึงเป็นที่พอใจของคนๆ เป็น อย่างยิ่ง แตอย่างไรก็ตาม การแกเกี้ยวนี้คนๆจะต้องพยายามทำความเข้าใจ นั่นคือ การละเล่นหรือที่เรียกว่าเป็น "ขมย" ของลำคักที่จะต้องวาท์ตอบกันในเรื่องเพศที่อาจจะ หยาบโลนไปบ้าง คังนั้นจะต้องมองในแง่ของการละเล่น ไม่ถือเป็นเรื่องจริงจึงจนยอมรับ ไม่ได้

ฉะนั้น การเกี้ยวและการแกเกี้ยวแต่ละฝ่ายจะต้องหมยยกเอาสิ่งต่าง ๆ มา เปรียบเทียบเพื่อใหการเกี้ยวและการแกเกี้ยวบรรลุเป้าหมาย เพราะหัวใจสำคัญคือ การ ทำใหผู้พอใจ ประทับใจในการใช้คำที่สะใจ และเผ็ครอนในการเกี้ยวและการแกเกี้ยว นั้นเอง ยิ่งวากันคึกคักเผ็ครอนแกล่ไหนก็ยิ่งเป็นที่พอใจของคนๆมากเท่านั้น

เป้าหมายที่สำคัญของการเกี้ยวและการแกเกี้ยว คือ การที่สามารถทำใหผู้ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเอาใจช่วย เพื่อไม่ให้ฝ่ายที่ทนถื่อหางอยู่เกิดความ เพลียงพลำ และจะเกิดความพึงพอใจที่ฝ่ายตรงกันข้ามเพลียงพลำแก่ฝ่ายตน นอกจากจะ นำไปสู่ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว จุดมุ่งหมายของการเกี้ยวและการแกเกี้ยวอีกประการ หนึ่งที่สำคัญ คือ เป็นการดำเนินเรื่องในการแสดงลำคักไปในตัวควย ถาขบวนการนี้ บรรลุเป้าหมายก็แสดงว่า การแสดงลำคักบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน ความชื่นชอบของ ผู้จะส่งผลไปสู่ความมั่นคงในอาชีพของผู้แสดงควย เพราะถาคนๆชื่นชอบมากเท่าไรก็จะ หาไปแสดงมากขึ้น และเป็นทั้งรักของคณมากขึ้นควย จนกลายเป็นลำคักที่มรสอเสี่ยงอย่าง คณะลำคักหวังเตะในัจจุบันนี้

จากการศึกษาวิเคราะห์ลำคักนี้ พอสรุปได้ว่า ลำคักเป็นการแสดงที่สะท้อนให้ เห็นคุณค่าหลายประการ เป็นคณา ลำคักแนวจะเป็นวรรณกรรมประเภทเพลงพื้นบ้าน แตกมีรูปแบบที่ชัดเจนเช่นเดียวกับวรรณคดีทั่วไป มีลำคักชั้นในการแสดงที่สามารถสร้างความ ประทับใจแก่ผู้ชมได้ มีเนื้อเรื่องหรือลักษณะการดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำคัก นอกจากนั้น

คุณค่าที่ล้าต๋สละทอนให้เห็นอีกประการหนึ่ง คือ ศิลปะการใช้ภาษาที่ศิลปินล้าต๋สสามารถ
 สรรคามาใช้ให้เกิดความหมายไพเราะกินใจในด้านการสร้างภาพพจน์ ด้วยการอุปมาอุปไมย
 การใช้สัญลักษณ์ และการกล่าวเกินจริง นอกจากนั้นการพรรณนาและบรรยายถึงสิ่งต่าง ๆ
 ยังใช้ทั้งการพรรณนาที่ทำให้เห็นภาพอย่างตรงไปตรงมา และการพรรณนาที่คงที่ความ
 สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของศิลปินล้าต๋สก็อย่างหนึ่ง คือ กลวิธีในการแสดง
 ที่ศิลปินล้าต๋สแสดงออกในเรื่องการใช้ปฏิภาณ การเกี้ยว และการแกเกี้ยว เพื่อสร้าง
 บรรยากาศให้เกิดความสนุกสนานครึกครื้นแก่ผู้ชม นอกจากนั้นสิ่งที่ทำให้ล้าต๋สเด่นขึ้น คือการ
 นำเพลงพื้นบ้านประเภทอื่นใดแก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเพลงเรือ มาร้องประกอบ
 ในล้าต๋ส ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ชมหรือผู้ฟังล้าต๋สได้รับความสนุกสนานจากการชมล้าต๋สแล้ว
 ยังทำให้รู้จักเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ดังกล่าวนี้อีกด้วย

วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในบทร้องลำตัด

วรรณกรรมย่อมเป็นกระจกเงาส่องสะท้อนชีวิตและสังคม เพราะวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยใดย่อมสอดคล้องสภาพสังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยนั้นไว้มิทรงตรงก็ทางอ้อม ทั้งนี้ เพราะสังคมมีส่วนกำหนดความนึกคิดของกวีในสังคมนั้น จะต่างกันก็ขึ้นอยู่กับกวีแต่ละคนอยู่ในสภาพสังคมลักษณะใดก็จะสะท้อนภาพสังคมนั้น ๆ ออกมา เช่น กวีในราชสำนักก็มักจะสอดคล้องสภาพสังคมในราชสำนักไว้ในวรรณกรรม หรือกวีที่เป็นชาวบ้านวรรณกรรมก็จะสะท้อนสภาพสังคมชาวบ้านได้อย่างชัดเจน เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษาสภาพสังคม วิถีชีวิต และค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรม นอกจากจะทำให้ผู้ศึกษารับถึงสิ่งดังกล่าวแล้ว ยังจะช่วยให้เข้าใจกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น วรรณกรรมพื้นบ้านก็เช่นเดียวกันย่อมสะท้อนสภาพสังคมของชนในท้องถิ่น ในด้านการดำเนินชีวิต ค่านิยม ที่ปรากฏในวรรณกรรมนั้น ๆ อีกด้วย ดังที่ ชววิช บุญโงะทก ได้กล่าวไว้ว่า "แนวคิด ปรัชญาชีวิต และค่านิยม ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น มีส่วนช่วยในการควบคุมสังคมอยู่ไม่น้อย เพื่อให้ประชาชนยอมรับกรอบและบรรทัดฐานของสังคม อันจะทำให้สังคมเกิดสันติสุข"¹

บทร้องลำตัด ซึ่งมีเนื้อหา ความยาว ความคมคายเทียบเท่าวรรณกรรม และจัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ก็ย่อมจะสะท้อนภาพชีวิตและค่านิยมของสังคมให้ปรากฏ เช่นเดียวกัน บทร้องลำตัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่ไม่ได้ถูกกำหนดเนื้อหาไว้ตายตัว ดังนั้นลำตัดสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนต้องการและแสดงออกโดยอาศัยปฏิภาณไหวพริบของตนได้อย่างเสรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาบทร้องของลำตัดเช่นเดียวกับการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในบทร้องลำตัด โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเด็น คือ วิถีชีวิตและค่านิยม

¹ชววิช บุญโงะทก วรรณกรรมท้องถิ่น หน้า 396

วิถีชีวิตที่ปรากฏในบทธำมะ

ประสาธน์ หลักศิลา¹ ได้กล่าวถึงเรื่องของวิถีชีวิต พอสรุปได้ว่า แนวความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนอื่นเนื่องมาจากความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ และไต่ปฏิกิริยา สืบต่อกันมาตลอดช่วงเวลาอันยาวนาน อาจกล่าวโดยสรุปว่า วิถีชีวิตหมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ของมนุษย์ในสังคมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นวัน เดือน ปี หรือมากกว่านั้นก็ได้

วิธีการศึกษาวิถีชีวิตของมนุษย์นั้น อาจกระทำไต่หลายแนวทาง เช่น ศึกษาจากกระบวนการทางความคิด และความเชื่อของสมาชิกในสังคมที่สามารถสังเกตเห็นได้จาก พฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา และวิถีที่แท้จริงของวัฒนธรรมก็จะสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ของคนในยุคสมัยนั้นเข้าไปในวรรณกรรมด้วย ลำดับเป็นวรรณกรรมพื้นบ้าน ประเภทหนึ่ง จะเน้นหนักไปในด้านให้ความบันเทิง เป็นการสนองความต้องการทางด้านการบันเทิงเป็นหลัก แต่ก็ได้สะท้อนสภาพชีวิตของมนุษย์ไว้หลายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อ
2. คำสอน คติเตือนใจ
3. ระบบครอบครัว

1. ความเชื่อ

ความเชื่อ หมายถึง "การยอมรับนับถือ หรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง การยอมรับนับถือนี้อาจจะมีหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้"²

ความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์เราไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตของตนได้ มนุษย์มักจะสร้างความเชื่อขึ้นและอ้างว่าเป็นเพราะอำนาจของ

¹ประสาธน์ หลักศิลา สังคมวิทยา . หน้า 426

²ประสาธน์ อิศรปริศา และคณะ ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาว

สิ่งลึกลับที่อยู่เหนือธรรมชาติและจะมีอิทธิพลเหนือชีวิตมนุษย์ได้ มนุษย์จึงได้เช่น บวงสรวง
บูชาอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินั้น เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากภัยพิบัติทั้งปวง วิทยุโง
จิตต์ธรรม ไกล่ล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อไว้ว่า "ความกลัวและความไม่รู้
เป็นเหตุให้เกิดความเชื่อ และความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดศาสนาในสังคมมนุษย์สมัย
โบราณ (Primitive society) อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะเจริญก้าวหน้า
ไปมาก แต่มนุษย์ก็ยังมีพฤติกรรมแสดงออกทางความเชื่อกันอยู่ในชีวิตประจำวัน"¹

การสร้าง ความเชื่อของมนุษย์นี้ เกิดจากความไม่รู้เป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับพระพุทธรูปของค
ตรัสไว้ว่าเป็น "อวิชชา" เช่นในสมัยโบราณวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญก้าวหน้า เมื่อเราพบ
ปรากฏการณ์ธรรมชาติทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์ เราก็มักจะเชื่อว่าเป็นเพราะแรง
บันดาลจากอำนาจลึกลับ เช่น พายุ แวมพินดล ถ้าใครได้รับผลจากสิ่งเหล่านี้ มนุษย์
ในสมัยก่อนก็สรุปว่าเป็นผลมาจากการถูกลงโทษจากอำนาจศักดิ์สิทธิ์ลึกลับ เนื่องจากคนยุคนั้น
ปฏิบัติตนผิดจากที่คนยอมรับกัน และถือว่าเป็นผู้ที่บาปกรรมจึงได้รับผลกระทบตอบสนอง

สาเหตุที่มนุษย์สร้างความเชื่อ ความเชื่อที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นเกิดจากเหตุผลใหญ่ ๆ
2 ประการ คือ

1. ความเชื่อเกิดจากความกลัวของมนุษย์หรือความไม่รู้ของมนุษย์ หรือ
บางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์หาเหตุผลไม่ได้ ความเชื่อที่มีสาเหตุมาจากความกลัวและความไม่รู้
เมื่อวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้นก็สามารถอธิบายเหตุผลสืบหาข้อเท็จจริงได้ ความเชื่อ
บางอย่างจึงอาจเสื่อมคลายหรือค่อย ๆ เลิกปฏิบัติไปในที่สุด เช่น เรื่องการขอฟันโดยการปั้น
เมฆหรือแหนางแมว ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้นมีการทำฟันเทียมแทน ดังนั้น
ประเพณีการขอฟันแบบโบราณจึงทำห่าว่าจะสูญไปในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อแบบเก่า ๆ
ก็ยังไม่สูญไปเสียทั้งหมด เพราะความเชื่อเป็นเรื่องของการสั่งสมกันมานานนับเป็นร้อย ๆ ปี
จึงเป็นเรื่องยากที่จะเลิกราไปง่าย ๆ ต้องใช้เวลานาน

2. ความเชื่อเกิดจากการที่มนุษย์มีความฉลาดมีประสบการณ์มากกว่า มีเจตนาที่จะให้คนอื่น ๆ ในกลุ่มชนหรือสังคมนั้น ๆ เชื่อฟังปฏิบัติตาม จึงตั้งความเชื่อขึ้นโดยแฝงเหตุผลต่าง ๆ ไว้ การสร้างความเชื่อในข้อนี้มีจุดมุ่งหมายต่าง ๆ กันไป เช่น

2.1 เพื่อความเป็นระเบียบของสังคม เช่น ไม่ให้ปล้ำสวาทในที่ต่าง ๆ อย่างเก้งาย โดยเชื่อว่าถ้าปล้ำสวาทจะรบกวนปลวกอวัยวะเพศจะบวม ปล้ำสวาทรศันไม่รุกรขเทวคจะโกรธ ยากินของที่ฝากไปให้ผู้อื่นจะเป็นโรคคอพอก ยาตีบิตามารคมมีจะโตเท่าใบลาน ห้ามการวกราอาจารย์ปากจะเล็กเท่ารูเข็ม ฯลฯ

2.2 เพื่อความเป็นผู้มีมรรยาท มีความรอบคอบและประณีต เช่น ห้ามเอาสากรกระเบื้องฟ้าเชื่อว่าฝนจะตกไม่หยุด เวลากินข้าวไม่นอนกินชาติหน้าจะเกิดเป็นงู ห้ามเย็บผ้าในครัว ห้ามหักเมื่อไค้นเสียงใด ๆ ในเวลากลางคืนเกี่ยวผีจะเข้า เป็นต้น

2.3 เพื่อสุขภาพอนามัย การป้องกันรักษาโรคและการรักษาความปลอดภัย เช่น ไม่หุงขณะรับประทานอาหาร ห้ามพาเด็กที่ฟันยังไม่งอกเข้าไปใต้ถุนบ้าน เกี่ยวฟันจะไม่งอก ไม่นอนตอนเย็นตะวันตกจะทับตา ถ้าสระผมเวลากลางคืนจะแฉะเร็ว ห้ามรับประทานอาหารกับคนที่ไม่รู้จักในถวยหรือภาชนะเดียวกันเพราะผู้นั้นจะนำเคราะห์มาให้ อย่าเช็ดหัวเด็กเพราะเด็กจะปล้ำสวาทรศัน

2.4 เพื่อผลทางค่านิยม เช่น เกิดกำลังใจ เกิดความหวัง เกิดความอุตสาหะหรือเพื่อความมุ่งมั่นที่จะทำความดี เช่น ทักบาตรรวมขันจะพบกันชาติหน้า ทำความดีแล้วจะขึ้นสวรรค์ บุญสืตามวันจะเป็นสิริมงคล บุญผ้าไหมวันจันทร์จะมีเสน่ห์ บุญผ้าไหมวันศุกร์จะไค้เมีย ไม่ให้ของขวัญกันด้วยผ้าเช็ดหน้าเพราะจะเกิดความเศร้าโศก ฯลฯ

2.5 อื่น ๆ เช่น ต้องการให้เป็นผู้มีอำนาจเมตตา รู้จักหักห้ามใจ ฯลฯ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เช่น ไม่ให้เคาะหัวแมวเพราะแก้ตัวไปหัวจะสั้นเหมือนแมว เมื่อคนตายอย่าร้องไห้หน้าตารคพหรือโง่งมเพราะจะทำให้วิญญาณของผู้นายไม่มีความสุขและไม่ไค้ขึ้นสวรรค์ เป็นต้น

ประเภทของความเชื่อ ประเภทของความเชื่อแบ่งได้เป็น 8 ประเภท

1. ความเชื่อที่เกิดจากความกลัว เช่น เอาหนามลงบนขนะที่คล้องลูก เพื่อป้องกันผีกระสือจะมากินของคารจากแม่และเด็ก
2. ความเชื่อที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติและ การสังเกตธรรมชาติ มนุษย์มีสิ่งแวดล้อมเป็นธรรมชาติ โค้ประสพธรรมชาติอยู่เป็นประจำ เมื่อมีปรากฏการณ์ ผิดปกติเกิดขึ้น เช่น จันทรปราศ รุ้งกินน้ำ ผีพุ่งไต้ คาวทาง ฯลฯ ก็เชื่อว่าเป็นสิ่ง ผิดแปลกจะต่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามมา เช่น เมื่อเห็นคาวทางจะเกิดข้าวยากหมากแพง คาวอังคารเป็นสีแสดจะเกิดสงคราม แกดส์เหลืองตอนพลบค่ำเกิดจากผีตากผ้าอ้อม เป็นต้น
3. ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน ความเชื่อเรื่องยากลางบ้านเป็นเรื่อง ของการมีประสพการณ์ ไคล้องนิคลองถูกจนสามารถนำสิ่งต่าง ๆ มารักษาโรคไคยล เช่น ปวดท้อง ให้เอาใบกระเพราขี้กบกับปูนกินหมากทาท้อง หรือเอาผักขี้แมลงวันทั้งต้นทั้งรากมา ตากแห้งบด ผสมพริกไทในอัตราส่วน 3 : 1 คลุกกับน้ำผึ้งแท้เป็นลูกกลอนรับประทาน ครั้งละ 1 เม็ด เช้า-เย็น แก้กามขี้ ทาฟาง แสบตา ไคยล
4. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ความเชื่อทางไสยศาสตร์เป็นสิ่งที่พิสูจน์ยาก แต่ก็เป็นสิ่งที่ทางใจอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น การสักยันต์ การลงนะหน้าทอง การว่า คาถาอาคม หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ฯลฯ
5. ความเชื่อเกี่ยวกับโชคกลาง เป็นเรื่องของการสังเกตและการจดจำ สถิติของมนุษย์ เช่น เมื่อมีเหตุการณ์ล่วงหน้าอย่างนั้นจะเป็นอย่างไร เช่น คนไม่มีเงาหัว จะต้องตาย ทุกแกรองกอนออกจากบ้านไม่ดี เป็นต้น
6. ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิमितยัน เป็นการสังเกตมาจากการประสพการณ์ และสถิติเหมือนความเชื่อเรื่องโชคกลาง เช่น ยันว่างักจะไค้คู่ ยันว่าพันหัดคนรู้จักไคลชีวิต จะเสียชีวิต ยันว่าไค้แหวนจะไค้คู่หรือบุตร แต่ความยันก็อาจจริงหรือไม่จริงก็ได้
7. ความเชื่อเรื่องพระเจ้า ความเชื่อเรื่องพระเจ้านี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ยึดถือ กันมาแต่โบราณ อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุของการที่มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบให้แก่ตนเอง ได้ เช่น เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก และสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นในโลก เป็นต้น

8. ความเชื่อเรื่องโชคชะตาราศี เป็นความเชื่อที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากความแตกต่างกัน และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์ เช่น คนรวย คนจน คนโชคดี โชคร้าย ซึ่งความแตกต่างกันนี้มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบได้ เลยเชื่อว่าเป็นเรื่องของโชคชะตาราศี

ในการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในมรดกล้ำค่าของคณะหวังเต๋นนี้ พบว่าปรากฏลักษณะความเชื่อคือ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องพระเจ้า และความเชื่อเรื่องโชคชะตาราศี

1. ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มนุษย์เรารู้ว่าเป็นเรื่องลึกลับยังไม่สามารถพิสูจน์หาเหตุผลได้อย่างชัดเจน เช่น เป็นเรื่องลึกลับเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ เวทมนต์คาถาและอำนาจจิต ซึ่งปรากฏอยู่ในคัมภีร์อาถรรพเวทของอินเดีย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาถรรพ์ เวทมนต์คาถา ของขลังต่าง ๆ เรื่องราวของไสยศาสตร์นี้ปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์เป็นเวลาหลายพันปีมาแล้ว การปฏิบัติในทางไสยศาสตร์ซึ่งเป็นการเชื่อนี้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

- ก. เพื่อความโชคดี ความสำเร็จ ความสุขและความปลอดภัย
- ข. เพื่อทำลายหรือขจัดภัยอันตรายอันไม่พึงปรารถนาและภัยพิบัติต่าง ๆ

ความเชื่อในสิ่งลึกลับและไสยศาสตร์นี้ มักจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกินปกติ วิสัยมนุษย์จะเป็นไปได้หรือมันกลายเป็นเกิดขึ้นได้ เช่น การเหาะเหินเดินอากาศ การใช้เสน่ห์เวทมนต์ การอยู่ยงคงกระพัน การแปลงกาย เป็นต้น

ในการศึกษาวรรณกรรมประกอบการเล่นลำตัด พบว่า มีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ปรากฏอยู่ 3 ลักษณะคือ

1.1 คุณไสย คือ ความเชื่อเรื่องคาถาเวทมนต์ที่สามารถเสกเป่าให้ศัตรูได้รับอันตรายได้ จากบทรื่องลำนครทมิฬเรื่องคุณไสยนี้ 3 ลักษณะคือ

1.1.1 เสกหนังควายเข้าทอง

1.1.2 ควายชน

1.1.3 น้ำมันพราย

การเสกหนังควายเข้าทองคนนั้นกระทำโดยใช้หนังวัวหนังควายมาทำพิธีเสกคาถาอาคมให้เล็กลงจนมองไม่เห็น แล้วปล่อยให้ลอยไปเข้าทองคำตรู แล้วหนังวัวหนังควายนั้นจะขยายใหญ่ขึ้นทำลายตัวใครใส่หูของผู้ที่ถูกกระทำให้ได้รับความเจ็บปวดทรมานและถึงตายได้

ควายชน เป็นการเอาควายมาตีเป็นรูปควาย แล้วเสกคาถาอาคมให้กลายเป็นควายไปไล่ชกศัตรู

น้ำมันพราย กระทำโดยใช้คาถาปลุกผีตายโหงให้ลุกขึ้นมาจากหลุม แล้วใช้เทียนสนที่ปลายหางไข่น้ำมันหยดลงมา แล้วน้ำมันพรายไปเสกเพื่อทำเป็นเสน่ห์หลงใหลและอาจถึงมาคลั่งได้

การกระทำดังกล่าวมานี้ เกิดจากความโกรธแค้นอาฆาตพยาบาทกัน และต้องการให้อีกฝ่ายได้รับอันตราย แต่จะกระทำโดยตรงกับเกรงกฎหมายบ้านเมือง จึงหาทางใช้เวทมนต์คาถาเข้าช่วย ผู้ที่จะกระทำได้อาจต้องเรียนรู้เรื่องไสยศาสตร์ทางนี้มาจนชำนาญ เรื่องคุณไสยนี้ปรากฏในบทรื่องลำนครทมิฬดังนี้

ยังไม่รู้จักมักจี่ว่าหัวอะไรบ้าง
เรื่องของคาถาอาคมหนังนมรมครุเตา
น้ำมันภูทอกน้ำมันพรายเสกหนังควายเข้าทอง
เด็กเด็กพวกนั้นคิดแข่งขันขมิฐู

หนูคงไม่รู้ว่าลุงหวังนี้มีกำลังภายใน
เรื่องเสกหรือเป่าเคยไต่เอาเรียนไว้
ปล่อยคุณปล่อยของหรือจะลองก็ยังได้
ถ้าไม่สยบเคราพรูพอจะเสกควายชน
ไปชกไล่

1.2 คาถาหมานิยม เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเสน่ห์ ใครเห็นก็จะเกิดความนิยมชมชอบรักใคร่ เรียกว่า "นะ" หรือ "ลงนะหน้าทอง" ในบทรื่องลำนครทมิฬกล่าวถึงเรื่อง นะว่า

อย่าดีกว่าเราเป็นเจ้าสำหรับ
ฉันมี นะ ฉันจะบอกเล่า

อย่าอย่าขยับนาไม่มีน้ำยา
อย่านั่งริมเขาฉันจะเป่าคาถา

1.3 การอยู่ยงคงกระพัน เป็นการเสกคาถาอาคมให้เป็นผู้ที่อาวธนานา
ชนิดไม่สามารถทำอันตรายใด ซึ่งอาจทำได้หลายวิชา เช่น การสัก การอาบนํ้าวนยา
เป็นต้น แต่ในพร่องสำคัญกล่าวถึงเรื่องลูกธนู ซึ่งทำจากขี้ผึ้งแล้วนำมาเสกเป่าด้วยคาถา
ถ้าใครมีไว้ครอบครองจะสามารถป้องกันอันตรายทั้งหลายได้ ดังตัวอย่าง

ฉันมีคาถาหมานิยม

เรามีของป้องกันตัวจึงไม่กลัวพวกผู้ชาย

ฉันมีลูกธนูของทามมหา

ถ้าคิดอาฆาตมาดร้ายขอเชิญได้ทุกเวลา

จะพบว่าในตัวอย่างที่ยกมานั้นจะอ้างถึงคาถาอาคม เพื่อชมเชยคุณสมบัติ
มีที่อะไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและเกิดความมั่นใจในตนเองควยนั่นเอง

2. ความเชื่อเรื่องพระเจ้า ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าที่ปรากฏในลัทธิ
เป็นความเชื่อในลักษณะที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลกนี้ เป็นผลมาจากพระเจ้าสร้าง
และมักจะสร้างไว้เป็นคู่ เช่น

ว่าเกิดเป็นมนุษย์คู่สวามี

คู่ในคู่นอกจากคู่ชั่ว

รู้จักรักกันรู้จักกันหวาน

พระเจ้าท่านสร้างไว้เป็นคู่เห็นจริง

ท่านสร้างกลางคืนคู่กับกลางวัน

ท่านสร้างน้ำให้คู่กับฟ้า

ท่านสร้างของใหญ่ให้คู่กับของเล็ก

เขาสร้างลัทธิให้คู่กับคนคู่

นับว่าดีเลิศออกมาฉาย

รู้ว่าเกิดมาเป็นตัวทำดีเอาไว้

รักกันนานนานเสร็จแล้วก็แต่งงาน

ท่านสร้างหญิงคู่กับผู้ชาย

ท่านสร้างก้านไม้คู่กับใบไม้ใหญ่

แล้วยังมีปลาตัวคู่กับใบ

แล้วยังมีเด็กคู่กับผู้ใหญ่

แล้วสร้างคู่ให้คู่กับคนไท

3. ความเชื่อเรื่องโชคชะตา เรามักจะเชื่อกันว่าคนจะโชคหรือร้าย
ขึ้นอยู่กับดวงชะตาชีวิตของตน ถ้าใครชะตาดีทำอะไรก็จะพบความสำเร็จทั้ง ๆ ที่ความ
สามารถอาจมีไม่มากนัก ตรงกันข้ามกับคนที่ดวงชะตาไม่ดี ทำอะไรก็จะไม่ประสบความสำเร็จ
คาดหวังไว้ แม้ว่าจะเพียรพยายามเพียงใดก็ยังไม่ดีเท่าคนที่มีความโชคชะตาดี ดังที่ว่า "คน

คงจะทำอะไรก็ได้ไปหมดทุกอย่าง" เช่น

นี่หรือนายหวังที่จะทะเลาะทะเลาะไม่เอาไหน แก้มือได้อย่างไรน่าสงสัยจริงพิณว่า
ที่แก้มือโชคชะตาเพราะเกี่ยวกับดวงของแก ไม่ปีหน้าก็ปีนี้คงไม่มีโครหา
ตามหลักมักแสดงนั้นมีโคแกลงคูหมื่น แกนะหนาไมใช่คือปีหน้าชุกคินดวงหมา

ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ นี้เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกรูปทุกนามในสังคมไทย ในสมัยโบราณความเชื่อก็คงจะเกิดขึ้นจากความคิดกันว่าสิ่งนี้จะก่อให้เกิดผลอย่างนี้ ในปัจจุบันความเชื่อของคนได้รับอิทธิพลจากวิทยาศาสตร์เข้ามาแทรก ทำให้ความจริงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติคลายความศักดิ์สิทธิ์ลงไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามเราก็มิสามารถปฏิเสธความจริงที่ว่า ความเชื่อบางครั้งก็ไปประโยชน์ในแง่ที่ว่าเป็นสิ่งช่วยควบคุมสังคม ทำให้คนไม่กล้าปฏิบัติตนให้เป็นที่เคียดแค้นแก่สังคม เพราะกลัวสิ่งที่ลึกลับเหนือธรรมชาติลงโทษ แต่ในบางครั้งความเชื่อที่มง่ายไร้เหตุผลก็อาจทำให้เกิดความเล้าหลังและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมเช่นกัน ดังนั้นควรจะใช้วิจารณญาณในการตัดสินว่าสิ่งใดควรเชื่อและสิ่งใดไม่ควรเชื่อ

2. คำสอน คติเตือนใจ

ในวรรณกรรมทั่ว ๆ ไปสิ่งหนึ่งซึ่งแทรกอยู่ในวรรณกรรมนั้นคือคำสอนหรือคติเตือนใจ เป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์และแง่คิดในการดำเนินชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการวางตัว การอยู่รวมกันในสังคม การคบคน อันจะทำให้เราเข้าใจชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทร่ำกล่าวคำนี้เป็นวรรณกรรมที่บรรจุสิ่งที่กล่าวมาแล้วไว้หลายประการด้วยกัน แม้ว่าคำสอนจะเป็นวรรณกรรมที่มุ่งไปในทางบันเทิงมากกว่าลักษณะอย่างอื่น แต่ในความสนุกสนานนั้นก็แฝงไว้ด้วยแง่คิดและคติสอนใจหลายประการ คือ

2.1 ความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลก ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้และจริงยั่งยืน ทุกสิ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า "อนิจจังไม่เที่ยง" ดังนั้นเราทุกคนควรมุ่งสร้างแต่ความดี และหาความสุขใส่ตนให้มากที่สุด ไม่ควรตั้งมั่นอยู่ในความประมาท ในบทร่ำกล่าวคำถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนที่เกิดขึ้นในโลกนี้ค่อนข้างน่าฟังว่า

แน่นอนที่เกิดขึ้นในโลกนี้ช่างน่าพิงว่า

ไม่ต้องห่วงเรื่องดวงชะตาว่าสนาเป็นของ
ไม่แน่นอน

โลกเราทุกวันนี้แปรผันไม่หยุดหย่อน

ยามยากไม่ต้องเป็นทุกข์ยามสุขไม่ต้องดีใจ
พอสบหายตายจากเพื่อนก็ลากไปชมเล่น
ไอ้ของที่เคยคลั่งเคล้ายังไปเป็นของเขา
ร้อยเปอร์เซ็นต์

ไม่ควรคิดไม่ควรแปรอย่างหมากก็แค่สำคัญ

ไม่เที่ยงไม่แท้ไม่แน่นอนอะไรก็เกี่ยวก็รอน
ประเดี๋ยวก็เย็น

เงินทองของใช้เขาเข้ามาให้เราเห็น
จะย้อจะแย่งจะแข่งจะขันทำไมกันพวกเรา

จากตัวอย่างที่ยกมาสะท้อนให้เห็นว่าโลกเราไม่มีสิ่งใดแน่นอน จะมีการ
เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ควรยึดมั่นในสิ่งใดจนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง
ล้วนแต่ไม่จีรังยั่งยืนทั้งสิ้น เมื่อเราตายไปแล้วไม่สามารถนำสิ่งใดไปด้วยได้

2.2 แง่คิดในเรื่องการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จากคำกล่าวที่ว่า โลกมนุษย์
เรานี้เปรียบเหมือนโรงละครโรงใหญ่ มนุษย์เราทุกคนเปรียบเหมือนตัวละครที่ต่างคนต่าง
แสดงบทบาทของตัวเองไป ลำคัตก็สะท้อนให้เราเห็นแง่คิดในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน คือ

สัตว์โลกทั้งหลายแหล่
หัวสรวนหัวคึกในร่างกาย
อะไรอะไรก็ไม่จีรัง
อย่าได้หยามเหยียดรังเกียจจริงจังอน
เราและท่านพากันแสดง
ใครมีบทบาทฉากฉากก็ยาว
พอเข้าฉากไม่อย่าลืมตา
หนังตาเป็นม่านปิดการแสดง
บ้างเป็นตัวเล็กบ้างเป็นตัวใหญ่
เมยกตัวอย่ามาอาฆามาอึง
คิดเถิดท่านผู้เป็นนักปราชญ์

ที่ต้องเกิดแก่และเจ็บตาย
มันต้องวอดวายไม่มีเอา
เนื้อและหนังต้องเป็นเหยื่อหนอน
โลกคือโรงละครเพียงชั่วคราว
ณมีใครกล้งนำมากล่าว
ทุกคำทุกเข้านคือการแสดง
เนื้อหนังมังสาให้พาเหี่ยวแห้ง
ที่มั่งมีแจ่มจันเป็นเรื่องจริง
เป็นตัวผู้ขาย เป็นตัวผู้หญิง
ชีวิตแท้จริงคล้ายเรื่องละคร
อย่าเพ่งประมาทในเรื่องมายมรม

จงเชื่อพระธรรมคำสั่งสอน
แสดงอะไรต้องให้ถึงบท
จะได้เลื่องลือขึ้นชื่อลือชา

ผู้กำกับละครโรงมหรนิมิต
ตามกำหนดที่ท่านปรารภ
มนุษย์เราเกิดมาทั่วหน้าสมาธิไป

จากคำกลอนที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ความคิดในลักษณะที่ว่ามนุษย์เราทุกคน
เปรียบเหมือนตัวละครที่แสดงบทบาทของตัวเองไปในโลกซึ่งเปรียบเสมือนโรงละคร มนุษย์
เราต่างคนต่างก็แสดงบทบาทของตนไป

"ใครมีบทบาทฉากก็ยาว"

นั่นหมายถึงแต่ละคนจะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ในระยะเวลาไม่เท่ากัน ใครที่อายุ
ยืนยาวมากเท่าไร ก็เท่ากับว่ามีบทบาทการแสดงหรือฉากที่ยาวนานเท่านั้น แต่ละคนจะ
สวมบทบาทที่แตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ถ้าเป็นละครจริงตัวละครแต่ละตัว
จะแสดงบทบาทของตนไปตามบทที่ผู้กำกับเป็นผู้สั่ง ในทำนองเดียวกันชีวิตของคนเราก็มีสิ่งที่
ลิขิตชีวิตคือ พระพรหม และอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นกฎเกณฑ์ให้มนุษย์เรายึดถือเป็นแนวปฏิบัติคือ
พระธรรมอันเป็นคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งจะเป็นแบบอย่างหรือแนวทางที่ส่ง
ผลให้มนุษย์เราแสดงบทบาทของตนได้อย่างมีกฎเกณฑ์และแบบแผนที่ถูกต้องงดงาม เหมือน
ละครที่ปิดฉากลงด้วยความเป็นสุขสมหวังของตัวละคร แต่ถ้าไม่ยึดแบบอย่างที่ดีปฏิบัติในสิ่งที่
แหวกแนวนอกกรอบกรอบย ปล่อยให้ปลายชีวิตอาจจบลงด้วยความเศร้า ดังนั้นสิ่งที่ควรปฏิบัติ
ก็คือการเชื่อฟังคำสั่งสอนตามหลักพุทธศาสนา ดังที่ว่า

จงเชื่อพระธรรมคำสั่งสอน
แสดงอะไรต้องให้ถึงบท
จะได้เลื่องลือขึ้นชื่อลือชา

ผู้กำกับละครโรงมหรนิมิต
ตามกำหนดที่ท่านปรารภ
มนุษย์เราเกิดมาทั่วหน้าสมาธิไป

บทบาทของตัวละครจะจบลงในแต่ละฉาก เมื่อฉากหรือม่านของโรงละคร
ปิดลง และเมื่อเปิดม่านบทบาทก็จะเริ่มขึ้นใหม่อีกวาระหนึ่ง จะจบบทบาทอย่างแท้จริง
เมื่อเรื่องราวของละครนั้นถึงฉากสุดท้าย เช่นเดียวกับบทบาทชีวิตมนุษย์เราที่จะได้พักผ่อน
เมื่อ

"หนึ่งตาเป็นม่านปิดการแสดง"

ยามใดที่เราหลับ บทบาทการแสดงของคนเราก็จะไต่หยดพักชั่วคราว เหมือน
การแสดงละครที่จบลงแต่ละฉากเมื่อมันเวทีปิด เมื่อคนเราสมทบกันขึ้นมาก็เท่ากับเป็นการ
เริ่มบทบาทในฉากใหม่ต่อไป ละครชีวิตนี้จะจบลงเมื่อวาระสุดท้ายของชีวิตเรามาถึง นั่นคือ
ความตาย ความตายเป็นฉากสุดท้ายของชีวิตมนุษย์ เราจะไม่ต้องแสดงบทบาทอีกต่อไป
เหมือนละครเวทีถึงฉากสุดท้ายและจบเรื่องในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามแม้ความตายจะเป็นสิ่งที่
ทำให้บทบาทชีวิตของมนุษย์จบลง เหมือนกับที่เราได้พักชอนหลังจากเหนื่อยกับการ
แสดงมานาน แต่การแสดงของแต่ละคนจะจบลงด้วยความสวยงามเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่
กับสิ่งที่แต่ละคนทำมาว่าดีหรือชั่วเพียงใด และตั้งมั่นในความไม่ประมาทถึงหัว

คิดเถิดท่านผู้เป็นนักปราชญ์

จงเชื่อพระธรรมคำสั่งสอน

อย่าเพ่งประมาทในเรื่องวามรณ

ผู้กำกับละครโรจนินา

คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นความคิดที่ว่า แม้ผู้ใดสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
แบบแผนที่ยึดกับหมายถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ก็ย่อมจะได้รับผลในบั้นปลาย
ที่งดงาม แม้ตายจากไปแล้วก็จะไต่ไปสู่สรวงสวรรค์ตามหลักความเชื่อในทางพุทธศาสนา
นั่นเอง

ถึงนั้นมนุษย์เราทุกคนจึงไม่ควรตั้งมั่นอยู่ในความประมาท ควรจะมีหลัก
ยึดเหนี่ยวที่งดงามสำหรับชีวิต อันจะนำผลให้ฉากสุดท้ายหรือวาระสุดท้ายของชีวิตเราจบลง
หรือปิดฉากลงด้วยความสวยงาม นั่นคือ ความสุขสงบ

2.3 การอยู่รวมกันในสังคม ถึงแม้ได้กล่าวแล้วว่า โลกมนุษย์เราเปรียบ
เสมือนโรงละครโรงใหญ่ มนุษย์ทุกคนเปรียบเสมือนตัวละคร ถึงนั้นมนุษย์เราทุกคนจะต้อง
อยู่รวมกันในสังคม มีบทบาทที่ต้องเกี่ยวข้องกัน นั่นคือ ใ้มีการปะทะสังสรรค์กัน ทำอย่างไร
จึงจะไม่เกิดความวุ่นวายหรือเคืองรอนจากการกระทบกระทั่งกัน ในวรรณกรรมประกอบการ
แสดงลำตัดได้กล่าวถึงการอยู่รวมกันในสังคมว่าควรปฏิบัติอย่างไร ไว้ดังนี้

มนุษย์เราทั้งนั้นคบกันอยู่ เป็นนิจ

ชายชาวแปดอกหญิงชาวสารโบราณา

ทั้งกันไปทั้งกันมาภาวนิตเกา

ถ้าเขามิตรจิตเราก็มิตรใจ

น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งพาอำนาจสย

เราก็จิตคิดดูเลาเขาก็ใจ

ถ้าอย่าเหยียบเหยียบกันมันไม่เหมาะ
มันจะไม่ราบรื่นไม่ขึ้นไม่บาน
ช่วยโคให้ผูกช่วยกันเชียว
ท้องฟุ้งพาอาศัยผูกไมตรี
ลูกเตาหมายพึ่งพ่อแม่
ภรรยาคำนึงพึ่งสามี
คนจนคนรวยก็ทอฆวนมรณัง
ที่อยู่ยังยังไม่พบคือเกียรตินยศและชื่อเสียง

อีกฝ่ายหัวเราะอีกฝ่ายร้องไห้
มนุษย์เราต้องมีการให้อภัย
ในโลกนี้อยู่คนเดียวไม่ได้
โบราณว่าเศรษฐียังขาดไฟ
บุญน้อยแถมมายยักถ้อพึ่งผู้ใหญ่
แกแล้วปากผีและปากไซ
ร่างกายผู้พึ่งไม่ถูกฝังก็เผาไป
รักษาให้สุกเหี่ยวถึงสุกกันเพียงซากใจ

จากตัวอย่างที่ยกมาชี้ให้เห็นว่ามนุษย์เรานั้นเป็นสัตว์สังคม จะต้องมีการปะทะ
สังสรรค์กัน จะอยู่ลำพังอยู่เดียวนั้นไม่ได้ จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะ
คนเรานั้นไม่มีใครสามารถอยู่ลำพังได้โดยไม่อาศัยมิตร ดังที่ว่า

ชายข่าวเปลือกหญิงข่าวสารโบราณว่า

น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าอักษณาสัย

จากคำกลอนที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะต้องคำนึงถึง
สิ่งต่อไปนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การพึ่งพาอาศัยกันก็ต้องคิดถึง
ใจเขาใจเรา ทางคนต่างช่วยเหลือกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นจนเกินไป เพราะถ้า
เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันเมื่อใด ก็จะทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในสังคมขึ้นได้ แต่ถ้าบังเอิญ
เกิดความผิดพลาดไป ถ้าพอจะฉวยกันได้ก็ควรฉวยกัน อย่าคัดค้านกันจนไม่สามารถคบกันได้
ต่อไป สิ่งที่เราควรทำคือ

ช่วยโคให้ผูกช่วยกันเชียว
ท้องฟุ้งพาอาศัยผูกไมตรี

ในโลกนี้คนเดียวอยู่ไม่ได้
โบราณว่าเศรษฐียังขาดไฟ

2. การให้อภัยกันเป็นสิ่งที่จำเป็น และย่อมทำให้สังคมเกิดความสงบสุข มนุษย์เรา
ทุกคนไม่มีใครที่จะไม่เคยผิดพลาด การให้อภัยกันนอกจากจะทำให้สังคมสงบสุขแล้ว ยัง
เท่ากับเป็นการทำกุศลอย่างยิ่งใหญ่ทำให้ผู้ที่เคยผิดพลาดไปในอดีตได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ เท่ากับ
เป็นการให้ชีวิตใหม่แก่เขาทีเดียว คำว่า "เศรษฐีขาดไฟ" เราจะไต่ถือนานแล้ว ผู้ที่

มันคงเป็นเศรษฐกิจที่ไม่ให้ความหมายว่าจะมีครบบริบูรณ์ทุกอย่าง เงินทองไม่ใช่สิ่งที่จะบันดาล
 ทุกสิ่งทุกอย่างได้เสมอไป เศรษฐกิจไม่สามารถอยู่คนเดียวได้เช่นกัน สักวันหนึ่งเศรษฐกิจ
 จะต้องพึ่งพาจากเจ้าสักรวันหนึ่งก็จะได้ เพราะยากจากอาชีพในสิ่งที่เศรษฐกิจไม่มี มนุษย์เรา
 จะอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยกันนับตั้งแต่เกิดเลยทีเดียว ดังบทรื่องกล่าววว่า

ลูกเตาหมายยี่คั้งพึ่งพ่อแม่

ผู้น้อยแยหมายยี่คั้งพึ่งผู้ใหญ่

นับตั้งแต่เกิดมาลูกจะต้องพึ่งพ่อแม่ อาศัยการเลี้ยงดูจนกระทั่งเติบโต
 สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แล้วต่อไปลูกก็ต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ที่แก่ชราไป ไม่สามารถ
 ช่วยเหลือตัวเองได้ เมื่อแต่งงานแล้วผู้หญิงจะต้องพึ่งสามีที่เป็นผู้นำครอบครัว ครั้นแก่ชรา
 ก็ได้เป็นเพื่อนฝากฝังฝากใช้ บบมเจ็บป่วยก็ดูแลเอาใจใส่กัน จนสุดท้ายของมนุษย์ไม่ว่า
 เศรษฐกิจหรือยากจากทุกคนก็ถึงจุดหมายเดียวกันคือ ความตาย ดังบทรื่องที่ว่า

คนจนหรือคนรวยก็ต้องฉวยมรณัง

ร่างกายผู้ทั้งไม่ถูกฝังก็เผาไป

ที่อยู่ยังยังไม่พบคือเกียรติยศและชื่อเสียง

รักษาไว้ให้สุดเหวี่ยงสู้กันเพียงชาติใจ

3. การรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ ร่างกายของคนเราเมื่อตายไปก็ต้อง
 เน่าเปื่อยยุพังไปทุกคน ไม่ว่าผู้ดี ไร้ร คนมีเงินคนจน เมื่อวิญญาณออกจากร่างแล้วก็ไม่ต่างกัน
 แตอย่างใด จะต้องเน่าเหม็นเหมือนกัน และถูกเผาหรือฝังไปในที่สุด แต่สิ่งที่คงไว้คือ
 เกียรติยศ ชื่อเสียง ความดี ความชั่ว ที่ทำให้ผู้อยู่ข้างหลังได้กล่าวถึงกัน ถ้าเมื่อยังมี
 ชีวิตอยู่สร้างแต่คุณงามความดี ตายไปก็จะมีคนอาลัยรัก กล่าวถึงด้วยความรักและเสียสละ
 แต่ถาขณะยังมีชีวิตอยู่สร้างแต่กรรมชั่ว ทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ตายไปจะมีแต่คนสาปแช่ง
 และสมน่าหนาอย่างไม่มีสิ้นสุด ดังนั้นขณะยังมีชีวิตอยู่จึงควรกระทำแต่ความดี มีความเอื้อเฟื้อ
 เผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเท่าที่สามารถทำได้ และไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นอยู่อย่าง
 เดือดร้อน ไม่คลกโกงใคร จะทำให้สังคมสงบสุข

4. ความซื่อสัตย์สุจริต คำโบราณกล่าวไว้เป็นคติสอนใจว่า "ซื่อกินไม่แพง
 คดกินไม่นาน" นั้นสามารถใช้ได้มาทุกยุคทุกสมัยแม้กระทั่งในปัจจุบัน เพราะคนซื่อสัตย์นั้น
 ย่อมเป็นที่ไว้วางใจของคนทั่วไป ห่วงงานร่วมกับใครก็ไม่มีการรังเกียจ สามารถทำงาน

ร่วมกับคนทั่วไปได้โดยไม่ต้องกังวลสิ่งใด แม้จะได้ผลตอบแทนไม่มากนักแต่ก็ไปได้เรื่อย ๆ และตลอดไป ตรงกันข้ามกับคนคดโกง ถ้าเขาจับได้ก็จะถูกไล่ออกหรือไม่มีโอกาสได้ทำกิจการร่วมกับผู้อื่นอีกต่อไป เท่ากับได้ครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งไม่นานก็จะหมดไปและพบกับความอศอยากในที่สุด กังวลอย่างว่า

คนชื้อกินไม่พบคนคดกินไม่พอ
 อกทนซื้อสัตย์ปฏิบัติตามระเบียบ
 ใครจะสูงใครจะทำไม่จำเป็น

ไม่มีเราก็กินไม่พอราก็เฉยไว้
 ไม่เอารักเอาเปรียบเราไม่เหยียบย่ำใคร
 ใครจะมองใครจะเขม่นหาเกรงไม่

5. ความไม่เห็นแก่ตัว การไม่เอารักเอาเปรียบกันเป็นสิ่งที่ดี ทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและไม่ทำให้สังคมปั่นป่วนวุ่นวาย ความสุขหลงในความรัก โลก โกรธ หลง เป็นสิ่งที่สร้างความไม่สงบแก่จิตใจ ความรักย่อมนำมาซึ่งความทุกข์ เพราะถ้าเราไปห่มเห่ความรักให้กับสิ่งใดมากเกินไป ถ้าผิดหวังย่อมทำให้เกิดความทุกข์ได้ ในทำนองเดียวกันกับ โลก โกรธ หลง ทั้งสามอย่างนี้เป็นสิ่งที่บั่นทอนความสุขแก่มนุษย์เราทั้งสิ้น ถ้าไปยึดมั่นมากเกินไป กังวลในลำตั๊กกล่าววว่า

รักโกรธโลกหลงปลงกันเกิด
 คนเห็นคนนั้นแหละคน
 จนหรือมีดีไพร่ไม่พ้นคน

ชั่วก็มีกำเนิดจากความใคร่
 ต้องเป็นคนทุกคนไป
 นี่เป็นพระราชนิพนธ์น่าสนใจ

6. การไม่ถูกขืนกันและกัน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สังคมสงบสุข มนุษย์เราส่วนมากมักจะแบ่งชั้น วรณะ คนจน คนรวย ผู้ดี ไพร ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เสมอภาคในสังคมทั้งสิ้น เพราะสมนึกไปว่าคนเราทุกคนมีกำเนิดมาเหมือนกัน มีความเป็นคนเหมือนกัน จึงไม่ควรถูกดูถูกหมิ่นกัน ถึงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่หวังจะกล่าวถึงว่า

คนเห็นคนเป็นคนนั้นแหละคน
 เกิดเป็นคนต้องเป็นคนทุกคนไป

คนเห็นไม่ใช่คนใช่คนไม่
 จนหรือมีดีไพร่ไม่พ้นคน

2.4 วิสัสงสาร ตามหลักศาสนาพุทธสอนไว้ว่า การเกิด แก่ เจ็บ และ ตาย เป็นธรรมดาของโลก เมื่อมีเกิดก็ต้องมีแก่ เจ็บ แล้วก็ต้องตายในที่สุด ในอดีตเรื่องราวเกี่ยวกับการเกิดเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับมนุษย์ เกิดได้อย่างไร เกิดมาทำไม และเกิดเพื่ออะไร มนุษย์แม้กระทั่งในปัจจุบันก็ยังหาคำตอบที่กระจ่างชัดลงไปไม่ได้ มนุษย์จึงมักจะเชื่อกตามความเชื่อของศาสนาประจำชาติตน เช่นคนไทยนับถือศาสนาพุทธก็จะเชื่อว่ามนุษย์ต้องเวียนว่ายตายเกิด เพื่อชดใช้กรรมที่ตนทำไว้ หากกรรมสุกพพานั้นแหละจึงจะไม่ต้องเกิดมาอีก การที่ต้องมาเกิดจึงเป็นการชดใช้กรรมที่ตนเคยทำไว้แต่ปางก่อน ตามหลักศาสนาพุทธจึงสอนให้คนทำบุญทำทานให้มาก เพราะหวังว่าบุญที่ทำไว้ในชาตินี้จะส่งผลไปยังชาติหน้า เพื่อบรรเทาความทุกข์ร้อนจากกรรมเก่าออกไปบ้าง

หลักคำสอนในลักษณะดังกล่าวอาจจะเนื่องมาจากการต้องการให้มนุษย์เตรียมใจที่จะเผชิญความไม่แน่นอนของชีวิตและพร้อมที่จะต่อสู้กับชีวิตต่อไป เนื่องจากความเข้าใจว่าที่ตนเป็นอย่างนี้ในชาตินี้ก็เพราะการกระทำของตนในอดีต ดังนั้นในชาตินี้หรือปัจจุบันนี้จะต้องทำความดีให้มากที่สุด เพื่อชาติหน้าจะได้มีชีวิตที่ดีกว่า

แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ กำเนิดเบื้องต้นและจุดจบในบั้นปลายจะคล้ายคลึงกัน จะต่างกันก็ช่วงระยะเวลาที่ดำเนินชีวิตไปเท่านั้น ว่าใครจะดำเนินชีวิตของตนไปอย่างไร ความแตกต่างจะอยู่ที่จุดนี้เท่านั้น วงศ์ตระกูลและชาติกำเนิดจะส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคลขึ้นก็ในระยะเวลาการดำเนินชีวิตในสังคมเท่านั้น แค้นปลายของชีวิตทุกคนจะจบลงด้วยความตาย ถึงจะยากจน ร่ำรวย ขนาดไหนก็ไม่มีใครนำสิ่งใดติดตัวไปได้ แม้คิดในเรื่องของการกำเนิดมาในโลกนี้ ในวรรณกรรมลัทธิกล่าวว่าไว้อย่างน่าฟังและให้ประโยชน์แก่ผู้ฟังเป็นอย่างยิ่งว่า

มนุษย์สัตว์อุทิศขึ้นในภาคพื้นจักรวาล
ไม่ผิดแผกแตกต่างกันตั้งแต่ตั้งครรภา
เป็นทารกตกฟากต้องประจักษ์แจ้งจิต
ล้วนเปลือยเปล่าชาวคำรูปธรรมต่างกัน
มันแน่นอนทอนว่าล้วนแค้นขื่อเปล่า
ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้วนตระหนักรู้เท่าเทียม

กำเนิดกายคล้ายกันทุกคนตามทั้งของ
ไฉนพลอดก็ลอคมาจากราคาขุมทอง
ทั้งผอนผ่านนิตไม่มีปิดป้อง
แต่ไม่เป็นของสำคัญในชั้นนาคอกพื้นอง
ไม่ว่าไพร่หรือเจ้าไม่มีขาวไม่มีทอง
มาภายหลังจึงสร้างสรรคแล้วช่วยกันยกย่อง

ถ้าลูกบ่าวเขาเรียกว่าไอ้ตาลูกนายเรียกว่าคุณ
บางบุญหนักศักดิ์ใหญ่กลับล้มกายพิกล
ล้มสภาพกลับหลังเมื่อคราวครั้งยังแบเบาะ

ท่าจะมีหูตามีหนามมีหัว

มีปากมีลิ้นมีตมมีมือ

ควรรักใครกันไว้เถิดเพราะเกิดมาคล้ายกัน

แบ่งชั้นชั้นตระกูลแล้วแต่บุญจะสนอง
เริ่มเห็นคนไม่ใช่คนทนทนทนของ
คิดเหยียบย่ำเหยียบเบาะกันนั้นก็เพราะ

เงินทอง

มีแขนมีตัวมีหัวคิดครอง

แต่อะไรโง่หรือจึงยึดถือหาญของ

อย่ายกตนข่มท่านควยหลักฐานเงินทอง

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นว่าแง่คิดที่ได้นั้น สอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาพุทธ
เป็นอย่างยิ่งที่เรียกว่า มนุษย์เราทุกคนนั้นมีจุดกำเนิดที่คล้ายกันคือ

ไม่ผิดแยกแตกต่างนับแต่ตั้งครรภ์

เป็นทารกตกฟากท้องประจักษ์แจ้งจิต

ได้ยามปลอดคลอออกมาจากรกอุ้มทอง

ทั้งอันบ่มานิตไม่มีปีplyบ้อง

มนุษย์เราทุกคนนั้นไม่ว่าจะกำเนิดมาในตระกูลที่สูงศักดิ์หรือต่ำต้อยเพียงใด เป็น
เจ้านายหรือชาวบ้านไพร่ ทุกคนล้วนเกิดมาเหมือนกัน นับแต่มารกอุ้มทองแล้วครบกำหนด
คลอดออกมา ก็มาแต่ตัวเปล่า ไม่มีสิ่งใดติดตัวออกมาเลย จะต่างกันก็ทางสรีระเท่านั้น
เช่น เพศ ผิวพรรณ เป็นต้น ด้วยความเป็นจริงทุกคนไม่มีอะไรเลยเหมือนกันหมด ใน
ภายหลังต่างหากที่แต่ละคนจะมาสร้างสรรคเอาเอง ถึงที่ว่า

มันแน่นอนตอนว่าล้วนแต่มามือเปล่า

ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้วนตระกูลเท่าเทียมกัน

ไม่ว่าไพร่หรือเจ้าไม่มีขาวไม่มีของ

มาภายหลังจึงสร้างสรรคแล้วช่วยกัน

ยกย่อง

ทุกคนมามือเปล่าเหมือนกัน แต่ความแตกต่างระหว่างชนชั้นนั้น มนุษย์เราเอง
ต่างหากที่เป็นผู้สมมุติขึ้นตามพื้นฐานของวงศ์ตระกูลว่า

ลูกบ่าวเขาเรียกว่าไอ้ตาลูกนายเรียกว่าคุณ

แบ่งชั้นชั้นตระกูลแล้วแต่บุญจะสนอง

ยศบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่คนเรามาตั้งให้แกกันภายหลัง อาจจะยกฐานะ
ขึ้นอยู่แล้ว หรือจากการที่คน ๆ นั้นชวนชวายเป็นเขาเองในภายหลังก็แล้วแต่ นั่นไม่ใช่สิ่งที่

ควรจะทำให้คน ๆ นั้นล้มตัวล้มตนเหยียบย่ำเหยียบหนึ่คนที่คำต้อยกว่า และไม่ควรรบกวนชม
ทาน ทั้งท้ออย่างว่า

หนึ่งเนื้อเชื้อไขเลือกในกายเราทุกหยก

ล้วนแดงฉานควยกันทั้งหมคอย่าถ้อยศ

ผ่านของ

ควรรักใครกันไว้เกิดเพราะเราเกิดมา
คล้ายกัน

อย่ายกตนชมทานควยหลักฐานเงินทอง

ตามหลักพุทธศาสนาที่กล่าวไปแล้ว เมื่อมีเกิดก็ต้องมีแก่ เจ็บ และตายในที่สุด
คนเราพอเกิดมา จากครรภ์โตเป็นผู้ใหญ่ จากหนุ่มสาวก็เข้าสู่วัยชรา เป็นวัยที่ร่างกาย
หยุดการเจริญเติบโต เซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายมีแต่จะเสื่อมหรือตายไป อำนาจทานทาน
โรคลดน้อยลง โรคภัยจึงเบียดเบียนได้ง่าย ส่วนไหนไม่เคยเจ็บไม่เคยปวดก็เจ็บก็ปวด
ในเรื่องความแก่ความเจ็บนี้ วรรณกรรมประเภทการเสนาถักก็กล่าวไว้อย่างละเอียด
ชัดเจนและน่าฟังว่า

ไข่มุกษุณย์ปฐนกำเนิกนแล้วเล่า
มีหน้าซ้ายขวาเขาโรยยังเขารังความ
เที่ยวมีกหน้าตามัวเที่ยวปวดหัวปวดหลัง
ชักออกแอกแพทยมาคอยเยือน แผลหูดช่วย
ถ้าคนป่วยรายสัต์เพียงแต่สังควยปากเปล่า

ขมฉนแปรแก่เขาลงเหี่ยวเฉาเศร้าหมอง
ความเจ็บป่วยช่วยกันทำให้สังขารชัศของ
ปวดแสบปวดคางปวดลีซ้างปวดท้อง
เมื่อญาติเราเขารวยพอหนีบฉวยเงินทอง
ไม่ต้องเดินไปเชิญเขาหรือบอกเล่าเป็น
คำสอง

สู่ความรวมลวมยามาตามเวลานัดหมาย
ถ้าคนจนคนชัศกับอกปัดอยู่ทุกวัน
มักจะเป็นเช่นนี้เรื่องคนมีศนยาก
สมัยนี้คี่ขึ้นม้างในเรืองหางโรคา
เรืองโรคภัยไข้พยาธิเราไม่อาจหลีกเลี่ยง
สิ่งหนึ่งตรึงใจฉมเก็บไว้ในชีวิต
เจ็บทนพอทนไค้แต่เจ็บใจฉม้นยาก
เกิดแก่เจ็บไข้เมื่อตอนใกล้ฉม้นฉน

ถึงทางจะไกลแสนไกลคนหมอกไม่ฉัศของ
ถึงอยู่บันไค้ติดกันเขาก็ไม่หันหน้ามอง
ยังถ้อยศถ้อยศก็ฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกั
เพราะรัฐบาลทานฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกั
เกิดเป็นกายมาในพิภพฉมประสบนอง
คนทุกคนควรคิไค้ฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกั
การฉมฉมปากฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกั
สุดท้ายก็เห็นฉมบาลฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกัฉกั

จากตัวอย่างที่ยกมาในเรื่องความแก่ความเจ็บนั้นเป็นของคุณ และมนุษย์เราทุกคน
ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จะแตกต่างกันก็ตรงโอกาสในการรักษาพยาบาลหรือจัดอีกเป็น
โรคภัยที่มาเบียดเบียน ถ้าใครมีฐานะร่ำรวยเงินทองก็มีโอกาสในการรักษาพยาบาลที่ดีกว่า
ได้รับการเอาใจใส่มากกว่าคนจน ดังลัทธิที่ว่า

ชักออกแอดแพชมาคอยเยียนเลหาชู้ช่วย
ถ้าคนป่วยรายสัปดาห์เพียงแต่สังคยปากเปล่า

สรวบรวมลุ่มยาตามเวลานักหมาย
ถ้ายากจนคนชู้กับชอกปัดอยู่ทุกวัน
มักจะเป็นเช่นนี้เรื่องคนมีคณยาก

เมื่อญาติเราเขาร่ำรวยพอหยิบฉวยเงินทอง
ไม่ต้องเดินไปเชิญเขาหรือบอกเล่าเป็น
คำสอง

ถึงทางจะไกลแสนไกลคุณหมอก็ไม่ชักข้อ
ถึงอยู่บนโคตึกกัน เขาก็ไม่หันหน้ามอง
ยังถือยศถือศักดิ์ก็มากมายนั่นเอง

ถึงแม้ว่าการแพทย์และสาธารณสุขจะเจริญมากเพียงใด ก็ไม่ได้หมายความว่า จะทำ
ให้ชีวิตมนุษย์เราไม่มีความตาย เป็นแต่สามารถยืดอายุคนเราได้ในบางครั้งเท่านั้น แต่สุดท้าย
ชีวิตมนุษย์ก็ต้องตายทุกคนไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังที่วรรณกรรมลัทธิกล่าวไว้ว่า

จนสุดชั้นบันปลายถึงความตายแน่ชัด
เจ้าหรือนายไพร่ผู้ก็เศรษฐีหรือชอทาน
เกิดแตกายไปแต่ตัวทั้งชีวิไว้เบื้องหลัง
ปิดก็แต่แห่แห่ชนคั่นแน่นองที่
บ่าวไพร่ใช้สอยมีหลายร้อยหลายสิบ
อนาถแท้ที่คนที่ยากจนสมบัติ
นั้นตายผู้เดียวเปลี่ยวเปล่าไม่มีใครเขา
มาค้ำใจ

หิวอดตายตายเน่าไม่ได้เข้าในเซตวัด
ถ้าคนรวยม้วยมรณด้วยอรรณพมากมาย
ทางโศกเศร้าเผ่าชนคายนเลหกลมรบา

ต้องสิ้นสุดมนุษย์สัตว์ เมื่อความวิบัติมาสนอง
มาและไปคล้ายกันเมื่อครบอาการสามสิบสอง
พันพิณกลมร่างเนื่อทั้งหนังก็พอง
ทั้งโชนทัมกระจับนิมโหรืขบร้อง
นำผู้ตายวายชีพรจรจุฬปิกทอง
เป็นศพไม่มีญาติออกเกลื่อนกลาดกายกอง
ต้องสูญเปล่าเน่าไปเพราะไม่มีใครแตะต้อง

แลไปก็คล้ายสัตว์ เพราะไม่มีญาติที่พึ่ง
ทางครวญคร่ำว่าไ้หน้าตาไหลเนืองนอง
ถึงไม่มีน้ำตายยังอุส่าห์แกล้งร้อง

ถ้าคนยากซากศพดำไครไคพบไคเห็น
มักจะเป็นเช่นนี้เรื่องคนยากกับคนยาก

ช่างเป็นหนาเนนไม่ยากเห็นไม่ยากของ
ยังถือยศถือศักดิ์ก็มากนักพี่น้อง

จากตัวอย่างที่ยกมากล่าวข้างบนจะเห็นว่า สภาพสังคมเราไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดก็ตาม ความเหลื่อมล้ำของสภาพสังคมยังคงมีให้เห็นอยู่ และปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างนี้คือความมั่งมีกับความยากจน คนมั่งมีมักจะอยู่ในสังคมอย่างสุขสบายกว่า ส่วนคนยากจนนั้นไทนจะทองทองสุกสินในเรื่องการทำมาหากิน และในบางครั้งยังถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าคนจนกับคนรวยจะมีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม แต่ในบั้นปลายของชีวิตที่ทุกคนหนีไม่พ้นคือความตาย ร่างกายต่างเน่าเปื่อยยุหยังไป แต่สิ่งที่เหลือไว้เบื้องหลังคือความดี ความชั่ว ให้คนกล่าวขานถึง ดังนั้นมนุษย์เรานั้นไม่ว่าจะยากก็มีเงินอย่างไรก็ตามขอเพียงแต่ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ตรงเท่านั้น แม้ตายไปก็จะมีคนกล่าวขานถึงด้วยความยกย่องสรรเสริญ ตรงกันข้ามถ้ายังมีชีวิตอยู่ก่อกรรมชั่ว แม้ว่าจะตายไปแล้วนานเพียงใดก็ยังมีคนสาปแช่งไม่รู้จัก ฉะนั้นมนุษย์เราทุกคนควรยึดถือกรรมดีเป็นแนวปฏิบัติ เพราะความดีนั้นจะไม่สูญหายไป กังทิวา

เกิด แก่ เจ็บ ตาย
อันความดีนั้นเล่า

คำพระเจ้ากล่าวไว้หญิงชายควรครอง
ไม่สูญหายตายเปล่าประจักษ์แจ้งเสาชงทอง

3. ระบบครอบครัว

ในสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ครอบครัวจะเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุด จะมีบทบาทครอบคลุมไปถึงชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคม ทั้งการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต ตลอดจนจนถึงการอบรมสั่งสอนศีลธรรม แม้ว่าครอบครัวจะเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดของสังคม แต่ก็ยังเป็นแหล่งที่พลัดที่สำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

เรื่องของครอบครัวและปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว เป็นจุดสำคัญที่ควิในแต่ละยุคสมัย สนใจนิยมนำมาตีแผ่ในวรรณกรรมที่คนแต่งขึ้น ทั้งแต่ในทำนพื้นบ้าน เช่น เรื่องปลาบู่ทอง ไปจนถึงวรรณคดีชั้นสูง เช่น อิเหนา ขุนช้างขุนแผน สังข์ทอง เป็นต้น นอกจากนั้นนิทานประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ ก็ยังนิยมเสนอเรื่องราวของครอบครัวในแง่มุมต่าง ๆ มากมายหลายเรื่อง

บทธำมรงค์เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่งที่เสนอทัศนะในเรื่องของระบบครอบครัวในหลายประเด็น จากการที่ได้ศึกษาจากบทธำมรงค์พบการกล่าวถึงระบบครอบครัวใน 3 ประเด็นด้วยกันคือ

- 3.1 เรื่องความรัก
- 3.2 เรื่องการปฏิบัติตนของผู้หญิง
- 3.3 เรื่องปัญหาครอบครัว

3.1 เรื่องความรัก ในวรรณกรรมลำตัดจะให้แง่คิดและคำเตือนในเรื่องความรักของหนุ่มสาวไว้อย่างน่าฟังว่า

พวกสาวสาวหนุ่มหนุ่มที่กำลังลุ่มเรื่องรัก
เรารักกันชอบกันเราต้องหมั่นไปมา
ต้องหมั่นไปหมั่นมาพูดจาดีให้เข้าใจ

ไม่ต้องงอนให้เขารู้ไม่ต้องพะนอให้มากนัก
ถ้าฟังเพื่อฟังเพื่อจะเห็นคเห็นอยเห็นายเห็นางเห็น
ต้องจับใจกันแน่นให้ตายทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง
ควรอ่านนิสัยใจคอกันเสียให้พอรู้ผล
ทางรวมหอลงโรงันเห็นโยงกันอยู่

จงพิจารณาให้ดีรักเรื่องความรักของเธอ
ต้องหมั่นพูดหมั่นจาหาเวลาเจอเจอ
เราชอบยังงไม่ชอบยังงต้องให้เข้าใจ
กันเสมอ

ถ้ารักกันมากก็เป็นความรักที่ฟังเพื่อ
ควรจำใจซึ่งแรงใจจะแรงอย่าเพอเจอ
ว่ารักจริงชอบจริงจะไม่ทิ้งหอกเธอ
จะได้ไม่ต้องกังวลว่าใครเป็นคนชี้เพื่อ
ทางคนทางกูจะได้ไม่เป็นคู่หลังเปล

ในเรื่องของความรักระหว่างหนุ่มสาวนั้น กลอนลำตัดได้เตือนหนุ่มสาวที่กำลังอยู่ในความรักว่า ควรไปมาหาสู่กันเสมอ ๆ และทำความเข้าใจกันให้ดีว่าทางฝ่ายทางชอบและไม่ชอบอย่างไร ถ้าัวแต่มีมายังอำพรางไว้แล้วอาจเกิดปัญหาขึ้นมาหลังจากที่ทะเลาะกัน นอกจากนั้นยังเตือนฝ่ายหญิงว่าไม่ควรจนจนเกินงาม ถ้าฝ่ายชายต้องงอนมาก ๆ อาจทำให้เกิดความเบื่อกันขึ้น ส่วนฝ่ายชายก็ควรที่จะแสดงให้ฝ่ายหญิงรู้ว่าตนรักจริงชอบจริง หวังจะร่วมชีวิตกายไม่ทอดทิ้งเธอแน่ แต่ถ้าวางฝ่ายทางพยายามปิดบังนิสัยใจคอที่แท้จริงของตนไว้ พยายามแสดงให้เห็นแต่สิ่งดี ๆ แล้วเมื่อได้แต่งงานอยู่กินกันไปแล้ว แต่ละฝ่ายทาง

แสดงนิสัยที่แท้จริงของคนออกมา แล้วเมื่อทนกันไม่ไหวจะต้องเลิกร้างกันไป หรือไม่ก็ทน
อยู่กันอย่างไม่มีความสุข ดังกลอนล่ำลึงว่า

โบราณว่าปลูกเรือนผิดคิดจนเรือนหลาย

เราขึ้นทำตัวมักง่ายประเดี๋ยวจะไถ่ขาย
กันเกรอ

โบราณเขาเปรียบเทียบไว้ต้องเข้าใจจัก

พูดถึงเรื่องความรักมันไม่ใช่ชั๊กกะเบือ

ถึงกันไปถึงกันมาไม่ใช่เฮฮาสนุก

มีรักยอมมีทุกข์ไม่ใช่จะสนุกเสมอ

มันไม่ใช่ของง่ายไม่ใช่สบายทั้งหมด

ต้องพากันไปจดทะเบียนที่อำเภอ

เรื่องราวของการเลือกคู่กันโดยเฉพาฝ่ายหญิงควรจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบ
เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในชีวิตสมรสได้ เนื่องจากฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบในสังคม
ดังคำพังเพยว่า "ปลูกเรือนผิดคิดจนเรือนหลาย มีตัวผิดคิดจนตัวตาย" แต่เดิมมานั้น
สังคมไทยเป็นสังคมที่ชายอาจมีภรรยาได้หลายคน ที่เรียกว่า โพลีแกมี (Polygamy)
แต่ก็ขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของฝ่ายชาย ตามปกติคนส่วนใหญ่จะมีภรรยาเพียง
คนเดียว คนที่มีภรรยาหลายคนมักจะเป็นขุนนางหรือคนที่มีเงิน เพราะถือว่าการมีภรรยา
หลายคนเป็นเครื่องบ่งถึงวาสนาและบุญญาบารมี ดังที่ ลาลูแบร์ กล่าววิจารณ์ไว้ว่า "ชาย
ชาวสยามมีภรรยาหลายคน มาคราวจะรู้ก็อยู่ว่ามีภรรยาแต่เพียงคนเดียวเท่านั้นขมขื่นกว่า
จึงรัง แต่คนมีเงินเท่านั้นที่มีภรรยามากกว่าคนเดียว เพื่อประสงค์ให้ภรรยาประคับประคองบารมี
มากกว่าจะเป็นการแสดงออกทางกามารมณ์"¹

การที่ชายมีภรรยาหลายคนนั้น เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยสมัยหนึ่ง สังคมไทยมิได้
ประณาม ในทางกฎหมายก็ไม่มีบทลงโทษตราไว้ จะมีก็เพียงข้อห้ามทางศาสนาที่ถือว่าผิด
ศีลข้อสาม กาเมสุมิจจา ซึ่งเป็นการลงโทษทางใจเท่านั้น และส่วนใหญ่การกล่าวโทษ
ก็มักจะเน้นเฉพาะฝ่ายหญิงเป็นส่วนใหญ่ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทย ชายเป็น
ฝ่ายได้เปรียบมากกว่าหญิง

นอกจากแง่คิดดังกล่าวมาแล้ว ในวรรณกรรมล่ำลึงยังได้เตือนหนุ่มสาววัยรุ่นที่กำลัง
ตกอยู่ในห้วงรักว่า ควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงามของไทยว่า

เรื่องความรักที่มันมีน้ำหนักเท่ากัน
พอหนูเมหนูทองคอกุคคอกุค
เราเป็นคนไทยไม่ใช่ฝรั่ง
ข้างข้างถนนคนมากมาย
จะย่ำหรือจะพลาดองพาไปไหน
เคยเห็นมาหลายหมื่นบางคนก็แรงร้าย

อย่าไปคิดสั้นสั้นปล่อยไปไหนโอเวอร์
ทองปุกทองปุกนี้เป็นสิทธิ์ของเธอ
ทองปุกทองปุกระวังไว้เสมอ
ทั้งหญิงทั้งชายข้างไม้อายเขาบ้างเธอ
จะพูดหรือจะพนทองไปไหนเขาเฉล
วังชุลนุนวายเหมือนเด็กชายเรียงเบอร์

ความรักของหนุ่มสาวโดยเฉพาะวัยรุ่นนั้นในบางครั้งมักจะทำอะไรไปโดยขาดสติที่จะ
ควบคุมสิ่งถูกผิด มักจะทำอะไรลงไปตามอารมณ์และความต้องการพื้นฐานเท่านั้น ไม่ใช่คิด
ไกลไปถึงอนาคตว่าทั้งสองฝ่ายพร้อมแล้วหรือยังที่จะใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่
แล้ววัยรุ่นนั้นมักจะยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบการใช้ชีวิตร่วมกัน และมักจะเกิดปัญหาตามมา
มากมาย เช่น ปัญหาการทำแท้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดทั้งศีลธรรมและกฎหมาย รวมทั้ง
เป็นอันตรายต่อชีวิตด้วย แต่ส่วนใหญ่นั้นคนที่ตกอยู่ในความรักแล้วมักจะลืมคิดถึงเหตุถึงผล
ขาดความยั้งคิด ถึงที่ในวรรณกรรมลัทธิกล่าววว่า

มันวังเวงว่าวุ่นหมกหมุ่นมัวเมา
นั่งคิดกึกกึกกึกกินกิน

ปัญหาความรักมันหนักมันหน่วง
ทั้งแห่งทั้งแฉ่งเหมือนแกล้งฆาตยา
คิดหลายอย่างทางทางนานา
โบราณท่านว่าจะหาความสุข
ทั้งทั้งที่มีผู้บอกเล่า

เรารักเขาเขาไม่รักเราคิดแล้วเศร้าทรวงใน
ประเดี๋ยวหลับประเดี๋ยวตื่นเหมือนฝันอยู่บน
กองไฟ

มันแหมมันหวงทั้งท่วงทั้งไย
เมื่อเขายักหาไม่มาไม่ไป
ครั้งหนึ่งบ้าทวนว่าเอาไว้
มีรักมีทุกข์สนุกเสียเมื่อไหร่
ยังคิดไม่ออกอยู่ในซอกหัวใจ

ในเรื่องของความรักนั้นไม่ใช่จะให้แต่ความสุขความรื่นรมย์เท่านั้น มีรักย่อมมีทุกข์ เป็นของคู่กันดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ เป็นทุกข์แล้วเขาจะไม่รัก เป็นทุกข์แล้วเขาจะไปรัก คนอื่น นานาประการ แต่ก็ไม่เคยมีใครเลิกหนีความรักไปไหน ไม่ว่าจะเป็นรักฉันท์สามีภรรยา รักลูก รักบิดา มารดา พี่น้อง ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งที่มนุษย์เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ และไม่มีใครจะห้ามความรักได้ ไม่ว่าจะมีอุปสรรคมากมายปานใด เมื่อมีความรักเป็นพลังใจก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ ไม่มีกำแพงใด ๆ สามารถกางกั้นหรือชักขวางความรักได้ วรรณกรรม ล้ำค่าก็ได้อธิบายไว้เช่นกันว่า

ปัญหาความรักนั้นยากนักที่จะแก้
เป็นเรื่องของโลกขึ้นอยู่ที่โชคกับดวง

ถึงใครจะหักใครจะห้ามพยายามยับยั้ง
ใครหนอใครแน่จะแก้ปัญหา
คนชั่วคนดีหรือคนมีธรรมะ
ห้ามฟ้าห้ามฝนจะห้ามคนรักกัน

ครึ่งคุณพอคุณแม่มองคิดแก่กันไม่ไหว
ปัญหาความรักมีมันหนักหน่วงเฝ้าเป็นห่วง
เป็นใย
มันเหมือนกิมมิมนต์ลึงเกือกกำลังภายใน
ว้ายาวแล้วก็แก้ไม่ไหว
ฉันค่อยให้อัจฉริยะก็สุดจะแก้ไข
ไม่สำเร็จหรือกะทันหันเราห้ามกันได้อย่างไร

ในเรื่องของความรักนั้นแม้ว่าทุกคนมีอิสระเสรีที่จะรักใคร่ชอบพอกันได้ก็ตาม แต่ในสังคมไทยเราก็มีแนวปฏิบัติที่ตรงกันในเรื่องของชนบระเพณีที่สังคมเป็นผู้กำหนดให้ เช่น เมื่อหนุ่มสาวรักกันฝ่ายชายจะต้องให้เขาแก่ไปสู่ขอฝ่ายหญิง แล้วแต่งงานกันตามประเพณี แล้วจึงจะอยู่กินกันเป็นครอบครัว ส่วนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามชนบระเพณีนั้น แม้จะไม่มีการลงโทษ แต่ชดเชยในทางกฎหมายและปฏิบัติที่ผิดแยกไปจากชนบระเพณีก็มักจะได้รับการครหานินทาจากบุคคลในสังคม ทำให้ได้รับความอับอายอดสู ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าสังคมมีอิทธิพลสูงต่อการปฏิบัติตนของบุคคลในสังคม

3.2 การปฏิบัติตนของบุพผิง ประเพณีไทยแต่เดิมนั้นการเลือกคู่ครองของหญิงชายนั้น ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายมักจะเป็นผู้เลือกให้ โดยสืบหาผู้ที่เหมาะสมให้ บางรายทั้งสองฝ่ายไม่เคยรู้จักหน้าตาตากันมาก่อน ผู้ใหญ่เป็นฝ่ายจัดการให้แต่งงานกัน เรียกว่า

"คลุมถุงชน" บางรายก็ให้โอกาสหญิงชายได้ "คู่หัว" กันก่อน แผลงรายก็ไม่มีโอกาสโคคู่หัวกัน เมื่อผู้ใหญ่เห็นชอบก็จะตกลงแต่งงานให้กันเลย

ในการสืบหาหญิงหรือชายที่เหมาะสมใหม่พรหลานของตนนั้น อาจใช้ "แม่สื่อ" เป็นผู้ชักนำให้พบกันหรือเป็นตัวแทนของชายหญิงในการส่งข่าวคราวถึงกัน ซึ่งในบางครั้งแม่สื่อก็จะก่อปัญหาขึ้นถึงภพที่ว่า "แม่สื่อแมชัก ไม่ได้ตัวเอาตัวพันหลัก" ฉะนั้นจึงมีการสั่งสอนกันมาแต่โบราณให้ระวังแม่สื่อ

เมื่อการเลือกคู่ครองในอดีตนับมีลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้นฝ่ายหญิงซึ่งเป็นผู้ที่แม่สื่อจะมาคู่แล้วชักชวนให้ฝ่ายชายมาชมนั้น ฝ่ายหญิงจึงต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทและการวางตัวที่ดี เพื่อที่แม่สื่อจะได้มาคุณสมบัติที่ดีนั้นไปบอกกล่าวให้ฝ่ายชายฟัง ในวรรณกรรมลำตัดก็กล่าวถึงคุณสมบัติอันดีงามที่ผู้หญิงเป็น 3 ประการด้วยกัน คือ กิริยามารยาท สติปัญญา หน้าที่แม่บ้าน

- 3.2.1 กิริยามารยาท เรื่องกิริยามารยาทเป็นสิ่งที่หญิงสาวทุกคนต้องระวังเป็นอย่างมาก เพราะในสังคมไทยนั้นผู้หญิงจะต้องเป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทที่งามพร้อม ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา การเดิน การนั่ง รวมไปถึงงานบ้านงานครัว การปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่หญิงไทยจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นจะถูกนิทรว่ำร้ายจากคนทั่วไป ความเสียหายนี้จะตกไปถึงขีณามารคาของหญิงนั้นด้วยว่าไม่สมควรพรหลานให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสมัยโบราณ การแต่งงานจะเป็นแบบคลุมถุงชน ซึ่งยึดถือความที่พอใจของญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย ฉะนั้นหญิงที่มีโอกาสจะถูกเลือกนั้นจะต้องมีกิริยามารยาทที่งามเป็นที่พอใจของญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชาย ในบทเพลงลำตัดก็กล่าวถึงกิริยามารยาทที่ผู้หญิงควรปฏิบัติไว้ดังนี้

กิริยามารยาทต้องดีสมบัติประจำตัว
เมื่อรุ่นสาวเขาวัววัยที่อยู่ในปกครอง
คุณสมบัติมารดาท่านออกสาธยายสั่ง
เกิดเป็นลูกหญิงมันยากยิ่งหมดทุกอย่าง
จะกินหรือจะนอนจะจรไปไหน
ต้องดีระเบียบขับเพียบเรียบร้อย

ทั้งการบ้านการครัวก็หรือชั่วก็ทรงนี้
ต้องเคารพท่านทั้งสองนี้แหละเป็นของสำคัญ
ต้องช่วยเหลือเชื่อฟังถือเป็นทางยี่ถมนั้น
จะเดินเห็นลูกนั่งต้องระวังไปทั้งนั้น
ต้องระวังระไวอย่างไ้ทุนหัน
พูดค่อยค่อยอย่าปล่อยเสียงดัง

อย่าพูดอะไรเสียจนคนตกใจ
 คอยเฝ้ามองนั่งร่ำวังตัวคน
 ชาวของเครื่องใช้วางไว้เป็นแห่ง
 สิ่งสำคัญคือการบ้านการเรือน
 รู้จักหน้าที่ที่ควรของตัว
 ระเบียบเรียบร้อยหยกหยดงามตา
 ยามออกจากบ้านแม่หันตามอง
 จะรู้กันว่าให้ทาพวงเขา
 ลูกเขาเหล่าใครเสียหายพ่อแม่
 สิ่งเหล่านี้มิใช่ประจำกายนารี

เหมือนเจ๊กันไฟที่ไหม้ทั้งนั้น
 อย่าทำลูกสนทำเป็นคนหุ่นหัน
 รู้จักจักแจงตักแต่งจัดสรร
 อย่าทำมิดีเมื่อนทองให้เคื่อนทุกวัน
 ในห้องในครัวให้ทั่วถึงกัน
 แยกไปใครมาพูดจาอันหวาน
 หุ่มนุ่มนุ่คนองเขาจะจองตามกัน
 จะตามกระเขาไปเลาถิ่นสนั่น
 จะล้อกันแซะจะแก้มไม่ทัน
 ยอคอย่างผู้หญิงที่ค้อย่างคำฉันทราพัน

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมลำตัดได้กล่าวถึงกิริยามารยาท และคุณสมบัติของสตรีไว้อย่างละเอียด เช่น การเคารพเชื่อฟังบิดามารดา การเก็บ การนั่ง การนอน การพูด การบ้านการเรือน รวมทั้งการวางตัวเมื่อออกนอกบ้าน เพื่อให้ไม่ให้เกิดการครหานินทา ซึ่งส่งผลไปถึงฉันทมารดาด้วย

3.2.2 สติปัญญา คุณสมบัติของผู้หญิงที่นอกเหนือจากความสวยงามและกิริยามารยาทแล้ว คุณสมบัติอีกประการหนึ่งที่จะเสริมให้ผู้หญิงงามพร้อม คือ สติปัญญา เพราะผู้หญิงหากมีบุคลิกงามเป็นทรัพย์แล้ว ก็อาจเอาตัวไม่รอด ฉะนั้นผู้หญิงจะต้องมีสติปัญญาที่ฉลาดเฉลียวทันคนด้วย ดังเช่นในปัจจุบันสตรีนั้นต้องงามอย่างมีคุณค่า คือ นอกจากสวยแล้วยังต้องฉลาดมีปฏิภาณไหวพริบอีกด้วย จะต้องรู้จักใช้สติปัญญาไตร่ตรองไม่หลงเชื่อการมกง่าย ในเรื่องนี้วรรณกรรมลำตัดกล่าวไว้ว่า

อีกข้อหนึ่งนั้นสำคัญกว่าอะไร
 เขาเอาแต่ใ้หน้าใจเชื่อยาก
 เมื่อยามเขารักเขามักจะตามใจ
 นอกจากดวงดาวที่เขาเอามาไม่ได้
 ทะเนาะพะนอนป่อยเขาชาย

เมื่อยาหลงสมชายนิสัยบูดกัน
 ชื่นหลงลมปากจะยากใจครัน
 ทองการอะไรเป็นไ้ทั้งนั้น
 เล่ห์เหลี่ยมของชายมีมากมายเป็นพัน
 เขาชมว่าสวยช่างไม่ชวนนึกขึ้น

ขึ้นลงลมชายเหมือนไหลมาเลย

มีมากมายหลายหลากเรื่องลมปากของคน

น้ำตาจะเรี่ยสุญเสียพรหมจรรย์

สาวกิลันยังไม่เท่าคนจวนรัจ

จากตัวอย่างวรรณกรรมล้าคักจะสอนผู้หญิงให้รู้จักพิจารณาไตร่ตรอง อย่างหลง
การคนง่าย ๆ โดยเฉพาะผู้ชายที่มักจะเอาคำหวานมาปอຍ ถาหญิงโศกการไตร่ตรอง
ให้รอบคอบแล้ว มักจะไ้รับความเสียใจในภายหลัง

3.2.3 หน้าที่เมียน สังคมไทยเรานั้นส่วนใหญ่นิยมการมี "ผ้าเขียว เมียเขียว"
ไม่นิยมการหย่าร้าง ย่อมต้องมีข้อยึดเหนี่ยวใจให้มั่นคงในการครองเรือน โดยเฉพาะฝ่ายหญิง
จะเป็นฝ่ายได้รับความเสียหายจากการหย่าร้างมากกว่าฝ่ายชาย ดังนั้นฝ่ายหญิงจะต้องรู้จัก
หน้าที่เมียนที่ดี เพื่อจะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเป็นที่รักและเป็นที่พักใจของสามี เนื่องจากใน
อดีตนั้นถือว่าสามีเป็นช้างเท้าหน้า ภรรยาเป็นช้างเท้าหลัง สามีออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อ
หาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาจะต้องรู้จักหน้าที่เมียนที่ดีเพื่อจะได้ปรนนิบัติเอาใจสามีที่เหน็ด
เหนื่อยจากการงาน ถ้าภรรยารู้จักหน้าที่เมียนที่ดีแล้ว ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว
ก็จะไม่มี ครอบครัวก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข ในวรรณกรรมล้าคักได้กล่าวถึงคุณสมบัติของ
เมียนที่ดีไว้ดังนี้

ตอนเป็นผู้ใหญ่แต่งงานไปกับสามี
เมื่อตอนเขากลับจากงานสุวานเคหา
เรื่องร้ายภายในบ้านอย่าพลันเอามากล่าว
ไว้มัวขาวฉิมปลาเงาจากฟ้า
หนักเบาเอาใจถาเขาเป็นไฟเราเป็นน้ำ
อีกข้อหนึ่งนั้นสำคัญกว่าอะไร
ถาไ้คอยไ้มาจนมันจะลำบากภายหลัง
รู้จักอ้อมรู้จักเก็บไว้เผื่อเจ็บเผื่อไข
เมื่อจะขอจะหาเลือกราคาแพงพอเหมาะ

ต้องรู้จักหน้าที่อย่าไ้มีเกียจคร้าน
ต้องดูแลน้ำท่าจัดหาอาหาร
อย่าเพิ่งเก็บเอาเมาเหลาอกเขาตอนนั้น
เรื่องร้ายหรือเรื่องดีอะไรมีบอกกัน
รู้จักส่งรู้จักทำอย่าไ้ทำทุณหัน
คือเรื่องการใช้จ่ายภายในเรือน
ทุกบาททุกสตางค์ต้องระวังไปทั้งนั้น
อย่าทำเป็นคนสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายสารพัน
จงเลือกจ่ายแต่จำเพาะและพิเคราะห์
สิ่งนั้น

เป็นลูกผู้หญิงยิ่งสำคัญคือการเก็บงำ

ช่วยกันหาช่วยกันทำพยายามมากขึ้น

จะเห็นว่า วรรณกรรมสำคัญคือสอนหน้าที่ของแม่บ้านที่ดีไว้อย่างละเอียดและน่าฟังมาก แม้ทั้งแต่สามีกลับจากงานด้วยความเหนื่อยเหนื่อย ถ้าไถ่มาเย็น ๆ ด้วยกระหายก็จะเป็นที่พอใจเป็นอย่างยิ่ง ความเหนื่อยเหนื่อยก็จะผ่อนคลายไป เมื่อสามีได้รับประทานอาหารและพักผ่อนจนหายเหนื่อยแล้ว ถ้ามีเรื่องที่จะปรึกษาหารือตอนนี้ก็พร้อมและเหมาะทีเดียว เพราะถ้ามีเรื่องร้อนใจปรึกษาหารือเอาในขณะที่สามีกำลังเหนื่อยและหัวก็อาจทำให้สถานการณ์เลวร้ายไปกว่าที่ควรจะเป็นเนื่องจากความโมโหหัวนั่นเอง นอกจากนั้นเรื่องการใช้จ่ายภรรยาควรจะต้องรู้จักประหยัด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการเงินขึ้นในครอบครัว อันจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้นได้ เพราะในสมัยก่อนสามีเป็นคนหารายได้เพียงคนเดียว ทางหนึ่งภรรยาจะช่วยได้คือต้องประหยัดเพื่อลดรายจ่ายช่วยสามี แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ภรรยาก็เป็นฝ่ายทำงานนอกบ้านเหมือนกัน โอกาสที่จะได้มาปรนนิบัติสามีอย่างสมัยโบราณมีน้อยมาก เพราะทางฝ่ายทางเหนื่อยจากการทำงานเช่นกัน การปรนนิบัติเอาใจของภรรยาจึงน้อยลง หน้าที่แม่บ้านดังกล่าวจึงอาจบกพร่องไปและถ้าสามีไม่เข้าใจและยังต้องการให้ภรรยาปรนนิบัติดังกล่าวก็น่าจะทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน เมื่อทางฝ่ายทางถือว่าตนพึ่งตัวเองได้ก็เกิดหิรัญไม้มิการง้อหรืออ่อนข้อให้กัน ปัญหาการหย่าร้างในสมัยปัจจุบันจึงมากกว่าในอดีต

3.3 ปัญหาครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และรวมมือกันของบุคคลในเบื้องต้น จึงถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่ฝึกฝนการอยู่รวมกันในสังคมนั้นแรกเริ่ม และครอบครัวเป็นหน่วยของการติดต่อโต้ตอบระหว่างบุคคล เช่น สามีภรรยา พ่อแม่ ลูก พี่น้อง ซึ่งบุคคลในครอบครัวจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ว่าทางตรงทางอ้อม จะต้องรักกัน เอาใจใส่ สังสรรค์ มีจิตใจผูกพันกันเป็นต้น เมื่อบุคคลในครอบครัวจะต้องมีการประหะสังสรรค์กันดังกล่าวก็น่าจะกระทบกระทั่งกันย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อกระทบกระทั่งกันรุนแรงก็อาจทำให้กลายเป็นปัญหาครอบครัวขึ้น ปัญหาครอบครัวที่พบบ่อยที่สุดกล่าวถึงนี้แบ่งได้เป็น 2 อย่าง คือ

3.3.1 ปัญหาเศรษฐกิจ เรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหา

ในครอบครัวขึ้นไต่หลายคำ เช่น เมื่อรายได้ไม่พอกับรายจ่ายก็จะเกิดความทุกข์และ
เป็นผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างสามี ภรรยา หรือ พ่อ แม่ ลูก หรือเมื่อ
รายได้น้อยก็ส่งผลกระทบต่อเรื่องอาหารการกิน และจะโยงไปถึงเรื่องสุขภาพของคนใน
ครอบครัว เมื่อเกิดการเจ็บป่วยก็จะส่งผลถึงเรื่องเศรษฐกิจการเงินอีกเช่นเคย หรือ
ส่งผลถึงเรื่องการศึกษาของบุตรเป็นต้น ในเรื่องของปัญหาครอบครัวอันเนื่องมาจาก
เศรษฐกิจนั้นในลำดับกล่าวไว้ ดังนี้

พูดถึงปัญหาครอบครัวน่ากลัวแท้
พื้นฐานก็หนีภัยก็จะคอยยั้งช้า
การต่อสู้เพื่อปากท้องนั้นก็ต้องระวัง
พูดถึงชีวิตประจำวันเป็นเรื่องสำคัญที่สุด
ต้องกระเสือกกระสนเพื่อบุคคลในครอบครัว
พูดถึงค่าครองชีพก็เวียนก็ดิ้นขึ้นสูงลิ่ว
เปรียบเหมือนเราทำนาของรักษาชาวปลูก
ยิ่งชนชั้นกรรมกรต้องเดือดร้อนไม่ใช่เล่น
ต้องจำนำจำนองข้าวของที่แทนทอง
รายได้กับรายจ่ายนั้นมันต้องคล้ายกันนะคุณ
พูดถึงปัญหาครอบครัวนี้น่ากลัวผมขมขม

บางคนหมั่นจนแถมยังคิดแค้นไม่ไหว
ถ้าจนหนักหนักก็ชักงัวไม่มีหัวคิดแก้ไข
ทองหางหนาทองหลังทองระวังระไว
เราต้องรีบรุกสู้กันสุดชีวิต
หากเราเห็นแก่ตัวมันก็จะมัวกันใหญ่
เราไม่ยียวก็น้องยิวปล่อยทองหิวก็ไม่ไหว
ไหนจะเมียไหนจะลูกไหนจะถูกเพื่อนใด
พอเข้าไม่พอเป็นจำเป็นต้องแก้ไข
จนเสียคอกเสียคองเจ้าหนี้มาทวงก็เฉยไว้
หากว่าไม่สมดุลมันก็จะวุ่นกันใหญ่
ที่มานผมก็ยังแยะไม่รูจะแก้กันยังไง

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าปัญหาเศรษฐกิจภายในครอบครัวนั้น เป็น
ปัญหาสำคัญที่บุคคลในครอบครัวจะต้องแก้ไขและช่วยกันระวังเป็นอย่างมาก เพราะในปัจจุบัน
นี้ค่าครองชีพสูงลิ่ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องช่วยกันประหยัด โข
เฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่สามีเป็นผู้นำรายได้เพียงคนเดียวและต้องรับผิดชอบลูกเมีย รวมทั้ง
ภาษีสังคมนาประการ ฉะนั้นบุคคลในครอบครัวจะต้องช่วยกันประหยัด รักษาคุลยของ
รายได้และรายจ่ายให้เสมอกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาเรื่องหนี้สินอันจะเป็นผลให้เกิดความ
ไม่สงบสุขในครอบครัวขึ้นได้

3.3.2 ปัญหาความประพฤติดของบุตรหลาน จะเห็นได้ว่าในสังคม
 เราปัจจุบันนี้ ปัญหาวัยรุ่นนั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่หลายฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไข นับตั้งแต่
 ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และอาจจะถึงระดับรัฐบาลเลยทีเดียว เพราะวัยรุ่นนั้นเป็น
 หัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเราต้องการให้เขาเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อให้เขา
 ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติแล้ว
 ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันป้องกันไม่ให้เขาเหล่านั้นกลายเป็นเด็กมีปัญหาก็จะก่อความไม่สงบสุข
 แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดกับบุตรหลาน ก็ควรจะ
 ให้ความสนใจและสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลาน เพื่อจะได้แก้ไขได้แต่เบื้องต้นไม่สายเกินไป
 เรื่องปัญหาดังกล่าวนี้ในวรรณกรรมสำคัญได้กล่าวถึงไว้ว่า

นอกจากปัญหาปากท้องที่เป็นของไม่เบา
 ต้องให้การศึกษาบุตรธิดาทุกคน
 คาหนังสีค่าเหมะตั้งแต่เริ่มประณ
 มีลูกต้องรักลูกชี้ทางถูกให้เขา
 บางเถะกะเถะเสเพลไม่เอาถาน
 เป็นปัญหายุ่งยากแสนลำบากเหลือกำลัง
 ยิ่งในยุคปัจจุบันก็เห็นกันแล้วนี่อะ
 รัฐบาลก็คอยแก้พ่อแม่ก็วอกซัน
 คุณพ่อคุณแม่ก็อย่างว่าไม่มีเวลาเข้าวัก
 ไม่ฟังเทศน์ไม่ฟังธรรมไม่ฟังคำสั่งสอน
 ผมขอเตือนพวกพ่อผู้ปกครองทุกคนครว

ปัญหาหลักเท่าที่เรื่องเบาเสียเมื่อไหร่
 ถึงลำบากยากจนก็ต้องจำทนแก้ไข
 จนถึงขั้นมัธยมเลิกเล่นเหลวเหล
 ถ้าลูกบางคนไม่เชื่อเราอันนี้ก็เศร้าหัวใจ
 เป็นปัญหานารำคาญของพ่อแม่เสียนี้กระไร
 พารอนรุมกลุ่มอุรังเพราะเราเป็นหนังหน้าไฟ
 คุและทะเปะปะตามกาลสมัย
 ยิ่งร้ายขึ้นทุกวันไม่เห็นมีหัวมีไหว
 เรื่องอาชีพมันมีบริบทก็เลยซัดกันใหญ่
 มีแต่แข่งไม่มีอนทองเพื่อครอบรัวไป
 ปัญหาที่ยุ่งง่วนน่าปวดหัวเสียนี้กระไร

ในเรื่องของปัญหารักรุ่นนี้ จากตัวอย่างได้กล่าวถึงสาเหตุว่าผู้ปกครองมีส่วนทำให้ลูก ๆ เกิดปัญหา เพราะในปัจจุบันบิดามารดาทางก็ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน
 เวลาที่อบรมดูแลเอาใจใส่ลูก ๆ ก็น้อยลงหรือแทบไม่มีเอาเลย ลูก ๆ จะอยู่กับคนเลี้ยงหรือ
 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คนรับใช้ ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลอบรมลูก ๆ ในเบื้องต้นคือคนรับใช้ ดังนั้น
 ไม่ต้องสงสัยว่าทำไมปัจจุบันเด็ก ๆ จึงก้าวร้าวและไม่เชื่อฟังบิดามารดา ซึ่งเนื่องจาก
 เหตุนี้เป็นส่วนหนึ่ง แต่ถ้ามารดาหรือบิดาไม่สนใจที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก ๆ
 ก็อาจจะไปคบกับคนเลวเสียใจกล่าให้ลูก ๆ รู้จักผิดถูก ชั่วดี ปัญหาเด็กวัยรุ่นอาจไม่

เกิดขึ้นเพิ่มนครอครวี่ที่ถูกลง ๆ ถูกทอดทิ้ง เนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาเอาใจใส่ จะให้ได้อีกเฉพาะเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ โดยที่บิดามารดาไม่มีโอกาสได้รู้เลยว่าเงินที่ให้นั้นถูกลง ๆ เอาไปใช้ทำอะไรบ้าง เด็กอาจใช้เงินไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น นำไปเที่ยวเตร่หรือใช้จ่ายในทางที่ไม่สมควร และอาจร้ายแรงถึงการศึกษาเสียทีเดียวเป็นปัญหาใหญ่ ไม่ใช่เพียงระดับครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นปัญหาระดับประเทศเลยทีเดียว

ฉะนั้นในเรื่องของปัญหาครอบครัวนี้ บางคนอาจจะคิดว่าเป็นปัญหาเล็ก ๆ เรื่องของใครของมันคนอื่นไม่ควรสนใจนั้น น่าจะเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องเพราะเราได้กล่าวไปแล้วว่าครอบครัวก็เป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งในสังคม และเป็นสถาบันเบื้องต้นของสังคม บุคคลที่มาจากครอบครัวที่ดีเยี่ยมจะเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพในสังคม สร้างคุณประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้ แต่ถาครอบครัวใดประกอบด้วยสมาชิกที่คอยคุณภาพ สร้างแต่ความวุ่นวายให้เกิดแก่ครอบครัว ปัญหานั้นจะไม่ได้ยุติและกระทบกระเทือนเฉพาะในครอบครัวนั้น ๆ เท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบถึงสังคมและประเทศชาติด้วย ดังนั้นถ้าทุกครอบครัวเข้าใจถึงปัญหาเหล่านี้และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาคิดถูกวิธี ย่อมนำความสุขสงบให้แกครอบครัวของตนและสังคมจนถึงประเทศชาติด้วย หลาย ๆ ฝ่ายไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยต่อปัญหาเล็กน้อยเหล่านี้ ควรช่วยกันหาทางป้องกันและแก้ไขร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

ค่านิยมที่ปรากฏในบทธองลาคัท

ค่านิยม หมายถึง "การยอมรับนับถือและทรัพย์สินที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ค่านิยมจึงเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคน และค่านิยมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสมณินิยมของคนในสังคมนั้น"¹

ค่านิยมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ค่านิยมแต่ละอย่างจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมและสภาพแวดล้อมของสังคม และจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาแล้วแต่สังคมจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การกระทำหรือนายกย่องเพียงใด ค่านิยมจึงเป็นแนวความคิด

¹ คีตฤทธิ พันธ์วิไล บทสรุปจากอำเภอธัมมแล จังหวัดอุดรธานี หน้า 342

เกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนาและเป็นแนวทางที่จะให้คนหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ ดังนั้นการศึกษา
ค่านิยมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึง
การยอมรับนับถือของสังคมที่ทำไมบุคคลต่าง ๆ ต้องประพฤติปฏิบัติตามค่านิยม ในวรรณกรรม
พื้นบ้านมักจะปรากฏค่านิยมทางสังคมอยู่เสมอ ดังเช่น ปราณี ขวัญแก้ว¹ ได้ศึกษา
วรรณคดีชาวนานจากบุคคำ คำบสรอนพิบูลย์ พบว่ามีค่านิยมปรากฏอยู่หลายประการ ได้แก่
ค่านิยมทางการศึกษา การปกครอง เกี่ยวกับสตรี และการแต่งงาน เป็นต้น

ในวรรณกรรมประกอบการเล่นลำตัดก็สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมอยู่หลายประการ
ด้วยกัน คือ

1. ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ
2. ค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสตรี
3. ค่านิยมเกี่ยวกับการครองเรือน
4. ค่านิยมในเรื่องเพศ
5. ค่านิยมในเรื่องของทางชาติ

1. ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ

มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐรู้จักที่จะแยกแยะสิ่งดีชั่ว และมีความรู้สึกใน
ความดีที่ผู้อื่นได้กระทำต่อตน ไม่เฉพาะแต่มนุษย์ด้วยกันเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงสัตว์หรือแม้แต่
พืช เมื่อตนได้รับผลประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นแล้วก็มีใจระลึกถึงคุณและคิดตอบแทนโดยการ
กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อสนองคุณนั้น ในวรรณกรรมลำตัดก็กล่าวถึงพระคุณของบิดา
มารดาและครูบาอาจารย์ไว้อย่างเด่นชัด ดังต่อไปนี้

1.1 พระคุณบิดามารดา บิดามารดาเป็นผู้ที่มีพระคุณอย่างยิ่ง เพราะเป็น
ผู้ให้กำเนิดและให้การอบรมเลี้ยงดูบุตร บุตรจึงควรมีความสำนึกในพระคุณนี้และหาทาง
ตอบแทนคุณของท่าน ในวรรณกรรมลำตัดนี้กล่าวถึงพระคุณของบิดามารดาไว้ โดยเฉพาะ

¹ปราณี ขวัญแก้ว วรรณคดีชาวนาน จาก "บุคคำ" คำบสรอนพิบูลย์.

มารดานั้นโศกเศร้าไว้โดยละเอียดถึงความลำบากตั้งแต่เริ่มตั้งท้องจนกระทั่งคลอดบุตรออกมา
การอยู่กระดานไฟในสมัยโบราณว่าต้องลำบากลำบากเพียงใดไว้ดังนี้

จงเอียงหน้าเด็กเจ้ามาฟังเล่าคดี
พระคุณของบิดาท่านจะมาเบิกเสร็จ
พระคุณของมาราท่านว่าไว้ถูกต้อง
พูดถึงคุณมารการสักว่าจะน้อยไป
พูดถึงคุณมารการที่เห็นมาส่วนมาก
เมื่อยามท่านแพทองทองออกของเปรี้ยวเผ็ด
อยากกินก็กินนั้นแล้วก็ทานไม่ได้

อยากกินหวานกินเปรี้ยวอยากไปเที่ยงคุณหนึ่ง
ครบกกำหนดเก่าเคียนก็เจ็บเคียนแล้วซี
กลัวทำงานนานกลัวชิวาจะวอดวาย
ท้องสวมนท้องจืดวอนขอพรเป็นที่พึ่ง
ในระหว่างกลางทะเลท้องร้อนเร่ในนที
พูดถึงคุณมารการก็ที่น่าเห็นใจ

ตามสิกขาบาลีเขามั่งขึ้นมาแต่โบราณ
พระคุณท่านมีอยู่สืบเจ็ดไม้มคเท็จหรือหลาน
พระคุณท่านมีอยู่สืบสองท่านชุมทองหมาน
แต่เอาเถอะไม่เป็นไรท่านว่าไว้อย่างนั้น
ท้องชอกช้ำลำบากออกอยากเหลือประมาณ
งคของอรอยเอร็ดท้องออกเผือกคอกหวาน
ท้องตรมตรมผอมผายเพราะร่างกายไม่
ต้องการ

พอร้อนรุ่มกุ่มอู้งไม่อยากนั่งอยู่บน
เคี้ยวเจ็บหางเจ็บถึตรงนั้นน่าสงสาร
นั่งกระสับกระส่ายหาที่หมายพิศมัน
เผาะระลึกนึกถึงมันก้ำกึ่งคอเหตุการณ์
เรื่องเป็นตายร้ายสุมันสุดที่จะประมาณ
พอลูกคลอดพลอดกัณท์มีหัวใจเบิกบาน

จากตัวอย่างที่แปลคำศัพท์โศกเศร้าไว้ถึงความลำบากหมานของมารดาตั้งแต่
เริ่มตั้งท้องว่า การแพทองของหญิงนั้นทุกข์ทรมานแค่ไหน กินก็ไม่ได้ร่างกายก็ผอม
และไหนจะต้องเลือกอาหารที่จะกิน จะต้องเลือกแต่ของมีประโยชน์ อาหารที่จะมีโทษแก่
บุตรในครรภ์ท้องงค เช่นอาหารเผ็ดจืด ๆ เมื่อยามใกล้จะคลอดเป็นช่วงเวลาที่น่ากลัว
สำหรับหญิง เพราะการคลอดบุตรในสมัยโบราณนั้นต้องเสี่ยงกับอันตรายมาก เพราะ
การแพทย์ยังไม่เจริญ การคลอดจะเป็นไปตามธรรมชาติ ถ้าเกิดคลอดในท่าปกติก็ไม่ใช่
ไร แต่ถ้าเกิดอยู่ในท่าผิดปกติอาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตทั้งมารดาและบุตรได้ ซึ่งการ
เสียชีวิตจากการคลอดบุตรของหญิงในสมัยโบราณนั้นมีมากกว่าในปัจจุบัน และที่สำคัญที่สุด
สำหรับการคลอดคือกำลังใจ ดังนั้นอะไรที่เห็นว่าน่าจะเป็นที่พึ่งได้ก็จะทำกัน เป็นคนว่า
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ช่วยคุ้มครองอันตราย

นอกจากความลำบากทรมานในการตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอดแล้ว ความยากลำบากก็ยังสิ้นสุดลงเพียงเท่านั้น เมื่อคลอดบุตรออกมาแล้วผู้หญิงสมัยโบราณต้องมาทรมานกับการอยู่ไฟบนกระดานไฟอีก ในลำตักลาวไวว่า

คำรบสองรองลงมาฉันขอว่าอีกสักตอน
กระดานไฟก็ไซ้กว้างเอาทองยางอักคี่
การอยู่ไฟอยู่ที่บนท้องเหน็บไม้ไผ่
เรื่องพระคุณของแม่เธอเหลือขลุ่ยขลุ่ย

ทานอกรนทรนเมื่อยามนอนบนกระดาน
จนครบเจ็ดราตรีเป็นอย่างนี้มาแต่โบราณ
เอาหลังอิงพิงไฟหน้าอกก็ให้อาหาร
ว่ามีกำเนิดเกิดนายหวังแพมมันช่างทรมาน

จะเห็นว่า ในสมัยโบราณนั้นการคลอดบุตรแล้ว ผู้หญิงต้องมีการอยู่ไฟ คือ จะนอนบนกระดานที่เป็นแคร่ทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้รวก มีกองไฟอยู่ด้านหลังและใส่ภาชนะเล็ก ๆ วางไว้ใต้กระดานด้วย ผู้เป็นมารดาจะต้องอยู่ไฟจนกว่าท้องจะแห้ง ในขณะที่อยู่ไฟนั้นก็จะต้องให้บุตรกินนมด้วย อาหารที่มารดากินนั้นจะต้องเลือกไม่ให้แสลงต่อลูก เพราะสมัยก่อนการเลี้ยงลูกจะเลี้ยงด้วยนมมารดาเท่านั้น ฉะนั้นมารดาจะต้องระวังเรื่องอาหารการกิน และอาหารนั้นจะต้องเสริมให้มันน้ำนมมาก ๆ เพื่อจะได้พอเพียงต่อการให้นมลูก จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่พบเห็นในอดีตและจากการบอกเล่าของญาติผู้ใหญ่ในเรื่องการอยู่ไฟของผู้หญิงในอดีตนั้นเป็นเรื่องลำบากและน่าสงสารมาก ทั้งก่อนหลังและขณะคลอดนั้นจะแสบและทรมานอันเกิดจากความร้อนของไฟ อาหารที่กิน คือ แกงเลียง ปลาย่างซึ่งย่างจนแห้งหารสชาติไม่ได้ ซึ่งสิ่งนี้อาจจะเป็นความเข้าใจที่ไม่ค่อยถูกต้องนัก แต่ความเชื่อของคนสมัยโบราณจากที่ญาติผู้ใหญ่ของผู้เขียนกล่าวไว้ คือ ถ้าผู้หญิงอยู่ไฟได้จะมีผิวพรรณสวยงาม สายตาจะดี มีกลิ่นกายไม่เหม็นสาบและมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ไม่เจ็บป่วยบ่อย ๆ จากความเชื่อนี้จะถูกตองหรือไม่นั้นไม่อาจสรุปได้ แต่จากที่ผู้เขียนพบเห็นมา ผู้เขียนก็ค่อนข้างเชื่อว่ามีส่วนจริงอยู่มากทีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงปฏิบัติตามที่โบราณทำมาได้ และวงการแพทย์ในปัจจุบันเจริญขึ้น จึงทำให้การคลอดบุตรในสมัยปัจจุบันแตกต่างไปจากสมัยโบราณ

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เป็นมารดานั้นต้องลำบากเพียงไร แม้ตั้งแต่ตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอด และยังต้องลำบากในการเลี้ยงดูลูกจนกว่าจะเติบโต ดังนั้น ผู้เป็นลูกจึงต้องแสดงความกตัญญูคุณบิดามารดา และตอบแทนพระคุณท่าน

1.2 พระคุณครูบาอาจารย์ ครูอาจารย์เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่มิใช่ คนไทยทั่วไปถือว่าครูเป็นผู้ที่พระคุณรองลงมาจากบิดามารดา ศิษย์ใฝ่หาความรู้และความประพฤติที่ครูสั่งสอนมาใช้ในการดำรงชีวิตที่ทำงาน ศิษย์จะท่องระลึกถึงคุณของครูอยู่เป็นนิจ จึงมีความสุขความเจริญในชีวิต และเมื่อมีโอกาสจะทองทอบแทนบุญคุณของครูหรือไม่ก็กราบไหว้ระลึกถึงพระคุณของท่านอยู่เสมอ ลำดับนี้จะเป็นการละเล่นแต่ก็มีครูอาจารย์เป็นผู้ฝึกหัดให้ จึงจะเกิดความรู้ความชำนาญ ดังนั้น ในการแสดงลำดับทุกครั้งที่ทองมีการไหว้ครู ซึ่งกล่าวถึงพระคุณของครูอาจารย์ไว้ดังนี้

ไหว้ครูประเิมเริ่มหัดที่คิดลำดับเป็นชั้นตอน

ไหว้ครูพักลักจำมาแต่โบราณ

เคยงานเคยพบเราจึงเคารพครูบา

วิชาศิลปะจึงหาท่านอง

จะขึ้นลูกแบบครูสอนไว้

ไม่ว่าท่านองก็รองล้ำมาก

ทองรองให้เป็นที่องเนนสัมผัส

ครูแก่ครูเภาครูเภาชรา

ไม้มัดไม้เบือช่วยเตือนเกรง

ครูทั้งครูเฒ่าสงเสริมสั่งสอน

เรายึดมั่นกัญญาเราถือว่าเป็นของคลัง

ไหว้ครูเฒ่าเภาคนที่เขียนกลอนเกรง

จนเกิดความชำนาญเพราะเคยงานเขา

พระคุณล้ำค่าที่ไหว้วิชาความรู้

ให้แล้วให้คล่องการรองลูก

เราทองเข้าใจกลอนไรกลอน

เป็นเรื่องยุ่งยากถ้าหากไม่รู้

ฉะนั้นลำดับทองหัดจากครู

ชาขอศรีทามชาเชิษฐ

ชาขอชบคุณครูสุนทรภู่

กำหนดบทกลอนแนบนอนนา

จะเล่นลำดับแต่ละครั้งเราทองทั้งกำหนด

จากที่ได้อ่านมาทั้งหมดนั้น ทำให้เรามองเห็นว่าบิดามารดาเป็นผู้ให้ชีวิตและเลี้ยงดูสั่งสอนให้บุตรหลานของทมิฬปฏิบัติในสิ่งที่ทำงาน ครูอาจารย์ก็พระคุณรองจากบิดามารดา คืออบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเอง ครูอาจารย์ก็เป็นพระคุณสูงสุดรองจากบิดามารดาเลย การเล่นลำดับที่ทองมีครูอาจารย์ฝึกหัดให้เช่นกัน การเล่นแต่ละครั้งจะทองระลึกถึงครูอาจารย์ด้วยการกราบไหว้และการตั้งเครื่องกำหนดแก่ครู เพื่อให้การแสดงเป็นไปด้วยความราบรื่น การว่ากลอนไม่ติดขัดและเป็นที่ยอมรับของใจของทุกคนไปจนจบการแสดง

มักจะถูกมองไปในทางไม่ดี เช่น มีความบกพร่องในทันใดคันหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่โดยความจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อเราพิจารณากันที ๆ แล้ว การถูกปลูกฝังเรื่องความสำคัญของการครองเรือนของฝ่ายหญิงน่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ในสมัยโบราณผู้ชายจะต้องเป็นฝ่ายทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ฝ่ายหญิงจะทำหน้าที่เฝ้าบ้าน คือ คุ้ยแค้นเรือน เลี้ยงลูก บุตร เตรียมหาอาหารและปรนนิบัติสามีหลังจากกลับจากการทำมาหากิน และที่สำคัญการทำมาหากินในสมัยก่อนก็ไม่เอื้ออำนวยให้ฝ่ายหญิงทำได้เต็มที่ เพราะเป็นงานที่ต้องใช้แรงกายเป็นส่วนใหญ่ เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เป็นต้น งานประเภทนี้หัวแรงใหญ่ควรจะเป็นฝ่ายชาย ฉะนั้นการมีสามีจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้หญิงในสมัยโบราณ ในเรื่องของความจำเป็นเรื่องการครองเรือนของฝ่ายหญิงนั้น ในวรรณกรรมลัทธิกล่าวไว้ว่า

หญิงโสเภณีชานคำโบราณว่า
โหนงมีตัวกันเสียเด็กเหว
น้องเอมมีตัวจะโตเบาบา
ข้าไม่ให้ค่าน้ำไม่ให้พัก
น้องจะหนักจะเบาจะไม่ให้หารอง
มีตัวเด็กเม่นวน้อง
ถ้ามีตัวเมื่อตัวยังสาว
ถ้าเจามีตัวอีกตอนตัวเจ้าแก่

เวรกรรมทำมาเมื่อเกิดชาติใหม่
ไม่มีตัวเลยมันไม่ค่อยสบาย
เหมือนมีชีซ่าจะโตเบากาย
พื้นทองที่จะหักหาให้
จะให้เจ้าออกครองหิ้งไป
ถ้ามีคู่ครองเจ้าจะผองใส
มีลูกมีเถ้าก็สบาย
พมมีลูกก็จะแย่งชิงกะกาย

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า สภาพสังคมในสมัยโบราณนั้น ความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ นั้นต้องใช้แรงงานมากกว่าในปัจจุบัน เช่น ตักน้ำ ทำข้าว ฆ่าหมู ซึ่งงานเหล่านี้ค่อนข้างหนัก ถ้ามีสามีก็จะช่วยแบ่งเบาภาระนี้ไปได้ แต่ในสังคมปัจจุบันความจำเป็นในเรื่องการใช้แรงงานดังกล่าวมาแล้วหมดไป ชาวไร่ท้องทำ น้ำไม่ตัก ตัก พื้นไม่ตักฆ่า ความ สะทกสบายจากเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีมากมาย และนอกจากนั้นผู้หญิงยังสามารถทำมาหากินเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้ชาย ดังนั้นความจำเป็นในเรื่องการมีคู่ครองจึงน้อยลง และผู้หญิงอีกมากที่คิดว่าการแต่งงานอาจเป็นการสร้างภาระให้เพิ่มขึ้นอีก เพราะนอกจากจะต้องทำงานนอกบ้านแล้วยังจะต้องมาับการปรนนิบัติสามี บุตร

และคุณเล่านี้อีก ผู้ที่ทุกคนเคยมาบอกว่า ดังนั้นคำนิยามในเรื่องการครองเรือนของหญิงสมัยนี้จึงเปลี่ยนไปจากโบราณ เพราะไม่จำเป็นต้องอาศัยฝ่ายชายเหมือนสมัยก่อน

ความจำเป็นเรื่องการครองเรือนนั้น นอกจากสาเหตุดังกล่าวมาแล้ว ในวรรณกรรมสำคัญยังอีกว่า

หญิงไม่มีตัวเปรียบเหมือนวัวไม่มีเรี่ยว
ไปเชื่อคำพ่อเขาจะล่อให้แก
อีกทนอยหัวหงอกเป็นคอกพวง
เปรียบเหมือนปลาอย่างเอาไวค่างปี

ชายเห็นชายเกี้ยวรำไป
ไม่เชื่อคำแม่เขาจะหลอกไว้ไซ้
ราคะจะลงวันละไฟสองไฟ
ข้อชายคงไม่มีทำไร

การที่ผู้หญิงไม่มีคู่ครองนั้นก็มักจะเป็นที่หมายปองของคนทั่วไป และมักจะถูกเกี้ยวพาราสีอยู่เสมอ ซึ่งอาจจะถูกมองไปในแง่ไม่งามนัก ถ้ามีสามีหรือคู่ครองเสียปัญหานี้ก็จะหมดไปหรือถ้ามียกน้อยมาก เพราะเกิดความขำเกรงในสามี และนอกจากนั้นการครองตัวเป็นโสดนานเกินไปโอกาสการครองเรือนก็จะลดน้อยลง เพราะผู้ชายมักจะชื่นชอบหญิงสาวแรกเริ่มมากกว่าหญิงที่หม้ายมาแล้ว

4. คำนิยามในเรื่องเพศ

สังคมไทยเป็นสังคมที่เคร่งครัดในเรื่องเพศ โดยเฉพาะการแสดงออกของสัญชาตญาณทางเพศ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการเก็บกด (Repression) ขึ้น อันมีผลต่อบุคลิกภาพของคนไทย คือ ทำให้เป็นคนขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก เก็บความรู้สึกเก่ง แต่สัญชาตญาณทางเพศมีอำนาจมาก เมื่อเก็บกดไว้มาก ๆ ย่อมจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาเพื่อหาทางออก ถึงแม้ว่าในสังคมไทยจะมีประเพณีและข้อห้ามเกี่ยวกับทางเพศมากมาย แต่สังคมก็หาทางออกให้ในบางโอกาส เช่น ในการละเล่นยามตรุษสงกรานต์ การเล่าเรื่องหยามโลนในนิทาน การพูดหยามคายในเมฆารสทางประเพณี เช่น ละครนอก เพลงทักมานปริศนา คำท่าย เป็นต้น ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าสังคมไทยจะมีลักษณะลึกลับลึกซึ้งในเรื่องทางเพศ

ลำดับเป็นเพลงพื้นบ้านหลายชนิดที่นำเอาพฤติกรรมมนุษย์ในเรื่องเพศมาแสดง และ
ได้รับความนิยมโดยทั่วไป เพราะช่วงเวลาของการเป็นหนุ่มสาวจนถึงการมีเหย้ามีเรือนไป
นั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องประสบ เมื่อพิจารณาเฉพาะในคันโครงสร้างของเนื้อหา
การเสนอเรื่องราวทางเพศในเพลงพื้นบ้านนั้น พอเพลง แม่เพลง จะเสนอในรูปศิลปะ
ของภาษาในรูปถ้อยคำสังวาส (erotic words) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ถ้อยคำสังวาสชนิดตรง เรียกตามภาษาชาวเพลงว่า กลอนแดง
2. ถ้อยคำสังวาสชนิดอ้อม เรียกตามภาษาชาวเพลงว่า กลอนสองงาม

สองงาม

1. ถ้อยคำสังวาสชนิดตรงหรือกลอนแดง เป็นการกล่าวถึงอวัยวะเพศและพฤติกรรม
ทางเพศอย่างตรง ๆ ไม่มีการเลี่ยง ซึ่งคำเหล่านี้ตามปกติสังคมถือว่าเป็นคำหยาบ (foul
Language) ไม่ใช่พูดทั่วไปในชีวิตประจำวัน เพราะสื่อภาพและความหมายทางเพศอย่าง
ชัดเจน เช่น

ชาวบ้านนั้นลั่นหัวเป็นเศรษฐี

แกะจะขันสูตรกตักคน

วามันขางรวงไปเสียไม่น้อย

นี้ชาวบ้านลั่นหัวเป็นเศรษฐี

นายหวังเอ๋ยพอผมพวง

ฉันจะขอผมของนายหวังสักหน่อย

แม่ประยูรลั่น - จัญไร

กลางคณคนนอกคอกใน

จะเหลืออีกสักหน่อยก็ไม่ได้

แม่ประยูรลั่น - จัญไร

ที่แม่ขอยมันจะรวงใหม่มันรวงไป

เอามาติดแทน ห - อย จะไคไผ

2. ถ้อยคำสังวาสชนิดอ้อมหรือกลอนสองงาม คือ การกล่าวถึงอวัยวะเพศและ
พฤติกรรมทางเพศด้วยการเลี่ยงไม่พูดตรงไปตรงมา การกล่าวเลี่ยงในวรรณกรรมลำดับ
พบว่า มี 2 วิธี คือ

2.1 เปลี่ยนเสียงสระหรือพยัญชนะแต่เห็นเค้าคำศัพท์สังวาส เช่น

เออเมสวักกันจริงหนอหลอกกันจริงนง

ถ้าหากไคเสีมาเป็นเมียฉันเสร็จ

ฉันขอผมของฉันก็ขอยใจ

ฉันจะซื้อแหวนเพชรให้เมื่อนวลใส

เวลากลางวันฉันให้ใส่แหวนเพชร
ฉันจะซื้อเป็ดจวนที่ย่านหยอน
ฉันแม่สีนวลโยนลงเปล
เสียงว่าไอละเหอะละธา
แม่จะนอนแหกหักคามที่

พอกกลางคืนฉันจะเอี๊ยะโรใหญ่
ให้แม่สีนวลนอนนายหวังจะไก่อ
แล้วก็ไอละเหั่งแกงไก่อ
แกงไปโยเมาโยนไป
หรือแม่จะนอนแหกหักคามใจ

2.2 การใช้สัญลักษณ์ เหตุผลในการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์ในเรื่องเพศนั้น
มีเหตุผลใหญ่ ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

2.2.1 เพื่อเบี่ยงเบน "นัยทางเพศ" ให้ลดลง ทำให้สามารถจำกัด
กลุ่มอายุคนบางกลุ่มได้ คือ เด็กที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนจะไม่สามารถตีความ
ไก่อกระจางเทายุใหญ่ที่มีประสบการณ์

2.2.2 ป้องกันการละเมิดกรรมของสังคม ตามปกติสังคมไม่นิยมให้พูด
เรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง เพราะถือว่า "หยาบ" ไม่สมควรพูด การใช้สัญลักษณ์ทำให้
สามารถละเมิดกรรมสังคมโดยไม่ถูกลงโทษ การใช้สัญลักษณ์นั้นแม้ว่าจะช่วยลดความหยาบ
ลงบ้าง แต่ก็แฝงความคิดที่แท้จริงไว้อยู่

ในวรรณกรรมคำศัพท์ว่า มีการใช้สัญลักษณ์ที่ชี้แทนอวัยวะเพศและการร่วมเพศ
ดังนี้

ก. สัญลักษณ์ที่ชี้แทนอวัยวะเพศ สัญลักษณ์ประเภทนี้มีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มี
ชีวิต โดยยึดรูปลักษณะเป็นหลัก เช่น กนยา กลวย ไค่ คันไถ แทนอวัยวะเพศชาย
ปาก หัน หิน ฟ้า ฟ้า ฟ้า แทนอวัยวะเพศหญิง เช่น

เอ๋ยจะไปแหกหักเนื้อพิศม
เออเนะแม่สีนวลแม่คุณจำ
เห็นแม่สีนวลเขาแหกหัก
พอเขาไปไกลทอนเขาแหกหัก

จะให้พ่อหวังนั่งผมให้สบาย
แม่แกแหกหักเสียจริงให้ท่าย
แม็กก็เงินสุบยาเข้าไปไกล
แม่เลยยักกนยาเขาไปให้

หรือ

ตกไปเมืองเนรุแจะตามไปถอน
 ตกไปทะเลจะเรเรือรอ
 ว่าจะไปไหนแก่ก็ไปคย
 ถ้าหากฉันตกลงไปในเหว
 ถ้าหากฉันตกในเชือกหินเขา
 จะจับหัวแก่ย์มาชักแ่งหิน
 ถ้าฟ้าไม่รองหินนองไม่อา

ตกไม่เมืองมอญแจะตามไปไถ่
 ถ้าถูกหาหักคอที่กจนใจ
 ขึ้นเขาลงห้วยแก่ก็จะตามไป
 แจะคิงนั้นเอาฉันเอาไว
 แจะแหกหินเอาขึ้นมาให้ไค่
 ให้เห็นแต่ค้นแ่ค้นโรโร
 หัวหวังจะทองคาคาหินทาย

หรือ

ตามว่าเบี้ยวนอยหรือเบี้ยวมาก
 เธอจะเอาปากบนไปบนปากกลาง
 ปากฉันก็นาขวาง
 ปากเธอนเรือนก็ไม่เหมือนปาก
 มีฟันที่เคี้ยวแมยังเบี้ยวเสียอีกกวย

เบี้ยวเหมือนปากที่ไค่โม
 เอาเบียงเอาอย่างมาจากไน
 ปากเธอนากลางลงไป
 กินพลกินหมากก็ยังเคี้ยวไม่ไค่
 แ่เวลากินกลวยยังทองคาย

ข. สัญลักษณ์ที่ใช้ในมหัศจรรย์ ในสังคมไทยเราไม่นิยมกล่าวถึงมหัศจรรย์อย่าง
 ชัดเจน ฉะนั้นชาวไทยเราจึงใช้ปรากฏการณ์ธรรมชาติมาพรรณนาแทน ในวรรณกรรมสำคัญ
 ที่มีการใช้สัญลักษณ์แทนการรวมเพศหรือเนนการเคลื่อนไหวคล้ายคำกริยาที่ชัดเจนจนรู้ว่าเป็น
 การเคลื่อนไหวในเชิงสังวาสหรือมีอารมณ์ทางเพศ เช่น

ที่เป็นใช้โรคาหยกยาไม่มี
 ค้นแ่เขามันยังคังทรง
 ค้นเขาลงชอนจักหมอนเลน
 เวลากินชาวฉันยังกระเาชาม

อยู่คนเคี้ยวเอกีหรือว่าเปลากาย
 มันจะหาที่ลงไม่ไค
 หมอนเลยกระเกนไปตกที่หัวมันไค่
 แ่กไปทั้งสามสีโบ

หรือ

เราเป็นคนชาวเหนือ
มาที่บ้านแม่ประยูร
นี่ใจเฒ่าของฉันนะเป็นเฒ่าซนคี่
เฒ่าของฉันไม่ของใจเฒ่าซนคี่

ลองเฒ่าชายเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าจะเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า

นอกจากตัวอย่างที่ยกมาแล้ว ในวรรณกรรมลำตัดยังได้กล่าวถึงการร่วมเพศโดยใช้สัญลักษณ์บรรยายโดยอาศัยการที่ความจริงจะเข้าใจ สัญลักษณ์ใช้เรื่องของการทำนา ไถนา แทนการร่วมเพศ ดังนี้

จะตกลงไถน่องเฒ่าที่รองถามเฒ่า
ไถเฒ่าเฒ่าไถน่องเฒ่าที่รองถามเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า

เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า

หรือกล่าวถึงการร่วมเพศโดยใช้การบรรยายถึงการขี้นาแทนการร่วมเพศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ชาย)

ถึงวันสัญญาเล่นกีฬากลางแปลง
การแข่งชิงเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
ระหว่างหญิงกับชาย เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า

แข่งชิงเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
ถึงใคร เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เป็นกีฬาสารวบางครั้งช่วยให้เฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า
เฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่าเฒ่า

ยิ่งโยกยิ่งเหนื่อยชาแทบเหนื่อยไม่พัก

ทุกท่าจะหนักดูหรือทอนตึกไฟแรง

(หญิง)

ก็ทำท่าเข้ามาแสดง
โมโหหันหน้าใส่ยังใจจะเจมา
เป็นนักเข้ามาพูดจาไม่เข้าที่
ยังไม่ทันจะยกคอกเสื้อกิ้งลอกทาทาย
นักเข้ามาอย่างนี้คงไปชี้หลังสวย
วิ่งตะเบงแซงหน้าหมายจะควาชิงธง
มาพอมันก็ลืกลักถ่วงนำหน้าหน้าเชิด
พอสายันต์ถลันขวางต้นฟ้าคางไปกายแฉ

คนกรองบอกรอบนอกกลางแปลง
ทองแซงชายแซงชวาชอมกันท่าทุกแห่ง
มันไม่ใช่จอกก็พวกเจ้านี้ทองแห่ง
แกจอกก็กรุ่นไหนควคลายที่แสดง
เป็นจอกก็กรุ่นใหม่ไม่มีไว้ท่าแห่ง
ทอนจะเซาหัวโค้งพาโยงทะมัดทะเเมง
ห่อใหญ่โลเทลิกถั่วฉั่นเปิดไฟแรง
ถูกอีตรงหน้าแรงลงตีแผ่กลางแปลง

การใช้คำสัองวาสนิกสองงาม (double-meaning erotic words)

นี้ได้รับความนิยมนมากกว่าการพูดตรง ๆ เพราะคำสองงามสามารถลด "นัยทางเพศ" ลงไปได้ระดับหนึ่ง โดยการเบี่ยงเบนภาพที่เกิดขึ้นให้เป็นอีกภาพหนึ่งเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึก "หยาบและฉาวจาร" เกินไปนั่นเอง ในอดีต "กลอนแฉ" อาจจะได้รับ ความนิยมนมาก แต่ในปัจจุบัน "กลอนสองงาม" เป็นที่นิยมมากกว่า เพราะการรองกลอนแฉ ที่ตรงมากเกินไป ทำให้ล้าตักนั้นไม่น่าฟัง ดังนั้นการนำเสนอในเรื่องเพศในล้าตักก็ยังมี ขอบเขตจำกัดอยู่ การรองตรง ๆ ตามใจชอบของพ่อเพลงแม่เพลงอาจทำให้ล้าตักนั้นเสีย ความนิยมลงไปได้

5. ค่านิยมในของทางชาติ หมายถึง การยอมรับวัฒนธรรมหรือสิ่งของของชาติอื่นว่าดีกว่าของไทย ในสังคมทาง ๆ ย่อมมีลักษณะเด่นที่เป็นของตัวเอง เราเรียกว่า "เอกลักษณ์" สังคมไทยเราก็เช่นเดียวกัน เรามีเอกลักษณ์ที่ภาคภูมิใจมากแต่โบราณ ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี สถาปัตยกรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่งานควรค่าแก่การรักษาไว้ให้คงอยู่สืบไป ให้คนไทยในรุ่นหลัง ๆ ได้ภาคภูมิใจต่อไป แต่ในปัจจุบันนี้อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทมากใน

สังคมไทยเรา และเป็นที่ยอมรับของคนไทยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย ภาษา วัตรปฏิบัติอื่น ๆ หรือแม้แต่บทเพลง คนไทยรุ่นหลัง ๆ แทบจะ 모르จักเพลงพื้นบ้านหรือเพลงไทยเดิมกันแล้ว จะรู้จักแต่เพลงสากลที่มีลีลาเร้าแรง กระแสวัฒนธรรมตะวันตกได้แพร่สะพัดเข้ามาสู่ความนิยมของประชาชนไทยอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในรูปแบบของความบันเทิง ความสวยงาม และอื่น ๆ ความแปลกใหม่เหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงและสร้างค่านิยมให้แก่คนไทยในรุ่นหลัง ๆ จึงส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงในค่านิยม-วัฒนธรรมของไทย โดยเฉพาะในค่านิยมประเพณีในท้องถิ่นต่าง ๆ ตลอดจนศิลปะพื้นบ้านพื้นเมือง ผู้คนเกิดความสับสนและไม่มั่นใจใน "มรดกทางศิลปวัฒนธรรม" ของตนเอง มองเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องล้าสมัย ขณะเดียวกันก็หันไปยอมรับศิลปวัฒนธรรมของต่างชาติที่ตนมีความรู้สึกว่าเป็น "เจริญและทันสมัย" ในเรื่องอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกนี้ ในลำคัลโลกกล่าวไว้ว่า

ในทัศนะของผม เชื่อค่านิยมหาประการ
วัฒนธรรมประจำชาติหาว่าประกาศ
เชิญชวน

พวกฉันไม่ใช่คนปัญญาอ่อนอย่างบทกลอน
ที่เขาวา

พวกเธอไม่เข้าใจเธอชกมวยช้ำ
เพราะเธอไม่ค่อยปฏิบัติตามวินัย
เครื่องแต่งหน้าถ้าจะซื้อต้องมีชื่อภาษาฝรั่ง
ชอบแต่งของต่างประเทศดีกว่าวิเศษวิโส

ชอบของนอกกันนักหนานิสัยบ้าบอของน้อง
ของพี่เพื่อขี้เลื่อยเข้ามาโฆษณาเป็นนิจ
ไขแล้วแม่ประยูรนี้ก็เหมือนกันมันน่าขันน่าช้ำ
เสียงเขาพูดเปรยเปรยฉันเคยได้ยิน
ชอบหนีเขียะเย็นทีหวัชชอบหัวชอบลีลา
วันนั้น เธอพูดทอหนาประชาชนคนนับพัน

เป็นผู้ที่มีพื้นฐานเชื่อรัฐบาลของไทย
ให้ชาวไทยลองทบทวนไม่ถูกไม่ควร
เราควรแก้ไข

เธออย่างนี้ไม่เก่าแหมมาว่าเข้าใจ

บทบัญญัติวัฒนธรรมไม่จกจำไม่ใส่ใจ
ชอบมองข้ามตามสังคมชอบนิยมแต่ของใหม่
เพราะชื่อไทยเธอไม่อินังต้องระวังเอาไว้
ไม่ชอบของไทยเห็นคนไทยประเทียฉันโห
ให้ร้องไห้

ไม่นึกสักนึกเล่นน้องเงินทองจะรั่วไหล
เขาผู้ไหนใครผู้ผลิตเราต้องวินิจฉัย
แหมไม่มีวัฒนธรรมฉันเคยจำเอาไว้
ชอบหนังฝรั่งและหนังจีนแล้วคุณมันหนังไทย
ถึงชอบจริงจริงก็ไม่กล้าพูดออกมาทำไม
เขอบอกเนาวรัตน์ยุคทันสมัยหัวอันอันไม่ได้

บางทีก็บอกว่าหนังไทยเราซับซ้อนเอาเผากิน
แม่ทองขาวนี่ก็เหมือนกับกุสาร์พันสารพัก
เขมรบอกว่าท้าวหวังถึงชื่อคงก็ไม่เกิน
เธอไม่คิดพระหนักหรืออนุรักษของเก่า
เธอเป็นลัทธิคหิกใหม่ไม่รวมไม่รวมมือ
เธอเป็นโง่มันโง่เงาไม่เอาไหนอย่างนี้
ต้องไล่ออกจากคณะ

เราคนไทยอย่าใช้สินยาคุณหมื่นคนไทย
เป็นลัทธิคหิกลัทธิความเป็นสมบัติลัทธิสมัย
ว่าร่องเพลงฝรั่งก็ไม่เป็นแพรวเอสลไปรท์
โง่อย่างนี้ยิ่งเงาจะให้ผมเอาอย่าง
คึกคักกินไม่ดื่มมือไม่รวมมือรวมไม่
ให้เธอไปเล่นจั่วจะไปตั้งคณะเอาใหม่

ลัทธิเป็นเพลงพื้นบ้านที่ไม่ไฉนแต่เพียงสร้างความบันเทิงเท่านั้น ในเนื้อหาของ
ลัทธิยังสอดแทรกสิ่งที่เป็นสาระความรู้ในกันต่าง ๆ มากมาย ทั้งด้านวิถีชีวิตของคนใน
สังคมคือสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในกันต่าง ๆ คำสอน คติเตือนใจ และความรู้ต่าง ๆ
ในกันนครเขมร เพื่อเป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติให้เกิดความสงบสุขในสังคม นอกจาก
นั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และเพื่อเป็นแบบ
อย่างที่ดีคนรุ่นหลังควรยึดถือปฏิบัติ เช่น ค่านิยมเรื่องความกตัญญูคุณ การปฏิบัติตนของสตรี
การครองเรือน เรื่องเพศ และเรื่องความนิยมในของต่างชาติ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ คนไทย
เราควรยึดถือเพื่อเป็นแบบอย่างและพิจารณาว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี เพื่อเป็นแนวทางในการ
ดำเนินชีวิตต่อไป

ลัทธิเป็นเพลงพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในปัจจุบัน ในขณะที่เพลงพื้นบ้าน
หลายประเภทสูญหายไปทั่วโลกมาแล้ว สิ่งที่ทำให้ลัทธิคงเป็นที่รู้จักแพร่หลายในปัจจุบันนั้น
คือ ลักษณะกลอนลัทธิที่มีจำนวนคำมาก จึงสามารถสอดใส่เนื้อหาที่ทำได้ทั้งเข้าใจได้

มาก คนที่ประกอบการเล่นลำตัดคือ รำมะนา ที่สร้างความครึกครื้นไวกว่าเพลง
พื้นบ้านอื่น ๆ ที่ส่วนมากมีเพียงการปรบมือ นอกจากนั้นการแสดงลำตัดยังได้สอดแทรก
เพลงพื้นบ้านอื่น ๆ เอาไว้อย่างเช่น เพลงเรือ เพลงข่อย เพลงอีแซว ไว้อีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เพลงพื้นบ้านลำตัดยังคงเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่คนทั่วไป
อยู่มาก ศิลปินลำตัดยังคงสามารถยึดการแสดงลำตัดเป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว
ได้อยู่รอกต่อไป

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยงานที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ต้องออกเก็บข้อมูลในหลายสถานที่ และในบรรยากาศที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ศึกษาได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย หลายประการ เช่น ใ้ทราบถึงสภาพสังคม อุนิสัยใจคอของคน ตลอดจนสภาพการคมนาคมและอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนใช้เวลาประมาณ 2 ปีเศษ ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลาคัก สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของลาคัก ลาคักเป็นมหรสพที่มีแบบแผนในการแสดงที่สืบเนื่องมาจาก "คิเกร์" ของมลายู ซึ่งแต่เดิมนั้นคิเกร์เป็นบทสวดบูชาพระเจ้าของศาสนาอิสลาม วิธีการแสดงเริ่มต้นด้วยการตีระฆังและเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ ต่อจากนั้นก็ขับร้องนำขึ้นเป็นภาษามลายู เรียกว่า "บันทน" แล้วพวกที่ตีระฆังจะเป็นลูกคู่ร้องรับไปค้าย ต่อมาการแสดงคิเกร์นี้จะแยกออกเป็น 2 สาขา คือ "ฮันดาเลาะ" ซึ่งแสดงเป็นชุดและเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของ "ลิเก" และอีกสาขาหนึ่งคือ "ละกูเยา" เป็นการขับกลอนว่าแก่นั่น ซึ่งเป็นที่มาของ "ลิเกลาคัก" หรือเรียกสั้น ๆ ว่า "ลาคัก" นั่นเอง

ในปัจจุบันลาคักเป็นแหล่งบันเทิงบ้านภาคกลางที่ได้รับความนิยมมาก ลาคักจัดการแสดงบนเวทีและแสดงในงานเทศกาลต่าง ๆ การร้องลาคักนี้มีทำนองต่าง ๆ กันเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อร้องที่ปรากฏ มีการร้องประกอบลีลาต่าง ๆ

ลักษณะการแสดงลาคักในระยะแรกกับปัจจุบันนี้มีความแตกต่างกันหลายประการ เป็นที่เห็นว่า ผู้แสดง ในระยะแรกผู้แสดงลาคักเป็นชายล้วน มีการประชันกันเป็นคู่ควยวาจาที่เผ็ดร้อน ไม่มีการตั้งเป็นวงหรือคณะ ถือเป็นเพียงการแสดงสมัครเล่น เนื้อหาที่นำมาร้อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัว ความลับหรือไม่ค่อยของฝ่ายตรงกันข้ามที่ฝ่ายตนสามารถสืบหามาได้ ถ้อยคำที่นำมาว่ากันนั้นจะเป็นถ้อยคำที่รุนแรงและเผ็ดร้อน ในบางครั้งอาจเกิดการกระทบกระทั่งกันอย่างรุนแรงจนเกิดการบาดหมางใจกันและเกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน นอกจากนั้นลาคักในสมัยก่อนไม่ได้ขึ้นร้องเต็มตัวจะร้องแบบครึ่งนั่งครึ่งยืน เรียกว่า "ครึ่งทอน" ผลัดกันว่าคนละ "ยืน" คือราว 30 นาที

ส่วนลาคติในปัจจุบันนี้แสดงมีทั้งฝ่ายชายและหญิงร้องว่าโศกอบัน มีการตั้งเป็นนางหรือเป็น
คณะ เนื้อหาที่นำมาร้องก็จะเป็นการว่ากล่าวแก่กัน และมีการเกี่ยวพาราสีเพิ่มขึ้นอีกด้วย
ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในลาคติชายล้วนสมัยก่อน จึงทำให้เนื้อร้องน่าสนใจมากขึ้น และเพื่อ
ขจัดความเบื่อหน่ายใจกันจึงแก้ปัญหาคำยววิธให้ว้างเกี่ยวกับมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิงประชันกัน
เฉพาะวง มีการฝึกซ้อมเพื่อความกลมกลืนและฟังไพเราะรื่นหู ดังที่เห็นในปัจจุบันจนกลายเป็น
เป็นที่นิยมมากขึ้น มีการพัฒนาไปหลายอย่างตามยุคสมัย

การแสดงลาคติได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากมีการประชันกันทั้ง
ด้านกรรร้อง การตีระฆัง และที่สำคัญคือปฏิภาณหรือฝีมือการว่ากลอนแก่กัน จึงทำ
ให้เกิดความสนุกสนาน การประชันระหว่างชายและหญิงมีการเกี่ยวพาราสี ใ้ตาม
คอนซอก เป็นการสร้างความไพเราะ เบื่กรอน โคลนลายรสล้วนแต่สร้างความตื่นเต้น
สนุกสนานแก่ผู้ชมผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง จนมีผลทำให้ลาคติได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ จน
สามารถยึดเป็นอาชีพได้ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

การแต่งกายของผู้แสดงลาคติ แต่เดิมเมื่อใช้ผู้แสดงเป็นชายล้วนนั้นจะนุ่งโจง
สวมเสื้อเชกคอตั้ง เรียกว่า "ทาโลละลังงา" แต่ในปัจจุบันการแต่งกายเปลี่ยนไปจากเดิม
คือชายจะนุ่งโจงกระเบนสีสีก สวมเสื้อคอพวงมาลัยหรือคอกลมติดกระดุมหน้า 3 เม็ด
ลวดลายผ้าสีสีกใสสะอาดตา เรียกว่า "เสื้อมิสกริ" มีผ้าขาวมาลากถุง เครื่องประดับอื่น ๆ
ไม่มี นอกจากพระเครื่องที่นับถือ สวมเฉพาะถุงเท้า ส่วนฝ่ายหญิงก็นุ่งโจงกระเบน
เช่นเดียวกัน เสื้อจะเป็นผ้าสีสีกคอกลม คอแหลมหรือคอปกก็ได้ มีระบายสวยงาม
ผ้าที่ไหม้ก็จะเป็นผ้าไหม้สก๊อตหรือผ้าไหม้สีสีก มีผ้าสีสวยคาดเอว เครื่องประดับก็มี
ขี้ผึ้ง กำไล แหวนและสร้อยคอ ไม่สวมถุงเท้า รองเท้า

ลักษณะคำประพันธ์ของลาคตินั้น มีลักษณะเป็นแนวเกี่ยวกับเพลงฉ่อยและเพลง
อีแซว คือวางสัมผัสข้างท้ายไปเรื่อย ๆ มีลักษณะเป็นถลอนหัวเดียวคือคำท้ายของทุกบทจะ
ใช้สระเดียวกัน ถ้าสระอา เรียก กลอนอา สระอี เรียกกลอนอี เช่น ก็ นี ติ ี าลา
จำนวนคำในวรรคค่อนข้างมากคือประมาณ 10 คำ เป็นส่วนใหญ่ นิยมส่งสัมผัสในวรรคซึ่ง
มักจะเป็นคำที่ 5 กับ 8 จนกลายเป็นสัมผัสบังคับ กลอนลาคตินั้นจะมี 2 ส่วน คือ
สร้อยเพลง กับ บทร้อง

สร้อยเพลงนั้นมีจำนวนคำไม่มากเท่าบทร้อง คือมี 4-8 คำ บทนี้จะร้องก่อน แล้วลูกคู่จะรับพร้อมกันพร้อมหน้า โดยจะรับประมาณ 2-3 เที้ยว แล้วจึงจะขึ้นบทร้อง คำสุดท้ายของสร้อยเพลงจะส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายในวรรคที่ 2 ของบทร้อง

บทร้องหรือเนื้อร้องจะมีจำนวนคำในวรรคประมาณ 10-12 คำ มีลักษณะเป็น กลอนหัวเหี้ยว คือส่งสัมผัสในคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ไปเรื่อย ๆ

ตัวอย่างสร้อยเพลงกับบทร้อง

สร้อยเพลง

ชนไทยชนกัน

ไม่วั้นเกรงกลัว

ชนไทยชนวา

วันนี้ไคว่กันนั

บทร้อง

เชือกมัดคักคักมัดคักเคยจกประวัติกันไว้
ครอบครัของเชอแหมเออนันพอร
วันไหนไม่มีงานอยู่บ้านไม่ไปไหน
วันไหนไม่มีลาคักคักกันคักกันเป็นนิจ
วันนั้นผมไปหางานเข้าหลังบ้านลืมให้เสียง

เลอรูเส้นเห็นใส่ภายในครอบครั
เหี้ยวฉันจะบอกคุณหนูหนูให้เขารูกันทั่ว
ชอบจับกลุ่มกันเล่นไพะชนิดไม้ตีตัว
ชอบเล่นไพะชนิดไม้ตีตัว
ฉันเห็นหลบเข้าระเบียงเคินเลาะเลี้ยว
ไปข้างรั้ว

เคินย่องเบาเบาแล้วแอบเข้าไปข้างหลัง
ผมเลยเอามือเคาะฝาหัวทาเป็นเจ้าหน้าที

แม่ประยุมพูดเสียงคังว่าเขายังไม่ไค้จัว
พอเห็นกางเกงสีกากี้อโคตพินจนลืมตัว

หรือ

สร้อย

โอเจ้าซอลำไยใบจำปา

มาสรรวเสเฮฮาถิ่นเมื่อเวลาราคี

บทร้อง

สวัสดีทุกท่านที่ชอบการครึกครื้น
คิดค้นเป็นนักลาคักคักที่เคยถนัดแต่ทางว่า

พอคิดค้นว่าท่านฮาครื้นก็พอจะขึ้นฤดี
พอมีสำนึงเสียงฮาความประหม่าก็เริ่มมี

การประหม่าขึ้นเห็นคิดว่าเป็นแทบทุกคน
พออย่างขึ้นบนเวทีทุกคนต้องมีประหม่า
แรกประเดิมเริ่มแสดงให้ระแวงไหวหวั่น
นึกกลัวกลัวกลัวกลัวในเรื่องราวสำคัญ
ก็ตีซ้ำซ้ำซ้ำซ้ำปากตัวเป็นลูกหลาน

แทบทุกครั้งแทบทุกหนพอย่างขึ้นบนเวที
นึกกลัวกลัวกลัวแทบเป็นอหน้าหลบหนี
บางหน้าซิกใจสันอาทิตเชนอฉันเวลานี้
ฉันเป็นนักกลอนอจนทักยังไม่ทันคิดนี้
ศิโรราบกราบกรานฉันขอสมานไมตรี

.....สร้อย.....

ฉันขอสมานไมตรีและยินดีสนอง

ท่านพาก็มาเนืองนองมีถ้อยเหมือนนอง
เหมือนพี่

ขอให้ท่านพามาชมและนิยมสำคัญ

จงสมบรูณ์พูนพิพัฒน์กันตามถนัดนี้

ถ้าท่านจะคิดมีเงินก็ขอให้เงินมากอง

ถ้าท่านจะคิดมีทองให้เหมือนเจ้าของ

เซ่งเฮงเหลือ

ท่านจะคิดมีลูกก็ขอให้อยู่กับเหยา

มีลูกมีเต้ากันหัวมีท้ายปี

ให้ท่านพามาค้าขึ้นและยังยืนยิ่งใหญ่

ประสงคสิ่งใดก็ขอให้ไฉ่ทันที

.....สร้อย.....

เรื่องของฉันทลักษณ์คำประพันธ์นั้นสรุปได้ดังนี้

1. บทสร้อยเพลง บทหนึ่งมี 2 บาท หรือ 4 วรรค จำนวน 4-8 คำ
กำหนดสัมผัสคำท้ายวรรคหน้ากับคำที่ 5 วรรคหลังคำท้ายของบทสัมผัสกัน
2. บทร้องบทหนึ่ง ๆ ไม่จำกัดความยาว
3. จำนวนคำในบทร้องวรรคหนึ่งประมาณ 10-12 คำ หรืออาจน้อยกว่าก็ได้
4. ถ้าจำนวนคำในวรรคมากก็นิยมสัมผัสในระหว่างคำที่ 5 กับคำที่ 8
5. คำท้ายวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคหลังทุกบาท หรืออาจเลื่อน
ไปสัมผัสคำอื่นก็ได้
6. คำสุดท้ายของวรรคหลังจะสัมผัสกับทุกบาทไปเรื่อย ๆ ในลักษณะกลอน
หัวเหยา

การแสดงลำตัดแม่จะโค้ชื่อว่า เป็นการแสดงเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่ไม่ได้เล่นเป็นเรื่องราวเหมือนการแสดงอื่น แต่มีลำคัมชันการสวดเช่นเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระบบระเบียบ เป็นที่ประทัยใจคนดู และเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนวุ่นวายในหมู่ผู้แสดงด้วยกันเอง นอกจากนั้นการวางลำคัมชันการสวดที่แน่นอนจะช่วยให้การแสดงลำตัดก้าวหน้ามากขึ้น ลำคัมชันการสวดลำคัมชันมีมาแต่โบราณแล้ว และปัจจุบันก็ยังคงยึดแบบแผนเดิมอยู่ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นโหมโรงด้วยระฆัง ซึ่งมีหลายทำนอง เช่น โหมฯ แรก มอญ เรียกว่าทำนองออกภาษา
2. การร้อง "บันทม" หรือการ "เกริ่นหน้ากลอง" หรือ "ว่าหน้ากลอง" ผู้ร้องจะนั่งร้องอยู่กับวงระฆัง แต่เดิมเป็นภาษาแขกต่อมาเป็นแขกคนไทย และเป็นภาษาไทยล้วน ๆ ดังในปัจจุบัน
3. การร้องไหว้ครู ส่วนมากผู้แสดงฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายยืนขึ้นร้อง เนื้อหาเป็นการแสดงความเคารพครูที่โค้สั่งสอนตนมา และขอพรให้ครูช่วยคุ้มครองป้องกันอันตราย ขอให้การแสดงเป็นไปด้วยความราบรื่น ประสบความสำเร็จเป็นที่พอใจของคนดู ในตอนท้ายบทจะเป็นการกล่าวฝากตัว ถวายตัว ของผู้แสดง
4. การหักท่ายเจ้าภาพ หักท่ายผู้ชม แล้วจึงเริ่มเชิญชวนว่ากลอนต่อคู่ปากกัน บางครั้งอาจเป็นทำนองเพลงลอยคือยังไม่วากัน เป็นกลอนคนและไม่มีสร้อย ส่วนมากฝ่ายชายจะร้องเป็นทำนองเกี่ยวพาราสีแล้วจะลงเพื่อให้ฝ่ายหญิงร้อง การลงแบบนี้เรียกว่า "ลอยคอก" ซึ่งในภายหลัง ๆ จะไม่มีลอยคอกเพราะเสียเวลาคนดู
5. การร้องโต้ตอบกัน ฝ่ายชายจะร้องเกี่ยว ฝ่ายหญิงจะร้องแก้เกี่ยว ในช่วงนี้การประชันกันจะเป็นไปด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นที่สนุกสนานและพอใจผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง ยิ่งก็ความเข้มข้นในบทร้องก็จะมีมากขึ้น เรียกไ้ว่าท่ายชมพลาตกรรมตอนท้าย ๆ ของการแสดงลำตัดแล้วจะถือว่าไม่โค้ลำคัมที่เดียว ในช่วงท้าย ๆ ของการแสดงลำตัดจะเป็นการร้องเป็นทำนองเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเรือ เป็นต้น มาสอดแทรกเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและเพื่อความรวดเร็วทันใจผู้ชม ไม่ให้ผู้ชมเบื่อและถือเป็นสิ่งจะอันหันละนอยให้ผู้ชมใคร่จักเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ด้วย

6. ช่วงสุดท้ายเป็นการอำลาเจ้าภาพและชุมชนผู้ฟังทั้งหลาย การอำลานี้จะเป็นเพลงอะไรก็ได้หรือตามเวลาจริง ๆ ก็อาจอำลาด้วยคำพูดธรรมดาก็ได้

จากลำดับขั้นการแสดงลำดับที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการแสดงลำดับที่ดำเนินตามขั้นตอนของการเล่นเพลงโต้ตอบ (ปฏิพากย์) ของภาคกลางที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาวที่ต่างสรรหาอาหารมาโต้ตอบชิงไหวพริบกัน และที่พบมากในเพลงปฏิพากย์คืออาหารเชิงสังวาส และการแสดงลำดับนั้น มีลักษณะและขั้นตอนของการเล่นที่คล้ายคลึงกับการเล่นเพลงปฏิพากย์ของภาคกลาง เนื้อหาและลักษณะการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบมีดังต่อไปนี้

1. ลำเกริ่นหน้ากลองหรือบันทึน เนื้อหาจะเป็นการกล่าวถึงทฤษฎีศาสนา พระมหากษัตริย์หรืออื่น ๆ

2. ลำไหว้ครู เนื้อหาเป็นการแสดงความเคารพระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมา พร้อมทั้งขอพรให้คุ้มครองอันตรายและการแสดงเป็นที่ชื่นชมพอใจของคนดู

3. ลำออกตัว เนื้อหาเป็นไปในทำนองถกเถียง แฉกกล่าวถึงความอภัพยศสน ยากจน ตลอดจนความอ่อนด้อยในการมการทอกลอน รวมทั้งการชาติที่ทิ้งทิ้งต้องถูกชุมชนคนแกลนในอาชีพทางหากินร่ำร้อง จึงได้ปากเนื้อปากตัวกับชุมชนเมตตากรุณาตน

4. ลำสาธหรือลำสอน เนื้อหาจะเป็นการให้คติแทรกสอดคติเตือนใจในหลาย ๆ ด้าน ว่ากันไต่ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ไม่ใช่ทำนองว่าแก่กัน เช่น บทมนกขมิ้นไม่ ศาสนา การเมือง สุภาพชน หนี้จิ้งจอกขาว การเกิด แก่ เจ็บ ตาย พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ เป็นต้น

5. ลำลอย ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายร้องทำนองเกี่ยวพาราสีฝ่ายหญิง เป็นการหยั่งเชิงว่าฝ่ายหญิงจะมีท่าทีอย่างไร แล้วจึงส่งลำเกี่ยว

6. ลำเกี่ยว เป็นการแสดงความรู้สึกยินดีที่ได้มาพบฝ่ายหญิงคู่ประชันที่มีความสวยงาม จนทำให้คนที่จะมีจิตใจไหวหวั่นจนอยากใกล้ชิดและอยากปากรัก

7. ลำว่า เมื่อฝ่ายชายเกี่ยวฝ่ายหญิงไม่สำเร็จ เพราะฝ่ายหญิงรู้ทันและสามารถแก้เกี่ยวได้ ทำให้ฝ่ายชายได้รับความอับอายจึงเริ่มที่ร่นฝ่ายหญิง ว่า

ฝ่ายหญิงให้เกิดความเสียหาย แล้วฝ่ายหญิงก็จะร้องว่าโต้ตอบ โต้กันไปโต้กันมา เกิดการมกลอนที่เผ็ดร้อนเป็นที่ประทับใจคนดูเป็นอย่างยิ่ง ถือว่าช่วงนี้เป็นจุดสุดยอดแห่งความสนุกสนานของลำดับที่เกี่ยว

8. ลอยคอก เป็นทำนองที่มีความไพเราะ ที่เรียกว่าลอยคอกเพราะขึ้นต้นว่า คอกเอ๋ยเจ้าคอก.... (แล้วแต่ว่าจะเป็นคอกอะไรก็ได้) เช่น คอกเอ๋ยเจ้าคอกอัญชัน ลีนชาติชาคกันตั้งแต่นั้นเอ๋ย การลอยคอกหรือลอยลงนี้จะร้องท่อนจบแต่ละบั้น แต่ในบั้นท้าย ๆ จะไม่นิยมลอยคอก เพราะทำให้เสียเวลาเนื่องจากความสนุกสนานของการจำวานั้นกำลังเป็นที่ชื่นชอบของคนดู ถ้ามันลอยคอกหรือลอยลงจะทำให้เสียจังหวะความเผ็ดร้อนไป

9. ร้องรับ เป็นใจความสั้น ๆ ที่ลูกครูร้องรับท่อนท้ายของบทสร้อยและบทรอง เช่นคำว่า เป็กพอ จริงของมัน ลูกจะ จริงจะ เป็นต้น

จะสังเกตเห็นว่าการแสดงลำดับนั้น แม้จะเป็นเพียงการแสดงพื้นบ้านแต่ก็ได้อรรถาธิบายที่น่าสนใจไว้มาก โดยเฉพาะช่วงลำดับหรือลำดับตอนจะแฝงไว้ด้วยการให้ความรู้ ให้ข้อคิด และคติสอนใจ จึงนับได้ว่าลำดับเป็นเพลงพื้นบ้านที่ทรงคุณค่าทั้งด้านให้ความบันเทิงและความรู้ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาทางด้านวิชาการไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทางด้านคติชนหรือวรรณคดี

นอกจากลำดับจะทรงคุณค่าทางด้านเนื้อหาทั้งโลกาวินาศแล้ว ลำดับยังประกอบด้วยความไพเราะในคำศิลปากรใช้ถ้อยคำไม่แพรวรรณกรรมอื่น ๆ ที่ได้รับการยกย่องของไทยเลย ไม่ว่าจะเป็นคำการสรรคำใช้ทั้งในบทสร้อยและบทรอง ล้วนแต่มีความไพเราะทั้งสิ้น มีการใช้คำซ้ำ การซ้อนคำ ทั้งซ้อนเพื่อเสียงและซ้อนเพื่อความหมาย ใช้คำที่มีความหมายไพเราะกินใจ การอุปมาอุปไมย การใช้สัญลักษณ์ที่สมจริงและเกินจริง การพรรณนาโดยตรงและโดยนัย และมีการแทรกภาษาต่างประเทศ ศัพท์แสลงที่เป็นที่นิยมตามยุคสมัยไว้อย่างครบครัน นอกจากนั้นลำดับยังถือว่าเป็นการแสดงที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถและปฏิภาณไหวพริบของผู้แสดงในด้านการใช้ภาษาในการโต้ตอบกัน จึงนับได้ว่าลำดับเป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าทั้งด้านเนื้อหาและศิลปะในการประพันธ์อย่างมาก

นอกจากคุณค่าทางด้านความงดงามของภาษากลับแล้ว จากการศึกษาวิเคราะห์ ยังพบว่าลำดับข้อแตกต่างที่เป็นความรู้ไว้หลายด้าน คือ ในด้านวิถีชีวิต กล่าวถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความเชื่อ ที่พบในลำดับมี 3 อย่างคือ

- 1.1 ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์
- 1.2 ความเชื่อเรื่องพระเจ้า
- 1.3 ความเชื่อเรื่องโชคชะตาราศี

2. คำสอนคติเตือนใจ มี 4 ประการคือ

- 2.1 ความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลก
- 2.2 การดำเนินชีวิตของมนุษย์
- 2.3 การอยู่ร่วมกันในสังคม
- 2.4 วัฏสงสาร

3. ระบบครอบครัว มี 3 ประเด็น คือ

- 3.1 เรื่องความรัก
- 3.2 เรื่องการปฏิบัติตนของผู้หญิง
- 3.3 เรื่องปัญหาครอบครัว

นอกจากวิถีชีวิตดังกล่าวแล้ว ในลำดับยังปรากฏค่านิยมที่ยึดถือกันในสังคม 5 ประการ

คือ

- 1. ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูคุณ
- 2. ค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสตรี
- 3. ค่านิยมเกี่ยวกับการครองเรือน
- 4. ค่านิยมในเรื่องเพศ
- 5. ค่านิยมในเรื่องของต่างชาติ

ในบรรดาเพลงพื้นบ้านด้วยกันนั้น ลำดับเป็นที่รู้จักและเข้าใจชมเชยมากกว่าเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ ความนิยมในการแสดงลำดับนั้นแพร่กระจายไปทุกภาค ลำดับสามารถนำ

มาแสดงในงานโคกทุกประเภท เช่น งานลอยกระทง งานบวชนาค งานโกนจุก และงานเทศกาลอื่น ๆ แม้กระทั่งงานศพก็สามารถใช้ลำตัดแสดงได้ คณะแสดงที่มีอาชีพในการเล่นลำตัดก็มีหลายคณะด้วยกัน จึงนับว่าลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านที่ยังแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ลำตัดจึงจัดว่าเป็นมรดกสืบทอดสมัยกับคนในยุคปัจจุบันมากกว่าเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ส่วนศิลปินที่เล่นลำตัดก็ไม่ได้ออกมหรสพหรือมองข้ามความสำคัญไปแต่อย่างใด เพราะนายหวังดี นิมา หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปในนาม "หวังเต๊ะ" หัวหน้าคณะลำตัดหวังเต๊ะได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พิจารณาเห็นชอบให้ประกาศเกียรติคุณเป็น ศิลปินแห่งชาติประจำปี 2531 "ค่านเพลงพื้นบ้าน" เมื่อเดือนธันวาคม 2531 เนื่องจากนายหวังดี นิมา หรือ หวังเต๊ะ เป็นผู้ชำนาญด้านการแสดงลำตัด และสามารถขับกลอนสด แต่งคำร้องได้อย่างคมคายเหมาะสมกับลีลาและสถานการณ์ อีกทั้งยังใช้ศิลปะการแสดงเป็นสัมมาชีพและชื่อเสียงสุจริต นับเป็นศิลปินที่บำเพ็ญประโยชน์ทั้งด้านสร้างสรรค์และอนุรักษ์ศิลปะมายาวนาน จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ได้รับการยกย่องเกียรติคุณเช่นนี้ นอกจากนั้น หน่วยงานอื่นก็ยังมองเห็นความสำคัญของศิลปินท่านนี้ โดยการยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่นทางวัฒนธรรม โดยจัดงานฉลอง ณ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี ชื่องาน "เชิดชูดีเด่นทางวัฒนธรรม" เมื่อวันที่ 21 กันยายน

นอกจากนั้นในเรื่องของความแพร่หลายในค่านอื่นนอกจากการแสดงโดยทั่วไปตามงานเทศกาลต่าง ๆ แล้ว ศิลปินลำตัดยังได้มีการบันทึกเนื้อร้องและวิธีการเล่นเป็นฉบับบันทึกเสียงลำตัดออกจำหน่ายเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน นอกเหนือจากเรื่องธุรกิจการแสดงแล้วยังมีนักกลอนสมัครเล่นเขียนกลอนลำตัดโต้ตอบกันในนิตยสารต่าง ๆ อีกด้วย จึงนับได้ว่าลำตัดนั้นเป็นเพลงพื้นบ้านที่ยังได้รับความนิยมอย่างสูงอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากศิลปินลำตัดได้รู้จักปรับปรุงเนื้อหาและสอดแทรกมุขตลกให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ในฐานะที่ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านชนิดเดียวที่ยังคงได้รับความนิยมอย่างสูงในขณะที่เพลงพื้นบ้านอื่น ๆ กำลังจะเสื่อมความนิยมไปนั้น ลำตัดจึงมีบทบาทต่อสังคมในลักษณะ 4 ประการดังนี้

1. สร้างความบันเทิง ซึ่งถือเป็นความสำคัญหลักของลำดับที่สร้างความเพลิดเพลินสนุกสนานกับชุมชน เนื้อหาซึ่งเป็นไปในเชิงเกี่ยวพาราสี ประเทคารมระหว่างชายหญิงซึ่งเป็นที่ยินยอม เรียกเสียงหัวเราะเสียงฮาจากชุมชนได้เป็นอย่างมาก ฟังแล้วเกิดความสนุกสนานไปกับลีลาของผู้แสดง มีลีลาท่าทางประกอบ เช่น กิ่งหนู หยิกตี ทำท่าหลุมคลำ ชี้นา กระเทียมเทา เป็นต้น
2. ให้ความรู้ ลำดับที่สอดแทรกความรู้หลายด้านไว้ทั้งที่เป็นวิถีชีวิตและค่านิยมในสังคม เช่น ความเชื่อต่าง ๆ คติสอนใจ ความรู้ในเรื่องความเป็นอยู่ในครอบครัว ค่านิยมต่าง ๆ เช่นความกตัญญู การครองเรือน การวางตัวของสตรี เรื่องเพศ เป็นต้น
3. เป็นการระบายความแค้นกตัญญูเนื่องมาจากประเพณีและค่านิยมบางประการ โดยเฉพาะการแสดงออกทางเพศซึ่งถือเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแสดงออกได้เต็มที่ในหมู่คนไทย การกล่าวถึงเรื่องเพศในลำดับจึงเป็นการแสดงออกทางเพศอย่างหนึ่งได้โดยไม่ถูกตำหนิจากสังคม
4. เป็นการระบายความแค้นกตัญญูเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้จากการกล่าวถึงการทำมาหากิน ความลำบากยากจน ความรู้สึกที่มีต่อสภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

สิ่งที่น่าสังเกต

จากการศึกษาวิเคราะห์ลำดับที่มีสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ

1. ลำดับที่เป็นเพลงพื้นบ้านที่จัดว่า เป็นวรรณกรรมมุขปาถะอย่างหนึ่ง ที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาศึกษานั้นได้พบเห็นและทราบความคิดตลอดจนปฏิกิริยาทั้งของศิลปินและชุมชนอย่างใกล้ชิด
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องทำความเข้าใจกับศิลปินลำดับที่นำมาเพื่อการศึกษาไม่ใช่ธุรกิจ เพราะลำดับที่เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถทำเป็นธุรกิจได้ ฉะนั้นต้องสร้างความเข้าใจอันดีแก่ศิลปินลำดับที่ควย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางภาษาศาสตร์ในลักษณะนี้เป็นไปในวงกว้าง ไม่สามารถจำกัดขอบเขตได้ชัดเจนและแน่นอน ต้องออกเก็บข้อมูลตามงานเทศกาลในสถานที่ต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรต้องคำนึงถึงความปลอดภัยจากการเดินทางและความปลอดภัยจากบรรยากาศของงานด้วย

4. การเก็บข้อมูลภาษาศาสตร์ครั้งนี้ต้องเก็บด้วยวิธีการบันทึกเสียงในที่โล่งแจ้ง ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในเรื่องระบบเสียงเลย เครื่องบันทึกเสียงบรรจุถ่าน ดังนั้นจึงทำให้การถ่ายเทคออกมาเป็นตัวอักษรเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะฟังไม่ชัดเจน ในบางครั้งอาจไม่สามารถถ่ายเทคออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ต้องนำกลับไปสอทานกับศิลปินผู้นั้นอีกครั้ง

5. การที่จะรักษาเพลงพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ตลอดไปนั้น แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่ก็เป็นที่ที่จะต้องพยายามกระทำ วิธีที่จะสามารถดำรงรักษาเพลงพื้นบ้านเหล่านั้นไว้ นั้นสามารถทำได้ดังนี้

1. ศึกษาคุณค่าแล้วนำมาสอนกันในสถานศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินชาวบ้านซึ่งนับวันจะลดน้อยลงไป
3. ให้การช่วยเหลือในเรื่องการดำรงชีวิตของศิลปินชาวบ้าน ซึ่งมักจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยาก ยากจน เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีกำลังใจที่จะถ่ายทอดศิลปะที่ทรงคุณค่านี้ให้คนรุ่นหลัง ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิเคราะห์ที่สำคัญในครั้งนี้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ได้
2. ผู้สนใจอาจสามารถวิเคราะห์ที่สำคัญในด้านของเนื้อหาได้อีก เนื่องจากเนื้อหาของลำตัดจะเปลี่ยนแปลงและมีเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัย
3. เนื่องจากศิลปินลำตัดในปัจจุบันมีมากมายหลายคณะ ผู้สนใจสามารถศึกษาลำตัดในเชิงเปรียบเทียบแต่ละคณะได้ ในด้านเนื้อหา ศิลปการแสดง สภาพของคณะลำตัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัทธการ วรรณกรรมจากบ้านใน โรงพิมพ์คุรุสภา 2514, 444 หน้า
- กุลหลาม มัลลิกะมาส คติชาวบ้าน พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง
วาส ประสาธธาตุการย์ (วาส ประนิช) 11 กันยายน 2516 โรงพิมพ์สวน
ทองถิ่น 2516, 273 หน้า
- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ เรื่องการละเล่นของไทยฉบับย่อ ศักดิ์โสภากาการพิมพ์ 2527,
72 หน้า
- คมคาย หนึ่งสาย "สิ่งที่เราได้จากเพลงชาวบ้าน" วัฒนธรรมไทย 18 : 4 - 35
เมษายน 2522
- จันโททัย กลิมเมฆ "เพลงเหยียบมรกตที่จวนจะดับ" วิทยาสาร 27 : 21 - 48
15 มิถุนายน 2519
- จันทรศรี นิตยคุณ วรรณกรรมสำหรับครูประถม วิทยาลัยครูธนบุรี 2527, 182 หน้า
- จารุวรรณ ชรรมวัตร บทบาทของหมอลำตอสังคมิอีสานใน ช่วงกิ่งศตวรรษ สภาวิจัยศิลป
และวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ม.ป.ท., 211 หน้า
- เจนภพ จบกระบวนวรรณ "การสูญเสียศิลปชั้นคึกคักขึ้นชื่อนาคทวงการเพลงพื้นบ้านพื้นเมือง"
วิทยารจารย์ 83 12 - 74 ธันวาคม 2528
- "ความเสื่อมถอยของวงเพลงพื้นบ้าน" คุรุปริทัศน์ 9 : 1 - 62 มกราคม 2527
- "จากเพลงพื้นบ้านถึงเพลงลูกทุ่ง" ชาวกรุง 28 : 3 - 26 ธันวาคม 2521
- "ลำตัด" ปัญญา 2 : 15 - 40 15 ธันวาคม 2523
- ปี่เป่ จากออกกีนถึงหอมหวล เรือนแก้วการพิมพ์ 2524, 187 หน้า
- เจือ สตะเวทิน วรรณคดีและประวัติวรรณคดี สนธิศึกษา 2502, 311 หน้า
- เจดีย์ว มณีเลิศ "กัฬาและการละเล่นพื้นเมืองของไทย" วัฒนธรรมไทย
19 : 3 - 1 มีนาคม 2523
- ชำนาญ รอดเหตุภัย วรรณกรรมไทยลือ เอกสารนิเทศการศึกษาศึกษา ฉบับที่ 158
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2517, 363 หน้า

เคนทว ทุมศิริ การศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านในแนวศิลปกรรม มหาวิทยาลัย

ศิลปากร 2521, 162 หน้า

----- อิทธิพลของวัฒนธรรมอันดีต่อเพลงพื้นบ้าน มหาวิทยาลัยศิลปากร

2521, 56 หน้า

ทัศนีย์ ทานตวนิช คติชาวบ้าน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บ้างแสน 2523,

343 หน้า

นราธิปพงศ์ประพันธ์, พระวรวงศ์เธอกรมพระ วิทยาวรรณกรรม แพร่พิทยา 2506,

1148 หน้า

บุปผา ทวีสุข คติชาวบ้าน มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2522, 218 หน้า

ประเทือง คล้ายสุบรรณ รอยกรองชาวบ้าน สุทธิสารการพิมพ์ 2522, 254 หน้า

ประมวล คึกคินสัน คติชาวบ้านการศึกษาในคามานุษยวิทยา แพร่พิทยา 2521,

348 หน้า

ประสาธ อิศรปริตตา และคนอื่น ๆ ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวอีสาน

เอกสารการวิจัย มศว.มหาสารคาม จินตทัศน์การพิมพ์ 2518, 69 หน้า

ปราณี วงษ์เทศ "เพลงพื้นบ้าน" วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 : 2 - 3

เมษายน - มิถุนายน 2521

ปรีชา อุตระกุล วรรณกรรมจากท้าวสร้างกาใหญ่ อำเภอนิคมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2521, 318 หน้า

พิทยา สายหู ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ไทยวัฒนาพานิช 2514, 22 หน้า

พินิจพิทย์ พงศพิทพงศ์ วรรณกรรมแหล่งจากอำเภอพานทอง จังหวัดชบบุรี ปริญญาโท กศ.ม.

มศว. ประสานมิตร 2524, 407 หน้า อักสำเนา

มณี พยอมยงค์ วัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความเชื่อ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2528, 755 หน้า

มนตร์ ทราโมท การละเล่นของไทยฉบับย่อ ศุภสภา พระสุเมรุ 2514, 47 หน้า

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม อักษรเจริญทัศน์ 2525, 930 หน้า

รัตน์ ลาชโรจน์ "การละเล่นและของเล่น" คหเศรษฐศาสตร์ 23 : 3 - 26

กรกฎาคม 2522

ศึกษาธิการ, กระทรวง หนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องการสังเกตและ
การละเล่นพื้นเมืองของไทยภาคกลาง ครูสภา ลาดพร้าว 2525, 235 หน้า

สุกัญญา สุฉายา เพลงปลุกภัย บทเพลงแห่งภูมิภาคของชาวยานไทย โรงพิมพ์มหา

วิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2525, 402 หน้า

สุพิศรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2520, 178 หน้า

----- สังคมและวัฒนธรรมไทย คานิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี ไทยวัฒนาพานิช

2523, 250 หน้า

สุมาลย์ เรืองเดช "เพลงพื้นบ้าน" วัฒนธรรมไทย 22 : 2 - 38 กุมภาพันธ์ 2526

อนุমানราชชน วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย โดยธีรโกเศศ (นามแฝง)

คลังวิทยา 2514, 613 หน้า

อมรา กล้าเจริญ "เพลงพื้นบ้านลำคัล" วัฒนธรรมไทย 23 : 4 - 42 เมษายน

2527

เอนก นาวิกมูล เพลงนอกศตวรรษ สำนักพิมพ์การเวก 2521, 382 หน้า

----- สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง โรงพิมพ์พิมพ์เศศ 2528, 176 หน้า

----- "รายงานเรื่องคหิชาบ้านห้วยคดงคาราม" วิทยาสาร 28 : 12 - 42

15 มิถุนายน 2520

อุกร วงษ์หิบบิม "หวังเตะ ลำคัลคัลคัลแห่งยุคกรุงเก่า 200 ปี" น้ำเมืองทอง

9 : 100 - 106 กรกฎาคม 2527

ကမ္ဘာ့ကမ္ဘာ

ลำตัดหวังคณะหวังตะ

แสดงในงานลอยกระทงที่เขาคิน วันที่ 15 พฤศจิกายน 2529

บันทึก

โอเจ้าวงสมณฑาประชาเอ๋ย
พระบรมรัตนไตร์ เกลาเหล่าพวงชา
นำพระทัยใส่งามควยความรัก
ชวานายกไรไค้ไถหวาน
ทั้งชาวเขาทางไกลในถิ่นดง
เป็นพระราชจริยวัตรที่ชัดแจ้ง
ยิ่งกว่าแสงเทียนยามราตรี
ทั้งออสถ์คำรวจและพหาร
ทั่วทุกคนได้รับพระกรุณา
อันตรายรอบเขตประเทศชาติ
ทุกหนแห่งที่พระเสด็จไป
ขอเดชะพระองค์ทรงสวัสดิ
สรวมสร้อยศรีตรัณท์ที่เห็นใหญ่
พวกของเราเหล่าลูกเสือเชื้อชวานาน
จะรับใช้เอกราชชาติดาว
จะสามัคคีถกถกกันต่อทาน
อย่าได้แยกแตกกันจนทำลาย

อย่าละเลยจงเห่ดุดหนุนเรนทร์ศูรย์เอ๋ย
พระเมตตาประชาทั่วถวนถวนตระหนัก
ทรงพิทักษ์ชนของพระองค์
พระราชทานให้ทำตามประสงค์
พระกัทรังใหญ่ลูกธนูวิชัย
ยิ่งกว่าแสงอุษาส่องราศรี
พระทรงพลปีกเกือกเพื่อประชา
อีกลูกเสือชวานานงานอาสา
ปลุกใจลาป้องกันแผ่นดินไทย
เพราะพระบาทเป่งเบาบรรเทาไค้
ร้อนเป็นไฟก็ประหลาดเป็นหยาดเย็น
พูนพิพัฒน์พระชนมมงคลเด่น
พระทรงเป็นเมืองขวัญวันคร
ปญญาขององค์พระทรงศรี
พวกคัสกรรูกล้ากระหน่ำไทย
อีกพวกเราชวานานทั่วทั้งหลาย
ไทยต่อไทยมาชากันนั้นไม่ดีเอ๋ย

ญ สร้อย

โอเจ้าคนน้อยเอ๋ยก่อนนี้เคยจับอยู่บนคอน เจริญจากลอมที่ไหนดอน
เจริญเสียงรอมมากดอมนงไหนดอน เจริญจากกรงหลงเขาดงกลางคอน
ทั้งนงไหนดอนคนเดียวเอ๋ย

บทรอง

โอร่าคุณครูบาอุทิศสวาทสังสน
ท่านให้จำทานใจจดถึงกำหนดเอาไว้นั่น
ท่านให้ความรู้ไว้เป็นกระตุกกลอน
ทุกกับทุกตอนของลำดับเคย
.....สรอย.....

ขอการว่อกครั้งผู้ทั้งหลาย
กราบเรียนท่านผู้ชมเชิงคารมดิฉันไม่คมคาย
หวังคุณคุณน้าที่ไต่มามากมาย
ใหญ่สี่กั๊กอายเสียจริงเคย
.....สรอย.....

สรอย

โอเจ้าขอสาไปใบจำปา
มาสรวลเสเฮฮากันเมื่อเวลารাত্রี

บทรอง

สวัสดีทุกท่านที่ขอการครีกครื้น
ดิฉันเป็นนักล้าคดีที่เคยคิดแต่ทางว่า
การประหม่าคนเฒ่าดิฉันว่าเป็นแม่ทุกคน
พออย่างขี้เมาเวที่ทุกคนต้องมีประหม่า
แรกประเดิมเริ่มแสดงให้ระแวงไหวหวั่น
นึกกลัวกลัวกลัวกลัวในเรื่องราวล้าคดี
คดีชั่วชั่วขอฝากตัวเป็นลูกหลาน
.....สรอย.....

ฉันขอสมานไมตรีและยินดีสนอง

ขอให้ท่านที่มาชมและนิยมล้าคดี
ถ้าท่านจะคิดมีเงินก็ขอให้เงินมากอง

ท่านหากจะมาเนืองนองนับถือเหมือนน้อง
เหมือนพี่

จงสมบุญบุญกับดิฉันกันตามถนัดนะ
ถ้าท่านจะคิดมีทองให้เหมือนเจ้าของ
เซ่งเฮงหลี

ท่านจะคิดมีลูกขอให้อยู่กับเหยา
ให้ท่านท่ามากาขึ้นและยังยืนยิ่งใหญ่

มีลูกมีเฒ่ากันหัวปีท้ายปี
ประสงคสิ่งใดก็ขอให้ไต่กันที่

.....สรอย.....

ท่านคิดอะไรให้ไต่คิดถึง
ให้มีอำนาจมีวาสนา
ให้ท่านมั่งคั่งเหมือนดังคำเร
อายุวรรโณสุโขะดัง
ให้มีเหลือเื่อให้เหลือขนาด
ให้มีชื่อเสียงให้เกรียงไกร
ให้มีสุขภาพเหมือนดังอาบวานยา
ให้เป็นเศรษฐีให้มั่งมีขึ้นทุกวัน
ให้พาชาปรากฏและมียศมีศักดิ์

จะทำธุรกิจให้มีสิทธิ์เสรี
จะทำการค้าก็ขอให้พูดดี
ให้ท่านถาวรดังพระจันทร์
ให้ท่านร่ำรวยเหมือนดังเคนเนดี
ให้มีอำนาจเหมือนดังราชสีห์
อย่าได้ป่วยไข้ให้โรโร
ต่อไปภายหน้าขอให้เป็นเศรษฐี
ขอให้ทุกทกท่านจงแฮบปีแฮบปี
ให้คุณคุณที่ฉันไม่รู้จักใหญ่คดักตลอดปี

.....สรอย.....

ฉันเป็นลำตักเหิงจะหักรุ่นหลัง
อยากดังทุกคนอยากดัง
จะดังหรือไม่ดังก็อยู่ที่ทอง
จะรองให้ดังอย่าเหิงนั่งนางอ
จะดังหรือจะโคงก็คงแค่เกา
บางคนอยากดังไปในทางผิด
บางคนอยากดังกับใหญ่กับตา
ว่าคำเรพาพานานาจิตตังค์

ถึงชื่อจะดังแต่ยังไม่ดี
แต่วาความหวังฉันยังไม่
ไม่ต้องเป็นหวงพอพวงมาลี
หวังเตะรูปหลอนฉันขอเสียที่
เขาหรือเราก็กะเทาะที่
บางคนอยากดังไปในทางสุ
บางคนอยากว่าเขาทุกวันทุก
ฉะนั้นเพลงอยากดังของเขาจึงฟังเพราะดี

.....สรอย.....

ญ. 2

สรอย

ราตรีสวัสดิ์มีคำตักมาให้ท่านพิศนา

มีทั้งขอมมีอันจิมลิมนิมโนลไค้ชักชวนกันมา

บทรอง

ขอเผยแพร่จดหมายเริ่มอารัมภบท
ฝ่ายชายชื่อดังกำลังนั่งอยู่นี้
มาคุยกันทั้งหมดนี้รจนาคอยกัน
ทุกทุกท่านที่สัมผัสช่วยผมมือให้สักครั้ง
ท่านให้เกียรติกับพวกคำตักขออนอมทัตตขึ้น
เห็นอยู่

ตามธรรมชาติคำตักเขาเลือกคัลมาแข่งขัน
พวกผู้ชายฝ่ายนั้นมันคงไม่ทันพวกผู้หญิง
พวกผู้ชายเป็นฝ่ายแพ้เพราะมีคนแถมรวมมาคุย
ลักษณะแบบนี้ให้คืนะคุณคุณ

.....สรอย.....

นี่หรือนายหวังเตะทะเลาะทะเลไม่เอาไหน
ที่แกมีชื่อโชติช่วงเพราะเกี่ยวกับทองของแก
มันดี

ตามหลักนักแสดงฉันมีไค้เกลงคุณเ็น
แต่ปรีชานะดีทนายแต่ก็ไม่คอยนามอง
/ ขอโทษอย่าโกรธทองหรือทองคำ
จงจดจำคำรองท่านองนี้
ถ้าจะลุกขึ้นมาแกทองแถมอน
นักกลอนคอนขางเกาวาเพาครู

พวกคิดค้นมาปรากฏตามกำหนดเวลา
เจก หนอ ซา ลี ทั้งหมดนี้รวมกันมา
คิดจะมาแข่งขันในทุกท่านไค้พิศนา
ขอบพระคุณท่านผู้ฟังที่ท่านยืนอยู่แถวหน้า
เอาละท่านผู้ควั่นนี้ต้องสู้กันยับดา

ใช้ว่าทะเลาะประชันต้องวากันให้เข้าท่า
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกผู้หญิงเขาเห็นอกว่า
พอพระเอกกิ่งสวยหนาเหมือนกล้วยน้ำว้า
คำเหมือนนี้ไม่มีสกุลรูปเหมือนหุ่นโลกา

แกมีชื่อไค้อย่างไรน่าสงสัยจริงพิชดา
ไม่ป็นนักนี้คงไม่มีใครหา

แถมไม่ใช่หน้าศิลปินหน้าชุดดินถางหญ้า
หน้ากบของสมองสเหมือนยังกะมองกัญชา
หากเจ็บใจจงจดจำนะที่จะ
ถ้าที่รักสนุกลุกขึ้นมา
เขอนักกลอนฉันนักกลอนใครเห็นอกว่า
ฉันไม่ไค้ชมไม่ไค้ชูคุณเ็นชา

ว่ายุคนี้มันยุคอรุณพอคุณเอ๋ย
 อยานี้ที่เราเป็นเจ้าสำหรับ
 ฉันคนนั้นฉันจะบอกเล่า
 ฉันมีคำถามมากมาย
 เรามีของป้องกันตัวจึงไม่กลัวพวกผู้ชาย

.....สรอย.....

เจ้าหนามานผ่านไปเลยหลบเข้าป่า
 อย่าอย่าขยับนาไม่มีน้ำยา
 อย่างนี้ฉันเขาเคียวฉันไปคาถา
 ฉันมีลูกอมของทานมหา
 ถ้าคิดอาฆาตมาครายขอเชิญไปทุกเวลา

สรอย

คาไปเข้าป่าช้าเสียงก็ระงมแสบหู

ตาชำแกไปไหนตาดีเดินมาตาตึง

บทรอง

ไหว้ครูประเดิมเริ่มหัดที่คิดล้าคดเป็น
 ขั้นตอน
 ไหว้ครูพิทักษ์จามาแต่โบราณ
 เคยผ่านเคยพบเราจึงเคารพบูชา
 วิชาศิลปะจังหวะทำนอง
 การขึ้นลูกกุ่มแบบครูสอนไว้
 ไม่รู้ทำนองก็ร้องลำพาก
 ทองรองให้เป็นที่ทองเน้นสัมผัส
 ครูแก่ครูเกาครูเขาสรา
 ไม่นึกไม่เบือนขวยเหือนกระสุน
 ครูถึงครูเดิมส่งเสริมสั่งสอน
 เรายึดมั่นกตัญญูที่เราถือว่าเป็นของคลัง

.....สรอย.....

จะบอกให้รู้กำหนดครุณิกต้องตั้ง
 ฉันตั้งกำหนดแรกนั้นก็ถึงครูแขกครูไทย

ไหว้ครูเขาเก่าก่อนที่เขียนกลอนกระทุ
 จนเกิดความชำนาญเพราะเคยไต่ผ่านเข้าหู
 มีพระคุณล้าคดที่ไหว้วิชาความรู้
 ไหว้การแคลวคล่องการรองลูกกู
 เราทองเข้าใจกลอนโรกลอนรู
 เป็นเรื่องยุ่งยากถากหากไม่รู้
 ฉะนั้นล้าคดต้องหักจากครู
 ขาขอศรีธำมาชชาเชิดชู
 ขาขอขมคุณครูสุนทรู
 กำหนดบทกลอนแนนอนนาคู
 จะเล่นล้าคดแต่ละครั้งจะต้องตั้งกำหนดครุ

เมื่อก็ตอนอยู่ข้างหลังนั้นแบบตั้งพี่ไม่รู้
 ครูเกาครูใหม่ครูที่ให้ความรู้

มีความประพฤติกิ๋มมันไม่แปรผันดิคเขียน
 กอถึงฮอฉันเขียนถูกไม่เคยดิค
 พอหากเพียรเรียนจบได้ประสบการณ์
 ไ้ทคล่องของจริงหลายสิ่งหลายชนิด
 ปีนึงหวังแกดิคดิคไปจับลั่วคักรุ่นเขาว
 มันชื่อนาคาเบาเบาว่าอิตาเขาหัวปลาทุ

.....สรอย.....

ครูโรงเล่าเข้าโรงเรียนที่สอนให้เขียนงอง
 ไม่โตไม่เอกเลขคณิตตาเขียนดิคถูกถึงทุ
 หอบวกกับวิชาพื้นฐานที่เรียกว่าการรอมู
 ที่เคยถูกเคยดิคเขาเรียกว่าดิคเป็นครู
 เด็กคนนั้นมันรูปหล่อมันนั่งนางอหนาเงา

สอยลง

จันทร์วันเริ่ดลอยเด่นอยู่บนนภา
 นึกจวนเวลายะลี่ยจะได้เวลา
 เธอเป็นชายฉฉเป็นหญิงความจริงก็ทอง
 เสียเปรียบ

โอวจันทร์เจ้าชาไม่ส่องแสงมาหาชา
 บางเลย
 มีเท่าไรความมาอย่ามานั่งทนกันอยู่เลย
 ควรจะร้องเรียมเรียมกระพกระพเพียม
 เปรียบเปรย

สรอย

เชิดเพลินคุ่มคุ่มเคินเคิน ประเชิญ
 นิ่งกลอง

วันนี้วันยาวันยาพิทาเป็นรอง

บรอง

ผมขอยกร่อนหัตถ์
 ผมเป็นเด็กใหม่ยังไม่ชำนาญ
 ผมส่งสำเนียงข่มเสียงไม่แจ้ว
 ไม่คล่องไม่แคลวบอกแล้วนะคุณ

ก็หุ่สุนทรกลอนสัมผัสยังไม่สันทัดชาของ
 ไม่ขับไม่ขานในคานรอยกรอง
 ไม่แนไม่เนาไม่แคลวไม่คล่อง
 ลั่วคัควัยรุ่นไม่คุณท่านอง

ผมรู้สึกประหม่นมานานจะมาให้ท่านชม

อภัยแก่กระผมเพราะถือเป็นเรื่อง

.....สรอย.....

ผมมาแสดงแข่งขัน

ขอท่านผู้ชมทุกท่านจงให้การประคับ

ประคอง

ผู้หญิงวงโน้มนทุกคนสำคัญ

เขาเชื่อเขามั่นในมันสมอง

เขาซาบซึ้งใจแก่แรงกลากลอส

ฉันกลัวหัวทศสยดสยอง

กลัวกลัวกลัวกลัวข้ายังน้อย

นึกนึกน้อยน้อยจะลดยละลง

เมื่อเธอว่าฉันก็ท่องเที่ยว

เพราะครุฑนั้นสอนไว้

เขาจะให้ใส่ฉันก็ท่องเที่ยว

เรื่องอะไรไม่รับรอง

.....สรอย.....

โอแม่สาวรูปสวย

ฉันสะทสะเทือนชื่นชมแม่คุณจงช่วย

ฉันเชื่อที่สุกอยู่อยุธยา

ประคับประคอง

พอเห็นรูปรางพาทางคึกคัก

เป็นลำคึกครื้นด่าไม่กลาประลอง

แม่สาววัยรุ่นพ่อนเด็กฮาร์ด

เหมือนอย่างนางยักษ์ก็ซัดสยอง

ส่วนแม่คนโตโอโอตัว

ผมคนซื่อฉลาดไม่อาจแตะต้อง

หัวหูจอนหัวแม่กลัวแพแพ

พิศจอนหัวแต่ฉันกลัวหน้าทอง

ฉันพร้อมมายอมแพแพแม่แพสืทอง

สรอย

น้ำใส่ไหลเขียวทวยเรือคนเขียวให้

ยิ่งทวยยิ่งไกลฝั่งให้ละลาละลึงอยู่กลาง

หวาดเขียวใจตน

สายชล

บทรอง

การประเมณขี้นระขอการระอภิบาท

ผมเชื่อแรงกล้ารับวงศัญชาติยังไรฉลาดเลิศ

ผมเป็นลำคึกคึกที่หลังชื่อไม่ดังกระฉ่อน

ทำนันทนองรองกลอนกระแทนกระพอนเค็มทน

ยังไม่สิ้นหักจี้จ้านไม่เก่งในการร่ายกรอง

ผมขอกราบแพะแพะผมชาวสวน

อยู่คลองบางแพะแถมแรกเกิด

เรื่องเรียนเรียนร่ำร่ำเห่ทำไค

ว่าอยู่เคหาหยาหว่างผมดางเคียน

แต่อาชีพวิชาฉันจำเจ

ที่ผมหยุดพักเพราะรักศิลปิน

ใครจะรังเกียจจะเหยียดจะหยาม

แสดงพื้นที่ให้ท่านมีความสุข

งานนี้มาจ่ายแต่ใครใครไปยาก

ผมไม่มันผมไม่เบื่อเพราะผมชื่อนายหวัง

ไม่ลืมไม่หลงไม่งงไม่วาย

ผมเชื่อหัวหน้าจึงมากับเขา

ที่สรรเสริญเป็นยอวันนี้ต้องขออะไรสักคราว

.....สรอย.....

ผมรู้สึกอึดอัดในเรื่องราวศักดิ์สมัยนี้

รู้สึกลำบากยากแถมของเปลี่ยนแปรแก้ไข

ต้องเชื่อฟังคำวิจารณ์ของชาวบ้านรานดิน

ถึงผมจะเป็นรุ่นหลังก็เชื่อฟังความเห็น

เพราะอาชีพทางนี้ผมจึงได้มีมันสมอง

คณะพวกผมเล่นทั้งปีไม่คอยจะมีวันว่าง

คำปลื้มชอบอย่างนั้นคำปลื้มชอบอย่างนี้

เชื่อผมไหมปัจจุบันนะครับท่านชอบกันแน่นอน

ฉะนั้นผู้ซึ่งนั่งเรียงราย

ผมเข้าใจผมไม่ทะเลาะ

อภัยผมหนอยนะพี่น้องถ้าบทเพลงตกหล่น

หนาไม่นวลคอกกะหนอยอยู่เมืองนนท์

ถิ่นกำเนิดของนาไมนาสน

แต่ตาปลูกต้นไม้พอไคผล

เวลานี้มีพี่เรียนอยู่หลายคน

รู้สึกไม่ค่อยเกแถมพิกุล

ซื้อเสียงระบิลไปทุกถิ่นตำบล

ผมก็พยายามใช้ความอดทน

ผมขอสนุกแต่ไม่ซุกไม่ชน

ถึงลำบากผมก็ไม่มัน

เขาจ่ายสัจสังคมไม่ตกไม่หล่น

แสดงงานช่วยก็ไม่จ้อไม่ฉล

ไม่จับไม่เจาะไม่เซาหาจน

ขอกลับไปบ้านก่อนรุ่งเช้าเพราะหวางสาว

เมืองนนท์

ถ้าหยาบคายไอ้อแล้วแบบนี้ไม่นายล

ทองหม่นสมองให้ทันสมัยทองเข้าใจคิดค้น

เพราะนักดูเขาหูชินทุกทุกถิ่นทุกตำบล

อันกลเม็ดเด็ดเคาพวกผมเป็นกันทุกคน

สุนทรถอยที่ร่ายกรองจึงแคลวคล่องเขมชน

จึงเข้าใจแจ่มกระจ่างแต่ละบางแต่ละตำบล

พออย่างขี้เขมเวที่ผมจึงไม่มีอัจน

ยิ่งสองงามสองกลอนสิ่งสอนด้วยเหตุผล

ผมไม่รองหยาบคายเพราะอายุเหลือล้น

ไม่คาไม่คุดมสุภาพชน

ผมไม่ใช่วัยรุ่นผมก็คุณเวที
 เพราะรูปประวัติสำคัญโบราณ
 สาวสาวเขาไม่ดูเพราะเขารูปประวัติ
 ฉะนั้นวันนี้สุภาพสตรีรุ่นหลัง

เรื่องบัคสีไม่มีปะปน
 เขาถูกวิจารณ์เพราะการหยาบโตน
 ถ้ามีงานวัดเป็นทองชดกันปน
 คอยคอยดูคอยคอยเงาะและขอให้นักกัน
 ทุกคน

.....สรอย.....

ผมจะขออวยพรควยกลอนลำคัก
 หากท่านคิดอยากมีลาภให้ราบรื่น
 ให้อายุของท่านยังยืนถึงหมื่นปี
 ให้เป็นเศรษฐีมีหลักฐาน
 ขอให้ท่านได้ร่ำทั้งสิ่งมีสุข
 ให้สุขสันต์สุขสันต์เถอะทุกทุกท่านพี่น้อง

ให้ทุกทุกท่านสมบุญบุญกิริยาอันอย่าได้ขัดไคสน
 ให้อายุทุกท่านยังยืนจนหนึ่งยืน
 ขอให้ท่านเป็นเศรษฐีกันทั่วหมื่น
 ให้ได้ทรัพย์สินประการในสากล
 อย่าได้มีทุกข์ขมขื่นกังวล
 ให้สุขชีวิตรื่นเริงกับทุกคน

.....สรอย.....

ชาย 3

สรอย

พวงสองพวงกลอนน้ำเสียพวงเหลือพวง

สุดแสนจะแหนหางเสียคายแบะหางมาลัยเออย

บเรอง

นี่คือวันเญญเดือนสิบสอง

เคยมีพิธีลอยกระทง

ทำกันทุกปีพิธีลอยกระทง

แต่นี่ยังไม่ถึงคุณลำคักไปก่อน

แต่พวกคนมากมายยากจะลอย

แต่พวกคนนั้นท่เขาคน

ชาวเมืองไทยทั้งหลาย

ใช้ใหม่รงค์เอ็งก็ญใหญ่

เจียงสองโมงตรงลอยกระทงได้

ไม่ต้องรีบร้อนประเทียวกก็ได้

ถาคคนนอยนอยรู้สีกว่าลอยสบาย

แม่น้ำของกินมีไม่คอยเพาไหว

ไม่ค่อยไคดูแตรรอบนอก

เหตุไฉนจึงมีควันกลุ่

แต่ที่บ้านเราเจาชา

วันนั้นแอรมันเสียมันจักยุง

เอะอะไรมันหอนหอน

ไม่มีหัดลมมันก็กลรอน

พวกเรามากันเยะเออแทะและเอาหะ

เมื่อก่อนแต่งตัวไม่ใช่แบบนี้

เดี๋ยวนี้ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ

ทองแดงทั่วความแบบของนักแสดง

ลำคัตถาหากจะแสดงทองแดงกันแบบนี้

ทองแดงแบบนี้ไม่มีเพชร

ลำคัตถไม่มีเพชร

ขอคุณครับทุกทุกท่าน

วันนี้รุ่งนี้ควรจะเป็นเรา

คนก่อสร้างไวแบบนี้

แต่ว่าเดี๋ยวนี้ทองแดงแบบเดิม

ช. 1 นี่เกรงนอกเรื่องเดี๋ยวจะเปลืองเวลา
ว่าคืนนี้สำคัญกะหวังเตะ

พวกเรมาร้องกันเสียให้เป็นคติ

ว่าเกิดเป็นมนุษย์นี้สุดประเสริฐ

คุณโน่นคุณนี้ดูจากคิและชั่ว

รู้สึกรักกันรู้จักกันหวาน

พระเจาพนาสร้างเราไว้เป็นคุณเห็นจริง

พนาสร้างกลางคืนคุณกับกลางวัน

พนาสร้างนำใหญ่กับ

ไคยืนชาวเขามากกว่าหามีไม่

นาจะกลัวจุกยากันยุงไคใหม่

มาจากอยุธยาไปนอนทองแอรไคใหญ่

มันไคยากันยุงแม่มุงทั่วไป

นากลัวมันจะรอนแถมมั่งเครื่องขยาย

อันนี้แน่นอนไม่เป็นไร

มาเิงว่าทะแบบไทยไทย

ไม่เหมือนประเพณีไคใหญ่

ก็จึงออกประกาศทั่วไป

ใครจะแกล้งแต่งอย่างอื่นไม่ได้

ใส่เสื้อมีสกริจำเอาไว

ผู้หญิงใส่เพชรคนละเม็ดทำไม

ทองไม่มีเพชรมีแค่เม็ดไคใส่

อยากให้ทราบทั่วกันแบบไทยไทย

คนแก่คนเฒ่าไคสร้างแบบไว

แต่ว่าเดี๋ยวนี้มันมีสไค

จะไคส่งเสริมศิลปะไทย

ทุกท่านที่มาเดี๋ยวท่านจะว่าไค

ถาหากว่าเลนและเตะเจ็ญเตะไค

ช. 2 เจ็ญเจ็ญเจ็ญเจ็ญรองไป

นับว่าดีเลิศออกมากหลาย

รู้ว่าเกิดมาเป็นตัวทำดีกันไว้

วาร์กกันนานนานเสร็จแล้วก็แทงหนาย

พนาสร้างผู้หญิงกับผู้ชาย

พนายังสร้างกำนันกับผู้ใหญ่

ช. 3 แล้วยังมีปลาราคูกับไค

ฉันชอบคนดี

ซ.3 เอาจะครบทุกทานี่มา

นานนานจะมาที่เขาดิน
เมื่อก่อนเรียกเขาดินนา
เปลี่ยนเป็นสวนสัตว์ดุสิต
เจ้ายี่ราแฉะสูงที่สุด
เมื่อกันไปไหนหอดิง
ไอลิงตัวใหญ่มันชุย
ไอนันท์สรวงหวงมาลัย

ซ. 3 กุชอบคนโบ

นี่เป็นทองถิ่นนานนานหลาย
เดี่ยวชียังมาเปลี่ยนชื่อใหม่
มีสัตว์ทุกชนิดมากมาย
เหมมีบุตรแล้วก็ตาย
โดยเนาะอย่างยิงถึงมันใหญ่
คุยคุยคุยคุยน้ำลาย
ตีกดองไปแล้วเล่นเออ

.....สรอย.....

สรอย

อยากดังทำไมถึงอยากดัง

ผมมองง่ายง่ายว่าอยากได้สตั๊งค์

บทรอง

สิบนิ้วขึ้นเหนือเศียรทางรูปเทียนบูชา
ไหว้ครูพักลักจำมาแต่โบร่ำโบราณ

เคยผ่านเคยรู้เคยดูเคยเห็น
ดูเขาเขาไวเอาจิตคนควา
ถามังไม่รู้ไม่เปลี่ยนแปลงจะแดงไฉน
ถูกหรือผิดก็ไม่รู้ไม่เคยไปดูใครเขาเล่น

.....สรอย.....

เจ้าข้าเจยอยากดังเชื่อดังหวังเข้าไว้
ไม่เรียนไม่รู้ไม่ดูไม่เห็น

เคารพคุณครูบาท่านอุทิศสันทอนสั่ง
จนเกิดความชำนาญเพราะเคยผ่านมา
หลายครั้ง

เคยร้องเคยเล่นเคยเป็นมาบ้าง
อันนี้เป็นหลักธรรมคาถามาว่าให้ฟัง
มีสมองไม่ทันสมัยนานนานไปก็ลาหลัง
พอพบมันจะให้เป็นที่ถึงดีเกิดก็ไม่ดัง

แอบดูเขาเสียให้เขาใจวิชาอะไรก็ซัง
ไม่ทำไม่เป็นไม่เชื่อนไม่ซัง

จะเป็นลาคักเจ้าทองคูลาคัก
จะเป็นลิกทองคูลิก
เรียนอย่างไหนคูลอย่างนั้น
คูลเขามเลาไมอายคูลมาหลายคละ

กลอนสัมผัสจะไ้ไม่ผิดไม่พลั้ง
ออกทองเกไมเกเกกังกัง
ไม่วันที่จะผิดหวัง
คี่ไมคี่คูลคูลกรทั้งพระเคาระะวัง

.....สรอย.....

ลาคักหนึ่งสองสามสี่ห้าที่เขาคิน
บางคนแหวงคัวคางประเทศมีเหตุคูลเงิน

อู๋แม่โงะเงินวันสี่ก่กลินคางคาง
ทั้งคิงมันยังไมคอยเจริญมันแอบเคินมา
ขางขาง
โอโโฮหนุคนนี้ทำคี่เหลือค่าง
โดยเคาะอย่างยิงหนุเป็นคูลคิงที่สมร่าง
ร่างกายก็ยอมยอมเป็นเชอหงอมลงไปคาง
ใส่เสื้อชั้นในหน้าอกในค้ำค้ำคางคาง
คูลมเอมเต็มเห็นยาวเนื่อคองเห็นยาวจริง
แมนาง

.....สรอย.....

สรอย

เอิบแฉงอแลงเอิบชา

อย่าเคื่องนิหนานินว่าคอยคอย

บทรอง

ไ้มาประสพคสาวเกมเจ้าขาวเหมือน
เปลือกกกลวย
สามใส่เสื้อผามองแฉวนาเม้นไ้
มองคูลนาคูลคาลายอาภัสราหงสกล

ไ้ผมยาวเกลาผมผวยคูลเฮอผวยไมไ้ช้อย
คาคผาขาวมาใหม่พร้อมทั้งใส่สายสรอย
รูปร่างแม่อินอยเออ...เมเจ้าประคูลของชอย

.....สรอย.....

ทั้งเสื้อนาทรงผมมันน่าชมเหลือเกิน
จะตกลงหรือไม่ออกไปขึ้นอ้อย
ก็ไปคิดมวาวาสนาขอมันถึง

ที่นี่ชื่อตาสาหม่นหน้าพิสดาร
ขอติดดูตามถนนหนทางมดของกลัว

อายนี้หนอขอเชิญให้เจ้าเกินเกี้ยวคอย
แมยอศหญิงอายนางเอยมาฟังพี่เอยนำถอย
วาสนามึงต่อแต่ทางอ้อยอย่าเลือกไปถึง
คอกสรอย

เรื่องนั้นมึงบ่ต้องมาพูดจะขอติดดูตามตอย
ไคร่รึชามาเป็นมัวลวงเอยยิ่งกว่ากินถั่ว
กินออย

.....สรอย.....

พิทลึงนี่ขอเบญจขอยอยู่พรหมบุรี
เป็นเศรษฐีมีศักดิ์ชื่อกำดั่งดั่งเคน
ถานองอยากไค่สั้งคหมักห้วงขอเชิญ
ถาวางงานวางการไปบ้านฉันทามน

ขอยเป็นคนมั่งมีเป็นเศรษฐีไรออย
ไครไครก็เคยเห็นกูเคยเป็นนายหอย
แหมมันง่ายเหลือเกินเรื่องเงินมันเรื่องขอย
ออยบ่ต้องลำบากลำนไปถึงเมืองชลพลองจาก
รถยนต์กูให้คนละสองรอย

.....สรอย.....

ทานผู้หนึ่งหนึ่งเรียงราย
ทานที่เคารพหาหากไม่สมอารมณ์
ผมยังคำตอยยังน้อยภูมิรู้
กระแสน้ำเสียงไม่เกลี้ยงไม่เกลตา
มันไม่เยือกเย็นเพราะเป็นชาวทุ่ง
ยังเขายังเขายังเคอะยังเขิน
ผมเป็นคนจนก็ตองทนงานหนัก
หน้าตาหมองหม่นถึงจนก็ตองเจียม

ผมขออนอมกายลงกราบกม
จงอภัยให้ผมขอมเยาว
เป็นหลักกระทุ้งยังไม่เทียมเขา
จะเหล่กับเขาหรือก็ยังไม่เพลน
ไม่เหมือนชาวกรุงที่เขาเจริญ
จะคุมจะเงินไม่ให้กระตาคกระเคียม
จะเอยก็รักชักอวยเหนียม
สงบเสงี่ยมตองเจียมตัว

.....สรอย.....

โหม่งเนงโหม่งแกละนี่แหละคนชาวใต้

ตลึงเป็นของคนไทยมาแปร เปลี่ยนไป
เป็นสากล

ช. 1 โหม.....โรง.....

ช. 2 โหมแล้ว

ช. 1 โหมเมื่อไร

ช. 2 โหมเคี้ยวนี้

คนนี้เป็นนางจำปีพ่อแม่ไม่มีมันเป็นลูกกำพร้า

คนนี้เป็นนางจำปาเป็นลูกกำพร้าพ่อแม่
ไม่มี

คนนี้เป็นนางจำปีพ่อแม่ไม่มีมันเป็นลูกกำพร้า

คนนี้เป็นนางจำปาเป็นลูกกำพร้าพ่อแม่
ไม่มี

กางฝ่ายทางคีทางก็มีปัญญา

พอเอ๋ยเสียช่ายากเลนก็ทำตามเคย

.....สรอย.....

สรอย

แม่เจ้าประทุมท้าวแม่ยามัวประวิง

พอสิ้นแสงสุริยาเสียงร่ำเมาใจจะทิ้ง

บทร้อง

คีโรราบกราบเรียนขออนมเคียรชวช้าย

ทั้งคุณนายช้ายและคุณนายผุหึง

ประนมมือถือโอกาสหาถนิตพลาคชอภัย

หากคำพูดเผลอไผลหรือพูดไม่เพราะพริ้ง

ทองออกคอตังแดตนเพราะฉันเป็นคนเจียมตัว

เพราะฝ่ายช้ายก็ไม่ใช่ชั่วแหม่นากลัวจริง

นายลำตัดเขาคัดมาแหม่นหน้าตาไม่เหมือนกัน

มีหน้ายาวมีหน้าสั้นมีหน้าพันชู้ปักกิ่ง

ช่างเลือกคัดจัดสรรแหม่นสำคัญจริงคุณชา

ส่วนเอืหาหวังหัวหน้าที่ทางตาแหม่นถึง

ฉันดูหน้าตานายหวังตะกูและเหะบอกไม่ถูก

ฉันมองดูจมูกเหมือนอย่างลูกโบว์ลิ่ง

ขอโหม่พอกุณยาขุนอียาหมอง

อย่าเมียงอยามองฉันร้องเรื่องจริง

ลำตัดประชันทองหมั้นชอคคอน

ทุกทัมทุกตอนทองคอนทองดิง

ทั้งหม่มทั้งแกทองแก้ให้ไค

เธอเป็นช้ายฉันฝ่ายผุหึง

ผุหึงสาวสาวเขาไม่ว่านแฉฉ

ระวังพวกแกจะแพหัวหึง

ผุหึงลำตัดเขาคัดมาขอคุณชಾಯาบอกไกร

พอดอกเสี้ยนเสื่อใส่แหม่นใหม่ใหม่ชิงชิง

.....สรอย.....

ว่ายังง่อกอเหมือนอย่างตั้งปวงมึง
เจ้ายังไม่รู้จักเนื้อแนมหน้าเรือเข้ามาจอด
บูดถึงคำหึงเขยเจ้าคงไม่เคยได้หึง

จะเป็นล้ากักตองหัดของจำ
ยังอ่อนยังหฺรไม่รู้นานอง
ยังรำไม่คล่องยังรองตะกรบ
เจ้าหนึ่หรือหรือหรือปรีชา
คนหรือหรือหรือรังกอยาทำหฺรคสงสงไม่ไค
อหรือรังกอนนบุรีศรีรัตนนาตาปะแรม
ปะแรม

.....สรวบ.....

ขานั่นขอคารวะยกหัดตะเป็นวันทา
ทาม่งหวังสั่งสอนในหัวกลอนสคสค
ทั้งหิระระสทั้งจังหวัดของไฟ
คิดนเข้าใจแจ่มแจ้งทานชี้แจงให้เห็นจริง

อคมพิทิสโกจังหวัดสโลวเอกทอช

เราจะเป็นล้ากักตองหัดทั้งนั้น
จะเลนล้ากักให้สนุกตองประยุกตหลายอย่าง

เราเป็นหัวตองรู้หลักตองรู้จักเปลี่ยนแปลง
เวลาแข่งตองแข่งขันมีคัตินิตนอย
มีหนกมีเบามีกระเขาเขาเหย
ตองเลนนูเลนนาลอยหนาให้เก้มนี่

วิชาแกแคงทางอึ้งมันยังไม่ไคครั้งผู้หญิง
เจ้ายังไม่รู้จักมอคอยาเอาไม่เขามาหึง
เขามอกดาไม้มีเนื้อไม้หนึ่งเขามอกให้หนึ่ง
นึ่งนึ่ง
เคี้ยวถูกขยาอย่าทำเขยอหึง
จังหวัดกลองจังหวัดคีต
จังหวัดยี่คุบที่ตมทิงทิง
อญอญรียามองหนาเหมือนผู้หญิง
เขาเป็นล้ากักตองชายแนมลาวคล้ายเขาคีจริง
มาทำเป็นว่าเห็นแนมนี้หน้าแนมเหมือนลิง

ขอไหวพระคุณครบาที่หาอนุศาสนาสั่งสอน
ทานให้จำทานให้จดมีกำหนดแนนอน
สัมมัสนอกสัมมัสในคิดนเข้าใจลอนจอน
จังหวัดไจะจังหวัดทิงจังหวัดสวังจังหวัด
วอลท
ไคพากเพียรเรียนตลอดจังหวัดออกจังหวัด
ออน

แบบบพัจจุบันเขาคึกเป็นชั้นเป็นตอน
อย่างโน้นอย่างนี้มาเพื่อเอาสทางค
ไซใหม่หลอน
จะรำจะรองตองออกแรงให้ไม้แข็งให้ไม้อ่อน
เวลาออนตองเสียงออยให้เขมชอยอรร
อิตอนเตศาเตตองมีเง่มอง
อิตอนท่ายท่ายปลอยให้ตองให้ไม้เบ้ครอน

ถึงที่เกิดเ็นครอนทองชอกคอนคุแซงขัน
ไม่ต้องเกรงไม่ต้องกลัวทั่วทั่วขึ้นมาเลย
ขึ้นมาเลยไม่ต้องลงคนจะวางแผนงานวัด

ใครเก่งกลากากันว่ากันทีละตอน
อย่าชักชวนึงเฉยขึ้นมาเลยเจ้ากระดอน
แจงูให้อึดอึดคิดจะมากัดกับพังพอน

.....สรอย.....

ฉันว่าสำคัญอย่างนายพรคนคงไม่มีน้ำ
ฉันยิ่งมองก็ยิ่งเหมือนไส้เดือนถูกขี้เถา
นิ้วแข็งเหมือนผักสะทอว่าไม่ยอมไม่แบ
พูดถึงคุณนี้เข้าชั้นพันคว้นโขมง

อีกาหวังปิ่นไม่ไหวหนาแกใหญ่มะลู่
อย่าซังกะตายเลยนายหวังจา
เป็นนกขมิ้นกินไม่ไหว
คุณหนึ่งแทะนาคูหนาเกยน
เป็นไก่แกจ้งขึ้นรังไม่ไหว
เพราะแทะเต็มทีเอาไปตีกิเสีย
เป็นรดเป็นรากินาเข้าอุ
เป็นเหล็กเป็นเหล็กไม่โดนล
เปรียบแทะเป็นเม็ดเป็นทรายอย่างว่าแทะละ
พวกเรา
แนนายหวังอย่านั่งเงียบเท่าที่เปรียบแทะ
เป็นเม็ด

ลูกขึ้นมาล่ำทำเหมือนครูปาไม่สั่งสอน
ลูกขึ้นมาขึ้นเซยาเหมือนเกนเมาแบกหมอน
แล้วชอบชยุคยแทะควาแม่เขาเป็นละคร
ยื่นเกรงกามจนตัวโก่งมองเหมือนโอง

มังกร

ปิ่นแทะค้ำหนาคูมองเหมือนงูขวางคอน
คุณหนึ่งพหนาแทะหนากวากอน
ถ้าเป็นปลาไหลก็ไกลพิงพอน
ถ้าเป็นไก่ชนก็ชนชักกรอน
เจ้าของคงไม่เอาไปเข้าบอน
พอเห็นตัวเมียบินเซี่ยแทะหงอน
ถึงเป็นตะปูไม่สู้หัวขอน
ถ้าเป็นรดยนตกไม่ทนความร้อน
เถื่ออะไรก็ไม่เข้าเป็นเม็ดแทะผกกรอน

แทะคงเคื่องฉินสุคนั่งหน้าซัดเป็นไก่ตอน

.....สรอย.....

ตะกีนายหวังว่าอย่างไรจำได้ไหมสองสาว
พอร่องเรื่องอยากดังฉินวังงอยู่เป็นนิจ
เขาบอกอยากคืออยากเคนอยากเป็นคารา
ส่วนมากพวกอยากดังมีอยู่ดั่งเยอะเยะ

ไต่วังกลอนที่เขากล่าวทำให้เรามีกำลัง
ฟังแล้วเก็บเอาไปคิดกำลังฮึดตีจ้ง
อยากมีหนามี่คากอยากเป็นฝาเป็นฝ้ง
ขอมสั่งสอนคอนและมีเยอะเยะเหลือกำลัง

ชนิคอย่างนายยังอยากดังทางแอบดู
 เขาว่าเขาเล่าไม่อายเขาคุณาหลายคณะ
 แอบดูเขานั่นเขาตำรา
 เป็นนักแสดงชอบแปลงชอบเบรีย
 ไร้ออเดียจะเสียศักดิ์ศรี
 แอบดูเขาก็เอาไปกิด
 เขาบอกไม่เรียนมันก็ไม่รู้ไม่คุณก็ไม่เห็น
 แอบดูเขาเล่าไม่อายแอบดูมาหลายคณะ

.....สรอย.....

นายหวังนี้ชอบกลแกลเป็นคนมีมานะ
 กว่าจะเป็นเล่านักคิดแกลชอบทุหรีดทะเล
 แกลชอบเป็นตัวแกล้งมากมายมากก็เสนา
 เป็นลูกน้องโตโตโตโตโตโตโตโตโตโตโต
 หมู่มช่อแหลมอ้ออ้ออ้อไม่เหมือนก่อน
 ไปเล่นที่ไหนที่นั่นเคยแพ้ันทุกที่
 ทองเพลงก็ไม่จำรองว่าไม่ถูกจังหะ

เขาคอนว่าดิฉันทุกวันหาว่าดิฉันเล่นหยาบ
 ตามธรรมดาลำคักคองมีสัมผัสสทกลอน
 จะรองเรียบเรียบไปเรื่อยเรื่อยมันก็
 เนื่อยเนื่อยราชา
 ต้องทำพาให้ลึกลับมันหนักที่เบา
 ยืนนี้เป็นยืนหนึ่งดิฉันจึงขอขมา
 ขอฝากตัวฝากตนลึกลับเป็นคนของท่าน
 ท่านผู้ซึ่งทั้งมวลขอให้รักสืพลเหมือนญาติ
 จงช่วยเหลือเอื้ออิดฉันวันนีประชันกันดังดัง

คนอะไรก็ไม่รู้ชอบแอบดูแอบฟัง
 ดีไม่ดีเขาคุตะคุกระทั้งพระเฒ่าระฆัง
 จนปัญญาหรือซาพอหวัง
 มันไม่แนบเนียนเพราะเรียนมาที่หลัง
 ถึงจะดีก็มีคำทาง
 อยากเป็นศิษย์อยู่ไม่เขาไม่สร้าง
 ถ้าไม่ทำมันก็ไม่เป็นไม่เขามันก็ไม่สร้าง
 ดีไม่ดีเขาคุตะแหม่มจวนนี้คัจ

สมัยก่อนนี้เกาะอยู่กับคณะทหาร
 อยู่กับละครลิเกให้ยวرونเรมาจัง
 หรือเป็นคนหันกันดูแล้วแต่หัวหนาเขาจะสั่ง
 ชอบลุยแข่งลุยเขาหัวกระเป๋าคามหลัง
 ชอบสั่งชอบสอนชอบชอคคอนันหลายครั้ง
 แล้วยังจะคุยอวดก็ขอเสียที่เด็กนายหวัง
 แล้วยังจะมาคนสะเปะสะปะเหมือนโคโนะ
 จังจัง

นี่พอคนสุภาพฉันอยากจะทราบเสียจัง
 ถึงที่เกิดเฝ้าครอเมียงตอนท้องมีมาย
 หังสองงามสองงามแล้วทำทำชิงชิง

ทั้งหญิงชายชายขวาขอขมาฝากตัว
 อยาเพิ่มรังเกียจเคียดฉันเลยทุกหนถนทั่ว
 ซอสิขนิคพลาคอยาเพิงทวาคิไหนมองมัว
 ว่าชายฝ่ายนายหวังเขากำลังตัว

เจ้าคนเล็กไม่คอยเท่าไรที่คนใหญ่ก็ไม่ใช่อย
ฉันเกรงลูกน้องของฉันจะไม่ทันงโนน
แม่อุยกแม่อุยกก็เหนื่อยแต่ไม่คอยพยายาม
เขาเป็นลำดับสมัยหลังไม่คอยใครจึงไม่คอย
ได้เห็น

ติดกับฉันสมัยก่อนเมื่อตอนเป็นสาวสาว
เคยประชันเจนสว่างจนฟ้าสว่างเขาทรู
เขาวางกันเข้าใส่ไม่ว่าที่ไหนที่นั่น
เมื่อตอนหัวค่ำเรารอไม่คอยเท่าไร
เขาพูดกันอยู่ทุกวันนี้ลำดับสมัยตอนเด็ก
เพราะฉะนั้นวันนี้มาลองดูกันเถอะนายหวัง

.....สรอย.....

สรอย

โกแจขันกองคเหวเรารองกีกกอง
สำเนียง

บทรอง

ท่านสนุกครีกครันฉันก็ร่นอร่า
เธอไม่ต้องมองฉันต้องสบายหรือ
อย่าซักซายอยู่เฉยวามาเลยที่รัก
คงสู้เขาไคสบายแน่ไอ่เราก็ก้าววิชา
ฉันมีเลือนักสู้เรื่องทนสู้ไม่ทองถาม

.....สรอย.....

หม่นนายหวังนี้ไม่ไหวรองอะไรก็ไม่จำ
เคียวนี้แกขี่ช่อละครแบบประสาธไมแจ่มใส

ต้องประคองกันสักหน่อยคงพอจะคอยยังชั่ว
นี่แม่ขี้มพริกไม่ได้ผลดีแถมปวดหัว
ชอบทำสองงามเอาความงามเข้าตัว
ว่าหนักหนักไม่คอยจะเป็นไม่คอยเล่นตัว
ทอดตัว

ไปไหนแต่ละคราวไม่เคยว่านไม่เคยสัว
ประชาชนคนดูพิศุขลุมหัว
พูดถึงลำดับประชันเขาวามันยิ่งกว่าถั่ว
ก็ไปดึกไปประเดี้ยวเถอะใส่กันนัว
ตอนหัวค่ำทำเป็นคึกพอตกคึกชักจะมัว
มาว่ากันจริงจริงสักครึ่งพอไคกำลังอยู่ตัว

บักนี่ยังมีคู่สงสารแม่หนูยังขาดคู่ไกลเคียง

ท่านเลื่อมใสศรัทธาฉันจะว่ากันให้สุดเหวี่ยง
ฉันต้องเล่นให้ล้อเล่นเอาชื่อเอาเสียง
เธอรู้ไหมใจสมัครเรื่องนำหนักฉันไม่เกี่ยง
อย่ามาทำชะละชะละเคียวแม่คากันไม่เลี้ยง
เรื่องผู้ชายรูปงามทอให้สามคนเรียง

ดูนี่นั่งหน้าว่าตัวนี้ค้ำยังกะเห็นยง
แถมจะรองกลอนไรค้นไพล่ไปกลอนเรียง

แหมแก่ป้าป้าเป๋อเป๋อวันนั้นไปเจอที่เชียงใหม่
 แกล้มลิ้มหลงหลงไม่ค่อยจะตรงต่อเวลา
 แหมทีจะกินกาแพะนมปังคันไปสั่งเอาไวทามิน
 แหมนายหวังนี่ชอบกลเหมือนคนปัญญาอ่อน

ข้างนาสงสารมองหุ่นในนาหาม

แหมลูกน้องนายหวังตะกูจะเตะบอกไม่ถูก
 หัวลูกน้องยังไม่มามองนาเหล
 พระเอกของฉันทันงานหน้ายังกะขามกวยเตี๋ย

.....สร้อย.....

ผู้ชายพวกนี้ไม่มีปัญญา
 ตาเขากว้างพอจะลื่นเสีย
 แกลนซีเทอเซอเซอขมขม
 ไหมวองไม่วไม่วไหวแล้วหวัง
 หูหนานายหวังยังกับสังขยา
 สลิมสลอยกมือรองขอ
 นายหวังชอบกลแก่เป็นคนขี้ฉลาด
 ถือนมคัมภีร์ขอยอขอยขยับ
 ทองสัมฤทธิ์ประทุแล้วหยุดกระซาง
 ผู้หญิงก็มีที่เค็ดมีกลเม็ดมากมาย

.....สร้อย.....

สร้อย

จะกินเตนพระกันมาปะเคนเนร

แกบอกว่าจะไปซื้อผ้าไหมคันไพลไปซื้อเมี่ยง
 นึกเพื่อนไว้ที่หาผ้ามาเอาตอนเที่ยง
 จะลอกกวยเตี๋ยวูลูกขึ้นแล้วผ้าไปกินกุนเชียง
 เวลาทะเลาะกับเมียหอมเสื้อหอมหมอน
 ลงไปนอนปลายเตียง
 มองดูน้องชายนายปรีชาที่กว้างมหน้ายัง
 กับกะเหรี่ยง

หุจิจุมกยังกะลูกขำมะเรียง
 วารปรางนี้เลี่ยมเสี้ยงกะเคียวเจียง
 รูปนี้พอหล่อเตี๋ยเหมือนมิตรเปี้ยวหัวเตี๋ย

คืนนี้ไต่หาทองวาสุคเหียง
 เตี๋ยฉันทลงมือใส่แกไม่มีเสียง
 ฉันทเงื้อมือขมยังไม่หลบไม่เสียง
 เขาว่าเขาบางลงไปนั่งสายเหียง
 หูหนานายปรีชายังกับวาขุนเชียง
 เท่แบบเจ็บคอไม่ไคลอโอเสียง
 เราทองอาผาดเอาคอกพาดกับเหียง
 ไต่หาแล้วสับเสียบไม่ต้องเสียง
 มันทองแจกหมากอัดปากควยเมี่ยง
 วันนี้จะฉะผู้ชายไหนนอนหงายตีกรรเชียง

ว่าจะกินขาวรอนคันมาเจอกอนขาวเย็น

บทร้อง

ใครที่เกี้ยวฉันเมื่อตะกี้ออกคนหรือพอ
คนไหน
อย่ามาเกี้ยวฉันเลยคุณพี่เพราะฉันไม่มีอะไร

สำหรับผู้ชายนี้มีความรู้สึกคล้ายคลึงกัน
ว่าโกเห็นตื้นชู้เห็นแม่โก
เพราะฉะนั้นวันนี้ขอเสียทีไ้ใหม่
ใจเย็นเย็นเถอะพรรคพวกมันต้องสะคว
อย่างว่า
รูปร่างก็สกปรกเหมือนคางคกหน้าแดง

รูปร่างก็ไม่หล่อหน้าเหมือนขอแฉวนเสื่อ
เจ้าหนุ่มน้อยลอยหน้าทำท่าทำทาง
ฉันตัวใหญ่กว่าแกตั้งเขอะอย่าทำสะเอะอะมาสิ
จะขอเคื่อนสักหน่อยเจ้าหนุ่มน้อยรุนขาว

.....สร้อย.....

สร้อย

โทะระคกเจ้านกเอี้ยงโคลง
เคี้ยวไม้ไค้บินกลับคอง

บทร้อง

ฉันรุ่นน้องขอร้องบางเขาวานายหวัง
หัวหน้า

ยกมือป้องมองไปตกใจอุยตาเถน

ขอให้เธอเข้ามาใกล้ใกล้จางหัวใจฉัน
ก็ไม่แทน
ฉันพอรู้ทันพอแถมไร้ทั้งฉันก็เห็น
คำโบราณชานไซ้กับโกเป็นเพื่อนเล่น
เธอเป็นงูฉันเป็นโกทองทำใจเย็นเย็น
รูปร่างก็ไม่เซาตามองหน้ายังกับจิ้งเหลน

สะบักสะบอมยอมแห่งแกคงแสงปลา

กระเบน

ส่วนตาหวังก็คำเหลือเชื่อแกคงมีเชื้อเขมร
ทำยมเยาะเหยาจะย่างจะจีบแมนางเนื้อเย็น
ยังเล็กนักป็นหนอยเจ้านี้จะหาเวร
เจาเองชายคิไตเตาจะเป็นเขาพระสุเมรุ

ทั้งพระเอกพระรองมองมองแล้วหันไป
อีกคนนั้นแน่นักหรือ

ถ้าผิดพลาดขอภัยฉันเกลียดคนเสียพรุ่งนี้
ร้องเพิ่มทำรำกระพือตัวแข็งทื่อเหมือน

เสาชิง

.....สร้อย.....

เขาลือกันว่าปัญญาอ่อน
เคยไปเล่นกะโน้นเคยกระโจนมาขณะนี้
ไปอยู่กะแม่ทองย้อยทำปากพลอยพาตึง
ไปอยู่กะแม่ประยูรสุขสมบูรณ์เป็นมา

จากบุรีศรีพญาเขาสื่อว่าลำโพง
เพราะแกนิสัยไม่ดีถูกลูกพี่เขาเตะโคง
ค้นไปคาเขาจริงจริงเขาขับวิ่งไปนอกวง
เขาไล่ออกเขามอกมาเพราะแกไปคาเขา
ตรงตรง

แกเป็นคนใจน้อยพอว่าเขาหนอยทำหางอ
ถูกคาเขาบางคันไปนั่งหนามอย

แกเป็นคนเหลือใจคงไม่มั่นคง
คงเคืองฉันทักทำปากหอยเหมือนหอย
กระพวง

.....สร้อย.....

พูดถึงลำตัดประชันเขาแข่งขันคมคาย
ทั้งวงนั้นทั้งวงนี้ใครจะดีใครจะเด่น
ทานเจาภพทานไปหาทานก็อุตสาหพยายาม
ให้เด็กทั้งได้ใหญ่ใหญ่ทั้งดี
ก็ตกลงกันไหวจะเอาอย่างไรละลุงหวัง
อย่ามัวพะวาพะวังเลยลุงหวังหัวหนา
อย่าชักช้าเชื่อนแฉเลยโกแกตัวเกา
พวกฉันเป็นโกเอี้ยโกตัวเมียหางตัด
จะเดิมพันกันเท่าไรจะเอาอย่างไรที่รัก
จะเป็นทอหรือเป็นรองมันให้เราสองประตุ

ทั้งฝ่ายหญิงฝ่ายชายทั้งสองฝ่ายสองวง
ทานผู้รู้เห็นว่าใครจะเป็นตัวยง
ให้เรารองสองงามตามความประสงค์
ตอนท้ายใส่ให้ตามที่ตกลง
ไม่ต้องพะวาพะวังนะนายหวังหัวหนา
มีเท่าไรก็มาอย่าชักช้าเลนองค
มานี้เจออีตะเกาโกเหล้าบางปะกง
ใดก็ไม่เคยชั้วนี้จะชั้วคเคอไอ้โง่ง
วันนี้ต้องว่าไหนดกไม่ตองพะวัคพะวง
ว่าโกตัวเมียเคียดทุ้งดีไม่อยู่แก่ก้องง

.....สร้อย.....

พอเสียที่เถาะเพื่อนเรือนจำ
เราเอาอย่างนี้กันดีกว่า

คอยฟังวาจาของฉันก่อน
เรามาลองปัญหากันนะพี่ฉิมพร

พวกเรามากันหลายคน
 ฉันจะเอาคำทั้งเจ็ดขึ้นมาเอ่ยอ้าง
 คนพูดซ้ำเขาเรียกว่าพูดตลก
 คนเงินโบราณห้ามโห
 ร่องรับเกศตราเขาเรียกว่าหาสมุทร
 คว้นไผ่ติ๊กผาเรียกว่าเขมา
 ถัดติดเสื่อติ๊กผาเขาเรียกว่าชีไศล
 ชอบเคาะระฆังเขาเรียกว่าแขกยาม
 ถ้าเกิดเป็นน้ำก็ทองออกกิ้ง
 ชอบชมผืนทุ่งเขาเรียกว่าดูชาย
 ยาวยาวแหลมแหลมเขาเรียกว่าหางหมู

อยู่ในเมื่อไปรษณีย์เขาเรียกว่าจดหมาย
 ถ้าพูดถึงน้ำสี่เหลี่องเขาเรียกว่าน้ำสม
 ถ้าพูดถึงควายเรียกว่ากระบือ
 ควายเรียกว่าวัวฟ้าโร
 ถ้าชอบนั่งกางเกงเขาเรียกว่าอามวย
 ถ้าชอบนั่งกระโปรงสั้นสั้นเขาเรียกว่าทันสมัย
 ชอบดึงลงดินเรียกว่าลูกข่าง
 ถ้าพิมพ์แกลงดินเรียกว่าหลัก
 ถ้าบางซอนคู่กับบางข้อ
 จังหวัดปทุมไกลจังหวัดนนท์
 จังหวัดระนองคู่กับกระบี่
 อินเดียคู่กับบางกอก

เราหลายคนกันใครจะจนกลอน
 ฉันเป็นคนแนะทางร้องไปก่อน
 คนพูดโกหกเขาเรียกว่าคนกะล่อน
 คนโง่โบราณห้ามสอน
 ร่องรับหัวมนุษย์เรียกกันว่าหมอน
 นิ้วเนี้ยของเกาเรียกกันว่าหนอน
 ที่ติดบนหัวไก่เขาเรียกกันว่าหงอน
 ที่เคาะกับซามเขาเรียกกันว่าซอน
 ถ้าเกิดเป็นลิงบางที่ก็เล่นละคร
 ชอบชมดอกไม้เรียกว่าชมภุมร
 ยาวยาวขางหูเรียกกันว่าจอน
 (ยาวยาวที่ตุ้ตหมเรียกว่าหางสุกร)
 (บางที่ทองหมูเรียกสะคือสุกร)
 อยู่ในเมื่อขางไม้เรียกกันว่าซอน
 น้ำเย็นเอาไปดื่มเรียกว่าน้ำรอน
 ควายคิมชื่อเรียกว่ากาสร
 สิงโตเรียกว่าไลออน
 ชอบเกล้ามมวยเรียกว่าสาวมอย
 ถ้าไม่นั่งกางเกงในเขาเรียกว่าลอนจอน
 ชอบพิมพ์ขี้ทางเรียกว่าลูกศร
 ถัดดึงชักชักเรียกว่าถอน
 บางกระบือคู่กับบางบอน
 จังหวัดชนารวมเป็นพระนคร
 สุราษฎร์ธานีคู่กับชุมพร
 นิวยอร์คคู่กับลอนดอน

ไปไปไปจะอยู่ทำไมให้ชายหน้าตา
ไปไปไปจะอยู่ทำไมกันเล่าอาเฮีย

ไปไปไปจะอยู่ทำไมกันเล่าคุณพี่
ไปไปไปจะอยู่ทำไมกันเล่าลุงหวัง

สรอย

สาริกาโผมาทางไหนเน

บทรอง

ผมต้องขอการะในฐานะโตโต
มาถูกถูกมันคุณลุงไคยใหม่เล่า

ว่าฉันไม่รู้ไม่ชี้ฉันไม่มีอะไร

มองคุณแล้วหายห่วงไม่อยากจะคงเกินดู
ฉันไม่ประสีประสาอย่าอย่ามาอย่าอย่า

หันมาตนาทิกามันเป็นเวลาของฝ่ายชาย
คืนวันนี้ขอเสียกลับไปไหวเมียเสียเถิด
ให้ชาย
ถ้าเห็นฉันนี้มากกราบฉันสักทีจะเป็นไรไป
ทวนดูหายังไม่ให้สตั๊กก็ยังไม่อยากไป

สองทาคอยแลแลไอ้แม่เนื้อเย็น

อย่าหาว่าฉันนี้โยกโย้นซกโมโหแม่เนื้อเย็น
เขาคอนองชายคิดโตเท่าจะเป็นเขาพระ

สเมร
ทอให้เธอเข้ามาใกล้ใกล้จางหัวใจฉัน
ก็ไม่แทน

เพราะเรื่องนี้ฉันยังไม่รู้อย่าชมชูเคียวเชิญ
ฉันยังไม่ทันวคไม่มีครายฉันเขาไม่คอย
จะเป็น

.....สรอย.....

แต่ก็มีพรเนื้อเย็นก็ไม่ไช่เด่นเหมือนกัน

เธอว่าตอนที่ฉันนั่งฟังไม่เข้าท่า
เธอว่าเธอถามหรือหิมีพรหน้ายังกะ
ขามกาคะมัง

เดี๋ยวว่าอย่างนี้ว่าอย่างนั้นทำยังกะฉัน
เป็นเพื่อนเล่น

บอกว่าคุณฉันคำคล้าคลามองคุณหน้ายังเขมร
คุณหาทองเธอซะบางยังกะถึงปุนสิเมนต์

.....สรอย.....

สรอย

ไอแม่ศรีนวลจำเห็นหน้าแล้วไม่จำ

ที่ฝากอะไรไว้สักหน่อยอย่าทำใจน้อยเลย
นะแม่พลอยไม่คงาม

บทรอง

ขอคารวะอิวันแก่ทุกท่านที่
วานามผมหรือชื่อแรงกล้าตัดทางวงอย่างว่า
ผมเข้ามาหาใหม่ยังไม่เข้าใจระเบียบการ
เพราะพวกผู้หญิงพวกนี้เป็นพวกที่มีเสน่ห์
แล้วคนเมืองนอกนอกไม่คอยไต่ถามสังคัม
ฟังเขาชวนชอกและใครจะไม่เคือง
ถ้าขึ้นเล่นกับหญิงพวกนี้ก็ไม่คิดจะเคืองครอน
ผู้หญิงพวกนั้นเขาทันสมัยแท้ใหม่วิโน
ผมเป็นล่ำคักคนพริ้วไม่คอยจะมีเลขศัณย

ผมมานานานผ่านมาที่ซอยนี้คือปากนาม
เป็นหน้าใหม่เพิ่งเข้ามาผมไม่ใช่ชาประจำ
มีบางครั้งคิดรำลึกลาในเรือการเหยียดยาม
เรามีเหลี่ยมมีเดธาคิไรเซเป็นทองซ่า
เพราะรูปร่างของกรรมนั้นก็ไมคมไม่ซ่า
ชอบนิทรวาเนื่องเนื่องมีแต่เรื่องชอกซ่า
ดูซิเขาหาว่าผมปัญหาคอนชอกชอนมาหลายคำ
ไอผมมันคนขี้ริ้วไอคิวผมมันก็ต่ำ
แม่โถมเฉลาเอาแบบไหนมีอะไรช่วยแนะนำ

.....สรอย.....

แม่พลอยจะน้องแกจะมากไปแล้วหนอลอน
ว่าเราคนเดียวแต่ไม่ควรมาแผ่อ่านาจ
คุชก็จะเลยครุสังฉันชักจะฟังไม่ไหว
ว่าฉันไม่กลัวเธอหลอกฉันจะบอกเธอให้รู้
เรื่องล่ำคักผมหักทุกหา
เรื่องคนหรือแม่ผมเนเหมือนกัน
นิคคณะเป็นทองฉะกันแตก
ลูกศิษย์ของยอยผมก็พลอยเสียยับ
ลูกศิษย์แม่บุญยังไมสุผมเลย
ตัวทอตัวเป็นไม่กลัวใครเน
ขนาดเธอแม่ศรีนวลเธอไม่ควรเข้ามาแซง

ทำเป็นเจ้าแสบแสบอนทำชอกชอนมาหลายคำ
มาไขว่จาปรุสวาสระวังจะพลาคลล่ำ
พอทานบุญเขาบุญสูงใหญ่มันฉิวฉิวฉิว
เราก็คงมีครุใดเรียบรูปประจำ
จะเร็วหรือช้าผมถามมาช้า
ผมเคยประทันมาจนตอนนี้ช้า
ผู้หญิงหน้าแปลกแปลกก็ยังเคยไต่ล่ำ
หากได้พบหรือแล้วผมมาในช้า
ล่ำคักคล่องเคยก็ยังเคยขยำ
ชนะหรือแพ้ก็แถมอล่ำ
อย่างนี้มันหวานคอแรงเหมือนชกแกงทมิฬ

.....สรอย.....

ผมนี้เป็นลัทธิอยู่จังหวัดนครบุรี
พวกเขมม้นกรจะจอกันจะบอกเธอให้รู้
มันยังไม่แน่มันยังไม่ถึงขนาด
เห็นคุยกันนักคุยกันหนาอยากสัมภาษณ์คนน้อย

เขาอุปถัมภ์คำจุนสมัยสนุนกันนักหนา
ฉันยืนพิจารณาพิจารณา
เพียงแคทางอิงอย่าเพิ่งวางแผน
แม่หนูคนเล็กเป็นเด็กธรรมา
รองยังไม่ช้าล่ายังไม่เก
อีกตอนหัวค่ำก็ทำเป็นคึก
ทุกคึกคึกก็ยังไม่ออก
ทองชอกทองช่าเพราะคำผู้ชาย
ผมรองเรื่องจริงแม่เมหญิงพวกนี้
ที่สามที่สี่ไม่มีเพลงแกล
ไม่มีศิลปะอะไรสิ่งหนึ่ง
อยากรู้จักแม่หญิงเนื้อทองเจ้าแวนถักลอง
ผมไม่เกีย

ผมเคยไต่ตามรันพีไม่เคยไม่มีเพียงพลา
วิชาแกมันแคทางหนุเพียงแต่ครุณะนะ
ยังไม่เจเดียวยังไม่ฉลาดะวังจะพลาดคลา
แม่คนยาวแม่คนใหญ่แม่คนยอมีคนเขาคอย
อุปถัมภ์

เรื่องบทพจนานาเขามีครุภาณะนะ
เชิงวิชาก็ยังเรียนไม่ช้า
แคหมอแค้นยังบแมมหมอล่า
ล่ายังไม่รองรองยังไม่ช้า
เอามาตลอดตะเข้ตอนหัวค่ำ
ตกคึกคึกนั่งหนาค่า
ไม่มีใครบอกทองชอกทองช่า
ผมสาธยายไม่ใช่เหยียดย่า
ที่สามที่สี่เล่นช้าช้า
เพราะตัวของแกลเล่นแกลสองยาม
ละคือคึกคึกยังกะเบิ่งพระราม
ออกไปข้างนอกกะน่าลักประเดี๋ยวจะ
เลี้ยงกวยเคียวคนละชาม

.....สรอย.....

ญ

คืนนี้มีแปลกเขาว่ากระพกระแทกแตกกัน
มาพว่าพรอคคอคค่อนปัญญาอ่อนเนแน
เขาหยอกนิทหยอกหนอยอย่าใจน้อยขีพอมรงค
ควรทำใจหนักหนักถาหากเรารักสนุก
แบบนี้เขาเฝ้าออกมันจะบอกให้
มันไม่สำเร็จอย่าเฝ้าคอยอึ้ง

มีคำคมคารมฉันเขาถูกประพันขี้นมาพว่า
เออจริงคนคงจะแยแ่หนอแ่ข้างมีกรรม
เชือกมัดคักทางวงฉันก็คงไม่มองข้าม
อย่าทำเป็นคนแบกทุกข์ขอยซึ่งสุกก่อนห้าม
จะไต่พวกเราพะเนาพะนอหรือพอนอด้กหนาม
ฉันว่าอย่าฟังมาพคืบลิ้นลาม

ไม่เพราะไม่จริงไม่จริงอย่างว่า
 เขาว่าเขาเห็นว่าเห็นแค่ไหน
 อยากขออย่าเชื่อทุกเรื่องเรา
 ในเรื่องจริงชนที่มันคนละชั้น
 ครูของที่ยังไม่มีศรัทธา
 เคยแพ้น้ำจืดจืดที่
 ลูกศิษย์หรือจะสู้ครูยังแพ
 ครูของแกยังแพเราแกยังเข้าใจผิด
 อย่าทำท่าหน้าทะเลนอยามาเล่นโลกโง่

.....สร้อย.....

ระวังจะโชนเหยียบกรามอย่าว่างก้าม
 ไปเลยเจ้ากาก
 เจ้าชาเจ้ารงค์สองคนยังไม่รู้ประเคียว
 โศกของจริง
 ขอทีเถอะเจ้าชาเจ้ารงค์สองคนเจ้ามัน
 ทุนกระจอก
 เชื่อนายหวังแกชางกพร่อง
 หงหงทรวาณินอยู่หงคน
 เจ้าเด็กเมืองนนทกรรนาที่
 มาเหยียบจุมูกถูกกันไว้
 มาทิวปรางหาทางนาหึ่ง
 คำหนีดินกับไม้สั่นไม้ซาก
 เจ้าปากกระป๋องมารองปาวปาว
 เจ้าชื่อนทรชนอวดเป็นคนชาญเขี้ยว

พอมองเห็นหน้าแท้ไม่ต้องไต่ถาม
 พวกเรารู้ไต่อะไรก็ตาม
 เราคนมีครูอย่าซุ่มคำราม
 มันเคยประชันกับชั้นลายคราม
 ไม่เชื่อสืบลไปทวนไปถาม
 ทองหอบกลองหนีตีสี่สาม
 นี่เพียงว่าแคสองแ่งสองงาม
 ว่าอย่าอย่าเพียงลูกศิษย์อย่าเพ็งคิพพยายาม
 ชินกุกองรองตะโกนระวังจะโชนเหยียบกราม

ประเคียวจะโชนแจกหมากอย่ามัทมากมุดหมาก
 อย่าทำเยื่อเยื่อหึงเห็นผู้หญิงชมเหยียบคพยาม
 ประเคียวแม่จับมาปอกเสี้ยวอย่างกระบอก
 ขาวหลาม
 ปลอยลูกของมารองรุมราม
 ปลอยเค็กเมืองนนทมาทวนพุดหลาม
 บอกเขาชื่ออย่าเสือกชุ่มชาม
 มันต้องแกไขอย่างไรก็ตาม
 สะกือลิกยิงอย่างกับยิงพระราม
 เอาพุงเขามาพากยเจ้าปากกระยา
 เคยเห็นหรือเปล่าว่ามันขาวหรือดำ
 มันขยับหนักหนักพักเคียวหนาจะเขี้ยวเป็น
 หนาคราฟ

.....สร้อย.....

อีกหวังแถมจะพราวเห็นสาวสาวทำตาใส
 แกล้งนางจะรู้ว่าเป็นผู้สาวใส
 เหน่แรงเอนกาท่าทาทะลอมทะเล
 ขางไม้ชะโงกมองเงาบางเลยเงา
 เขาหัวงู

ทำตัวเป็นวัยรุ่นขอเจ้าประคุณพอรูปหล่อ
 จันมองพินิจพิจารณาเหมือนปลาชุกอูย
 บินเฝ้าเฝ้าไปหน่อยเฝ้าไม่ค่อยเอิกเกริก
 ลำคัททั้งสามงามแหม่เขาชุกกันเขียว
 ทนน้ำทะเลไม่กินจันเคยไคยินเขาวา

มีคำยอมมีคำอวนลุลุกครกกันแท้
 คำหมั่นนั้นແ່หนอยรูสึกไม่ค่อยแข็งแรง

.....สรอย.....

ข. 1 แหน่หนองร่องวามพุกจากหมื่น
 เขาวาลาคัททั้งสามงามที่สุดกุกเขาชุก
 กันเขียว
 เขาวาลุงหวังทะเลไม่กินเคยไคยินเขาวา

เรื่องคำเรื่องชาวไม่ควรมากล่าวกันที่
 เขียวร้อยรังสังเกตุควยเหตุผล
 เขาใจก็ขี้ลูกนองไม่ทองหวง
 เขาเป็นผู้รู้นิสัยเรื่องใจคอ
 เขาชอบพุกที่ไม่มีอะไร
 ถ้าคุยถูกใจเป็นไมยอมพุก
 แม่สีนวลเคยไคยินใหม่พุก

เอชฌมกลั่นคนอะไรมีนิสัยขุ่นข่าน
 ขมพาคัวเป็นจิกโก้อยากจะไขว่ผลงาน
 อุเนะเออเนะเจ้าโกแค้นเอาการ
 ขอมพาคัวเป็นคนเจ้าชู้ขางไม้กู่สังขาร

ตัวก็เทียบมอคอกมูกเหมือนพอกเทศบาล
 เวลาเกยนิ่งพุกพลุกเหมือนดงพุกพอกาดาน
 ถาสวนแกลคร เลิกเพราะหัวแกลเลิกไปทั้งขาน
 คมขาคำเขียวสีเขียวมาแถมขาน
 ทะเซไม่กินเพราะมันไม่กลามันนี้กวาระสอย
 ดาน

มีหมื่นมีคำแก้แค้นไคยินมาครฐาน
 ลุกขามารวายังกะอื้อแรงแชนังแชนังกะไมคาน

อยามาทาพินิจินเราคิดปนคัยกัน
 คมขาคำเขียวสีเขียวมาแถมขาน

โอ้ที่ทะเลไม่กินเพราะมันไม่กลามันนี้กวาระ
 สอยดาน

คนคำคำที่ใจก็มากมายเหลือประมาณ
 เขียวหวังทะเลเป็นต้นคนสำคัญ
 ถ้าพุกพองยอมแพ้ไม่แปรผัน
 แคเรียความบายออยู่เหมือนกัน
 ฌมรู้นิสัยจำใจให้มัน
 เขาเป็นฌมรุมพุกสัมพันธ์
 จะบอกให้รูกงเจอสักวัน

นี่เขามาว่านอคนอกมาขอตัวก่อน
 แม่จนเรือนเชือกคิแค้วน
 แม่ส่นวลเชือกกวนเหล็ดลอน

อย่ามาสั่งสอนเขออนกว่าฉัน
 แม่ส่นวลเชือกชวนประชัน
 ยิ่งแม่พินกระดุกยังไม่มัน

ช. 2 พอที่เถะไอหนมเคียวคนคุมเขาจะเคื่อง

ช. 1 มีเรื่องเป็นมีเรื่องใครจะเคื่องไม่สำคัญ

.....สรอย.....

ญ. 1 ว่ายังงายหวังยังมาทำอืคคัก
 ดั้นฝ่ายหญิงเธอฝ่ายชายจะเอายังงาย
 ควรเห็นใจหนานบูหาเห็นใจบรรคาหนานบูชม
 พุคถึงกรรมนี้เราคมกว่าเขา
 ไม่ยอมงายงายเสียกายชื่อเสียง
 เราคิลินรักคิลปะ
 คนแคนายหวังกำลังไม้คิ
 กำลังชักถอยไม่คอยจะไหว
 ถ้าโกชนนี้ไม่ทนไม่ทูล
 เพราะเราเป็นบุญนิสัยพวกเจ้าโกแกแก

เสียงกังฟงชัควันนี้ลำคัพระชัน
 อย่าอืคคักชัควาเสียเวลาของงาน
 หนานอยากจะฟังการมาใครจะคมกว่ากัน
 เพราะพวกของเราเป็นพวกคิธรัน
 ทองสุทองเสียงชื่อเสียงสำคัญ
 ทองมีมานะจึงจะเข้าชัน
 ยิ่งปิ่นแกไม่ฉัยัน
 ถ้าเปรียบเป็นโกก็ไมคอยชัน
 จะบอกให้รู้แกไม่สุเคิมหัน
 พอเขาบอทนทนแนอย่างมากก็แคสองอัน

.....สรอย.....

ช. 1 ไทฟังคำของส่นวลมากอทนคนแก
 เราไม่กลัวเราไม่เกรงเราก็นักเลงทีโก
 บอนแคลาหรือมทนสาโรงเคยอุมไอโคง
 เขามาที
 เธอไม่รู้อะไรเรื่องโกมันเล่นยาก
 เธอว่าเธอรู้นิสัยประเภทโกแกแก

ช. 2 พุคถึงโกเราต้องแกเรากัณแกจงช่วยกัน
 บอนคิสิที่ไทเคยอุมโกไปพัน
 ไม่เคยแพเลยครับคุดที่เคยไปคิไถทนสะพาน
 ภู่นอวารูมากเอามาวิพากย์วิจารณ์
 พอเขาบอทนทนแนอย่างมากก็แคสองอัน

สองอันสามอันเราไม่เกี่ยงเราเคยเลี้ยง
เจ็ดที่

แพชนะไม่วรทำให้โคตกแล้วกัน

.....สร้อย.....

พ. ๒ แหมเธอรองอรอยซอฉันน้อยได้ไหม
เจ้าหนูก็ไม่ว่าอีกแต่ก็ไม่กลัว
เขามาลองคนละคนเรามาคนละลำ
คุยกันไปเล่นนาคีแทนหาเพื่อนเอง

ประเดี๋ยวก็จ้องเองเพลงกันแทบไม่ถูก
แหมเขาคงคิดว่าเขาหล่อหน่าอเหมือนจะรัก
นายซาก็นี้กว่าสวยหน้าเหมือนด้วยไฮไล
คุณจึงว่าแล้วยังมาเถียงประเดี๋ยวแหมเหวี่ยง
เสียกยกับ

.....ศรชัย.....

ช. ตะกี้เธอว่าอะไรฉันจำได้รอกงาทรัพย์ เธอออกว่าจะขยับให้ฉันรับแขกไม่ทัน
 แต่พอเธอทำท่าว่าจะขยับlungหวั่งต้องรับเอาไว้ ก็เลยจะบอกว่าไม่ไหวlungหวั่งนี้ก็ไว้ก็เหมือนกัน

.....**សំរាប់**.....

ช. 1 ขอสงวนรื่องมาพิจารณาไม่หลอ
มาพิจารณาไม่สว่เหมือนยังกับทวยไฮโด

คุณหญิงเชื่อว่าแกงหน้าโตแกไม่โมโหหรือ
อย่างไร

ต้องขอแก้กติกาสอบแบบปากคอกำคัญ
ยังหาว่านายหวังนี้หนาโตเหมือนยังกะโล
ยาตัน

แกชขกสคณอะโรโงงเ็นอย่างนั้น

๒. ผู้หญิงจะไปถือสาอะไร
ถ้าปรากฏคุณออกมาไปขอโทษเขา

เรายื่นหน้าเขาไต่ไม้เป็นไทรหอกเรื่องนั้น
 ถาสวยสวยเออะเอะอย่างนั้นกูไม่ว่า
 อยากรู้ให้ทักสักสามวัน

ช. 1 ทองอภัยทานผู้ซึ่งที่มานั่งเรียงราย
แม่พวกญูหญิงล้าตักขึ้นปากจึกเสียจริง
ไม่เกรงใจใครเลยแม่ทอเคยทนคำ

ข้างไม่วุ่นหาอชฌาสัย
ถ้าเอาหนักหนักมันก็ชักโมโห
มีโทโสสู่มเสียงมันกระเส้า
ฉันเคยมากริยามของสมบองส์
ถูกหรือผิดก็ไม่คิดเกรงกลัว
ฉันไม่ขี้โมโหขี้ไม่ขายชี้นา
ระวังนระวังพวกเขายังไม่รู้
ก็หรือก็ไครายหรือก็เคย

ช. 2 เกือบยกปากสู่ไม้โคของลงไม้ลงมือ
เมียฉันขึ้นเสียงฉันยังเหวี่ยงแพทาบดิน
หนูคนเล็กมันยังไม่รู้ไม่เคยมีคู่คลอเคลีย

ช. 1 เมื่อก็เชื่อว่าหน้าฉันไม่สวยเหมือนยัง
กะถายไฮไล

ช. 2 เธออย่าคิดว่าเรื่องงามหน้ายังกะงาม
หนังสะตึก

ช. 1 ฉันก็รู้ประวัติขี้เกียจจะซักขึ้นมาว่า
นักแฉ่งแฉ่งตัวการครวไม่เอาไหน
อาหารโอชะอร่อยแม่ยอมก็ไม่เป็นประสา

เธอไม่เคยรู้เคยชี้เห็นปลากระที่เห็นปลาแขยง
เห็นกวยเตี๋ยวราทหน้าเธอว่าเป็นทกโฟ

ช. 3 ห้างทานหญิงทานชายทองชอภัยทุกทาน
ผมทนฟังนั่งนิ่งแม่เยอหยิ่งเอาการ
ทุกเปรยเปรียบเหยียบย่ำทุกควนลาม
แหลกลาญ

ช. 1 ก็ก็มีหัวใจเธอยังใจก็เอากัน

ช. 3 ถ้ามีโทโสสู่มเสียงมันชักสัน
มันจะไม่ยอมเบาะจะว่าให้สะบัน
ไม่กลัวหรือน้องฉันร้องไม่อัน
ก็หรือชั่วไม่กลัวทั้งนั้น
ถ้านึกจะว่าแล้วไม่เคยหวาดหวั่น
อย่านึกว่าเป็นหมูมะแมคู่แข็งชั้น
นิคถูกเอาเลยนี่ก็เคยเหมือนกัน
แม่ก่อนเรื่อนนี้หรือยังไม่รู้จักฝีมือของฉัน
อย่ามาทำเล่นลิ้นเธอไม่ได้ยินหรือนั่น
อย่าพูดมากปากเสียเสียขอยืมเป็นเมีย
สักสองวัน

แล้วยังหาว่าสูงห้วนนี้หน้าโทเหมือนยัง
กะโลยาชั้น

เห็นหนุ่มหล่อหล่อหัวรอกก็เขียวแม่น้ำพริก
มะคัน

ช. 2 เธอชอบอารมณ์เสียฉันหน้าทั้งวัน
กับข้าวที่เธอเข้าใจคือค่อมไข่เห่านั่น
ยายขอมนี้แกงอะไรก็ใส่ซาหลนปลาร้า
ก็ใส่น้ำตาล

วันนั้นไปเจอผักกะแนงบอกกว่าแกงเขียวหวาน
ไปเจอไข่พะโล้บอกไอ้ไอ้ไข่หวาน

วันนั้นข้าจึงขึ้นเรือนไปนั่งร่ายกายเดียว

ญ. 1 แหมพวกผู้ชายนี้ร้ายมากช่างไม่
กระดากกระเคือง
หน้าพวกฉันออกงามหาว่าเหมือนงาม
หนังสะทีก
พอเห็นคนไหนรูปหล่อฉันอยากจะชอกช้ำ
ผิวก็แดงเหมือนอย่างกับแดงเตาเผา
มากกว่าคำคำยังไม่ช้านาคิด

เรียกว่าคำเนื้อหยาบโปรยพรามเอาไว้วัย

ช. 1 แม่ขุนเรือนบุญปลูกมากถูกคนคำ

ช. 2 ถึงพี่จะคำไม่เอาถ่านแต่อยู่บ้านพี่เอาฟัน
มาวิจารณ์จ้อยจ้อยฟังไม่คอยจะคิด

ช. 1 พระสุริยันต์ฉายมายลอลง
พวกสุกษาไฉนฉินกลั้มคอน
แสนทรวงรังไร้งเจ้ายังไม่
ไคยีนสำเนียงมาส่งเสียงแจ้วแจ้ว
อืเฮวแหวหวานประสานสัมพันธ์

ช. 1 เบือนพักตร์แลพบประสมสายตา
คนไหนกันแน่เป็นแม่เป็นลูก
ฉันเพลงบานนอกอยากจะบอกให้รู้

บอกว่าเจ้าแถมมานี้ประเดี้ยวฉันอยากจะกิน
ตัวเดียวอัน

ญ. 2 ร้องรำไปตามเรื่องยักเยื้องมาว่าฉัน

พอเห็นหนุ่มหนุ่มหัวร่อคึกเซียวแม่น้ำพริก
มะคัน

ฉันยืนพิณพิจารณาหน้ายังกะเนื้อสมัน
ผิวคล้ำคล้ำคำเหมือนควายมองแล้ว
คล้ายคลึงกัน
คำอย่างนายหวังคึกหน้าไม่คึกคำแล้วคึก
นาชั้น
คุณแล้วหน้าเหมือนกรบวค้ำเหมือนกลวย
หอมจันทร์

มาเปรียบเปรียบเทียบย่ำหาว่าที่หวังนี้คำ
ไม่เอาถ่าน

เธอมันเด็กเมื่อวานขึ้นไม่นานจะมายืนวิจารณ์
อยากฉันจับแม่อนเรือนหันหันมาทางนี้
เอามือปิด...ที่สำคัญ

ลอลลิบอัคคองลงไปไรไร
นกขมิ้นเหลืองอ่อนแม่จะนอนไหน
มารวมเรียงเคียงที่เด็กแม่ขึ้นใจ
หวังเตะมาแล้วจำไค้ใหม่
วันนี้เรามาว่ากันทั้งหญิงและชาย

ยืนพิจารณาเขาวางคนไหน
ฉันทวยไม่ถูกไม่รู้ว้าใครทอใคร
ฉันไม่ค่อยมีครูจะคอยแก้ไข

ถนัดกันเอง เล่นเพลงที่หวาน
ถ้าเล่นไม่คือยากอย่าทำ
ฉันเพลงเพิ่งมาแหม่มนั้นนานาถ
ฉันมาพวณาภัยเพื่อนเพื่อน
คนโน้นก็งามคนนี้ก็งาม
วางงามแทนขอหล่อแทนอง

ญ. วางงามแทนขอหล่อแทนอง
จะกุดหน้าทองพี่หรือไอหนู
เกณดาเกณดอนเสียก่อนไอหนู
แล้วนั่งฟังพาทกมกราบสามที

ช. 2 นั่งฟังพาทแล้วกราบสามที
มึงคิดอะไรมึงก็จำให้

ช. 2 มาเถิดหนาแม่สั่นวลมา
พี่กังวลเอาไว้คอยพา
สมมุติว่าพี่หวังเชามาหน้าบ้าน
ณมายืนรออยู่ริมรั้ว
ไทม์นิ่งโผล่ไปคู่ว่าเขาอยู่หรือเปล่า
สั่นวลจำกุดหน้าให้ตรงคิ้ว
อ้อเขี้ยวก็แฉ่งอ้อแฉ่งก็

หมาของเขอนั้นมันเสียสวย
ฉันก็ช่วยฉรวงคักช่วย
เจ้าปรีชาถ้าวั้นนั้นไปสวย

มึงไปบ้านนอกกับเมียกุดสวย
ส่งสารฉรวงคักก็ทองมาป่วย

ยามตรุษสงกรานต์แถมบ้านไกลไกล
ฉันเองเพิ่งมาไม่ค่อยเอาไหน
หากเล่นฉีกพลาตของชอภัย
อยากมาเยี่ยมเยือนแม่เพลงใหญ่ใหญ่
ชอว่าสองงามสักหนอยไค้ใหม่
ชอกุณาทองสักหนอยเป็นใจ
ชอกุณาทองสักหนอยไค้ใหม่
ถ้าเจออยากคนก็ไค้
แล้วเขามาที่ตรงไกลไกล
จะให้กูตรงที่เองนึกเอาไว้
จะให้กูตรงที่ฉันคิดเอาไว้
อย่าเอามือจับ.....

สั่นวลอย่าชอออกมาไวไว
จะให้ทางพี่ลาหรือยังใจ
อย่าเพิ่งรำคาญเลยแม่พราหมณ์
แล้วให้เจ้ารงค์ไผ่ลั่นไปคู่ข้างใน
ไค้ยินเสียงหมวเท่ามึงรีบเชามาไวไว
อย่าให้หมากก็.....ของฉรวงคักไค้
ฉันเลยเอาไม่ทิม.....หมาไป
(เอาไม่ไล่ตีหมาไป)

มันตมมากัดเอา.....ชาฉันจนไค้
โศนหมากัด.....ชามันเกินไม่ไค้
จะตองโศนหมากัด.....ชามึงจะตอง
เสียใจ
ว่ากูกำลังปวด.....ชาเกินไม่ไหว
มันยืนกม.....ชาแทบเป็นไข้

ฝรั่งช่วยผมเองก็ช่วย
 เจ็บใจแม่เจ้าของหมา
 บ้านเธออยู่สุพรรณบ้านฉันอยู่เมืองเพชร
 รู้ไหมที่ฉันมาเยี่ยมฉันมาจากเพชรบุรี
 ผูกใจเขาไม่ทอนรับเรากลับคิดว่า
 เรามาคอยอยู่เป็นแม่เป็นนาน
 เรามาควยกันทั้งสามสี่คน
 ไม่มาอีกไม่มาเค็ดเค็ด

ญ. เมื่อจะร้องออกไปขออภัยเสียก่อน

ฉันว่าผิดไปข้างว่าพลั้งไปหนอ
 ว่าคราวลุงคราวป้าคราวนาและพี่
 ฉันว่าผิดไปข้างว่าพลั้งไปหรือ

ญ. 2 ไฉนเสียงชายเขามากล่าวร้องเกริ่น
 จักแจ้งแจ้งทั่วหัวหัวผัดหนา
 จึงออกไปถามเนื้อความก็

ญ. 3 ฝ่ายแฉอนเรือนไม่เชื่อนไม่ชา
 จะออกไปดูใหญ่แค้น
 แล้วแม่จึงเดินแสดงแกล้งแกล้งสะโหก

ญ. 1 เราคงไปเชิญให้เขาเดินเข้า
 นั้นแน่ผู้ชายเขามารออยู่หุ้ชอบร้ว

ญ. 3 แม่เจ้าไว้อยู่โอดโศกโศกมาแต่หัว
 แต่เขาโศกแต่หัวมันไม่เห็นหู
 โศกหัวไม่มีหูมันดูไม่สวย
 เขาว่าผู้ชายเขามารอกันที่นอกกร้ว
 มันก็มีคนหรือว่าคำคำ

ไหนๆขอ.....ซามิ่งหนอยไค้ใหม่
 ทำไมจึงไม่ออกมาขึ้นอยู่ทำไม
 ฉันอุตสาห์มา.....เยี่ยมเธอรู้ไหม
 ที่จะมา.....หนา เธอจะส่ายแค่ไหน
 ยกมือขึ้นมาบอกวบายบายบาย
 คอยจนว่าคำญุญแพเป็นไฉ
 ถ้าหากมันไม่ไฉนเราก็กองกลับไป
 ที่จะไม่มา.....เยี่ยมกันอีกต่อไป

จะกล่าวเกริ่นเกินกลอนเป็นเพลงอีแซว
 กลายกลาย

ยกมือร้องขอขออภัย
 ว่าคราวเกี่ยวกับฉันก็มีมากมาย
 ว่าเธออย่าถือฉันยกมือไหว

สาวน้อยก็ไม่เป็นเนินนอนใจ
 พกผู้ชายเขามากันหนาใหม่
 เท่าที่มากันนี้มีอะไร

จึงยิ้มแต่แฉ่าขึ้นมาสไป
 ว่าแฟนฉันแฟนเก่าหรือว่าแฟนใคร
 วันนี้มีโชคไค้พบผู้ชาย

ฉันจะคอยคณานี้เอาไว้ให้
 เขายังโศกแต่หัวเขามาข้างใน

ว่าใจจิตคิดกลัวไม่กล้าออกไป

ฉันคุกคณิกจำไม่ได้

ว่าจะเป็นหัว.....คนหรือว่าหัวใคร

เขาโศกแต่หัวเขามาข้างใน

ใครเล่าจะจำจะจำเขาไค้

เขามาโผล่หัวอยู่ที่นอกรั้วคำคำ
เขามาโผล่หัวอยู่ที่นอกรั้วคำคำ
ขามมาขามไปอยู่ทั้งหลายครั้ง

ช. 2 ทองแกทองแกอีกแล้ว

เขอาเห็นหัวมออยู่คำคำ
เขอาเห็นหัวมออยู่ข้างรั้วคำคำ
วาชามมาขามไปอยู่ทั้งหลายครั้ง
แต่พอเขอยกขามมาอีกที

ญ. 1 ฉันทยกขามมาอีกที

สว่างออกจายันตากจะแตก
วฉันทยกขามมาอีกที
หน้าฉันทใหญ่มากใหม่เล่าที่หวังชา

ช. 2 บุญผืนลำคักเอามือมาวัดหน้า

ถามไม่แถมมากลัวทองแพเขาเป็น
ถ้าหากถามไม่แถมมากลัวทองแพบุญผืน
แม่สีนวลมาถามก็พยายามอย่างว่า
เขอถามว่าหน้าเธอใหญ่มากใหม่เล่าที่หวังชา
หน้าผมก็โตถึงขนาดนี้
สวจริงไว้วสวจริงว่า
ทำไมสวอย่างนี้อ่ามีตัวเลย
ถ้าหากว่าโตที่หวังเธอไปเป็นคู่
ชาวไม่ให้ตำน้ำไม่ให้ซัก
ยามจะกินก็จะต้องคอยป้อน
จะกินนอนตอนเช้าเขา
ให้หลังแบนเป็นกระดานทองยานยังกะbung
จะไปไหนก็จะไปก้วย

ฉันทนี้กว่าตอระกำระกำไฟไหม้
ฉันทเลยยกเท้าขามเท้าขามหัวไป
พอรู้ว่าหัวนายหวังฉันทเลยตกใจ

แม่เพลงอีแหวมาขามหัวผมได้
นี้กว่าตอระกำระกำไฟไหม้
ก็ยกเท้าขามขามหัวไป
พอรู้ว่าหัวนายหวังเชือกตกใจ
ผมก็มองเห็น.....หน้าผมเลยจำได้

เชากก็เลยเห็น.....หน้าก็เลยจำได้
ไมนาเลยจะมาแปลกมาแปลกกันไป
เชากก็เลยจำหน้าของฉันทได้
มันโตเท่าก้นหน้าของแกได้ใหม่

ฟ้าใสแวนตานี้จะให้ผมเอายังไง
นี่ก็ยังมีคนอยู่มากมาย
โดยเฉพาอย่างยิ่งผมก็เพลงผู้ใหญ่
เธอมาถามเรื่องหน้าเป็นนัยนัย
มันใหญ่เท่าก้นหน้าของผมได้ใหม่
เอาไปเปรียบกับ.....หน้าเธอได้ยังง
ลอคเมฆลงมากันแต่เมื่อไร
เอาไว้มเขยเมื่อลมพัดชาย
เก็บไวปอนชาวตุกันเมื่อเวลาจะทย
พื้นทองที่จะหักจะหักมาให้
ยามจะนอนจะไม่ไปไหน
จะให้เธอกินข้าวคลุกกับไข่
พอมีตัวลงทุ่งคราวนี้ละอวนนิยหาย
จะขึ้นเขาลงห้วยทุกที่จะไป

ถ้าหากว่ามีคนเข้ามาขอจุก
 ว่าจะไปไหนแก่ไปควย
 ถ้าหากฉันตายไปในกองฟอน
 ถ้าหากน้องตายไปในกองฟอน
 ถ้าหากน้องตายลงไปในน้
 ถ้าหากที่หวังจะปันของดี

ช. 2 ขอแถมบางเราเป็นเด็กดัง

เรื่องปั้งเรื่องปั้งนี้ใครอยแปล

ญ. 1 เธอว่าเธอไหนใครอยแปล

ญ. 1 ตกไปเมืองเมรุแจะตามไปถอน
 ตกไปทะเลที่ระเร่เรือรอ
 ว่าจะไปไหนแก่ไปควย
 ถ้าหากฉันตกลงไปในเหว
 ถ้าหากฉันตกในซอกหินเขา
 จะจับหัวแกยัดมาซัดแกยัด
 ถ้าฟ้าไม่รองหินของไม้อา

ช. 2 ไหวหยังคายแนคายแนไหวหยัง
 ก็จะให้ผมแกหรือไม่ให้แก
 พูดถึงเพลงโบราณหากว่าทานไมแก่
 นึกขึ้นมาอีกทีเพื่อชวนธรรม
 จะแกให้ฟังนายบั้งพม่า
 เธอว่าเอาหัวไปยัดไปซัดแกยัด
 ถ้าหากว่าฟ้าไม่รองหินของไม้อา
 ผมจะเอาหัวเจ้าสามมไปซัดไวถอน

จะบอกว่าชุกชุกตกหาย
 ถึงคราวฉันม้วยแก่ก็ตามไป
 แกจะตามไปนอนเสียในกองไฟ
 แกจะแปลงเป็นหนอนเป็นหนอนไปไซ
 แกจะปันของดีเอาไว้ดูให้ได้
 จะปันพูน.....

เป็นนักเรียนเพาะช่างเพื่อนเรียกไอ้
 ยอชยาย

มันทานัน.....

ช. 2 มันทานันอยู่แล้วกับใจ

ตกไปเมืองมอญแจะตามไปไถ
 ถ้าถูกหนาคอกที่กจใจ
 ขึ้นเขาลงห้วยแก่ก็ตามไป
 แกจะคังมันเอาของฉันเอาไว้
 จะแหกหินเอาขึ้นมาให้ได้
 ให้เห็นแกกัณแกกัณโรโร
 หัวหวังจะทองคำทองคำหินตาย

อยาจะถามผู้ฟังจะให้ผมเขายังใจ
 จะโยนลงแมลงแมงนำไป
 ร้องว่าโยนลงแมลงแมงนำไป
 จะไคจคร่าถอยคำบูใหญ
 ประราปะราแบบไม่โซหยามคาย
 ให้เห็นแกกัณแกกัณโรโร
 หัวหวังจะทองคำทองคำหินตาย
 หัวหวังจะไคยอนไคยอนหายใจ

ช. 2 มาเกิดหนาแหวกมาเนา
 ผู้ชายมาเกริ่นไว้เพราะหวัง
 พมอมองมองมองมองมอง
 ชายเกริ่นอยู่ข้างนอกออกมาสักที

ญ. 1 ไคยีนเสียงชายเขามาร้องเกริ่น
 จักแ้งแล้วก็แängทัว
 แängทัวเสียให้ส่วยป้อ

ให้แม่ไคยีนมาไวไว
 พอพังเหมือนหวังเรไร
 แลวนองมองไปข้างใน
 นี่ก็มานั่งก่า.....หัวอยู่ทำไม

แม่สาวน้อยน้อยก็ไม่เห็นพอใจ
 ด้กหนาหัวหัวเสียใหม่
 วันนี้จะแängออกไปล่อพอกผู้ชาย

.....สรอย..... เอชา ซา ซา ซา ซา หนอย แม่

ช. 1 เธอว่าจะแängทัวเสียจนส่วยป้อ
 นี่ฝ่ายผู้หญิงเขาแängออกมาล่อ
 เธอแängมาล่อฉันก็แängไปล่อ

ว่าจะแängออกมาล่อผู้ชาย
 เราก็คองแängให้หลอออกไป
 ว่ารูปใครมันจะหลอกกว่าใคร

.....สรอย..... เอ ซา เอ เอ ซา เอ ซา หนอยแม่

ช. 2 ผู้หญิงแängทัวออกมาล่อ
 จะซื้อกินสอทองมาสักสองหม่อฮวย

พอกองแängให้หลอออกไป
 หวังจะด้กหนาด้ก.....

ญ. 2 ไคยีนสำเนียงผู้ชายมาเรียกหา
 คิดฉันจะนั่งเฉยเสียไมเอยซาน
 เขามาออนออกมาพรอกรพำ
 เขาอุทสาหมากหนาามาจนถึง
 มากันทั้งหมู่ทั้งแก
 ลุงหวังก็มามองดูหน้าหยอน
 ถึงแกจะฉกแกยิงออกทน
 มองเห็นคนแกแล้วมันรักกลุ่ม
 มองเห็นหมู่หม่มเขามากกรุมกริม

แม่หนูก็จึงร้องชานันใคร
 ก็ไคยีนกรำคาญที่เขามาชักไซร
 แดกถเราใจคำเขาจะว่าไค
 เขาจะมากหรือว่ามาราย
 มาส่งเสียงแข็งแซ่ขึ้นกันหน้าใส
 มองดูบิดกันแตกอนกันเมื่อมีกลาย
 มองดูเหมือนคนตีเหิงพื้นไซ
 บิดกว่าคนหม่มเป็นไหน
 หนูก็เลยไปรยบิ่บออกไป

.....สรอย.....

ช. 2 เห็นหนุ่มเขามากุ่มกริม
พอเห็นหนุ่มหนุ่มเขาก็มืด
พอเห็นหนุ่มหนุ่มเขามากุ่มเขามากุ่ม
หนูก็ยืนดูหวังนกขี้ม

หนูก็เลยไปรยบีมออกไป
แต่พอเห็นคนแก่หนูก็จะคอนให้
หนูก็เลยไปรยบีมออกไป
ถามว่าใครมันจะนึ้มกว่าใคร

.....สรอย.....

ญ. 3 ว่าหนูก็ยืนดูหวังนกขี้ม
เขามีความหมายกันที่สายตา
ว่าอูหนูก็ยืนดูหวังนกขี้ม

ใครมันจะนึ้มกว่าใคร
แต่ถ้าหนูบีมมา เขาก็ขี้มไป
จุกกับแกมไม่ใช่อื่นไกล

ช. 2 อยามารองว่าช่วยเด็ก
แกมข้างบนนั้นแกมนาง

อยามาขึ้นแกมเล็กขึ้นแกมใหญ่
แควาแกมข้างเลาน์แกมควาย

ญ. 4 ไคยีนเสียงชายเขามารองเกรน
จึกแจงแล้วแดงตัว
หิบบันฉองขึ้นมาส่องหน้า
แม่ก็หิบบันขึ้นมาส่องสาย
จึงคัดจวิตเียนกรีกินัว

แม่หนูก็ยังไม่นอนใจ
ยักหนาหัวหัวเสียใหม่
ยีนิจารณาครุรางกาย
เสนมกัเลยกระจ่าย
แม่หนูก็เียนยักคิ้วออกไป

ช. 1 เธอว่าคัดจวิตเียนกรีกินัว
วากกรรมเอยกรรมกรรม
เธอว่าคัดจวิตเียนกรีกินัว
แต่พอเธอที่ยักคิ้วสองที

แม่หนูก็เียนยักคิ้วออกไป
มาเจอผู้หญิงเจ้าชูเขาไค
แม่หนูก็เียนยักคิ้วออกไป
คิ้วใครมันจะนึ้มกว่าใคร

.....สรอย.....

ญ. 5 ว่าคัดจวิตเียนกรีกินัว
กรรมเอยกรรมกะละกรรม
เธอว่าคัดจวิตเียนกรีกินัว
เธอยักที่เขายักสองที
แต่พอเธอยักคิ้วมา

แม่หนูก็เียนยักคิ้วออกไป
มาเจอผู้หญิงเจ้าชูเขาไค
แม่หนูก็เียนยักคิ้วออกไป
คิ้วใครมันจะนึ้มกว่าใคร
มันเลยออกหว่างขาของแม่ไป

.....สรอย.....

ช. 3 เอยแยะแล้วเหวยแยะแล้วหา
 แต่พอฝรั่งก็รักมา
 วาทกรรมเอกราชวาทกรรมกรรม
 พอที่ยักจอกก็ลอคหว่างชา

ญ. 1 แกว้ายักจอกก็ลอคหว่างชา
 แกวาทกรรมเอกราชกรรม
 แกว้ายักจอกก็ลอคหว่างชา
 แกพอนายหวังยักจอกผดอย

ช. 2 แกวพอนายหวังยักจอกผดอย
 มันทองรับสุทรคุดคุดคน
 แหมมันขวางรวงไปไมนอย
 เออไม่เป็นไรหรอกทพวง
 แต่ฉันอยากชิมมดที่หวังหนอย

 เออไม่เป็นไรหรอกทพวง
 แต่ฉันอยากชิมมดของพี่หวังหนอย
 จะไควคเขาหนอยว่ามดน้อยมี

.....สรอย.....

ช. 2 จะไควคเขาหนอยว่ามดน้อยยังมี
 อย่าเอาผมของพี่เลยมันยังเห็นขวยยังแน
 ไม่เป็นไรหรอกแมร่อยซัง
 แควาผมของพี่มันเส้นยาวเหยียด
 ไท่นมที่แฉ่งมันจะแทงเอาปาก
 ประเคียวจะกุมกรบองวิ่งร้องลั่น

.....สรอย.....

 เราจะแก้อีท่าทางไหน
 ก็เลยลอคหว่างชาของอีหนูไป
 แหมมันยักจอกทำนาเจ็บใจ
 กระเหือนอย่างวามางใหม่

 มันกระเหือนอย่างวามางใหม่
 แหมมันยักจอกทำนาเจ็บใจ
 มันกระเหือนอย่างวามางใหม่
 ผมเผ่านองพลอยหลกไป

 ผมเผ่านองพลอยหลกไป
 กลางคูนคูนนอกคูนใน
 เหลืออยู่สักหนอยก็ไม่ได้
 ถึงมันจะรวงก็ให้มันรวงไป
 เอามาตึกแทนผม

ช. 2 ไม่ให้
 ถึงมันจะรวงก็ให้มันรวงไป
 เอามาตึกแทนผมจะไคใหม่
 ถ้าไคผมหวังที่ไคไค

 ไคผมหวังที่ไคไค
 เอาผมเจ้าแฉ่งนี้มาไคใหม่
 แม่มันจะเอาผมหวังหวังก็จะยอมให้
 หัวคยหัวเส้นยักเอาน้ำมันใส่
 มันจะเกิดปรวคขึ้นข้างใน
 ว่าเซตเทศาอยู่แคไท่น

ญ. 3 จะกุมกระป๋องวิ่งร้องลั่น
 เขาอะไรมาเมื่อตะกี๊
 ว่าแม่สั้นวอลยากขอผมหวัง
 แกวอาญาเอาผมทีโดยผมวอลนอง
 ว่าผมเขาแข็งมันจะแหงเอาปวก
 ว่าปวกเอ๋ยว่าปวกปวก
 มันโหดปวกแสนว่าปวกพรอน
 แล้วแม่จึงร้องทว่าไอหนาทะกวด

.....สร้อย.....

ข. 2 แม่จึงร้องทว่าไอหนาทะกวด
 ว่าแม่ฮอนเรือนเขามาเป็นปวก
 คึกคึกนว่าป่านี่
 นึกขึ้นไควบัญญา
 เขาแถมะปรางเขากาแถมะปริง
 แทว่าคันทันมกไม่ไคเอามา
 ไม่เป็นไรหรอกแม่โงะศรี
 แกยพันทุงโจนผดุงลงนที

ญ. 3 ว่าแกยพันทุงโจนผดุงลงนที
 ฉันทมาเป็นขิงว่าปวก
 นายหวังเขาจะรับรักษา
 ว่าคึกคึกนว่าป่านี่
 พอนึกขึ้นไควบัญญา
 เขาอุกกะแวนเขาแถมะปริง
 แทว่าคันทันนี้เขาไม่ไคเอามา
 พอนึกขึ้นไควบัญญา
 แกยพันทุงโจนผดุงลงนที

ว่าเซตเทศบาลแคไหน
 แม่ฮอนเรือนใจก็จำไค
 ว่าเฮอนาณหวังบางสวนไคไหน
 เอาผมคนคึกคึกลองไคไหน
 มันจะเกิดปวกขวางใน
 ฉันทมาเป็นปวกเขาไค
 ฉันทจะนั่งจอนอนไม่สบาย
 มาคูกปวกของแม่ให้หาย

โหดปวกของน้องให้หาย
 แสนเจ็บแสนปวกเหลือหลาย
 หยุกยามมันจะมีว่าที่ไหน
 นึกถึงคำราที่คุดพอให้
 เขามาหึงคามาผดในไส
 มีแต่คำรว่าเกยไคว
 โรคภัยแด่นพอรักษาหาย
 ควักโคลนแปะ.....เย็นใจ

ควักโคลนแปะที่เย็นใจ
 แสนเจ็บแสนปวกเหลือหลาย
 เรื่องหยุกเรื่องยารักษาให้
 มทหมอยังไม่มีทำยังไจ
 นึกถึงคำราพอให้
 ผมหาหึงคเอามาทาไส
 ไควหยุกไควยาเขาเกยเอาไคว
 นึกถึงคำรว่าเกยไคว
 ควักโคลนแปะที่เย็นใจ

แม่เลขควักออกมาจากนอกที่

เอาไปแปะหัวที่คืนไป

.....สรอย.....

ซ. 2 แม่เลขควักโคสนออกจากที่
พอน้องทั้งหาวจะควัก
ทามวยก็เข้าที่ทากร ะมีกลอง
แพทอเชอณลักปมตะครุบมัย
พอจับไวชาพอยกไวชา
พอน้องทั้งหาวจะควัก
ทามวยฉันทักก็กร ะมีฉันทักเป็น
พอเชอควางปมฉันทักตะครุบมัย
พอจับไวชาพอยกไวชา
พอแมณมยกราชขึ้นข้างเคียว

เอามาแปะหัวที่คืนไป
พอยแม่ลักลักเฉยไว
ทาปิคเชิงปองก็วงไว
สองมือพอจับชาไว
ถามว่าจะเอาทาทาหรือให้ปล่อยไป
พอยแม่ลักลักเฉยไว
แคว้นนี้ทองโคเห็นกันยกใหญ่
สองมือฉันทักจับชาไว
แม่มองดูหน้าว่ามันจะเป็นยังใจ
เห็นฉันทักเป็นแมณมยเลขตกกะใจ

.....สรอย.....

ญ. 2 พอคนมอชกราชขึ้นข้างเคียว
ถามว่าเม็ยวน้อยหรือว่าเม็ยวมาก

เห็นฉันทักเป็นเม็ยวเม็ยวทักใจ
เม็ยวเหมือนอย่างปากเขมวางใหม่

.....สรอย.....

ซ. 2 ถามว่าเม็ยวน้อยหรือว่าเม็ยวมาก
เธอจะเอาปากขนไปไหนปากกลาง
ปากฉันทักผาขวาง
บุหญิงทองนอนตะแคงแอมแปงปากกัน
(อย่าเสียแมกลางทางทวงจวิติ)
ปากแมชุนเรือนก็ไม่เหมือนปาก
มีฟันซี่เคียวแถมยังเม็ยวเสียอีกควย

เม็ยวเหมือนอย่างปากที่ไค้ใหม่
เอาเบียงเอาขางมาจากไหน
ปากเธอปากกลางลงไป
อย่าบอกให้ลยายออกยกผาหม

ญ. 3 มีฟันซี่เคียวแถมยังเม็ยวเสียอีกควย
เขวปากฉันทักไม่เหมือนปาก
นี้แก้วปากแมฉันทักผาขวาง

กินหลูกินหมากก็ยังเคียวไม่ไหว
แต่เวลากินกล้วยยังต้องคาย
เวลากินกล้วยยังต้องคาย
กินหลูกินหมากไม่ได้
ปากเราปากกลางลงไป

มีทั้งเสียแถมยังเบี้ยวเสียอีกควย
 ถ้ามั่นเป็นเรื่องจริงฉันก็ยอมรับ
 ฉันอยากจะถามพ่อถามแม่

แต่เวลาฉันกลัวยังต้องคาย
 มันไม่ถึงกับอ้วก
 ว่าปากแกกินกลิ่นหรือกินกาย

.....สร้อย.....

ช. 2 ว่าอยากจะถามแม่ถามชน
 ฉันเลยจะทศวาแม่ถามชน

ว่าปากฉันกินกลิ่นหรือว่ากินกาย
 ว่าปากฉันกลางวันกลิ่นกลางคืนคาย

.....สร้อย.....

ช. 2 พี่เป็นไข้โรคหายกยาไม่มี
 พี่แต่เขามันยังทั้งทรง
 พี่เขาลองซ่อนจักษุซ่อนเลน
 เวลาฉันกินข้าวฉันยังกะเคาะขาม

อยู่คนเดียวเอ็งก็หรือว่าเปล่ายาย
 มันจะหาที่ลงไม่ได้
 หมอนเลยกระเด็นไปตกที่หัวกะโหลก
 แทะไปทั้งสามสี่ใบ

.....สร้อย.....

ญ. 1 ก็ยวแม่เจ้าล่ำเล็กก็ยวแม่เบิกประจาน
 เออนินายหวังจุกกับข้า
 อีทอนแกอยู่อยุธยา
 แก่โคขาวเย็นไปสองกอง
 แก่พอหมามันร้องเป้ง
 โอ้หมากัวนั้นมันจุก
 เกล็ดกุ่มกุ่มของรองคร่าครวญ

ให้แกอวยชาขวามือเขาหัวไป
 อยู่อยุธยาฉันยังจำได้
 ลอเล่นกับหมานี่แถมใหม่
 ไปล่อหมาแม่ลูกอ่อนโค่นกอไผ่
 นายนางแกออกทางเก่งโคตไผ่
 มันแวงมากก็เสียจนเลือกไหล
 หมาก็กเสียควนไขไม่ได้

.....สร้อย.....

ช. 2 ว่านายนางนี่อยู่อยุธยา
 พอโคขาวเย็นไปสองสามกอง
 หมากัวนั้นมันจุก
 ของเกล็ดกุ่มกุ่มของรองคร่าครวญ
 วันนั้นสิ้นวณังเอิญเขามาเยี่ยม

ลอเล่นกับหมานี่แถมใหม่
 ไปล่อหมาแม่ลูกอ่อนโค่นกอไผ่
 มันก็แวงมากก็เอาจนเลือกไหล
 หมาก็กเสียควนไขไม่ได้
 ที่หน้าเจียมเจียมไฉนมันเห็นใจ

ผมไ้ยินคำพูดของแม่สีนวล
ผมเลยบอกกับแม่สีนวล

ว่าหมาก็เสียความมันน่าเสียคาบ
ว่าถึงขนาดควนควนก็ใช้ไ้

.....สรอย.....

ไ้เวลาล่อยกระหง
เชิญเถอะครับเชิญเถอะครับ
นี่มันก็ก่ก่มาพิกา
กำหนดไ้ว่าจะล่อยกระหงตรงไปไ้ร้าน
เชิญไ้ซื้อไปหาเอาไปล่อย
คณะดำคักของขอลา
จะทองเคินทางกลับถึงบ้าน
ผมขออำนวษาอวยพร
ผมจะตามไปไ้ที่หลัง

เจ้าแรงคอยูข้างใน
ถึงไ้ใครจะกลับก็ไ้เป็นไ้
คามที่สัญญากำหนดไ้
จะทองการกระหงขนาดไหน
เชิญเถอะหมู่หน่อยจงรีบไป
ยี่สิบสี่นาพิกาแล้วจะบอกไ้
จึงกราบกรานทันททั้งหลาย
กลับไ้ก่อนผมจะตามไป
ผมทองรับสัจค์ไปไ้ไ้

.....จบ.....

ฉ
ฉำกัศหวังเตะ

สรอย แม่ตังหุ เออ เออ เออ.....

ของที่มาแล้วหรือยัง

ของที่มาแล้วหรือยัง โยน โยน

ญ. โอ้เจ้านกน้อยเอ๋ย

เจเรจาจุจิกลอมที่ไหนดอน

เจาหลกจากกรงหลงเขาคงกลางคอน

กอนนี้เคยจับอยู่บนคอน

เจเรจาเสียงรอนมากลอมนงไหนดอน

ทึงนงไหนดอนคนเกี้ยวเอ๋ย

.....สรอย.....

โอ้ว่าคุณครุมาเออ เออ เออ

ทานให้ความรู้ไว้เป็นกระตุคักลอน

ทุกสรรพสุนทรของเราเอ๋ย.....

อุทสาห์สั่งสอน

ทานให้จำทานให้จกอยู่ในเมฆของคำกลอน

.....สรอย.....

สรอย ยะบินสะยา ยะบินสะยา

โอ้เจ้าคอกกรักอา

หนูมากี่เขากลม

นานนานจะจำจะมาให้ชม

ญ. สิโรราภกรากมไวยบรมครูเจ้า

ทานให้จำทานให้จกในแบบบพระพันธ์

ในเชิงชนประชันทำให้กิดมีเรา

ลูกขอเชิญคุณครุมาสั่งสู่สฤทัย

ที่สั่งสอนกลอนข้าเจ้าให้มีเราเวียงการม

ทานช่วยเหลือเพื่อคิณมากังแกชั้นประถม

ลูกขอบูชาทุกคำเจ้าไว้เหนือเกาเหนือม

รองอะไรอย่าให้ผิดให้หัวคิณถูกแหลมคม

.....สรอย.....

คำรบสองรองลงมาไหวบรรดาทานผู้ฟัง

มาชมเขยขึ้นขอบคณะขอชมพระคุณทาน

ด้นมากันมากพอประมาณด้นเบิกบานอร่า

ด้นไกลบางทางด้นมากากินทางร่ารอง

ทั้งหมาพาทางรูปร่างไม่วายยั่ว

ทั้งชายชาวหน้าหลังที่ทานมานั่งคอยชม

มากันมากพอประมาณและเฝ้าการสนิสนม

หากนิศบทพจนายาเพ็งนิศหาขม

นำนิงฉับกับกลองมาร่ารองเสียงชม

คี่ คี่ ชั่ว ชั่วขอฝากทั่วแก่ทานผู้ชม

.....สรอย.....

คำรบสามตามคึกของลงสะกิดกุน้อย
มานั่งกันหนาระเหยเชียวนะพอเคยทนทำ
ในวันนั้นหนอยายจะเอาขังใจกันแน

ใครเปลี่ยนหล้าข้าส่งไล่ออกจากวงไปเลย
ตามธรรมชาติคำตักเขาเลือกคัดคนมาว่า
ถ้าใครมาเอื้อยเสียทว่านั่นต้องทักกันให้เช็ด
ไม่ทองเคืองไม่ทองโกรธของขอโทษกันเสียก่อน
อย่ามาเคืองกันไม่ไค้ไม่ว่าใครก็แล้วแต่
ไม่ว่าหนุ่มหรือแก้วแก่จะแนสั๊กแคไหน

พอเนิ่นมหม่นนอยกำลังนั่งปลดอยอารมณ์
ทั้งคู่สร้อยถอยคำมีทั้งชั่วและคม
ใครพลาดทหาเห็นจะทองแพกั้นละพอแพร
ใหม่พรหม

พอรูปงามพรมเชยทองเออระเหยลอยลม
ถ้ามาเอื้อยเสียทว่านั่นต้องทักกันให้จม
วันนี้ต้องทักกันให้เช็ดเสียแล้วพอเมื่อกะขม
ทุกถึงสำคัญกลางตอนมันคอนข้างขึ้นชม
ไม่ว่าหนุ่มหรือแก้วนั่นต้องแนเงื่อนปม
ถึงเราจะเป็นรุ่นใหม่ไม่ยอมให้ใครมา

สุขคม

.....สรวบ.....

ญ. (สรวบ)

ขึ้นจิตที่กระไรขึ้นใจจะไปเที่ยวเล่น

ลมพัดเย็นเย็นจะไปเที่ยวเล่นในส่วนสำเภา

สำคัญพวกหนูล้วนแต่เป็นขอร้องเขี้ยว
เขาเป็นพวกชานาญการกลอนเล่นมากอนเป็นกอง
แต่เรื่องนี้ไม่สำคัญเฉพาะที่ฉันจะก่อ
เราก็กเคยคบกันมานานี่น่าจะรู้
ในเชิงสี่ปากถากถางฉันพอมิทางห่มเตียง
พอย่างขึ้นเวทีฉันไม่ค่อยมีประหม่า
แพชนะก็ทองว่าเพราะเขาหาเรามาเล่น
ทานบุญทานริศทานทินทองทินจุ
ทานกรูว่าเด็กกับรุ่นยังไม่ค่อยคุ้นกับเวที
ทานอุกสาหมามาชมหนุกกันแนชนัค
หนูชื่อเครือมาศไม่หวากไม่หวั่น

เจอรุ่นพี่เขาไม่รู้อะไรจะเอาขังใจ
หนูรุ่นใหม่ไร่สมองไม่เคยลองกับรุ่นใหญ่
เกิบทองแม่ทองพอไม่เคยขอร้องใคร
ฉันมีเลือกคนก็สู้ขอทานจะรุ่นนี้เสีย
มาหาทรัพย์สินทางเสียงมันก็ทองเสียงกันไป
แพชนะก็ทองว่าฉันจะหาเรามาทำไม
ใครจะเป็นหรือไม่เป็นมันทองเล่นกันไป
ฉันร้องถูกหรือร้องผิดทานคงคิดให้อภัย
จะเล่นดีหรือไม่ก็แต่เรื่องนี้ไม่เป็นไร
เชิญทานชมสำคัญตามอัธยาศัย
เมื่อชอบก็ฉันจะรางวัลก็ไค้

ฉันเป็นชาพลอยไม่คอยเจ็บแถม
 ไม่คิดไม่เคนไม่เป็นภาษา
 ใหม่ใหม่ตึงตึง จริงจริงนะคุณ
 ที่นวดเขาขอใหม่ล่อทะเซ
 คินโหนดเล่นก็มีความ
 เพราะฉะนั้นทานหมาขุมม
 ช่วยผมมือให้ฉันอีกสักที

ฉันเป็นตัวแถมมาแถมอยู่ใหญ่
 งู งู ปลาปลาเพิ่งมาใหม่ใหม่
 ไม่คอยเคยคุณเป็นรุ่นใหม่ใหม่
 ฉันยอมโอเคไม่ไก่อะไร
 คินโหนดเล่นชั่วค่าตัวไม่ให้
 พวกหนูหนูแถมแถมแถม
 ฉันจะไก่อีกกำลังใจ

.....สรวบ.....

สรวบ สวัสดิ์กับหญิงชายชาวประชา

ให้ทานที่มีความสุขเชิญชวนกันให้สนุก
 อัจฉริยคุณ

ข. สวัสดิ์กับหญิงและชายที่มาชม
 เชิญทุกคนหย่อนอารมณ์ช่วยการชมเชิงประชัน
 แฉวิชาเชิงชั้นพวกเราน้อยในชั้นคมคาย
 ไม่กังขาให้ทองคิไรคำฉนิต บกพร่อง

เชิญทุกคนหย่อนอารมณ์กันเสียให้สมкура
 ที่ใจกลอนเขาแก่กันตามเชิงชั้นของวิชา
 ทุกข้อข้อคำไขฟังแล้วไม่กังขา
 เราใจถอยคำเขาสอคล้องใจทำนอง
 นำหนา

เรานำหน้าช่วยทำนองให้สอคล้องไกลเคียง

ให้ฟังเสนาะในสำเนียงทั้งสุมเสียงและ
 ภาษา

ภาษาของเรานี้ต้องเป็นหลักพร้อมทั้งอักษร
 ไขว้ทะไมสันตครองไม่ขาดภาษาไทย
 ถือว่าเล่นแล้วเล่นไปไม่มีอะไรให้เป็นหลัก

บ้างก็อวดคิคนะไขว้ทะไมเข้าหา
 ไม่ฝึกฝนฝึกใจเอาใจใส่เรื่องภาษา
 ถ้าเป็นอย่างนี้เข้าหนักหนักแล้วเอกลักษณ์
 คงโรยรา

.....สรวบ.....

ถือว่าเล่นแล้วเล่นไปไม่มีอะไรให้เป็นหลัก

ถ้าเป็นอย่างนี้เข้าหนักหนักแล้วเอกลักษณ์
 คงโรยรา

อันเอกลักษณ์ของเราอย่าคิให้เขามากุแค้น

ผมขอฝากเอาไว้กับแฟนที่เนืองแน่นหัวหนา

ผมขอฝากจากใจต่อคนไทยทั่วทั้ง
ไปรคอย่าไปคิดคุ่มคลังกับพวกฝรั่งช่างผลิต
เช่นเพลงริงม้ายเบสหรือวันเวย์ทิกเก้ท
แอมมาโรโมซิคคาโกนี่ก็
เฮเลนเลอทีเคนีโรเจอร์

เขาเปิดแผ่นกันจนพรุนให้วัยรุ่นเร่ร่อน
เท่าที่ผมร้องมานั่นของน้องพี่จอร์น
อย่าถือสาหาความผมไม่ได้ห้ามไม่ได้ทาง
เพียงแค่เกริ่นเข้ามาสะกิดเพียงสักนิดเด็ก
ครับพี่น้อง
ยังคาที่มันคงควรจรรโลงให้รุ่นหลัง

ไปรคอย่าไปคิดคุ่มคลังกับพวกฝรั่งมังคา
ที่ชอบเหอแนทเพลงฮิททั้งในอังกฤษอเมริกา
ทั้งเพลงคังเพลงเค้คของเซอร์เบ็ตแฮมมา
เอเทิลจอตม์จีแบร์บาบาราห์
จอห์นเลนนอนจอห์นเคนเวอรจอตน์เทอร์
โบคา

เพลงเขาแพร่ไปทุกพื้นที่ทั่วทั้งผืนพสุธา
ไม่ถูกอกไม่ถูกใจไปรคอย่าได้ถือสา
ผมไม่ได้ทักใดท้วงผมไม่ได้ท้วงเวลา
ว่าเมืองไทยเมืองทองเรายังมีของที่มีค่า

ให้ยืนยงอยู่ยั้งให้เหมือนเมื่อครั้งอยุธยา

.....สรอย.....

ช. 2

สรอย ใจเย็นเย็นเฮ้ยใจเย็นเย็น

สามัคคีกันไว้เราคนไทยด้วยกัน
เรารักกันฉันมิตรไม่ว่าองศาทิศะขวาง

ทวงใครเห็นเห็นจาวาสนาของแต่ละคน
เราเกิดมาหน้าที่ของเรามีเท่าไร
ไม่ว่าองศาขวางระหวางชะวาวาสนามันของ
ไม่เด่น

โลกเราทุกวันแปรผันไม่หยุดหย่อน

เราเป็นคนไทยต้องทำหัวใจให้เย็นเย็น

วิชาสั่งสรรคทุก วันอย่าได้เว้น
ไม่ว่าองศาไหนไม่ว่าองศาขวางแมแต่ขวางของ
ใครจะเด่น

ลำบากสบายไม่ว่าองศาไหนหรือจนไม่จำเป็น
คิดไปทำไปต้องทำให้โลกเห็น
ไม่ว่าองศาไหนไม่ว่าองศาขวางแมแต่ขวาง
ว่าเคย

ไม่เที่ยงไม่แท้ไม่เด่นไม่นอนประเดี๋ยว
ก็ร่อนประเดี๋ยวก็เย็น

ช. 2 ยามยากไม่ต้องเป็นทุกข์ยามสนุกไม่ต้อง เงินทองของใช้เขาผ่านมาให้เราเห็น
ก็ใจ

ช. 1 ทรัพย์สินมีติดกันขมอย่าไปนิยมให้ ช. 2 พอลมหายใจจากเงียวเพื่อนก็ลากเอา
มันยุ่งยาก ไปชมเล่น

ช. 1 อย่าขี้ขลาดอย่าแย่งอย่าแข่งอย่าขันทำไม ช. 2 ไอ้ของที่เคยคลั่งเคล้ายังเป็นของเราไม่
กันพวกเรา รอยเป๋อร์เซ็น

.....สร้อย.....

ช. 2 ลูกลูกหลานหลานที่เกิดไม่นานมานี้ ที่ทำท่าทำท้อยากจะคือยากจะทน
คมมิตรมันจึงจะเหมาะก็กว่าเพาะศัตรู เรื่องอะไรลงเคยรู้เคยดูเคยเห็น
ควรสละละเว้นไอ้สิ่งที่เป็นอนาถมข ณาพลาทเขาไปอยู่ในคุกจะไม่สนุกเหมือน
เขาโมเกิ้ล

.....สร้อย.....

ช. 1 ถ้าพลาทไปอยู่ในคุก มันจะไม่สนุกเหมือนเขาโมเกิ้ล
ก็คุกยังมีวันออก หัวถลอกยังมีแผลเป็น

ช. 2

สร้อย พวงสองพวงหล่นน้ำเสียพวงเหลือพวง สุกแสนจะแถมพวงเสียคายแถมพวงมาลัย
เอ๋ย

ช. 2 วันนี้เรามาคุยสังคีต

ช. 1 ทองเงินให้ประณีตทนอยนระนองชาย

ช. 2 น้องชายของพอมึงหอกเจ้าออเอ๋ย

นี่เราเคยเราเข้าใจ

ไม่ต้องมาไหวไม่ต้องกราบ

เรื่องนี้เราทราบเพราะเราเป็นผู้ใหญ่

นี่แน่เจ้าแวนนี่ก็เขาทำ

ปากยาวเหมือนปากหมาหมอนี้เพิ่งใหม่

ไ้มาทันทังสามลวนแต่คนงามงามเห็นเป็นใจ

ผู้หญิงก็มาทังสัสโสภาสโสภีของอำไพ

คนที่หนึ่งหรือชื่อหิมพร

รูปร่างอรชรไรจะชั่วร้าย

คนที่สองชื่อสนวาลักยานยั่ว

มองดูหน้าหัวแล้วใจหาย

คนที่สามชื่อเครือมาศ

คนที่สี่ชื่อหวานเย็น

ข. 1 หาทางหวังทีของเธอนะมีประโยชน์

ข. 2 ไซ้ ไซ้

ร้องนอกเรื่องก็ยาวจะเปลืองเวลา

ทานอยากจะชมอ้ากักกันแล้วละก็

เขามาข้างในยังงั้นข้างนั้นมันข้างหนา

เอ็งให้กันเข้ามาอีกที่เกาอีกทองถม

วันนี้อาจล่าตักคณะคุณหวังเตะ

ร้องนอกเรื่องมันจะเปลืองเวลา

เกิดเป็นมนุษย์นี่ก็สุกประเสริฐ

บุญกรรมที่เราจักคิดอาณ

พระเจ้าทานสร้างเอาไว้เป็นคู่

พระเจ้าทานสร้างนี่ก็เห็นจริง

ทานสร้างน้ำให้คู่กับฟ้า

ทานสร้างน้ำให้คู่กับฟ้า

ทานสร้างพลอยให้คู่กับเพชร

ฉันชอบมีเงิน

ฉันชอบมีทอง

ฉันชอบมีเงิน

ฉันชอบมีทอง

ฉันชอบจับปู

เราชอบจับชา

ทางคนทางจับทองระงับก้อน

นี่แน่เจ้าแวนกำลังที่นี้

รูปร่างบุคผากแหมเกิดใหม่

หนนี้เราเคยเห็นยังกะหมึควาย

เป็นเจ้าของศาลาไฟไหม

ทานผู้มีเกียรติทานมาทานจะว่าได้

ทรงโน่นผมจะขอเข้ามาข้างใน

คนกั้นกันติดผาน้อก็ไปไม่ได้

เที่ยวทานผู้ชมกับทานผู้ชมจะเกิดชักใจ

ถ้าหากเขาเล่นละเหะเชิญทานเตะได้

(เชิญเตะเบะหญิงชาย)

ก็เรามาเล่นข้างหนาเฉลิมไทย

สิ่งที่คิดเลื้อมีอยู่มากหลาย

รูปรูปร่างโครงการรูปร่างไซ้

พินิจพิศดูเป็นคู่ยังใจ

ไรทานสร้างผู้หญิงคู่กับผู้ชาย

แล้วยังสร้างปลาราคูกับไห

แล้วก็สร้างนาให้คู่กับไร่

แล้วก็ยังมีเบ้คู่กับไก่

ฉันชอบมีทอง

แล้วจะคลอทางไหน

ฉันชอบมีทอง

ฉันชอบมีไส้

ฉันชอบจับปลา

เราชอบจับ.....

เรื่องบทเรื่องกลอนพอจะเข้าใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายเป็นผู้ใหญ่

ให้มันผิดหวังเรื่องหวานมาลัย

ฮานทีกลองไปแล้วกันฮานเอย

.....สรอย.....

ช. 2 ลำคัตที่มันเปื้อเปื้อมันเหน้อยเหลือกำลัง
เขามาทั้งหลายรายมาทั้งหลายบริษัท

ไปบริษัทชอรับราเคอร์เขามาเสนอเมื่อวานนี้

พรุ่งนี้จะบินไปจารกาค้าแล้วจะเคยไป
กัวลาลัมเปอร์

เขาจะวางมัทจำทำสัญญาเรื่องราคาเขา
ไม่เกี่ยง

เรากลัวฮันอายชายหนาเราที่ลังกาไม่คอยถนัด

เราหัดคัตลังกากลับข้างหลังบางครั้งก็กลับ
ข้างหนา

ไปวันนั้นไปหัดคัตในทองนอนถึงฮันตอนโลกโบน

ช. 1 จะคุยโม้มากไปเสียแล้วพี่ชายนายหวัง
ฉันมีญาติอยู่ที่ลาวชื่อว่าหาทุมมา
เรารู้จักกับนายกอนทิราคานซี
ผมเคยไปเล่นซาโกที่เมืองเอโอะ
ผมเป็นเพื่อนกับเคลิกกักลาส
ผมเคยขึ้นจรวดไปบนท้องฟ้า

เขามาตีกกอลงหวังให้ไปตูกทั้งแหมทั้งวัน
เขาให้ไปเล่นหนังโทรทัศน์กับเนาวรัตน์
ยุกกัณฑ์

เขาให้ไปเล่นเรื่องกระบี่ปราบกระบี่
คู่กับหัวฮันฮัน

เพราะบริษัทชอรับราเคอร์เขานักให้ไปเจอ
เขาที่นั่น

แต่ต้องเล่นคู่กับเควิกเจียงหม่มกัเสียง
อยู่เหมือนกัน

แต่เราตูกหนังจีนทางโทรทัศน์เราก็ดูกอยู่
แหมทุกวัน

ก็กลับไปที่กลับมาที่อยู่ทั้งห้าหกวัน

เขาไปดื่มเขากระโถนเมย์นี้ตะโกล
เสียงลั่น

แหมฉันฟังฟังฟังฟังฉันรู้สึกราวยังราคาญ

ช. 2 เรามีญาติอยู่ที่พม่าชื่อว่าฮันฮัน
เมื่อก่อนเรารู้จักกับประธานาธิบดีกัน
ผู้หญิงชื่อมิชิโกะนั่นแหละเมย์ฉัน
เราเป็นพี่ชายบริษัทเบอร์ตัน
ผมเคยขึ้นจรวดมาขึ้นไปบนโลกพระจันทร์

แหล

ทานผู้ฟังที่นั่งเรียงราย
ทานที่เคาะรพาทักไม้อบอารมณ์
ผมยังทำทอยยังน้อยภูมิรู้
กระแสน้ำเสียงผมยังไม่เกลี้ยงไม่เกลสา

ผมซ่อนนอมกายขึ้นกราบกับ
อภัยให้ผมผู้ยอมเขว
ในหลักกระทุ้งไม้ทันเขา
จะหลอกกับเขาหรือก็ฟังไม่เพลิน

(ลอยลง)

เรากานามาเริ่มมารี

ลำคักตัวก็คืนนี้จะต้องเป็นรอง

ญ. 1

สรอย ขึ้นจิตที่กระไรขึ้นใจจะไปเที่ยวเล่น

สวัสดิชัยชัยพี่น้องไทยที่มีชื่อ
เป็นชื่อเกาชื่อแก่คุณพ่อคุณแม่ทานทั้ง
แต่ทานไม่ต้องทกใจชื่ออะไรไม่สำคัญ
เรียกกันตามพวกพ้องในท้องรวงวาร

พอเที่ยวโตขึ้นมาหน่อยทาไม่ค่อยจะหวาน

ว่าฉันเป็นคนทาคีเป็นผู้ที่มีวาสนา
ทุกถึงสายทาเคียวจะหาว่าคุยโม
วันนั้นหนุ่มหนุ่มชางมานฉันทำทาหวานทาวาร

ฉันเคยทำทาหวานกับคนแก่วาแหมแหมเก
ยังไม่ยอม

จิกจันจับโยนูกองทะโกนอยู่บนต้นตาลเอน
ว่าตัวหนูหรือมีนามชื่อว่าหวานเย็น
เมื่อใครไต่ยีนไต่พังทองหูกังใจเอน
เพราะชื่อนี้เป็นชื่อที่ดีเขาเรียกกันเล่นเล่น
เพราะเมื่อเด็กเด็กฉันทาหวานใครไต่
ยานพบเห็น

ฉันอยากจะหยอกน้ำตาลกล้วมคคลาน
ไปเล่นเล่น

ตามตำนานโบราณว่าเขาเรียกว่าทาอีเห็น
นี้พอฉันทำทาโทพวกจิกโกยังต้องเอน
เจ้าหมอนั้นไม่ยอมกินข้าวไปตั้งแก่เขา
ยันเย็น

นั่งกินกวยเตี้ยวเคี้ยวทนมอมจนหัดปลอม
หลอกระเเ

.....สรอย.....

ว่าใครมาเกี่ยวฉันเมื่อตะกี้ออกคนนี้หรือพ่อคนไหน
เห็นรูปร่างแพ้ยแพ้ยฉันดีกว่าแม่ไม่เกี่ยว

อย่ามาเกี่ยวฉันเลยคุณพี่เพราะฉันไม่มีอะไร

เรื่องผู้ชายนั้นฉันไม่นึกเพราะความรู้สึกมัน
คล้ายกัน

โกเห็นฉันงงรามโก

เพราะฉะนั้นฉันนี่ขอเสียทีโกใหม่
เย็นใจซะเถิดทวงมันทองสะทกอย่างว่า

เพราะรูปร่างเจ้าไม่หลอมมองเหมือนขอ
แฉวนเสีย

ว่ารูปร่างสกปรกเหมือนอย่างคางคกหน้าแดง
ไต่ขึ้นชาวเลาเสียแก้มชื่อทางชักตาย

ว่ารานกาแพแฉสลักหินเอ็งกินกินแล้วไม่จ่าย

เจ้าขรวัวนี้ชอบกลแกลเป็นคณิสัยเสีย

เจ้าหนุ่มมอยลอบหนาแหมทำท่าทำทาง

ว่าตัวเจ้าใหญ่กว่าเธอทั้งเขอะอย่าเธอเธอ

เข้ามาสิ

ทองขอเพื่อนไว้อักหนอยเจ้ารุ่นขอยรุ่นเขาว

ยกมือป้องมองไปว่าตกใจอุยทาเถน

เห็นรูปร่างเพรียวเพรียวฉันนี่กลัวกลัว
ไม่เป็น

ถึงขอเข้ามาใกล้ใกล้จางหัวใจฉันก็
ไม่ทน

ฉันทองจะรู้เท่าทันพอแหมไรทันฉันก็เห็น

ว่าคำโบราณชานไชว้างกับโกเป็น
เพื่อนเฮน

ว่าเธอเป็นงูฉันเป็นโกทองทำใจเย็นเย็น

เพราะรูปร่างเธอไม่เข้าตามองคุณหา

เหมือนกับจิ้งเหลน

แล้วเอ็งมันคำเหลือเชื่อคงจะมีเชื้อเขมร

สะบักสะบอมหมอนแห่งนี้คงแสดงปลากะเบน

ว่าท่าทางก็สุภาพไม่ว่าจะคาบเลยไ้อเวร

ไม่รู้ก็ร้ายก็ร้ายแกล้งโกแล้วเป็นทองเด่น

ว่าชักตายกระทั่งเมียนนี้เกิดมาเสียเชื่อเชน

ทุกมีเยาะเหาะอย่างจะจับแม้นางหวานเย็น

ยังเล็กนักกับหนอยเจ้านี่จะหาเวร

น้องชายคิดโกเฝ้าจะเป็นเขาพระสุเมรุ

.....สรวบ.....

ญ. 2

สรอย แม่เจ้าประคุณท้าว เอ็ง เอย ยามัว
ประวิง เอ็งเอย

สิโรราบกราบเรียนขออนมเฝ้ารชาชาย
ประนมมือถือโอกาสทักท้วงขอภัย
ทองออกตัวทั้งแท่งเพราะฉันเป็นคนเจียมตัว

ผู้ชายล่ำคึกเคาคึกมาว่าหน้าตาไม่เหมือนกับ
ช้างเลือกคักจิกสรรแห่มสำคัญจริงคุณชา
ฉันดูหน้าตานายหวังเตะและเตะบอกไม่ถูก
ขอโทษจะคุณอย่าขุ่นอย่าหมอง
สำคัญประจักษ์นี้ทองหมั้นชอกชอน
หึงหมองหึงแกทองแกให้ไค
ผู้หญิงสาวสาวนี้เขาไม่ท้าวลั่นแน
ผู้หญิงสำคัญเขาคึกมาพอลูกชายบอกไคร

.....สรอย.....

ญ. 1 ว่ายังงิเจ้าทูลขอขากั้งไม่วางปิ้ง
เจ้ายังไม่รู้จักเสียแหมจะเอาเรือเขามาจอก
ทุกถั่งคำหึงเพยเจ้าเอนเอยเจ้าคงไม่เคยไคหึง

(เปลี่ยนจังหวะ)

เจ้าเป็นสำคัญคักของหัททองจำ
ยังขออนักทูลไม่รู้ท่านอง
ยังรำไมคดองยังรองทะกรับ
เจ้าทูลมอออกคนหรือขอเจ้าเอน

ทอลิ้นแสงสุริยา เอ็งเอย เสียงร่ำมณา
โจะหึง

ทั้งคุณนายชายทั้งคุณนายผู้หญิง
ถาคักทุกเปลอไผลหรือรองไม่เพราะหึง
เพราะฝ่ายชายเขาไม่ใช่ชั่วแหมนากลัว
จริงจริง

มีหน้ายาวมีหน้าสั้นมีหน้าพันขบักกั้ง
ส่วนอีกาขริ้วหัวหน้าทางตาแกมกั้ง
ฉันมองคุณมากเหมือนคักกับลูกโบวี่ลึง
อย่าเมียงอย่ามองฉันรองเรื่องจริง
ทุกคานทุกคอนทองคอนทองคิง
เธอเป็นผู้ชายฉันฝ่ายผู้หญิง
ระวังพวกแกจะแพหัวหึง
ทอดอกเสื่ออื้อเนื้อใส่แหมใหม่ใหม่สิงขิง

วิชาแกแคะทางอึ้งมันยังไม่ไคคั้งผู้หญิง
เจ้ายังไม่รู้จักมอขอขาก้อไม่เขามาหึง
เขามอกไม่มีเนื้อไม่มีหนังเขามอกให้ฉันนั่งนึ่ง

เก็บวถูกขย่ำอย่าทำเยอหญิง
จังหวะคักสองจังหวะคักคั้ง
จังหวะบักขย่ำนี้ไม่คุดหึง หึง
หนูจะทุกเล่นกับเขาไม่ไค

นักรบแข็งแรงเหมือนยักษ์ศอราไม่ยอมไม่แพ้
 หุคถึงคยงี้เข้าชั้นพนควันโขมง
 อีตาหวังปี่ไม่ไหวหน้าแก่ใหญ่มะลู
 อายาซังกะตายเลยนายหวังจา
 เป็นคนกรมึนกับินไม่ไหว
 หุคหนึ่งแถมหน้าคนหนาแถม
 เป็นไก่แกจ้งขึ้นรังไม่ไหว
 เพราะแก่เต็มทีไปตึกเสีย
 เป็นรดเป็นรากินาเข้าอู
 เป็นเหล็กเป็นไหลก็ไม่ไคผล
 เปรียบแก่เป็นมิกเป็นพร้าว่าอย่างว่าแหละ
 พวกเรา

แถมายหวังแกนั่งเงิบที่ฉันเปรียบแก่เป็นมิก

.....สรอย.....

พญ. 1 หุคไม่เสียที่เด็กแม่สีนวลจา
 พวกเรามาถึงสี่คน
 วันนี้เรามาเล่นกันที่ไหน
 แหมหลานบูชหมหรืออีกมากมาย
 พวกเรามาจะกันสี่คน
 ฉันจะเอาคำหึงเพชขึ้นมาเอ้อย่าง
 คนพูดข้าเขาเรียกว่าพูดตลก
 คนเงินโบราณหามโ
 ร่องรับเพชรเขาเรียกว่ามหาสมุทร
 ควันไฟคึกดาเรียกว่าเขมา
 คิคเสื้อคึกดาเขาเรียกว่าชีโล
 ชอบเคาะระฆังเขาเรียกว่าแขกยาม

แล้วชอบชูคยแต่เขาคุยว่าแม่เขาเป็นละคร
 ยืนเกร็งกลามจนตัวโก่งมองเหมือนโอ่งมังกร
 ปีนแกค่านาคูมองเหมือนงูขวางซอน
 หุคหนึ่งทหน้าแถมหน้ากวากอน
 ถาเป็นปลาไหลก็โกสัพทอน
 ถาเป็นไก่ชนก็ชนชักกรอน
 เจ้าของคงไม่เอาไปเข้าซอน
 พอเห็นตัวเมียขึ้นเขี่ยแทงซอน
 ถึงเป็นตะปูไม่สู้หัวซอน
 ถาเป็นรดยนที่ไมทนความรอน
 เกืออะไรก็ไม่เข้าเป็นมิกเกาคมกรอน

แกคงเคืองฉันสุดซึ้งนี้หน้าซึกเป็นไก่ทอน

คอยฟังวาจาของฉันก่อน
 เรามีผลัดกันคนใครจะจนกลอน
 ฉันจะบอกให้ประเดี้ยวก่อน
 มีทั้งหญิงทั้งชายนั่งกันสออน
 เรามายลัดกันคนว่าใครจะจนกลอน
 ฉันจะแนะทางรอยก็ไปก่อน
 คนพูดโกหกเขาเรียกว่าคนกะล่อน
 คนโง่โบราณหามสอน
 ร่องรับห้วมเขยเรียกกันว่าหมอน
 นัวเนียบของของเนาเรียกกันว่านอน
 คิคอยู่บนหัวไก่เรียกกันว่าหงอน
 ชอบเคาะกับซามเรียกกันว่าซอน

ถ้าเกิดเป็นมามันก็ต้องออกวิ่ง
 ยาวยาวแหลมแหลมเขาเรียกว่าหางหนู
 ชอบชมดูหญิงเขาเรียกว่าผู้ชาย
 หูกถึงน้ำสี่เหลืองเขาเรียกว่าน้ำส้ม
 หิมแห่งลงกินเขาเรียกกันว่าหลัก
 ค่ายเรียกว่าทัพหาโร
 ชอบนั่งกางเกงเขาเรียกว่าอามวย
 นุ่งกระโปรงสั้นสั้น เขาเรียกว่าทันสมัย
 ขอ ค่ายเรียกว่ากระบือ
 อยู่ในมือไปรมนียเขาเรียกว่าจกหมาย
 บางซ่อนคู่กับบางซื่อ
 จังหวัดปทุมกับจังหวัดนนท์
 อินเคียคู่กับบางกอก
 อินเคียคู่กับบางกอก
 แฟนใครไม่มีป้ายแขวนคอ
 ทาทางคงจะเก่งกอดรัก
 แฟนใครไม่มีป้ายแขวนจอง
 สบตาเขาดังมีกองไฟ
 ซี่เหล้าเมาถึงซำข้าง
 แฟนใครเฉลอเมื่อไถญชีว

พ. 2 (สั้นวล)

แฟนใครไม่มีป้ายแขวนคอ
 ทาทางคงจะเคยอยู่รัก

ข. 2 หองน้ำติดกันแอมมองทุกวันเลยเขียว
 หากมีวันใดที่นวลหายไปไกลตา
 ถานองมาเขาหองน้ำพยายามตะเกียกตะกาย

ถ้าเกิดเป็นลิงบางทีก็เล่นละคร
 ยาวยาวอูขางหูเรียกกันว่าจอน
 ชอบชมคอกไม้เรียกว่าหมอมร
 น้ำเย็นเอาไปต้มเรียกว่าน้ำรอน
 กิ่งกิ่ง ชักชัก เรียกว่าถอน
 สิงโตเรียกว่าไลออน
 ชอบเกล้ามวยเขาเรียกว่าสาวมอญ
 ถ้าไม่นั่งกางเกงในเรียกว่าล่อนจอน
 ค่ายที่มีชื่อเขาเรียกว่ากาส
 อยู่ในมือข้างไม้เรียกกันว่าซ่อน
 บางกระบือคู่กับบางบอน
 จังหวัดชนรวมกับพระนคร
 ฉันทังนี้ก็ไม่ออกกรอบประเคียวก่อน
 นวยอร์คคู่กับลอนดอน
 รูปหล่อเหมือนพระเอกสมบัติ
 เจ้าชู้รอบจกหลอชะมัดแฟนใคร
 ยิ่งมองพาให้คันหัวใจ
 แหมเขาเป็นหมายจะรับไปคอคิว
 รักเสียอย่างยอมให้เขาจู๋หัว
 มีโชฉันหัวแต่ไรป้ายชี้แจง

รูปหล่อเหมือนพระเอกลำคัต
 ปากหมาเห่าจกชู้มัดคันพันชื้ออะไร
 เจาะรูไว้รูเดียวสองมือก็เห็นข้างฝ่า
 โอ้ยในอรุณมณณ์เหมือนว่าทองชายบรรลือ
 ที่อยากจะรูจะเห็นว่ามันจะเป็นยังใจ

เรื่องสาวสาวนี้เราไม่อยากสน
 เคยมีเรื่องกับเด็กสาวสาว
 เรื่องราวทั้งหมดเกิดขึ้นรถเมล์
 เธอเอาศอกกีดมิดี พึมพำหลัง
 แหมมันเจอนักชกหัวเสีย
 พอถึงบ้านหัวเสียเมียไม่สน
 เราเป็นคนโมโหร้ายกว่าไม้ตี

เพราะว่าเราเป็นรุ่นผู้ใหญ่
 ออเออจะจะเอาเรายังจำไว้
 ทางคนทางเซแหมเสียใจ
 ฉันทนจนกระทั่งลงเลยป้าย
 พอถึงบ้านเห็นเมียเลยชักมันไ้
 นายก็รู้ว่าเราเป็นคนโมโหร้าย
 แทพอเมียเปิดหนักก็ทิ้งไม้

ช. 1

สร้อย แม่นางหงส์เอ๋ยไปก่อนรอนลงเข้าในคางมะไฟ

ไ้มาประสบพบพิภพ

ฉันก็รักเขอนักหนา
 ความรักมันครุกรุ่น
 อยากใกล้ชิดสนิทกับเจ้า
 ถึงน้องจะดืบทักไม้ถือ
 ขอให้พวกพี่ไ้แตะอึ้ง
 ถ้าไ้ครองเนื้อเย็นเอามาเป็นคู่
 เอาใจใส่แล้วก็สอกลสง
 อากาศหนาวหนาวพี่จะเผ่ากอนอน
 เพราะพี่หวังเป็นคนขยัน
 กลางคืนกลางวันขยันไม่หยอก
 ถ้าหนูขยันพี่ก็ขยัน
 พี่ทอนน้องทอนสว่าง
 เวลาหวานเย็นไปเข้าห้องน้ำ
 เวลาหวานเย็นเขาไปอาบน้ำ
 แทพออาบน้ำเสร็จ

แม่น้องรักแม่ทนายวอโย
 แม่น้องยาแม่ทนายวอโย
 หวังว่าแม่คงเห็นใจ
 อยากจะเข้าไปนั่งใกล้ใกล้
 ขอจับมือสักหน่อยไ้ไหม
 คุยกับนางจะเป็นไรไป
 จะเลี้ยงจะกูเอาใจใส่
 ประคัมประคองแล้วก็รักใคร
 อากาศร้อนร้อนพี่จะพิทักษ์ให้
 งานการเอาใจใส่
 เขามองจิกทอกแล้วก็เหวอหาย
 พี่ทอนน้องก็ไ้เป็นไร
 พี่จะล้างหน้าให้
 จะตาม.....ไป
 จะตาม.....ไป
 ฉันจะไ้ใช้ศอกหัวให้

จะ'ถ่าย'รูป'ก็'ถ่าย'เกิด'ครบ
 จะ'ถ่าย'เอา'ไว้'ซัก'รูป
 ถ่าย'เสีย'ครบ'พิ'พ'อยู่'ข้าง'ข้าง
 หวาน'เย็น'จะ'หวาน'เย็น'จา
 แม่'หนู'หิ'ม'พร
 ใส่'เสื้อ'เขา'หา
 เสื้อ'แขน'นี้'แขน'นี้

หนู'หนู'ทั้ง'สี่
 ออก'ถ่าย'อีก'ครั้ง
 จะ'หัน'มา'ถ่าย'ผม
 ถ่าย'ผม'ผม'ถ่าย'ซ้ำ'ซ้ำ
 ทัก'ผม'จะ'ไ'ค'มี'ชื่อ
 เจ้า'ทั้ง'สาม'ลูก'จาก'เก่า'อี
 หวาน'เย็น'จะ'หวาน'เย็น'จา
 ลอง'มา'ว'ากัน'อีก'สัก'หน
 แม่'สี'นวล'คน'หัว'คิ
 ลอง'มา'ว'ากัน'อีก'สัก'ครั้ง
 ขึ้น'ท'ม'มือ'กัน'เร็ว'อย่าง'จี
 หาง'เจ้า'เอ'ยมะ'ไฟ

ไม่'ทอง'ชัย'ผม'จะ'รอ'ให้'ถ่าย
 ถ่าย'รูป'จับ'กัน'มา'ง'เป็น'ไร
 เทียบ'ที่'หวัง'แ'จะ'ล'าง'ให้
 มอง'หน้า'ฉัน'เหนื่อย'ไ'ค'ใหม่
 หล'อน'นี้'ซึ่ง'กระ'ไร
 มี'ข้าง'หน้า'ข้าง'หลัง'หา'มี'ไม่
 มัน'ก็'แบบ'สมัย'ใหม่

ท่า'ที่'ใช่'ไ'ค
 จะ'ถ่าย'อยู่'ทั้ง'ที่'ถ่าย'ไป
 ถ่าย'อยู่'ชม'อีก'เหนื่อย'ไ'ค'ใหม่
 วัน'นี้'มี'มาก'หรือ'อย่าง'ไร
 จะ'ไ'ค'เลื่อง'ลือ'ทั่ว'ประ'เทศ'ไทย
 คุณ'หนู'พวก'นี้'จะ'ไป'ข้าง'ไหน
 ลอง'มา'ว'ากัน'เหนื่อย'เป็น'ไร
 ลอง'มา'คน'กัน'เหนื่อย'ก็'ไ'ค
 ลอง'กัน'สัก'ที'จะ'เป็น'ไร'ไป
 ลอง'ก'ำลัง'กัน'เหนื่อย'ไ'ค'ใหม่
 แล้ว'ที'ก'จะ'รอง'ยัง'ใจ
 น'าก'ลัว'ไม่'ไหว'แล้ว'ซิ'แ'วน'เอ'ย

.....สรอย.....

แม่'นวล'ละ'ของ'น้อง'ยา
 มา'ทั้ง'ฉัน'ว่า'คู่'สัก'ที
 น้อง'ก็'หนึ่ง'กัน'อยู่'ใน'สนาม
 รูป'ก็'สวย'แ'ก'น'ก็'ยัง'สม
 แ'ก'น'ขาว'ราว'สำ'อี

มา'ทั้ง'ฉัน'ว่า'ลอน'หล'อก
 แม่'ส'ตรี'ที่'อยู่'บาง'ก'อก
 รูป'ก็'งาม'ก็'ไม่'หย'อก
 บะ'แ'ก'ม'จี'ชาว'ยัง'กะ'ไซ'ป'อก
 คง'สวย'ก็'ทั้ง'ข้าง'ใน'ข้าง'นอก

ฉันวาจใจเธอคงใสสะอาด
 ยามแหม่มยิ้มก็มโน
 แค่มแหวนเขย่นนั้นแหละไม่ไ้เรื่อง
 ทำท้าวานนาหั้นใส
 เล่นหูเล่นตาจนท้าวาน
 อยู่ไม่สุขทำหลหลหลหลหล
 จะลุดขึ้นนั่งไม่คอยระวังตน
 เมื่อตอนเขย่นผมก็เห็นอีกที
 เพราะแม่หญิงนักลัดคั้นแหละเขาทำยุ่ง
 ทางเก่งชั้นในแม่ก็ไม่มี
 ผมเห็นไ้ชักคั่นคั่นในทา
 ถ้าไ้คบไ้คณามันก็อาหารทา
 นีระวังไว้นอนบนะเมรยั้ง
 จะลุดจะนั่งจงระวังตัว
 ที่ละออเนะน่าจงจำเอาไว้
 อย่าไปเผลอเปิดฉากตามปากตรอก

พ. 3 อีท้าววังแกแถมะท้าวเห็นสาว สาว
 ทำท้าวใส
 แก็กนั้นจะรู้ว่าแกเป็นผู้อยู่ใส
 ทำแทนแรงแทนกาทำที่ทาหะลือหะแล
 ขางไม่หะโง่งมองเงาเลยเจ้าเขาหัวง
 ขอมทำท้าว เป็นวัยรุนพอเจ้าประคุณพอรูปหล่อ
 ฉันยืนยืนพิณจิฬารามองเหมือนปลาคุกกอย
 แด่นั้นแยะแยะไปนอนอยู่รู้สีกว่าไม่คอยเอิกเริก

ทุกถึงลัดคั้นทั้งสามงามที่สุดแหม่มเข้าซุกกันเขี้ยว

เพราะมารยาทเขอมงนอก
 แหม่มยั่วชวนก็ไม่หยอก
 แหม่มขอมซ้ำเลื่องไปรอบนอก
 ผู้หญิงอะไรอันนิสัยไม่ออก
 แม่เว่ยเขย่นคิ้วยังกะหางกระรอก
 ขยุกขยิกก็เตเข้ากันหยอก
 นึกเห็นหลายหนแล้วก็ไม่อยากบอก
 ผมเลยทองท่อนออกไปข้างนอก
 นั่งฉานงหยอนตั้งศอก
 แมหวนเขย่นคนนั้น.....ออก
 สียังกับฟ้าพยับหมอก
 วันหลังเห็นหน้าจะไ้บอกออก
 จะลุดจะนั่งแหม่มจงฟังฉันบอก
 จะที่หรืออาจะชั่วมันอยู่ที่หัว เธอหรือ
 ทองระวังระไวทั้งข้างในข้างนอก
 ถ้าปล่อยไ้หยอกก็สบายเอ๋ย

เอชอมกลืนคนอะไรมันนิสัยฟุ้งซ่าน

ขอมทำท้าวเป็นจิกโก้อยากจะไ้โฉมผลงาน
 วาคุแะเออแะเจ้าโกแก้นเ้าการ
 ขอมทำท้าวเป็นเจ้าขูขางไม่คุสังขาร
 ทักก็ไ้ข่มมอทอดมุกเหมือนทอเทศบาล
 เวลาแะยั้งฟังหลยเหมือนลุดทุยพอลาถาน
 ถาตามสวนแะควรวเล็กเพราะหัวแะเด็ก
 เข้าไปคั้งบาน

แหม่มคมซ้ำคำเขี้ยวสี้เขี้ยวกับมาแะถ่าน

ตกน้ำทะเลไม่กินฉันเคยได้ยินเขาว่า

มีคำขานมีคำอวนแหมคู่ควรกันแท้แท้
แต่คำหนุ่มมีคำหนอยรู้สึกไม่คอยแข็งแรง

ทะเลไม่กินเพราะมันไม่กล้าเพราะมันกลัว
กระแสน้ำ

มีคำหนุ่มมีคำแก่แท้แท้ ไฉนมาทราน
ลูกขึ้นมาแล้วยังกะอีแรงแขนยังแข็งแรงเหมือน
ไมคาน

สรอย แจ้วแจ้วแววเสียงฟังสำเนียงส่งเสียง
กังวาน

หวานล้ำคำชายหวานอะไรก็ไม่เปรียบปาน

ญ. 1 แหมเชอร้องอรอยขอฉันหน่อยไค้ไหม
ฉันว่าไอ้หนุ่มก็ไมแหมไอ้แก่ก็ไมกล้า
ลองมาทวนคนละทวนลองมาทวนคนละลำ

อย่าคุยกันก็เลยมาเห็นดีแต่หาเท่านั้นเอง

ประเดี๋ยวก็จ๋อมอเองทองเพลงกันแพยไม่ถูก
แหมเขาคงนึกว่าเขานะหลอนนางอเหมือน
จะหัก

เจ้าเข่นกันก็ว่าสวยหน้าเหมือนถ้วยไฮไฮ
เห็นเขาว่าแล้วยังมาเถียงประเดี๋ยวแม่
เหวี่ยงเสียทั้งสิ้น

ฉันรู้สึกเจ็บใจเขาว่าฉันไว้เหมือนกัน
ไอ้เก้งแหมแหมมาถูกก็แต่หาเท่านั้น
วาคารมของใครจะคมช้าดอยคำของใคร
จะทัน

ประเดี๋ยวก็จ๋อมอเองทองเพลงกันแพย
ไม่ทัน

ดูซิยืนท่าจุ่มยังกะลูกมะกัน
ดูหญิงที่โตนใครจะรักหนาเหมือนยักษ์
กมภรรยา
सानนายหวังก็หน้าโตเหมือนยังกะโลยาชั้น
ประเดี๋ยวเดอะแหมจะขยับให้แกรับกันแพยไม่ทัน

.....สรอย.....

ช. 3 เอาจริงกันหรือแม่สตรีรูปงาม
อย่าปากกล้าให้เกินไปนะแม่ไม้มัวบก
ฉันไม่กลัวเธอหรอกฉันจะบอกเธอให้รู้

ทำซอกางวางกามลิกจะมาข้ามหัวกัน
นึกว่าฉันจะวิตกระอีแม่กหัวขวาน
อย่าอย่าอืหนุวามันหนวกหูขวาน

เมื่อไหร่เธอจะโรจน์จำไคร่รอกงามทรัพย์
พอเธอทำท่าจะขยับเขยื้อนก็ตองรับเอาไว้

เธอบอกว่าจะขยับให้ผมรับแพะไม่ทัน
ประเดี๋ยวจะมโนว่าไม่ไหวเจ้าเคนเขาไว
ก็เหมือนกัน

.....สร้อย.....

ขอส่งรื่องวามาศึกษาหนาผมไม่หลอ
ก็ศึกษาของฉันทน์ไม่ส่ายเปรียบเหมือนถวย
ไฮโล

ทองขอรักขานผู้ฟังที่นิ่งเรียงราย
แม่หญิงล้าตักก็ปากจืดเสียจริงจริง
ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ผู้ใหญ่นานเลยแหม
ทอเคยคนทำ

ช่างไม่ไว้หน้าอาชาอาศัย
ถ้าเอาหนักหนักฉันทน์ก็ชักโมโห
ถ้ามีโทโสสูญเสียมันกระเส้า
ฉันทน์มาบาก็ริยาบของบอง
จะถูกหรือจะฉันทน์ไม่คิดเกรงกลัว
ฉันทน์ไม่ขยับไม่อายไม่ขายชีหนา
ระวังนระวังพวกเธอยังไม่รู้
ก็ฉันทน์ก็ไคร่รายฉันทน์ก็เคย
เถียงกวยปากสู้ไม่ไคร่ตองลงไม้ลงมือ
เมื่อยฉันทน์ขึ้นเสียงฉันทน์ยังเหวี่ยงเสียตาปลิ้น

แม่หวานเย็นก็ยังไม่รู้แม่หนูคนเล็กนั้นก็ยังไม่รู้
ไม่เคยมีใครคลอเคลีย

ทองขอแก้อีกสักขอแพะปากคอดข้างสำคัญ
หาว่านายหวังนี้หน้าตาเหมือนกับโลยาชั้น

หังทวนหญิงทวนชายแหมขอรักทุกทวน
แหมนะทวนฟังนิ่งนิ่งแหมเยอหึงเอาการ
เชอนะทวนเปรียบเทียบบ่่าทวนกลวงลวม

เราก็มีหัวใจเอาใจก็เอากัน
ถ้ามีโทโสสูญเสียมันชักสั่น
มันจะไม่ยอมเบามันจะวาสนะมัน
ไม่กลัวหรือฉันทน์ร้องไม่อัน
จะก็จจะจก็ไม่กลัวทั้งนั้น
จะคิดจะว่าไม่นึกหาทวน
อย่านึกว่าเป็นทวนนะแหมคนแข็งขัน
ทวนก็เล่นก็เคยเหมือนกัน
แม่หวานเย็นนี่หรือไม่รู้จักฝีมือของฉันทน์
ขออย่ามาทำส่าออยรอยฉันทน์เธอไม่ไคร่
หรือนั้น
ไว้อย่างพุกผาตมากปากเสียเสียขอยืม
เป็นเมียสักสองวัน

.....สร้อย.....

มาบอกว่าหน้าไมสวยเหมือนยังกะด้วย

ไฮไฮ

เขาวาหน้าโตะนะไมโมโทหรือยังใจ

หญิงก็จะไปถือสาอะไร

การปรากฏชมกชมอมแล้วอย่าไปยอมให้เขาคา

เรากลับประวัติก็เกียจจะจกเอาขึ้นมาว่า

ฉีกแบ่งแบ่งตัวการครัวไมเอาไหน

อาหารโอชะอรอยแมหวานเย็นนี้ไม่ค่อยเป็น

ประสา

เธอไมเอารูเอาชี้เห็นปลากระตี่เป็นปลาแซง

เห็นกวยเตี๋ยวดักราคหน้าแถวเรียกว่าเป็นคาไฟ

แหมวันนั้นชั้นจังหวานเย็นแกไปนั่งร้าน

กวยเตี๋ยว

๗. 1 แหมพวกผู้ชายนี้ร้ายมากช่างไม

กระตักกระเทือง

นี้หน้าเขาออกงามมาหาว่างามหนึ่งสี่คิก

ไหนหนุ่มคนไหนรูปหล่ออยากจะขอคุหน้า

ผิวก็แห้งแห้งเหมือนยังกะแดงเดาตาย

คนที่ว่าคำ คำเขายังมีชานาคิก

เขาเรียกว่าคำเนื้อหยาบนี้ไปรศทราบเอา

ไวคย

ว่านายหวังนี้หน้าโตะเหมือนยังกะโลยารัน

แล้วก็ป็นใจ ป็นใจถึงป็นจัน

ฉินยืนทนเอาก้โตะไมป็นโรหอกเรื่อนั้น

ถาสวยส่วยอย่างนี้เราไมว่าเราอยากให้คา

สามชั้น

แมหวานเย็นนี้ชอบอาภรณ์เสื้อผาฉีกแตกหน้า

ทั้งวัน

เรื่องกับข้าวที่เข้าใจก็ทอคือมันทุกวัน

นี้แกงส้มก็ใส่ชาหลนปลาร้าก็ใส่น้ำตาล

วันนั้นไปเจอฉีกตะแนงว่านี่มันแกงเขียวหวาน

ไปเจอไข่พะโล้วไอ้ไฮโซหวาน

บอกว่าเขาแถมมานี้ประเคียวหนุ่ยอยากจะกิน

ทั่วเคียว.....

มาร้องรำทำเรื่องมายักเยื้องว่าฉิน

ว่าเห็นหนุ่มหนุ่มหัวร่อคิกเขียวแม่น้ำพริก

มะคัน

ฉินยืนพิณพิจารณาองหน้ายังกะเนื้อสมัน

ผิวก็คล้ำดำเหมือนควายมองก็คล้ายคลึงกัน

คำอย่างพวกแกนี้ฉีกหน้าไมคิกมองแล้วคิก

นาชั้น

นายละออหน้าเหมือนกระบวยนายหวังหน้า

เหมือนกลวยหอมจันทร์

.....สรวย.....

ข. 1 แม่สีนวลบุญปลูกมากุดกคน

มาเปรยเปรยเทียบย่ำหาว่าที่หวังจัก
ไม่เอาถ่าน

แต่ถึงจะคำไม่เอาถ่านแต่อยู่ที่บ้านเราเอาฟัน

เพลงน้อย

ข. 1 เอ็ง เอ็ง เออ เออ เอ็ง เอ้ย

ก็แม่ไม่กรำคางบ้างก็หรือไร

ออกมารับหน้าพวกผู้ชาย

ก็ทั้งฟัง เหมือนทั้งหึงเรไร

มองมองนวลมองมองไปข้างใน

อย่ามัวยืนคลำหัวอยู่ทำไม

เสียงที่มาเกริ่นอยู่ตั้งเนิ่นนาน

ขอให้แม่แหวกมานโบลหน้ามา

พวกผู้ชายเขามาเกริ่นเสียออกเพราะหึง

ที่มอง มอง มอง มอง มอง หมอง มอง

ผู้ชายเขาเกริ่นอยู่ข้างนอกออกมาเสียที่

(รับ) เอชา ซา ซา

ญ. 2 เอ้ย ไคยีนเสียงชายเขามาร้องเกริ่น

จักแฉ่งแล้วก็แฉ่งตัว

จะแฉ่งตัวเสียให้ส่ายปรอ

แม่สาวน้อยก็ไม่เป็นสนใจ

ฉีกหน้าหัวหัวเสียใหม่

วันนี้จะแฉ่งออกไปล้อพวกผู้ชาย

.....สรอย.....

ข. 1 เขาวาจะแฉ่งตัวเสียให้ส่ายปรอ

แต่พอผู้หญิงแฉ่งออกมาล่อ

สีนวลแฉ่งมาล่อออกก็แฉ่งไปล่อ

จะแฉ่งตัวออกมาล่อพวกผู้ชาย

ณนายละออกไม่ว่าไร

วารูปใครมันจะหลอกกว่าใคร

.....สรอย.....

ข. 2 เมื่อผู้หญิงแฉ่งตัวออกก็มาล่อ

เราจะซื้อกินสีทองมาสักสองหมอยาย

เราก็ตองแฉ่งให้หลอออกไป

เราจะฉีก.....

ญ. เอ้ย ไคยีนสำเนียงผู้ชายมาเรียกหา

ขึ้นจะนั่งเฉยชะไมเอยชาน

แม่หนูก็เลยร้องชานนี้ใคร

ก็ให้กรำคางที่เขาและไค

เขามาออกนอกมาพรอศพร่า
เขาออกสำหรับากหน้ามาจนถึงนี้
มากันทั้งหมู่หรือว่าทั้งแก
โขนายหวังก็มานั่งมองดูหน้าหยอน
ถึงรูปแจะลก็ยังไม่ออก
มองเห็นคนแกแล้วมันชักกุ่ม
มองเห็นหมู่หมู่ เขามากกุ่มกุ่ม

แต่ถ้าเราใจดำเขาก็จะว่าไ้
เขาจะมาขึ้นหรือว่ามาราย
มาส่งเสียงแข็งแซ่ขึ้นกับหน้าใส
มองดูนิคกว่าแต่ก่อนกับเมื่อปีกลาย
มองดูเหมือนคนเฟื่องฟุ้งไข
นิคกว่าคนหนุ่มเป็นไหนไหน
แม่หนูก็เลยไปรยบีนออกไป

.....สรอย.....

ช. 2 แล้วพอเห็นหมู่หมู่ เขามากกุ่มกุ่ม
หนูก็บีนลงกับมัน

หนูก็เลยไปรยบีนออกไป
ถามว่าใครมันจะนิคกว่าใคร

.....สรอย.....

พ. 2 เอ๊ยว่าอีหนูก็บีนนายหวังก็บีน
เขามีความหมายกันที่สายตา
อีหนูก็บีนนายหวังก็แยม

ถามว่าใครมันจะนิคกว่าใคร
เมื่อนายหวังบีนมาอีหนูบีนไป
ไอ้จุกกับแยมไม่ใช่อื่นไกล

ช. 2 ว่านายหวังก็บีนอีหนูก็แยม
อขาอขาอขาบรองนะว่าช่วยเค็ก
ละก็แยมข้างบนมันแยมนาง

จุกกับแยมไม่ใช่อื่นไกล
นะมาซ้แยมเล็กซ้แยมใหญ่
แถมว่าแยมข้างล่างนี่แยมควาย

.....สรอย.....

ช. 1 เออ เอ็ง เออ เออ เอ็ง เอ๊ย
นะผมอยากจะบีนกับแม่คนใหญ่
ไอ้ผมก็จริงจะไม่อยากก็จะมีให้
เพราะว่าแยมของหล่อนมันเล็กเกินไป
สู้แม่หวานคนโตก็ไม่ไ้

ผมเป็นชายหนุ่มที่ชอบกุ่มกุ่ม
บีนว่าสาวเค็กเค็กคนนั้นนะเล็กมาก
บีนว่าสาวเล็กเล็กแถมมันหล่อนหล่อน
ถ้าจะบีนจะแยมหรือกินแยมโย

.....สรอย.....

ว่าจะขี้มจะแถมกันให้แถมโย
แกฉันเป็นคนใหญ่ไม่มีไผ่ไม่มีข้า
ฉันเป็นคนใหญ่ฉันมีอีกขี้ม
เออเป็นหนุ่มกรุมกริมขอมขี้มแถม
แถมนี้ขอมก็รักขี้ม

ขี้มนางคนโตเขาไม่ได้
แถมชายแถมชาวฉันไม่มีไผ่
พูดถึงความขี้มฉันไม่แพ้ใคร
อยากจะจูบแถมฉันไซ้ใหม่
จะจูบแถมเนื้อเนื้อนี้ก็ยังได้

.....สรวบ.....

ข. 1 เออ แถมนี้รักกันกว่าจะเบื้อ
นี้จะให้ฉันจูบแถมเนื้อเนื้อ
ก็ฉันจะลองดูสักหนนะแม่คนสวย

ให้จูบแถมเนื้อเนื้อก็ยังได้
ก็มันจะเสียชาติเชื้อเสียเชิงชาย
ฉันจูบค้ายแล้วจับค้ายเป็นใจ

.....สรวบ.....

ข. 1 ว่าจะลองดูสักหนนะแม่คนสวย
ถ้าหากนายหวังแกไม่กลัวขวย

จะจูบค้ายจับค้ายได้ใหม่
จะจูบค้ายก็ค้ายก็ยังได้เออ

.....สรวบ.....

ข. 2 เออ ถ้านายหวังไม่กลัวขวย
ว่านั่นนั้คือคักไม่ยากคักไม่แกล
โอ้ยนี้แม่สีนวลนะแม่คนเจ้า
เออแม่สวยกันจริงหนอหลอหลอกจริงของ
ก็ถ้าหากได้เสียมาเป็นเมียฉันเสร็จ
นะเวลากลางวันฉันจะให้ใส่แหวนเพชร
ก็จะซื้อเปลวหนที่ขานหยอน
อุมแม่สีนวลโยนลงเปล
เสียว่าไอละเฮ่เอ็กละชา
แม่จะนอนแหกหูหรือก็ความที่

จะจูบค้ายก็ค้ายได้ใหม่
นี่เลยเอานี้คัก.....
พอฉันมองเห็นหน้าฉันก็รักใคร
ฉันมองน้องมองฉันก็ขมใจ
ฉันจะซื้อแหวนเพชรมาให้แม่สีนวลใส่
พอลางคืนฉันจะเอ็กทะโรใหญ่
ให้แม่สีนวลลงนอนนายหวังเป็นคนโก
แล้วก็ไอละเห็นแก่งนางโก
แก่งไปโยนมาโยนไป
หรือแม่จะนอนแหกคากก็ความที่

.....สรวบ.....

ญ. 2 เอ๋ย พังเอ๋ยทะเลพังว่า
ถ้าหากไต่เสียไปเป็นเมียแก่เสีจ
ว่าจะซื้อเปลยวนไ้ที่ยานหยอน
ฉันจะนอนแหกหูหรืออีกตามที
อ้อไม่เป็นไรรอกพอหวังจา
นะจะไปแหกตาเหนือหัตถคม

พังนายหวังเจรจาแสนจะเจ็บใจ
แถมจะซื้อแหวนเพชรให้สินวลใส
เอาแม่สินวลลงนอนนายหวังเป็นคนไก่อ
หรือฉันจะนอนแหกตาก็กตามใจ
ฉันจะไปแหกตาเสียก็ให้ไกล
ให้นายหวังนั่งคมให้สบาย

.....สร้อย.....

ช. 2 เอ๋ย จะว่าไปแหกตาเหนือหัตถคม
เออแม่แม่สินวลก็แม่คุณจ่า
เห็นแม่สินวลก็เขาแหกตา
แหกพอเข้าไปไกลทอนเขาแหกตา

จะให้พอหวังนั่งคมให้สบาย
ก็แม่แก่แหกตาจริงก็ให้ตาย
ผมก็เดินสุบยาเข้าไปไกล
ผมเลยยัดคนยาเข้าไปให้

.....สร้อย.....

ญ. เอ๋ย เห็นแม่สินวลก็กำลังแหกตา
เห็นแม่สินวลก็กำลังแหกตา
ฉันจึงหยิบออกหรือว่ามาก
ไอ้จะทิ้งไปก็เสียค่ายมาก

แถมก็เดินสุบยาเข้ามาไกล
แถมก็ยัดคนยาลงไป
เห็นไหมมันยังอยู่เออยังใช้ไ้
ไปเก็บยัดใส่ปากแถมกินไป

.....สร้อย.....

ช. 1 ว่าจะโยนทิ้งไปก็เสียค่ายมาก
หวังควักออกมาจากปากไฟก็ยังมี
อ้อไปยัดใส่ปาก ขอขอบบอย

มาเก็บยัดใส่ปากกินไป
เลยเก็บยัดใส่ปากแม่คนนี่แม่คนอ้วนใหญ่
นี่เกิดไฟไหม้.....จะทำไ้

.....สร้อย.....

ญ. 2 เอ๋ย วายคิใส่ปากนวลบอยบอย
ก็แม่แล้วซีแม่แล้วซี
วายคิใส่ปากอ้วนบอยบอย

ถ้าเกิดไฟไหม้หนอยทำยังง
ทำไมถึงเป็นอย่างงี้ไปไ้
ถ้าเกิดไฟไหม้หนอยทำยังง

ถ้าเชื่อว่าไฟไหม้ลูกหลาน

ฉันก็กระโดดลงน้ำเที่ยวก็หาย

.....สรอย.....

ข. 2 เอ๊ย ก็ชอบกว่าไฟไหม้ลูกหลาน

จะกระโดดลงน้ำในคลองแถวนี้

ถ้ากระโดดลงในน้ำน้ำดำปี้

ถ้ากระโดดลงน้ำมันก็ท้องเจ็บปลา

ถ้ากระโดดคังฉับไฟคังคังฉี

จะกระโดดลงน้ำเที่ยวก็หาย

น้ำเนื้อมันคั้นะเชอจงจำไว้

แถมก็ยังมิปลาแหวกว่าย

ก็ฉันคิดว่าอย่าอย่ากระโดดไป

ปลาแซบงทอด.....ทำยังงี้

.....สรอย.....

ถ้าเชื่อว่าไฟไหม้ลูกหลาน

ฉันก็กระโดดลงน้ำเสียก็หาย

.....สรอย.....

ข. 2 เอ๊ย ก็ชอบบอกว่าไฟไหม้ลูกหลาน

จะกระโดดลงน้ำในคลองแถวนี้

ถ้ากระโดดลงในน้ำน้ำคำปี

ถ้าว่าโดดลงน้ำมันก็ทองเจอบลา

ถ้ากระโดดกังฉับไฟก็ดับทั้งนี้

จะกระโดดลงน้ำเสียก็หาย

น้ำเนื้อมันกินะเชอจงจำไว้

แกมก็ยังมิปลาแหวกวาย

ก็ฉันคิดว่าอย่าอย่ากระโดดไป

ปลาแขยงทอด.....ทำยังง

.....สรอย.....

ลำดับประชัน หวังเตะ - แม่ประยูร

เริ่มแรกจะบรรเลงเพลงรำนานา

แนะนำผู้จัดการแสดงครั้งนี้ "คุณเทศา ชุมชุม"

แนะนำผู้แสดง

ฝ่ายหญิง 1. คุณทองขาว

2. คุณยุพิน

3. แม่ประยูร

ฝ่ายชาย 1. หวังเตะ

2. นายละออ

ฝ่ายหญิงเริ่มก่อน

ญ. 1 (ยุพิน)

สร้อย

ตะเบะ ตะเบะ อาเคะ เอย ลากวนกู (ซ้ำ)

พอดะวันรอนรอน (ถูกจะจริงจะ)

พอดะวันรอนรอนสาวน้อยเจ้าก็จรคงไป
คลอนเรือพลู

ขอสมารกับดิศพลั่งอย่างโรจไท่เอ็นกู (ซ้ำ)

ฉันเป็นกียาเฮ (ถูกจะจริงจะ)

ฉันเป็นกียาเฮไ้หน้าพวกหันเหเหมา
เล่นลิเกมลายู

.....สร้อย.....

ญ. 2 ขอกรประสาน สิโรรากรกราบกรานอภวันคุณครู (ซ้ำ)

จงมาสิงสู่ใจศิษย์ (ถูกจะจริงจะ)

จงมาสิงสู่ใจศิษย์ตามโน้ตรคคคิให้แท้
ฤทธิคุณครู

.....สร้อย.....

ญ. 3 ลำกัฏประชันสองวางวากันเข้าแข่งขันพันธุ (ข้า)

ให้อันนัตนจิต (ถูกจะ จริงจะ)

ให้อันนัตนจิตวนนี้ทองไขหัวคิกเพราะ
เราก็คิมขมิคร

.....สรอย.....

ญ. 1

สรอย เคนกงหลงทางเข้าป่ายุ่งยางลึงคางวังกร จิงหรีกมันหรีกแหวเรไรร้องแซ่จับบนแง่
เซาง

ญ. 1 ไหวครุประเคิมเริ่มหัตที่คักล้าคักเป็นชั้นตอน ไหวครุเขาเกากอนที่เขียนกลอนกรเหตุ
ไหวครุหักลักจำมาแต่โมรำโบราณ จนเกิดความชำนาญเพราะเคยงานเขา
เคยงานเคยพบเราจึงเคารพครุมา พระคุณล้าคักที่ไหวชาความรู้
วิชาคือปะจิงหะท้านอง ไหวแควให้กลองการรองลูก
จะขึ้นลูกกลุแบบครุสอนไว้ เราทองเข้าใจกลอนไรกลอน
ไมรู้ท้านองกรองล้ามาก เป็นเรื่องล้ามากถาหากไมรู้
ทองรองให้เป็นที่ทองเนนสัมผัส ฉะนั้นล้าคักทองหัตจากครุ
ครุแกครุเกาครุเขาชรา ข้าขอศรัทธาบูชาเชิด
ไมผิดไมเบือนขวยเพื่อนกระทุน ข้าขอขอบคุณครุสุนทรภู
ครุทั้งครุเคิมสงเสริมสั่งสอน กำหนดบทกลอนแนบนอนนา
เรายักมันกักตูลูตาเราถือว่าเป็นของขลัง จะเล่นล้าคักแต่ละครั้งเราทองทั้งกำนลครุ

.....สรอย.....

(ละออ)

ช. 1 เออ เออ เรื่องนี้ฉันก็รู้กำนลครุฉันก็ทั้ง
ทั้งกำนลครั้งแรกก็ถึงครุแขกครุไทย
ความประพฤติก่อนฉันไม่แปรผันผิดเพี้ยน

ก ไก่ ถึง ๕ นกยูง เขียนถูกไม่มีผิด

ตอนฉันอยู่ข้างหลังฉันแอบทั้งขอไมรู้
ครุเกาครุใหม่ครุที่ให้ความรู้
ครุโรงเหลาเขาโรงเรียนจึงสอนให้เขียน
งอง
ไม่โท ไม่เอก เลขคณิต เขียนผิดท้านคิง

ไต่ถามเพียรทานขโมยไฉนประสมการณ

ทอดความรุ่มรวยทั่วทิศทุกชนิต

ทานมอกราณิกนั้นแหละเป็นครู

เพราะเค็กลคนนั้นมันรุ่มรวยมันนั่งหนางอหนาเงา

.....สรอย.....

นวกกับวิชาพื้นฐานเรียกว่าการรณ

เหมือนคำพิงเพยสุภาณิก

มันครุหวังแกณิกตนคไปจับล้าตครุ่นเยาว์

มันชี้หน้าคาเอาบอกว่าไอ้เขาหัวงู

ญ. 3 แหมเหตุถึงเสียของนายหวังไม่มาจะพิง
เท่าไร

ไม่เหมือนเสียหนุ่มหนุ่มพิงแล้วมันมุ่มมันวอล
แกน่าจะรู้ทั่วว่าเสียแก่ชั่วเทมที่

สู้มเสียก็ไม่ให้พุงงี้ก็ใหญ่ออกมาขึ้น

ก็แกเป็นโรคไขข้อไปหาหมออยู่เป็นประจำ
ตามที่รู้มาปรากฏแกไม่ค่อยงของแสดง
ชอบก็อรันคันตะแบงโรคแทรกแซงจึงสิงสู่

อ้อหนูนี่สู้มเสียเขาชักสันเขามาน่าคันในลำคอ
ปลากกระเบนย่างปลากกระเบนสคณนี้ทองงค
ทั้งสิ้น

เสียเขามานาในรถาหนูนีทองงคอาหาร

.....สรอย.....

แก่เป็นคนเสียใหญ่พิงแล้วไม่เพราะเหตุ

เสียคนแก่มันทวนทวนพิงแล้วมันชานรท
อย่างมากนายหวังนี้เล่นอีกสองปีก็คงไม่มี
ใครดู

เวลานายหวังแกถูกขึ้นยั้งนี้แพะป็นเอา
ไว้มืออยู่

แก่เป็นโรคครุมาคิมมแกกแกลงทำเป็นไม่รู้
ชอบก็อรันคันตะแบงโรคแทรกแซงจึงสิงสู่

เสียเขาพนกับเจ้าอว่าไม่ได้ลอปลาทุ
เขามอกเขาหยกงานเขาไม่ได้กินฉันทึง
ไคยินเมื่อสักครุ

ไปเรือเจ้าอเขาบริการหาอาจารย์ไป
ขึ้นครุ

ญ. 3 แหมเจ้าสองคนนี้ช่างคิดทั้งลูกศิษย์พิง
อาจารย์

วันไหนไม่มีงานไม่อยู่บ้านไม่อยู่ของ

แหมเขาเพื่อนซี้กันคินักไม่มีใครคักมีใครเคื่อน

ถ้าวันไหนไม่มีงานนั่งหนาบานเป็นโนพอ

พากันเที่ยวของของบ้านของไม่ยากอยู่
เขาพอกันคินักมีใครเหมือนเท่ากับเพื่อนคู่หู

ไปไหนไปด้วยกันเที่ยวกันสะบัดหันแหลก

มันไม่ใช่เรื่องของเราใจที่จึงเล่าไ้ถูกทอง
ฉันว่าไม้อาของอาเพททองเกิดเหตุแน่แน

ขึ้นเที่ยวไม่เลือกที่คงโดนตีเข้าสำนักงาน
ฉันนะอุทสาหัสสารแห่มทั้งพูดหวานพูดลอม
คนอะไรก็อรันชอบกันทุรัง
ว่าเท่าไรก็ไม่หัวรอนั่งทนงอนหน้าเงา
มาเล่าสู่กันฟังเรื่องของนายหวังนี่มันแปลก

ประวัติของนายหวังนี้มีอยู่ทั้งเยอะแยะ
ถ้าเอ็งอยากรู้เรื่องเสียก็ลองไปคุยกับเมีย
เขาใหม่มากมาย
เป็นเรื่องตลกขบขันเป็นเรื่องสั้นเรื่องย่อ
ประวัติของนายหวังนั้นเคยฟังเคยพบ
และแกลเป็นคนแกลเกี้ยวเกี้ยวนั้นก็ยังชอบเที่ยว
อยู่แพแพ

วันนั้นฉันไปบ้านแกแหม่มฉันแหยอย่างว่า
นายหวังแกนอนคอห่มหลับที่อุยบนเก้าอี้ตัวใหญ่

.....สรวบ.....

(หวังตะะ)

ช. 2 เอาละวันนี้ไ้มาปะทะในฐานเป็นเมียเก่า เธอมากลุดลูกน้องฉันหาว่าฉันกระจอก
เจ้าอนนี่ไ้ไม่หยอกนะฉันจะบอกให้เธอ
คบกันก็เหมือนเพื่อนเปรียบเสมือนคู่หู
เจ้ามันมั่วทะลุดแจกเที่ยวชอกแซกนาดู

วันนั้นแผลอตัวหัวแตกไปลอมกระแตกกับ

ประทุ

ไปเล่าไปเลยน้องคนตีกลองนี่มันยังรู้
ทั้งเจ้าหนุ่มทั้งเจ้าแก่ทองนอนแผ่ควยกัน
หงคู้

ทองลอมลูกกลูกคนตีที่รื้ออันเจ้าชู้
พยายามเตือนแกทางอ้อมแกก็ไม่ยอมรับรู้
ห้ามเท่าไรก็ไม่ฟังแล้วทำเป็นนั่งไขว่
นี่คงจะเคื่องทกเราที่นำมาเล่ามาสู่
เวลากลางวันแสงสสยังลอมไปกระแตก
ชอบประทุ

เออหละเอาแหละนี่ที่จะแนะในะนั่งหนู
เกี้ยวเขาก็เล่าเป็นฉากเรื่อง เขาก็มาก
พอกู

ถ้าอยากจะฟังละก็ไปตรงรอสักครู่
คนเซอซาบักขบมันน่าจะทบมของ
พอกลับมามานั่งนอนแผ่จนอีกแกล่มนอ

แกลกลับสนิทินทราเห็นแล้วนาคู
ฉันยังเอิญเินไปไกลตกใจนีกวาง

เธอมากลุดลูกน้องฉันหาว่าฉันกระจอก
เจ้าอนนี่เหมือนกันอยู่กับฉันตั้งหลายเคื่อน
ไปไหนไปด้วยกันเที่ยวกันสะบัดหันแหลก
เที่ยวเตลิดเปิกเปิงเที่ยวนางเล็งสลักหิน

มันชี้กับสาวเจ้าถิ่นฉันไค่ยืนมากับหู
 ขอบใจว่าวะไอ้ขรวิที่มึงหาอีตัวมาให้ครู
 เรื่องนี้เราไม่เข้าใจเราอยากให้อีเองเป็นคนรู้

เมื่ยมึงมางี้หนามอยรูสึกไม่คอยจะเจาซู่
 ถ้าเมื่ยกูงี้ทพหงายทองฉากเขาทองบิณฑู

ถึงพิกฉัวเราทองกฉัวเทอยาบอกให้เจ้าตัว
 เขา
 ถ้ามึงจะคิดแกไอ้มึงทองไอ้ชีวิตซู่

อยามานั่งหัวร่อค่ออนไปไ้ไปนุ่ที่นอนระแแม่อีหนู

การล้มหลักสักราณะทัวอย่างมันมีอยู่
 ถาชนกันละบรลัยทองเขาทองไอ้ชีวิต
 ไอ้โธมองตากันเขียวกัประเคียวเขอชัคกัน
 นาคู

ผลที่สุดเสียหรัทัยตำรวจจับไปหังกู
 กูบอกมันเป็นเรื่องของรถไฟไม่มีอะไรหอกหนู

แหมเมื่อยไ้หมกัใจเพชรใจมันเค็กมากู

เราไปพิกณอนนคางทองเปกหน้าคาง
 เปกประทุ
 กฉัวเขอจะมาคักสวาททำให้เราชาคูหนู

นี่กูอยู่ไ้มาจนแกจนเขาที่กูไ้มาเฒ่ามาสู่

ซุบซิบซุบซิบเคียวมันหิบบมาตัว
 แหมเอ็งก็ตัวเล็กเล็กก็เปกเค็กุ่นใหม่
 แต่มึงเป็นคนนิสัยเสียชอบกฉัวเมื่ยมมาก
 ไปหนอย

เมื่ยมึงทัวนิกเคียวไ้มาจะเสียสยของ
 เราทองสุรบทมมือ ออเอยเราทองถือวา
 เราเป็นฉัว
 เราทองเป็นคนเหลี่ยมจักเราทองกัคนิสัย

อยามานั่งยืมเดอะประเคียวพอเกาะซีโครง
 คลอน

ถ้าอยากมีความรู้ไปบ้านกูจะไ้ไ้มีความรู้
 กวางขวาง
 ถ้าล้มหลักทองสัให้ทพนยาให้มันชนกันไ้
 แหมวันนั้นกูชนกันหนึ่งครั้งชนกันจิงที่ทาหุรัก
 แต่มันชนกันไ้ไม่ทัมบคนละทูปคนละคัย

ตำรวจจับปรับสองข้างกูควักศทางค่ออกให้
 ในฐานะที่เราเป็นนายสถานีนั้นเราหนีไป
 กูเก็ก

มันเอามีคโกนมาลับ ลับ ลับ เสียบไว้กับ
 หมอนขวาง

เรารักเขอเราถ้องทนแต่เราเป็นคน
 ซี้ชลาต

หลบเป็นพิกหลักเป็นหางออเอยคูทัวอย่าง
 แหมเรา

มาเล่าสู่ให้กันฟังเรื่องเบื่องหลังอดีตกาล

ตั้งแต่นั้นขอสาบานในเรื่องการเจ้าชู้

เพราะเมียใหม่ร้ายชะมัดแหม่มชักเอาอยู่
แหม่มก็ตกกาลที่นานทนนิกละชุลลู่

ถ้ามีจะชวนกันไปเที่ยวมั่งมึงก็ต้องออกสทางค์
ใหญ่
เราไม่ค่อยห่วงไม่ค่อยไหวแต่หัวใจมันยังสู้

แหม่มนั่งปล่อยอารมณ์ชมลีลาตอนมารยาเขา
ไม่อยู่
นี่กูเขามาสองม้วนกว่าจะชวนมึงไปกู

มึงเป็นคนนิสัยเสียชอบคุยให้เมียกูรู้

เธอชอบกระเงากระงอกเราเรียกเธอว่า
แม่ขอกพญ
กูทอสิบเอาหนึ่งมันไม่ไค้ครั้งเมียกู

.....สรอย.....

กูไม่ช้องกูไม่เกี้ยวเล่นอย่างเคียวคือ
เล่นลำกั๊ก

ไปไหนไปไม่รอกเหมือนรถจอกอยู่ข้างถนน
เช็กตลาดสาบชะเลยเคียวนี้ไม่เคยเลย
สักครั้ง

เพราะว่าตั้งค้เราไม่ค่อยมีหมั้นเราไม่
ค่อยไหว
มาเขามาในกรุงเทพนะเจ้าวีทีโอเพ
มาทัศน

แหม่มเชื่อว่าวีทีโอเพสคสคคแล้วมันลค
ความอวน
ถ้าว่างงานว่างการมึงไปไหนกูกจะเลี้ยง
เมีย

พอเมียกูจะเรียบร้อยเมียกูมันไม่ค่อย
สปรก

เมียเกามึงเมืองนนท์หัวเป็นคนซึ่ง

ช. 1

สรอย คนเราทุกวัน เอ็ง เอ๊ย เราคบกันด้วยใจ ถ้าหนูไปแล้วโกมาเราก็ก็นำอะไร

โอแม่หนูทวงทวงโอแม่สาวร้อยเปอร์เซ็นต์
พี่น้องไทยที่นับถือผมยกมือขึ้นประนม
ทักกระผมเป็นผู้ชายแม่หญิงลาคัทที่ปากจึก
กันเสียจัง

ร้องจะแจ้งชักเจนมาชูเซ็นใส่ใคร
สวัสดิ์กับท่านผู้ชมทักกระผมเป็นผู้ชาย
ไม่หยุดหย่อนยังยังเป็นอีกยังถึงเอาใหญ่

เป็นอิหยังแมของหญิงเขาคอนถึงให้ฉันทำ
เขาคิดจะฆ่าจะก่อยาประเคี้ยวจะหาว่าไม่เคียน

เคี้ยวบอนไผบอนผีประเคี้ยวจะไม่มีที่หักบอน

เอ็งก็เหมือนกันละอีสองหนูให้มันรู้ไวบ้าง
ทำไววายการะตูมมาลบลบคลิก
ทำสังขิกชวาวยาที่กว่ายังนอกแพม
ถึงจะเป็นแอมมิฟายคักยังไม่มีโมโครโฟน
ขอโทษเดี๋ยวนะแม่ประยูร เขอกักรุ่นปรมาจารย์

โอ้ยโอยเฉพาะท่านสมภารท่านชอบฉันโกยาง
ความศักดิ์สิทธิ์จะคิดข้างขี้แมคณ
ถ้าฉันคิดขามรุ่นเคี้ยวแม่ประยูรจะยุ่งยาก

เคี้ยวความคันของคณน่าจะคันขึ้นมาสูงใหญ่

นี่โหลฐานกรูมาก่อนจะวานะจำไว้
เรามีวิจารณ์ญาณจินตนาการ เขากวางไกล
เรามีบทแบบอย่างเหมือนยังนวนิยาย

ถ้าออกกะหวังไ้เขาคูละก็อ้อนูอวยบอกใคร
นี่แหละน้องสาวบุรุษผู้มีกตโธบาย

.....สรอย.....

เขอจกแงะมางิมงานี้จะมายากันหรือใจ
เคี้ยวจะกระแทมกระเทือนไปถึงเพื่อนใน
บอนไฟ

เคี้ยวจะลำบากเพราะปากบอนพวกที่บอน
จะมายาย

ชุกอะไรนะโมะระวังออกกับหวังนะเขาไม่ไว้
มาจ้จุกชุกจิกแล้วส่งขิกแอกไซค์

ยังเอะแอะออมแอมยังไม่ไซแอมมิฟายคัก
ถ้าสัมผัสขนิคไฉลพระเคี้ยวก็ทนกันไม่ไหว
โหงมาปล่อยให้เค็กมาเพมพ่านว่าสมภาร
ฉันทำไม

วันนั้นไปเจอโกยางอาจารย์หวังนอกไม่ไหว
นี่ถ้าฉันคิดขามรุ่นเคี้ยวแม่ประยูรจะยุ่งใหญ่
เคี้ยวแม่ประยูรจะยุ่งยากเคี้ยวจะทองฉาก
ไปเยียวยา

เคี้ยวแม่ประยูรจะยุ่งยากเคี้ยวจะทอง
ฉากไปเยียวยา

ก่อนจะวานะจำไว้ให้ค้ช้อยผู้ที่เขาผู้นั้น
เรามีภพเทพทันกันเรามีแผนเรามีดัง
อยากจะหยิบยกเรื่องราวหรือว่าวิชา
ความรู้

ถ้าเขาคูแล้วมันคงเขาเจาะจงไ้ถึงจุด

พ. 1 อาจารย์คะอาจารย์ชาฉันเมื่อหน้าเค็มที่
กุสารถุอาจารย์เหมือนยังกะฉานอาจม

เอ็งชักเอาหนักันะหมื่นชื้อเสียทีจะไ้ไ้ใหม่
ฉันไม่รู้สิก็นิยมฟังแล้วอมมันแทบไ้

มารัทจะโกหกควรส่งกระจุยห่าง
แกขวางไม่รู้สึกลึกกระตักแกมากแล้วลงหัว

แมกอวัยะอันธพราหมณ์พรกแซกเทรื่อ

แหมนิวจักคำคร่ำไบนานเหมือนคนโบราณ

หัวงี้ใหญ่เหมือนโหลกะเทียบมองไม่เลี่ยมไม่เร

หนังกไม่ไหวแล้วลงหัวเนื้อหนังชักเหลวเป๋
อวามิวัจักคำคร่ำไบนานเหมือนคนโบราณ
ควรทำไรโดนหรือขายคานาคอน
ฉินว่าขออย่าเป็นเลยคิดไปชุกคิดก็ว่า
ลุ่มเสี่ยงก็ไม่เสนาะฟังไม่เพราะไม่พริ้ง
ทว่าแกเป็นคนเสี่ยงแปลกเสี่ยงแตกแตกพิทล

เสี่ยงใหญ่ไม่เพราะฟังไม่เหมาะกับกรอง
นี้ลงหัวฟังหนว้าอย่าทำหน้าอย่างนั้น

ข. 2 โอแม่คงคาแม่สาวหาสิมหกเปอร์เซ็น

ขอมาชมชู้หล่อนแล้วคิดคนถอยคำ
โชดอยคำชาจากเอามาวีพากย์วิจารณ์
มีสันคานพานกระแซงแล้วเสสรังอุทสาห์
ฉินไม่เคืองฉินไม่โกรธฉินไม่โทษพวกขอ

ถ้าจะให้ถูกถ้วนสองกิตพมทวนคู่อีกที

คู่วิยาหาทางรูปร่างเหมือนหมึกฉาย
โน่นควรปล่อยให้เก็กมัน้างไม่มาจะ
ซังกะตาย

ห้ามเท่าไรก็ไม่เชื่อคนเขาเบือเขา
หมาย

พิจารณาขุนานนานหนาเหมือนยังกะ
ฉานรดโก

ลูกขึ้นมารำโยเยเหมือนกะทะจะ
พักไซ

รูปร่างแหลกเหลวไม่มีเอาไม่มีให้อ
มันจะไปอยู่คงกันการไปเฝ้าถนทำไร
หรือไม่ก็ไปอยู่ห่อครไปปลุกหมอนเลี้ยงไหม
ไปขับรดขับราหรือเป็นแมงคากยังไค
มันไม่แนมันไม่มึงเหมือนยังกะหิ้งเรไร
ไม่มาจะรุมตังแต่ทมนะเราเป็นคน
เสี่ยงใหญ่

แบบนี้มันคงไปเป็นเจ้าของบ่อนไค
เรื่องมันจริงกันทั้งนั้นตามทุกทุก ทานกุ
ก็ยังไค

ขอชี้แจงให้เห็นแหมร้องจะเจนไคเข้าใจ
มีกรรมคมชาโชดอยคำที่ไซไม่ไค

ขอมาทำหนังสือขารมีสันคานคยไม่ไค
ฉินก็รู้สึกชู้แหมพวกนี้ว่าเข้าใจ
ที่มามีวิจารณ์กันเพื่อเจอเอาแต่คำเกอ
น้ำใจ

รูปจะชั่วหรือจะดีเรื่องนี้

ช. 2 ช่วยไม่ได้

รูปธรรมนามธรรมไม่ว่าจะนำมาบรรเลง

หน้าคำหรือหน้าเขียนมันก็ไม่เกี่ยวกับตัว

คำหนึ่งก็แกสองคำก็แก

ถึงว่าหวังเขาจะแกก็ไม่ใช่นักโกธก

ถึงจะเข้ชราเขาก็รักษาสุขภาพ

หวนสาวสาวแสน หวังไมแลไม่เหลียว

เวลาเมื่อเวลาปวดแกก็ไปนวดกันเสียที

ในทัศนะของผมเรื่องคานินหาประการ

วัฒนธรรมประจำชาติหาว่าประกาศเชิญชวน

พวกฉันไม่ใช่คนปัญญาอ่อนอย่างพวกลอนที่เชื่อว่า

พวกเขามันไม่เข้าหาเขอช่าเสียด้วยซ้ำ

เพราะเขอไม่ค่อยปฏิบัติตามวินัย

เครื่องแต่งหน้าถ้าจะซื้อก็ต้องมีชื่อภาษาฝรั่ง

ขอบแต่ของต่างประเทศนี่กว่าวิเศษวิโส

ขอบของนอกกันนักหนานิสัยมาบ้า ของบอง

ของทุ่มเพื่อยเลื่อยเข้ามาโสมมากันเป็นนิจ

ไซแล้วแปะปุ๋ยนี้ก็เหมือนกันมันน่าขันน่าช่า

เสียงเขาทุกคนเปรยเปรยฉันก็เคยได้ยิน

ขอบหมีเขียะ เป็นตะหัว ขอบตัวขอบลีลา

วันนั้นขอพูดขอหาประชาชนมีผู้คนมันพัน

มันไม่ใช่ของครั้นเคร่งขร เอ๊ยพี่นั่นเอง

ได้เมื่อไหร่

เสียงจะแตกเสียงจะร้าวไปหนักหัวขอ

เมื่อไหร่

มาตุถูกกันแท้แท้ ถึงฉันแก่ฉันก็ยังไหว

เราแกไม่กรอขอบวโรกไม่มีโรกไม่มีภัย

ยังรู้จักเข้ครู้จักหลาบยังห่วงสุขภาพอนามัย

เรื่องกามกไม่เกี่ยวขออย่างเดียวคือเล่นโก

หมอมือมึงหวังเขามีแนวเพชรบุรีศักดิ์ใหม่

เป็นผู้ที่มีพื้นฐานเราเชื่อรัฐบาลของไทย

ให้ชาวไทยสองหมอนไม่ถูกไม่ควรเรา

แก้ไข

เขออย่างงี้ไม่น่าแหมมว่าเข้าไส้

บพัญญิตวัฒนธรรมไม่จกจำใส่ใจ

แหมขอบมองข้ามตามสังคม แหมขอบนิยม

แต่ของใหม่ใหม่

เพราะชื่อไทยขอไม่อินังแหมทองระวัง

เอาไว

ไม่ชอบของไทยเห็นทนไทยประเคี้ยวฉัน

โให้หรือให้

ไม่ลืกลักนิตเลี่ยนองเงินทองจะร้าวไหล

เขาอยู่ไหนใครผู้ผลิตเขาคองวินัจฉัย

แหมไม่มีวัฒนธรรมฉันยังเคยจำเอาไว

ขอบหนึ่งฝรั่งขอบหนึ่งจีนแล้วก็หมีมันทั้งไทย

ถึงขอบจริงจริงก็ไม่มาจะพูดออกมาทำไม

ขอบอกเนาวรัตน์ ยุคตะนันท์หู้หู้อันอันไม่ได้

นางที่นอกวาทนังไทยเราขมสุขเอาเผากิน
 ถูกแล้วแม่ทวงความนี้ก็เหมือนกันกุสาร์พันสารพัด
 เขมอกวาทอตาหวังถึงชื่อตัวก็ไม่เด่น
 เธอไม่คิดพระหนักหรืออนุรักษของเกา
 เธอเป็นลำคัทหัดใหม่ไมรวมไมรวมมือ
 เธอเป็นใจมันใจเงาไมเอาไหนอย่างนี้
 ทองโลออกจากคณะ

ญ. 1 สวัสดิ์โอเพื่อนเกลอไม้ไค้เจอกันมานาน
 มีโรคอาพาทรบมประสาทรักเลือนลอย
 ทำทาสุนทราเชียวฉิวาประเดี่ยวกงเจจก
 เพราะมีบุ๋นกับสัณสนคอบคำจุนขึ้นแจง

ฉันก็คนไมยอมคนเรื่องคนก็ไม่คอย
 ร้องตะเบ็งบาบจนเส้นคอออกมาโป่ง

อวยวาทกามาเกกโอใจมันเค็กรุ่นขอย
 หนาคออนะจิบจอยรู้สึกไมคอยจะเซาหู
 แกลูกพี่ของแกยังทองแพ้นมอยบอย
 แหมรูปรางก็ซีเห่ยังกะตะเซคลองคาน

หมื่นแกแต่งตัวเพราะว่าแกกลัวเมียหนี
 คุณลักษณะชักเพี้ยนเพี้ยนแถมบเปื้อนพรณม

ที่ดมเผ่าแกร่งรังนี้ตัวนายหวังแกเคยบอก
 นี้อายุก็ตั้งหาสิกว่าแกควรจะนาเลิกแล้ว

เราคนไทยอย่าใช้เงินยาทุกหมื่นคนไทย
 เป็นลำคัทถูกลำคัทว่าเป็นสมมติลำสมัย
 วารองเพลงฝรั่งก็ไม่เป็น แทรอเขลสไปรท์
 ใจอย่างงี้ยังงี้เงาจะให้ดมเฮายังงี้
 คัทหาเกินไปมือมือ ไมรวมมือรวมไม้
 ให้เธอไปเล่นจำเไปตั้งคณะกันเอาใหม่

ทั้งแตกออกจากโรงพยาบาลฟุ้งซ่านเข้าใส่
 ญหญิงเขาวานักสะกิดหนอยทำใจนอยไปไค้
 เอาหนักกันวันนีหรือมีลูกพี่ให้หาย
 ขึ้นใช้ถอยคำรุนแรงเคียวก็แสดงควยกัน
 ไม้ไค้

อย่าคุยถึงระวังหนอยรู้สึกไมคอยจะคมคาย
 มองคุหนายังกะหนอยโหนงไปนุงกระโปรง
 เสียดิกไป

ขนาดเจ้ามันจิบจอยรู้สึกไมคอยจะเท่าไร
 ยังนอยนกันะโอหนุยังจะมาสู้กับจิบใหญ่
 คุชียีนปากหอยแถมว่าไมคอยจะไหว
 เชื้อโหมอิหนุตอนอยุ่บ้านแถมขอคลานขึ้น
 มันไค้

ไค้ยินเขาคุยกันเมื่อตะกี้ว่าเขาจะมีทรงใหม่
 เห็นโหมคะทานูชมนายหวังนี้ชอบไว้ม
 รากไทร

หากอิหนุไม่รูหรือแกบิคมหงอกของแกไว้
 มาโคคเณแทนเหวเหวให้เค็มมันแซว
 อยู่ทำไม

ช. 2 แหมเราทนฟังนั่งฟังเราต้องยืนโต้แย้ง
แหมเก่งมากปากกล้าแหมช่างมาว่านายหวังนี้
เชอเก่งมากนะนางหนูหนอยยังไม่รู้ว่าฉันเป็น
ผู้มีอะไร

หนอยอีหนูนี้ยังไม่รู้หลักยังรู้จักฉันน้อยไป
หนูคงไม่รู้หรอกลุงหวังนี้กำลังภายใน
ในเรื่องเสกเรื่องเป่านี้เคยได้เอาเรียนไว้
ปล่อยคุณปล่อยของหรือจะทดลองก็ยังได้
ถ้าไม่ยอมสงบเคารพทูลขอจะเสกควายขมู
เข้าไปชกใส่

ญ. 2 เอ๊ยหนูนี้นายหวังแกไม่เหมือนก่อนแกเป็น
คนรอนวิชา

นายหวังแกไม่ค่อยจะเข้าสังคมเพราะอารมณ์
แกไม่ค่อยดี

วันนั้นเมียเขาตามไปทันถึงเข้าชั้นตรีหูก
นายหวังนี้เป็นชอบกลแก่เป็นคนเปลี่ยนจัก

เมียเขาอ่ะจะคอเคล็ดมันก็ไม่เช็กไม่หลาบ

แหมเราอุทิศหาเสียสละทั้งชีวิตอย่างเอาไว้นาน
แก่เที่ยวเที่ยวเพิกเพิกเพลินแก่เที่ยวได้เดิน
เพิกพาน

เวลาแกรอนวิชาจึงเสียยาไม่ยอมมุ่ง
กันนั่งเอาหัวไปจ่อจ่อ หิมเข้าไปในกอดะใคร

แกชอบลงห้องร้องจ้องดูเที่ยวหารูปลาไห

แหมประยูรนี้รุนแรงร้องเสียคางหงุดหงิด
ว่าเรื่องชั่วเรื่องดีว่าอย่างนั้นมันใช่ไม่ได้
เขายังไม่รู้ไม่เห็นคิดจะมาเป็นปฏิปักษ์

ยังไม่รู้จักมักจี่ว่าหวังนี้มีอะไรบ้าง
ในเรื่องศาสดาอาคมลุงหวังนี้กับบรมครูเขานำ
นำมันภูตนำมันพรายเสกหนังควายเขาทอง
เด็กเด็กพวกนั้นคิดแข่งขันข่มขู

นั่งห้องขมมนต์ศาสดาไม่มีเวลาไปไหน

แกรอนวิชาเก็บที่แกไปที่เพชรบุรีศักดิ์ใหม่

ล่อกันหน้าตาปูลือหนูอย่าพูดเอื้อไป

วันอังคาร วันพุธ หุยก์ลาคัดแกะขอยไปซัก
ชีโคล

นำหาที่มานักมีให้อาบเอ็งไม่ทราบมันเป็น
ยังใจ

เวลากลับจากงานเมื่อต้องการก็จะได้ใช้
แกเคยแค้นตาเคียดแค้นเขาไปเฒ่านลูกสะใภ้

วันนั้นแค้นเปิดถุงเอาหัวทุ้งเข้ากอไผ่
นายหวังนี้แค้นเป็นคนขยันเวลาเฒ่านเขา
ไม่อยู่

แกเรียนวิชาอาคมชอบสะสมแท่งของขลัง

เวลาแกเกิดคลุมคลั่งใจแหมะวังกันไม่ไหว
เงินผาหูกผาอุยไม่ยอมคุยกับใคร

แหมพอยูอยู่ครู่แกเข้าใจเงินเป่าแต่ขลุ่ย
วันนั้นครู่แกเขากอนเมาสุราแกทำนัยนทา
ขวางขวาง

แกเอาอวัยวะเบื้องล่างไปพาดกับทางรถไฟ

.....สรวย.....

ทำนองเพลงเรือ

ข. 1 เออ เออ เอ็ง เอย

กระเม็กเข็นตะละเรือลง ฮ่าไฮ้ เจียน เจียน

หนังวัวหนังควายหนัก เทวคาหักทวนกเนาะ

เกียนสิบเอ็ดน่านอง เกียนสิบสองน้ำทรง

ชวนพวกชวนพองทั้งลูกน้องลูกคู่

ที่มาประสมไคมาพบแม่เพลง

คนไหนกันแน่ที่เป็นแม่เพลงเรือ

ที่มาคอยแต่เขาพบแต่ราวตากผ้า

แม่มอนงค์ทำไมไม่ลงมาหา

(ลูกคู่รับสองวรรคสุดท้าย)

ญ. เออ เออ เอ็ง เอย

เสียงเพราะฟังเพลิน.....เชียวพี่ชา

เสียงแหว แหวแหวตะละหวิวหวิวหวิว..

เจ้าพี่ชา

เห็นนั่งหอมจนสินห้อย.....เชียวพี่ชา

เกียนสิบเอ็ดน่านอง เกียนสิบสองน้ำทรง

หนอย นอย หนอย นอย หนอย นอย หนอย

นอย ฮ่าไฮ้ เจียน เจียน

อัมกลึงอัมหงายแฉะฉกตุคตลกกันแน่ลิบ

กระเม็กเข็นตะละเรือลง (ฮ่าไฮ้) หน้าพา
(.....ฮ่าไฮ้)

พี่ก็ขอมันอยู่.....เรื่อยมา

เราคงจะไคครั้นเครง.....เฮฮา

ลองมาว่าซิกันคนละเหงื่อ.....เกิทดนา

คอยหาแลหาหยักพายคอยหา

มาให้พี่เห็นโฉมหน้าสักหนอยเอย

ไคยินเสียงชายเขามาเกรยร้องเกริ่น

เขามาเรียกอยู่หน้าบ้านรู้สีกว่านาน

เสียงจริงจริง

เขามาเรียกอยู่หัวตะพานรู้สีกว่านานไป

สักหนอย

ไม่ต้องขึ้นมาหรือก็ฉันจะบอกตรงตรง

ประเ^๑ยว^๑ฉ^๑น^๑ก็^๑จะ^๑ลง.....ไปหา

เส^๑ียง^๑ที่^๑มา^๑ห^๑อน^๑ฉ^๑น^๑ก็^๑มา^๑ม^๑อ^๑ญ^๑มา^๑หา
นะ^๑ท^๑ม^๑ม^๑ือ^๑เป^๑าะ^๑นะ^๑ฉ^๑น^๑ที่^๑เ^๑าะ^๑กะ^๑ละ

(ซ้ำ)

ข. 2 เอ^๑อ^๑เอ^๑เอ^๑ง^๑เอ^๑ย

แ^๑ท^๑พ^๑ม^๑า^๑ถึง^๑ที่^๑บ้าน^๑เ^๑อ.....ให้^๑มี^๑ท่า

เพ^๑ราะ^๑เร^๑ือ^๑ของ^๑ฉ^๑น^๑ก็^๑อยู่^๑ใน^๑อ^๑.....ท^๑ล^๑อ^๑ค^๑มา
ฉ^๑น^๑ป^๑าก^๑ท^๑าย^๑เ^๑า^๑ไ^๑ช^๑ญ^๑ก^๑แล^๑ว^๑ส^๑ม^๑ห^๑ย^๑ก^๑ส^๑ม^๑บ^๑า
ฉ^๑น^๑จะ^๑ไม^๑จ^๑อ^๑ค^๑อ^๑ย^๑น^๑าน^๑ไ^๑ห^๑มี^๑น^๑ร^๑ำ^๑ค^๑า^๑ญ^๑ท^๑น^๑า^๑ห^๑

แ^๑ม^๑ย^๑ร^๑จะ^๑ค^๑ิ^๑ค^๑ำ^๑ท^๑า^๑ฉ^๑น^๑เ^๑า^๑ไ^๑ห^๑ร^๑เ^๑ย

(ลูกคู่รับ)

ฅ. 2 เอ^๑อ^๑เอ^๑เอ^๑ง^๑เอ^๑ย

เพ^๑ราะ^๑ท^๑า^๑เร^๑ือ^๑ของ^๑ฉ^๑น^๑ยัง^๑.....ไม^๑เ^๑น^๑น^๑เ^๑น^๑า
เ^๑ิง^๑ล^๑ง^๑ห^๑ล^๑ก^๑ป^๑ัก^๑เส^๑า.....เม^๑ือ^๑เ^๑เม^๑า

ระ^๑วัง^๑จะ^๑โ^๑ท^๑ห^๑ล^๑ก^๑แ^๑จ^๑ว^๑.....นะ^๑ห^๑วัง^๑จ^๑า
ถ^๑อย^๑ไป^๑ห^๑าง^๑ห^๑าง^๑ฟ^๑ือ^๑ย^๑า^๑มา^๑ข^๑าง^๑ล^๑ูก^๑ท^๑า
ถ^๑อย^๑ไป^๑ไ^๑ห^๑น^๑ระ^๑วัง^๑ค^๑ณ^๑จะ^๑นิ^๑ท^๑า

(ลูกคู่รับ)

เ^๑ล^๑ี^๑อง^๑เ^๑ย^๑ไ^๑ม^๑ย^๑อ^๑ห^๑อม^๑แ^๑ท^๑อ^๑จ^๑ำ^๑ป^๑า

(ลูกคู่รองซ้ำ)

(ลูกคู่รองซ้ำ)

ไ^๑อ^๑ล^๑ง^๑ห^๑วัง^๑ห^๑ร^๑ือ^๑ฉ^๑า^๑ฉ^๑น^๑ก็^๑เ^๑า^๑ไ^๑ค^๑ร^๑เ^๑ย

(ลูกคู่รองซ้ำ)

ฉ^๑น^๑ท^๑าย^๑เร^๑ือ^๑มา^๑ก็^๑น^๑าน^๑ก็^๑ท^๑าย^๑น^๑าน^๑มา^๑ห^๑ล^๑าย

อ^๑ำ^๑เ^๑า

เ^๑็น^๑ท^๑า^๑เร^๑ือ^๑ของ^๑เ^๑อ^๑ก็^๑มี^๑ช^๑อ^๑จ^๑อ^๑ค^๑ล^๑ัก^๑ที่^๑ไ^๑่

ไ^๑ห^๑ม^๑แ^๑ม^๑ท^๑น^๑

ฉ^๑น^๑จะ^๑ไม^๑จ^๑อ^๑ค^๑อ^๑ย^๑น^๑าน^๑ไ^๑ห^๑มี^๑น^๑ร^๑ำ^๑ค^๑า^๑ญ^๑ท^๑น^๑า^๑ห^๑

จ^๑อ^๑ค^๑จ^๑อ^๑ค^๑เ^๑ย^๑เ^๑ย^๑เ^๑า^๑ห^๑ั^๑ว^๑เ^๑ก^๑ย^๑ก^๑อ^๑ห^๑ญ^๑า

เ^๑า^๑เ^๑เ^๑ย^๑เ^๑เ^๑ย^๑ไ^๑ห^๑น^๑อ^๑ย^๑แล^๑ว^๑ฉ^๑น^๑ก็^๑ถ^๑อย

อ^๑อ^๑ก^๑มา

ว^๑ุ^๑ย^๑ว^๑าย^๑ท^๑าย^๑จ^๑ริง^๑ประ^๑เ^๑ย^๑ว^๑ะ^๑ล^๑ิง^๑ของ^๑ฉ^๑น^๑

จะ^๑ท^๑ัง

ท^๑า^๑ฉ^๑น^๑ท^๑า^๑ไ^๑ห^๑มี^๑น^๑ไ^๑ห^๑ไ^๑ช^๑ท^๑า^๑เ^๑า

ช^๑อม^๑อ^๑ก^๑อ^๑ก^๑ล^๑ัก^๑ค^๑ำ^๑เ^๑อะ^๑เร^๑ือ^๑ประ^๑จ^๑ำ^๑ฉ^๑น^๑เ^๑มี

อ^๑ย^๑แล^๑ว

จะ^๑เ^๑เ^๑ย^๑ม^๑า^๑ห^๑น^๑อ^๑ย^๑แล^๑ว^๑นี้^๑จะ^๑ถ^๑อย^๑อ^๑อ^๑ก^๑มา

จะ^๑เ^๑า^๑เร^๑ือ^๑ของ^๑ที่^๑มา^๑จ^๑อ^๑ระ^๑วัง^๑ท^๑อ^๑จะ^๑ท^๑า^๑ห^๑

เ^๑ย^๑ว^๑แ^๑ม^๑ห^๑ัก^๑ห^๑ว^๑เร^๑ือ^๑ฉ^๑น^๑ไ^๑ห^๑า^๑ร^๑อ^๑ย^๑เ^๑ย

ข. 1 เออ เออ เอ็ง เอย

ณพายเรือเลาะคลอง.....เข้ามาหา
ไม่หยุดยั้งทะลวง.....เลยเวลา
เพราะเป็นวันพักผ่อน.....เขาจะว่า
ทำหนาเงาและหนาอ.....เลยเขียวหนา
ที่ฉันทาเข้าเกินไป.....ยังใจยาวว่า
จะจำจะจวนนี้มันก็หน่วงแขน.....กลัวจะลา

ถาชนกันฉันสู.....บิดา
เพราะมันเป็นเป็นเรือที่ทอดแห.....หาปลา
รูปร่างไม่มากหัวไม่เข้าหา

แถบอีทอนคอนทางหัวนี้มันยังรั้วแตกอา
เวลาจอนหัวทำแหมมคนน้ำมูกทำ
ชนกันขณะนั้นฉันขอเอาสีเอาหา

(ลูกคุ้ย)

ข. 2 เออ เออ เอ็ง เอย

รับพายเรือตรงรี.....เข้ามาหา
มะมาชนกะเรือฉัน.....เสียดีกว่า
แม่เคยชนมาชะจนหัว.....แตกอา
แตกราบเรือของฉัน.....ตั้งคืบกว่า
แถมยังมีเสากระโงงเอาไว้ส่งสัญญา
เรือแถมมันเรือมาศคงไม่มีวาสนา
ถาชนกะฉันนะอย่าว่าหัวจะพังเอย (ซ้ำ)

(ลูกคุ้ย)

เกือบลืบสองแล้วละหนอนมละอไม่อัยอิง
ลงเรือรับจำมาเสียจนน้ำแตกคอ
ไม่พูดไม่พราวนจำผีพาย
ณมาถึงที่เห็นเขื่อนนี้้งรอ
ขอโทษ ขอโทษแจ้งไปรทเห็นใจ
เพราะเรือของพี่ลำนี้นั้นไม่ค่อยแล่น
แข่งขันความเร็วกลัวจะเหลวเสียแล้ว
แม่หนู

เพราะเรือที่หนักพายมาหักหนึ่งก็แย
หัวเรือก็ใหญ่มันแล่นโคซำซา
หัวมันหนักเกินไปเพราะชี้ตะไคร้มันเกาะ
หนา

รอยมันแตกมาเกาะยังไม่ไ้เอาชันยา
ว่ายังใจจะแถมนามนชนกันใหม่ละ
ว่ายังใจกันละแม่ประยูรเอย (ซ้ำ)

แม่ประยูรเรือใหญ่แม่คุณก็ไม่รอรี
เสียงใครเล่าหนาที่เข้ามาหาพัน
เรือฉันมันลำใหญ่ชนกับใครไม่เคยกลัว
นี่มันเป็นเรือบรรทุกโคยสมบุกสมบัน
กราบก็โคราโทกหนา
บอกสัญญาเรือสวนที่อวนหาปลา
จอกอยแต่ในคลองอย่าจงหลงเลยไอ้หา

ข. 2 เอ๋ เออ เอ็ง เออ

จิ้งจอกทาคอกไปว่า.....เหว่ย เหว่ย
แม่คุณจิ้งจอกเกยแห้ง.....นี่มันละเหย
ถาชนกันฉันไม่สู้.....หรือกนงเออ
เรือฉันซำรุดทองหยุกอยู่เฉย
คูชเป็นไปไ้ฉันน่าเสียกายจังเลย

(ลูกกูรับ)

ทำนองเพลงชอทาน

สมัยอยุธยาไปขอกระยาสาชยามตรก ปลอมตัวไปขอทานที่ต่างทางขึ้นต้นควยการ
บรรเลงจึงนำ กรับ รำมะนา

ท่านเจ้าของบ้านชอทานมาจอก
เปรียบเหมือนลูกไก่ที่พลัดแม่
ทานมาทำบุญกับผมควยเงินควยทอง

อย่าเพิ่งว่าเพิ่งคนจนมาเยี่ยม
ให้ทานผมแล้วผมจะให้พร
อายุวรรณโอสถโชคลัง
ให้ทานถาวรควยพรทั้งสี่

จะแหกควยการไขปากทำเป็นเสียงจะเซ่

ข. 2 กล่าวถึงพระจันทร์โครม
แม่ประยูรแม่เป็นนางโมรา
ยืมมุ้งยืมฟังกทานเอามาทาง

ไ้ยินสำเนียงเพลงเหนือแม่เพลงเรือ

เขามา

แม่เรือลำนันลำปองแม่เจ้าของเรือแข่ง
ถาแข่งขันความเร็วของฉันก็พอนาคู
ใครจะสู้มันไหวเรือมันใหญ่จังเลย
ท้ายเรือหัวบันไปชนหินที่คลองเกย
ว่าทั้งแท่นฉันไม่เคยเอาแข่งเออ (ซ้ำ)

เอ็ดคุแก่คนตาบอดเถอะนะพ่อคุณนะ

เปรียบเหมือนโกยทองให้ผมสักเล่ม
เกวียน

จนหรือจึงไ้ชานมา
ให้ทานถาวรสวัสดิ์
ให้ทานมั่งคั่งเป็นคหบดี
ทั้งถอยคำที่รำพัน

ควยเพลงสังฆาราวและทำทาท่านองอื่น

เมื่อตอนเปิดฉะอมในโพรวลัย
ให้แม่ชอนกายาอยู่ในฉะอมนั้น
สมมติตั้งทางว่าเป็นฉะอมพลัน

ให้แม่ประยูรก็ไปอยู่ในมุ้ง
 แทะพอเปิดมุ้งก็สะอึกโฮยง
 ฝ่ายแม่ยกอกหญิงมิ่งโมรา
 พอย่างเพากาวออกนอกกะธม
 ถูกอากาศเย็นเย็นแหม่วไว้นั้นรักเสียว
 ทองกัลป์เข้าไปถวายเสี้ยวให้หมดจก

ให้ไปนอนหลอมอยู่ไหนในนั้น
 เห็นโมราโกงโกงนอนอิงหัน
 แม่อยู่ในฝ่ายกะธม
 นึกขึ้นใจเลยหลอมเข้าไปปล้น
 เกิดปากทองเปี้ยวขึ้นกะทันหัน
 ประเคียวจะเกิดเปี้ยวรศหวัพระจันทร์

เพลงน้อย

ร. 2 เอ็ง เอ็ง เออ เออ เอ็ง เออ
 แทะพอไต่ถูกชักเริ่มเบิกโรง
 ทองให้แม่ฮวนแม่ฮวนลูกของ

ผู้ชายเขามาเชิญร้องเกริ่นกันจนทั่วโค้ง
 รับกันเสียงโหมงโง่งอง
 เออปากมาร้องเป็นเพลงไป (ซ้ำ)

ญ. 2 เอ็ง เอ็ง เออ
 แม่ฮวนน้อยก็ไม่นอนอยู่
 พอหึงหึงแล้วมันให้เพ็ดเลือน
 มันทอผู้ชายเขามาร้องเชิงไป (ซ้ำ)
 มันผู้ชายเขามาร้องเชิญ
 ก็เร็วเร็วเขาหนอยขึ้นงู
 จำเป็นจะทองออกไปคู่ใจ (ซ้ำ)

ไต่ขึ้นเสียงชายเขามาร้องเชิญ
 แหม่ฮ้านึงเสนาะแหม่ฮ้างเพราะหึง
 แหม่หนูที่รักเอ็งอย่ารัก
 แหม่หนูที่รักแม่อย่ารัก
 อย่ามัวแคงหนาให้เวอาเนน
 ผู้ชายเขามาเรียกกันอยู่ข้างนอก

ญ. 1 ครั้นจะเกริ่นเจียวนะไปนักก็ขึ้นก็จะแคง
 (ลูกคู่รับ)

มานักสงสารแต่เจ้าแคงลูกชาย

สงสารเจ้าแคงลูกชาย
 เสียงโครมาเรียกแม่ฮวนอ้าย

เสียงว่าโครหนอเจียวนะนี่หนอ

(รับ)

ใครมาเรียกแม่ชอก้าโย
ขุระมีจะว่ากันอย่างไร

(รับ)

ญ. 1 เอ๋ยขุระมีจะว่ากันอย่างไร
ที่มาขุระมีที่ตรงนี้
ถ้าขุระมีเป็นกัณฐิกอน
ที่มาขุระมีหรือปะป้ง
หรือว่าโจรมันพล้อคักมันเฒ่า
หรือว่าพระนิครหรือกัณฐิก
วานเป็นสื่อนว่าถือสาร
ถ้ามันเป็นหมากหรือว่าเป็นพู่
ถ้าเป็นขโนกหรือว่าขนม
ถ้าเป็นหมากหรือว่าเป็นงอม

(รับ)

ช. 1 เอ๋ย ถ้ามันเป็นหมากหรือว่าเป็นงอม
ที่ฉันมาถึงจะมาฟังพัก
ที่จะบอกออกปากหรือว่าฝากรัก
ความรักของพี่ที่มีต่อเจ้า
เพราะเหตุนี้จึงฟังประสงค
มันคือคักแนจนแพ้อีกแสน
เพราะพระกรรมเทพมาแผดสงศ
นั่งนิมนอนนิกรลึกกุ่ม
ถึงไม่ไคเห็นหัวขอให้เห็นผ้า
นอนละเมอพอฝันอยู่ทุกวันทุกคืน

(รับ)

ใครหนออีกแฉเรียกแม่กัณฐิก

หรือจะเลยไปที่ตรงไหน
ถ้าว่าขุระมีจริงเลยไป
มันรอนเย็นเป็นอย่างกัณฐิก
จรรจากบ้านเจ้ามาแต่เมื่อไร
เอาไปขายผดักชาไว้กับใคร
หรือที่จะต้องการคนไหน
จะไคจับหักเอาไปให้
แม่จะควักควักให้หอมเอาเข้าไป
แม่จะจักขึ้นไปครอบหัวให้

หนูจะจักขึ้นไปครอบหัวให้
ฉันจะมากบอกรักนะไม้อะไร
ให้มันแจ้งประจักษ์ถึงความจริงใจ
ประจักษ์ถึงโชคเขาหนีมาลัย
บอกความตามตรงเสียให้มันโล่งใจ
เพราะพระกรรมเทพมาปักกัณฐิก
ยามกินยามนอนมากคิดถึงนางใน
โรครักกรอนรุ่มเหมือนยังกะสุ่มไฟ
ให้กายโหงกายหาฉันก็สาบานให้
พอหลับตาเห็น.....หน้า รำไป

ข. 2 เออ เออ เอ็ง เอย

นอนละเมอเพ้อฝันอยู่ทุกวันทุกวี่
 ที่มาถึงก็จะมาพึ่งพิง
 ที่เอารักก็มาเกยเอาเซยเข้ามาฝาก
 มีตัวแล้วหรือยังหรือกำลังรุ่นสาว
 หึงโสโครกโชชานคำโบราณว่า
 ใหน่องมีตัวกันเสียเด็กเหว
 ทัวแม่ประยูรละแม่ทอนนี้
 จะมาเกี้ยวมาเกี้ยวจะมาเกี้ยวของ
 ใหน่องมีตัวก็เสียเด็กเหว
 น่องเอยมีตัวมันจะไคเบาบา
 ชาวไม่ให้ทำน้ำไม่ให้ตก
 น่องจะหนักจะเบาจะไม่ให้เจ้าหารอง
 มีตัวเด็กแม่นางนอน
 ถ้ามีตัวเมื่อตัวก็ยังสาว
 ถ้าเจ้ามีตัวอีกตอนตัวเจ้าแก่

(รับ)

ข. 2 เอย ถ้าฉันมีตัวละเมื่อตัวแก่
 แทะพอมมาถึงก็จะพึ่งพิง
 ก็จะมีให้ฉันตะละมีตัว
 จะอยู่ให้มันแก่เสียละคาบ้าน
 ไวเรื่องลูกตัวฉันก็อยากจะมี
 มีแต่สมณีนางก็กินสุรา
 ไอรูปอย่างขอเสมอเจ้า
 เออรูปอย่างขออีกเสมอแก่
 ไอรูปอย่างขอเสมออย่างพี่

หลับตาเห็นหน้าเรื่อยไป
 ก็จะมาขอความรักความใคร่
 ไม่ใช่เรื่องยุ่งยากไซ้ใหม่แม่ทรมวย
 คุณหาเจ้าชาวเหมือนยังกะเป็ลือกไซ้
 เวรกรรมทำมาเมื่อเกิดชาติใหม่
 ไม่มีตัวเลยไม่คอยสมาย
 แม่กำลังไม่คอยมีเพราะตกหมั้นมาย
 อย่านามองมองมองฉันก็ทำไม
 มันไม่มีตัวเลยก็ไม่คอยสมาย
 เหมือนมีก็ชาจะไคเบากาย
 ฟันทองที่จะหักหาให้
 จะให้เจ้าออกคอยรองทิ้งไป
 ถ้ามีลูกรองก็จะผองใส
 มีลูกมีเฒ่าก็สมาย
 พอมีลูกก็จะแย่งแย่งกะควาย

ลูกออกจะแย่งแย่งกะควาย
 ก็จะบอกรักใคร่
 กงการของตัวเสียเมื่อไหร่
 มันไปหนักกะบาลหัวใคร
 แต่มันหาคนก็ยังก็ไม่ได้
 ไฉนบ้างก็สุขก็สุขบ้างก็เล่นไฟ
 ไม่ได้เห็นชาชาวแม่ข้างใน
 ไม่ได้เห็นชาแก่ฉันหรือเจ้าควาย
 จะมาเป็นสามีคงไม่ได้

มีคนเขามาขอให้หัวเรือเรา
เขาจับนอกมายังเรียกหาคำสั่ง
โอหน่าอย่างเจ้าหรือจะเข้ามาเป็นหัว

(รับ)

ช. 2 เอ๋ เอ็ง เอ๋ เอ๋ เอ็ง เอ๋
ว่าหน่าอย่างเจ้าหรือจะเข้ามาเป็นหัว
ถูกถูกหมิ่นกันนักหนา
แม่ประยูรยามาถูก
เรอว่าอย่างนี้ว่าก็ยัง
เรอว่าหน่าเจ้าจะเข้ามาเป็นหัว
อย่างนี้หญิงทุกคนก็ไม่นอนสาม

(รับ)

ช. 2 เอ๋ มาชักชวนให้หัว
ว่าน้องเอ๋มีหัวมันไม่ได้หัวได้แกง

ถ้าหากได้เสียมาเป็นเมียที่เสร็จ
เอ๋ยว่ามีหัวก็เสียเด็กเหว
หญิงไม่มีหัวเปรียบเหมือนวัวไม่มีเรียว
ไปเชื่อคำพ่อเขาจะล่อให้แก
อีกสักหน่อยหัวหงอกกลายเป็นคอกหง
เปรียบเหมือนปลาอย่างเอาไว้มันปี
ขอจะตัดกิเลสไปอย่างพระเวสสันดร
อีกหน่อยหาขอหาฟาง
แต่เห็นความมืดคอกนั้นก็ดีกว่าความมืดโต
เห็นความกะบายจะดีกว่ากล้วยตานี

(รับ)

ฉันไม่รักฉันไม่เอามาทำไม
หน่าแกหรือจะถึงขั้นใน
แม่จะเอาไปวางหัวเสียก็ยังได้

จะเอาไปวางหัวเสียก็ยังได้
โอแม่แกหาโอแม่ขำใจ
นายหวังนะก็ลูกหนอยุ้ย
โอว่าตอนนั้นรักขำใจ
จะเอาไปวางหัวเสียก็ยังได้
จะเอาไปวางหัวมันก็ยังไหว

ชวนให้ทองข้าวไปก็เมื่อไร
เบาทั้งเรียวเบาทั้งแรงเบาทั้งอกเบา
ทั้งใจ
ที่จะซื้อแหวนเพชรให้แม่ยุไร
ไม่มีหัวเลยไม่คอยสบาย
ชายเห็นชายเกี้ยวเรือไป
ไปเชื่อคำแม่เขาจะหลอกไว้ไซ้
ราคาจะลงไปวันละไฟสองไฟ
ซื้อขายคงไม่มีกำไร
ยามหนาวแม่จะนอนกับใคร
อนิจจาอนิจจาขอจะเสียใจ
เห็นลูกแกงโมจะว่าลูกแกงไทย
จะนั่งปอกขี้.....ปาก.....เพลินใจ

ญ. 2 เอย เห็นความกะวอยจะนิกว่ากล้วยตานี
 หึงไม่มีข้าวเปลือกเหมือนข้าวไม่มีเรียว
 หึงโสกโงะขานคำโบราณว่า
 เขมบอกเราหายไปเป็นผี
 หึงไม่มีข้าวเปลือกเหมือนข้าวไม่มีเรียว
 แกลาเฮาเฮาหรือว่าแกชรา
 แหมความมีคอกจะว่าความมีโค
 เห็นความกะวอยจะนิกว่ากล้วยตานี
 เออ พวกของแกนะเฮาแกชรา
 นะว่าเราเป็นสาวก็มากอนชา
 พวกันนายหวังนี้คงจะเคยหัว
 อีทอนเราอยากมีสามี
 พวกันของนายหวังคงจะเคยหัว
 อีทอนเราอยากมีสามี
 เมื่อตอนจะเกิดก้นนายหวังท่าน
 ไซกล้วยทำพันธุ์ไป
 ถึงโคเกิดหัวมึงมาเป็นชาย

(รับ)

ช. 2 เออ เอ็ง เออ เออ เอ็ง เอย
 เกี้ยวพอเลาจำเริญเกี้ยวพอเบิกประจัน
 นึกแม่ประยูรก่อนจะรักกับชา
 เมื่อครั้งที่หนึ่งคุยกันข้างคลอง
 แล้วเมื่อครั้งที่สามคุยที่กองแกลบ
 แล้วว่าครั้งที่ห้าแหวในเรือเป็ค

(รับ)

จะปอกขี้ปากเพลินใจ
 ชายเห็นชายเกี้ยวเรื่อยไป
 เวรกรรมหามาเมื่อเกิดชาติใหม่
 เราไม่มีสามีจะจะทำยังง
 ชายเห็นชายเกี้ยวว่าไป
 หูหรือตานะมันจะฟางลงไป
 เห็นลูกแทงโมจะว่าลูกแทงไทย
 จะนั่งปอกขี้ปากเพลินใจ
 ก็คงจะเคยกันมาหรือไฉน
 พวก็งก็คงเคยมากอนใคร
 คงหาลูกหาหัวกันไม่ไค
 ถึงไคเอาจกล้วยตานียักไค
 คงหาลูกหาหัวกันไม่ไค
 ถึงไคเอาจกล้วยตานียักไค
 เขาไซกล้วยทำพันธุ์หรือยังง
 เออเจ้าจะถูกเขาไปลูกครึ่ง

ให้เอ็งอายชาวบ้านเขาวัวหัวไป
 อูยอูยชยาพอยังจำไค
 (อูยสารยาถึงยังจำไค)
 เมื่อครั้งที่สองคุยที่กองไค
 เขอยังบนแควาแสมแควาหงังไหล
 เอ็งยังให้ชา.....เจว.....เรือไป

พ. 1 เออ เอิง เออ เอย
ไคบินเสียงชายเขามาร้องเกริ่น
จัดแจ่งกว่าแต่งตัว
แม่หยิบคันฉ่องขึ้นมาส่องหน้า
แม่หยิบหิ้งนอยเอาขึ้นมาสร้อยเสย
จึงชักจรีททำเป็นกริณี

แม่สาวน้อยก็ไม่เป็นสนใจ
ด้กัหนาหัวหิวเสียใหม่
ยื่นพิจารณาครุรางกาย
เส้นผมแมกเลยกระจาย
แม่หนูเก้เกิยงัก็ออกไป

(รับ)

ช. 1 เอย แม่ชักจรีทแม่กริณี
นระวกรรมเอยทะเลกรรม
เขวากักริทแม่กริณีแม่หนู
ยุพินยัก็ห้อมมันยัก็สองที

แม่หนูเก้เกิยงัก็ออกไป
มาเจอจะบูหึงเจ้าชู้ยัก็ไว
ก็เกิยงัก็ออกไป
ก็ไครมันจะดีกว่าไคร

(รับ)

พ. 1 เอย หนูชักจรีททำเป็นกริณี
แกวกรรมเอยทะเลกรรม
แควาฉินยัก็ที่แกยัก็สองที
แกพอจะออยัก็ไควมา

แล้วหนูเก้เกิยงัก็ออกไป
มาเจอจะบูหึงเจ้าชู้เขาไค
ก็ไครมันจะดีกว่าไคร
มันเลยลอคหว่างชาของแม่ไป

(รับ)

ช. 2 เอย พอจะออมันยัก็ไควมา
กรรมเอยทะเลกรรมกรรม
ไอที่ฉินยัก็จอกลอคไปหว่างชา

มันเลยลอคหว่างชาของเธอไป
ผมมันยัก็ทำกะเจ็บใจ
ว่ากระเหือนอย่างว่าของแกข้างไหน

(รับ)

พ. 2 เอย แกพอยัก็จอกลอคหว่างชา
บนวกรรมเอยทะเลกรรมกรรม
ว่าที่ยัก็จอกลอคหว่างชา

มันกระเหือนอย่างว่าเธอข้างไหน
เอ็งมันยัก็ทำมันมาเจ็บใจ
มันกระเหือนอย่างว่าเธอข้างไหน

แต่พอนายหวังแกก็กลัวลนถอย

ผมเฝ้าแม่เลยพลอยหลุดไป

(รับ)

ช. 2 เออ เอ็ง เออ เออ เอ็ง เออ

เชอว่ายังกลัวว่าลนถอย

มันทองขันสุกรทุกทุกกัน

แหมเชอข้างรวงไปเสียไม้นอย

ก็ข้าวบ้านล้านหัวเป็นเศรษฐี

ผมเฝ้าของน้องพลอยหลุดไป

กลางคูนคูนนอกคูน

เหลืออยู่สักหนอยหนึ่งก็ไม่ได้

ก็แม่ประยูรล้าน.....ตา.....จัญไร

(รับ)

พ. 2 เออ ว่าข้าวบ้านล้านหัวเป็นเศรษฐี

แถมจะขันสุกรมากทุกทุกกัน

ว่ามันข้างรวงกันไปเสียไม้นอย

นี้ข้าวบ้านล้านหัวเป็นเศรษฐี

หวังเออพ่อกอง

ฉันจะขอผมของนายหวังสักหนอย

แม่ประยูรล้านตาจัญไร

กลางคูนคูนนอกคูน

จะเหลืออยู่อีกสักหนอยก็ไม่ได้

แม่ประยูรล้านตาจัญไร

ที่ผมขอมันจะรวงใหม่มันรวงไป

เอามาติดแทนผม.....

ช. 2 ไม่ให้

พ. 2 หวังเออนะพ่อกอง

แถมฉันทองขอผมของนายหวังสักหนอย

จะไต่อาวเขาหนอยยาวผมขอฉันนี่

ถึงว่าผมมันจะรวงใหม่มันรวงไป

เอามาติดแทนผมจะไต่ใหม่

ถ้าไต่ผมหวังที่จะไต่ไต่

(รับ)

ช. 2 เออ จะไต่อาวเขาหนอยยาวผมขอฉันยังมี

จะเอาผมของพี่เลยก็ละหนอ

ไต่ผมหวังที่จะไต่ไต่

เอาผมเจ้าอนนะว่าไต่ใหม่

ช. 1 ออย่าเอาผมพี่เลยนวลน้อง

เอาผมคนที่กลองนี้ไต่ใหม่

ช. 2 ไม่เป็นไรหรอกแม่ร้อยช้าง

จะเอาผมหวังหวังก็จะยอมให้

แต่ไอ้ผมของพี่มันเส้นยาวเหยียด
แต่ไอ้ผมที่แข็งมันจะแทงเอาปาก
แล้วจะกุมกรรป่องวิ่งร้องลั่น

(รับ)

ญ. 2 เอ๊ย ว่าจะกุมกรรป่องวิ่งร้องลั่น
นะว่าผมของนายหวังเส้นยาวเหยียด
ผมของแกแข็งมันจะแทงเอาปาก
แล้วจะกุมกรรป่องวิ่งร้องลั่น
เอะมันชักเจ็บเจ็บปากปวด
นี่ให้ปวดแสบทะเลาะปากรอน
แม่จึงร้องทว่าไอ้หนาคะทก

(รับ)

ช. 2 เอ๊ย แม่จึงร้องทว่าไอ้หนาคะทก
แม่ประยูรเขามาเป็นพวก
เวลาความขึ้น
อันนี้ก็โตไวก็ปัญญา
มันเขาแถมะปรางเขากาแถมะปริง
แคว่ท่อนนี้ผมก็ไม่ไ้เอามา
ไม่เป็นไรหรอกก็ท่อนนี้
ให้แกฆ่าพันทงโจนผูลงลงนที

(รับ)

ญ. 2 เอ๊ย แกฆ่าพันทงกระโจนผูลงลงนที
แกนี้ก็ขึ้นโตไวก็ปัญญา
แคว่ท่อนนี้ขอไม่ไ้เอา

หวิคยหวิเสนียกเอาน้ำมันใส่
มันจะเกิดประทักษิณข้างใน
ถามว่าตะวันขึ้นทางไหน

ถามว่าตะวันขึ้นข้างไหน
หวิคยหวิเสนียกเอาสโนใส่
มันจะเกิดประทักษิณข้างใน
ถามว่าตะวันขึ้นข้างไหน
นี่คงจะเป็นประทักษิณเข้าไ้
ฉันจะนั่งหรือจะนอนไม่สบาย
แกทงมากุประทักษิณของแม่ให้หาย

ให้ไปคุกประทักษิณของน้องให้หาย
แสนเจ็บแสนปวดก็จะทำยังใจ
หยุดยามีละว่ามาไม่
นึกถึงตำราของคุณพ่อไ้
เขามาหาหิงส์เอามาฝนไ้
มีแต่ตำรากว่าเกี้ยวไ้
โรคภัยยังงั้พอรักษาหาย
ควักโคลนแปะ.....เย็นใจ

ควักโคลนแปะที่เย็นใจ
นึกถึงตำราไ้ที่คุณพ่อไ้
แกมีตำรากว่าคิดไ้

แกดาพันทุงโชนลงลงนที
แม่เลยควักโคลนออกมาจากที่

ควักโคลนแปะที่เย็นใจ
แล้วเอาไปแปะหัวที่สิ้นไป

(รับ)

ช. 2 เอ๋ย แล้วแม่เลยควักโคลนออกมาจากที่
แทพอนองต่งทาวจะควัก
มวยเราก็กักรบี่เราก็กลอง
พอเชอขวางบ่บ่ตะครุบับ
แล้วพอจับไวชามกักไวชา
พอเชอขวางบ่บ่ตะครุบับ
แล้วกักจับไวชามกักไวชา
พอประยุรยกขาขึ้นข้างเคียว

เอามาแปะหัวที่สิ้นไป
เราก็กักรบี่หลักเฉยไว
ทำปึกเชิงบ่บ่เราก็กองไว
สองมือกะวาจับกักชาไว
ถามว่าจะเอาทายนหาหรือว่าปล่อยไป
สองมือละกักจับชาไว
แล้วมองดูหน้าว่ามันจะเป็นยังใจ
ดมมอเห็นปากเบี้ยวดมตักใจ

(รับ)

ฉ. 2 เอ๋ย พอประยุรยกขาขึ้นข้างเคียว
พอนั้นท้าวจะควัก
ถามมวยแกกักรบี่แกกักลอง
แทพอนั้นขวางบ่บ่ตะครุบับ
ว่าจะจับไวชามกักเขาไวชา
แทพอนั้นยกขาขึ้นข้างเคียว
นี้สว่างออกจ่านัยท้าวจะแตก
นี้ชาบ้านต้นหอหรือว่ากลัวบิน

แกแลเห็นปากเบี้ยวตักใจ
แกกักรบี่หลักเฉยไว
ถามปึกเชิงบ่บ่แกกักองไว
ไอสองมือแกกักจับชาไว
เขอว่าจะเอาทายนหาหรือให้ปล่อยไป
เอ็งแลเห็นปากเบี้ยวตักใจ
ไมครรเลยจะมาแปะลกันไป
นี้นายหวังนี้มันตื่นปากไค้

(รับ)

ช. 2 เอ๋ย ว่าชาบ้านต้นหอหรือว่ากลัวบิน
จะให้ดมแกหรือจะไม่ให้แก
พอนักอีกทีละกักองแก

กันายหวังนี้จะตื่นปากไค้
หรือจะโยนลงแม่น้ำไป
ถ้าเราคงแพเราเป็นพวกผู้ชาย

ชาวบ้านตื่นหรือกลัวว่าเป็น
ก็ปากเขยาวออกมาทั้งขึ้น

(รับ)

ญ. 2 เอ๋ย ว่าปากฉันยาวออกมาทั้งขึ้น
ถามว่าขึ้นน้อยหรือว่าขึ้นมาก

(รับ)

ช. 2 เอ๋ย ถามว่าขึ้นน้อยหรือว่าขึ้นมาก
จะเอาปากฉันลงไปปากกลาง
ปากบนฉันยาว

(พูด) แม่จนอกตะแคงแฉกแปงปากกัน
อย่าเดินกริกรายบายออกยกบาทหม

นะปากประยูรละก็ไม่เหมือนปาก
มีคันนี้เขียวแถมยังเขียวเสียอีกควย

(รับ)

ญ. 2 เอ๋ย มีคันนี้เขียวแถมปากเขียวเสียควย
ว่าปากของฉันว่าขึ้นปากไม่คี่
นะว่าปากแถมนะยาว
ว่าปากแม่ประยูรมันไม่เหมือนปาก
มีคันนี้เขียวแถมยังเขียวเสียอีกควย
เอาเดอะของจริงฉันก็ยอมรับ
เพราะไอของสิ่งนี้ที่เขาเคยกัน
แต่ฉันอยากขอถามพ่อหวังงานขึ้น

(รับ)

นี้มายหวังจะมาขึ้นปากโค
จะไม่ให้พ่อขึ้นไคยังใจ

จะไม่ให้แกขึ้นไคยังใจ
มันขึ้นยาวเหมือนอย่างปากแกไคใหม่

ขึ้นเหมือนก้อย่างปากพี่ไคใหม่
ก็เขาเลี้ยงเอาอย่างก็มาจากไหน
ปากเขามากกลางทะเลลงไป

อย่าไปนอนกลางบ้านมันไคไม่ได้
อย่าเสียดกลางทางหว่างวิถี

กินสุกกินหมากก็ยังไคเร็วไม่ไหว
แต่เวลากินกล้วยยังต้องคาย

แต่กินกล้วยต้องคาย
ปากสุขุมหรือไคไม่ไค
ปากของมากกลางลงไป
กินสุกกินหมากไคไม่ไค
แต่เวลากินกล้วยยังต้องคาย
ฉันไม่ถึงอับทะเลถึงอาย
มันไม่เป็นแต่ฉันหรือใคร
ว่าปากแกกินกินหรือกินคาย

ประวัติของยูเซียน

นางวาสนา คันสารี บุตร นายวันสี และนางสมบุรณ์ คันสารี เกิดเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2500 ที่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ระดั้ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านสระเตย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ระดั้มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากวิทยาลัยครูพระนคร กรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2518

ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2520

เข้ารับราชการสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2521 ลาออกจากราชการปี พ.ศ. 2522 เพื่อศึกษาต่อ

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ในปี

พ.ศ. 2523

เข้ารับราชการสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2524

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ในปี พ.ศ. 2532

ปัจจุบันช่วยราชการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน กรุงเทพมหานคร